

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

3526 NUMARALI NÜFUS DEFTERİNE GÖRE
KIRŞEHİR SANCAĞI 1830
(Nüfus ve Toplum)

Turgut OK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2020

©2020-Turgut OK

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

3526 NUMARALI NÜFUS DEFTERİNE GÖRE

KIRŞEHİR SANCAĞI 1830

(Nüfus ve Toplum)

ACCORDING TO CENSUS PAPERS

KIRŞEHİR SANDJAK 1830 (Population and Society)

Hazırlayan

Turgut OK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Murat TUĞLUCA

KIRŞEHİR-2020

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Turgut OK tarafından hazırlanan “*Kırşehir Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum)*” adlı tez çalışması 20/01/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)
Doç. Dr. Murat TUĞLUCA

Üye.....(İmza)
Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Üye.....(İmza)
Dr. Öğretim Üyesi Özlem POYRAZ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20..

(İmza)

Doç. Dr. Hüseyin Şimşek

Enstitü Müdürü

Bu tez çalışması Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi BAP birimi tarafından FEF.A4.18.022 no.lu proje ile desteklenmiştir.

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

20/012020

Turgut Ok

İmza

ÖZET

3526 NUMARALI NÜFUS DEFTERİNE GÖRE

KIRŞEHİR SANCAĞI 1830

(Nüfus ve Toplum)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Turgut OK

Danışman: Doç. Dr. Murat TUĞLUCA

2020-(XXVI+152)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Tarih Ana Bilim Dalı

Jüri

Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Doç. Dr. Murat TUĞLUCA

Dr. Öğretim Üyesi Özlem POYRAZ

Osmanlı Devleti XIX. Yüzyıl başlarında üç kıtada toprağı olan geniş bir coğrafyaya yayılmış bir devlettir. Zamanla sistemin işleyişinden de kaynaklanan sorunlar yüzünden yenilikler yapılması gereğı duyuldu. Özellikle Yeniçeri Ocağının kaldırılması ve müteakiben Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye adıyla yeni bir ordunun kurulmak istenmesi askerin nasıl temin edileceğı konusunu gündeme getirdi. Bu bağlamda imparatorluk içinde nüfus sayımı yapılması kararı alınmıştır. Biz de sayım defterlerinden yola çıkarak ilk nüfus sayımının defterlerinden 3526 numaralı defteri tezimize konu edindik.

Bu araştırmada, Başbakanlık Osmanlı Arşivi tasnifinde bulunan NFS.d.3526 künyesi ile kayıtlı bulunan Müslim defteri baz alınarak hicri 1246 (Miladi 1830-1831) yılı Karaman Eyaleti'ne bağlı Kırşehir Sancağının demografik ve sosyal yapısını incelenmektedir.

Bahsi geçen tarihte, Kırşehir Sancağında yaşayan insanlar Müslim defterine yazılarak kayıt altına alınmışlardır. Sayım, hicri 1246 tarihinde yapılmıştır. Bu tarih, miladi olarak 1830-1831 tarihine denk gelmektedir. İncelenen defterde hicri 1246 tarihinde Kırşehir Sancağına bağlı 12 mahalle, 4 kaza, 5 nahiye, 1 kasaba ve 122 köy toplam 144 yerleşim yeri olduğu tespit edilmiştir. Yine bu 144 yerleşim biriminde yaşayanların sayısı (erkek nüfus) ve bu kişilerin fizikî özellikleri, akrabalık ilişkileri, yaşları, meslekleri ve sosyal durumları gibi verilere ulaşılmıştır.

3526 numaralı defterlerdeki veriler istatistiki yöntemlerle analiz edilerek, Kırşehir Sancağında yaşayan insanların demografik bilgilerine ve Kırşehir Sancağının sosyal yapısına ait değerli bilgilere ulaşılmıştır. Ayrıca, ilgili defterdeki verilere ve özel işaretlere göre, Osmanlı Devleti'nin bu sayımda ulaşmak istediği amaçlardan birinin Müslümanlardan askerlik yapabilecek olanları belirlemek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Demografi, Kırşehir, Kırşehir Nüfus Defterleri, Nüfus Defterleri.

ABSTRACT
ACCORDING TO CENSUS PAPERS
KIRŞEHİR SANDJAK 1830
(Population and Society)

M. Sc. Thesis

Preparer: Turgut OK of thesis' preparer

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Murat TUĞLUCA

2020-(XXVI+152)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

History Department

Jury

Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Assoc. Dr. Murat TUĞLUCA

Asst. Prof. Dr. Özlem POYRAZ

At the beginning of the XIX century, The Ottoman Empire was a state which expanded the regions of land on three main continents. Over time, The Ottoman Empire was required to make innovations due to the problems resulting from the deficiencies in the state system. Especially, after the abolition of the Janissary Corps. and that a new army, called Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye, was intended to set up raised the issue how to recruit new soldiers for the army. In this sense, the decision of census was taken in The Empire. In the light of census papers, we have discussed one of the first census papers numbered 3526 in this study.

In this research, in line with Muslim census paper AH. 1246 (Gregorian 1830-1831) which is classified in the ottoman archives of the prime ministry, the demographic and social structure of the Kırşehir Sanjak, then which was connected to the city, Karaman, has been discussed.

On that date mentioned above, people living under the Kırşehir Sanjak have been registered on Muslim Census Paper. The census was taken in 1246 AH. This date coincides with the date (Gregorian 1830-1831) After the analysis of the census paper, it has been found out that there were 12 neighborhood, 4 districts, 5 sub-districts, 1 township and 122 villages, totally 144 inhabited regions. Moreover; through this study, it has been collected data on the number of people living in these 138 regions, physical qualities of these people, their lines of descent, their age, their professions and their social status.

By statistically analyzing the data in Muslim census papers, numbered 3526, it has been collected a great deal of valuable data on the demographic information of people living under the rule of Kırşehir Sanjak and social structure of them. Furthermore, according to related data in Census Papers, It has been discovered that one of the aims that Ottoman Empire wanted to achieve was to determine who could be recruited to army.

KEY WORDS; Demography, Census Papers, Kırşehir, Kırşehir Census Papers.

ÖNSÖZ

Osmanlı arşivleri çok zengin bir içeriğe sahiptir. Arşivde yapılan tasnifler sonucunda hemen her gün yeni belgelerin varlığı gün yüzüne çıkmaktadır. İşte bu belge türlerinden biri de nüfus defterleridir. Adı geçen belgeler yakın zamanda araştırmacıların istifadesine sunulmuş ve büyük bir ilgi görmüştür. Araştırmacılar gerek kendi bölgeleri gerekse imparatorluğun değişik yörelerine ait defterleri inceleyip yayınlamaktadırlar. Özellikle yerel ya da şehir tarihlerinin araştırılıp ortaya çıkarılmasında çok kıymetli bir kaynak olmuştur.

Yapılan her müstakil tarih çalışması geçmişe bir ışık tutma ameliyesidir. Tutulan ışıkların sayısı ne kadar çok olursa geçmişi daha net bir şekilde ortaya koyabiliriz. Biz de geçmişe ışık tutma adına Kırşehir nüfus defterlerini incelemeye çalıştık. Şehirlerin genel tarihini aydınlatan çalışmaların yanında özellikle demografik eksikliklerin giderilmesine ciddi katkılar sağlaması da kaçınılmaz bir gerçektir.

Özelde Kırşehir tarihi genelde Osmanlı tarihine katkı sağlamayı hedeflediğimiz bu çalışmamız beş bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde Kırşehir Sancağının idarî taksimatından, ikinci bölümde nüfusun kazalar arasındaki dağılımından, üçüncü bölümde şahıs adları, sıfat ve lakaplardan, dördüncü bölümde eşkâl ve mesleklerden, beşinci bölümde ise nüfus hareketlerinden çeşitli özellikleri dikkate alınarak bahsetmeye çalıştık.

Naçizane çalışmamızda görüşlerinden ve kütüphanesinden faydalandığım tez danışmanım Doç. Dr. Murat Tuğluca'ya, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Coğrafya Bölümünden kıymetli hocam Murat Poyraz Bey'e, Bilişim teknolojileri alanında Esma Sezer öğretmenime ve katkı sunan herkese teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bu çalışma, FEF.A4.18.022 numara ile Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi BAP birimi tarafından desteklenmiştir. Desteklerinden ötürü teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	iv
BİLDİRİM	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ	x
İÇİNDEKİLER	xi
TABLolar LİSTESİ	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xx
HARİTALAR LİSTESİ	xxiii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xxiv
HİCRİ VE RUMİ AY ADLARI VE KISALTMALARI.....	xxv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. KONUSAM AMAÇ.....	1
1.1.1. Araştırma Konusu ve Problemi	1
1.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.1.3. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar	2
1.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.2. YÖNTEM.....	5

1.2.1. Veri Toplama Aracı.....	5
1.2.2. Veri Analizi.....	5
1.3. OSMANLI'DA NÜFUS SAYIMLARI	6
1.3.1. Kırşehir Nüfus Defterleri.....	8
1.3.2. H. 1246 (M.1830-1831) Tarihli 3526 Numaralı Defterin Tanıtımı ...	11
1.4. KIRŞEHİR SANCAĞI: COĞRAFİ YAPI VE TARİHİ ARKA PLAN	12
1.4.1. Coğrafi Yapısı	12
1.4.2. Kırşehir'in Tarihi	13
2. KIRŞEHİR SANCAĞI YERLEŞİM YERLERİ	18
2.1. KAZALAR.....	18
2.2. ŞEHİR VE KASABALAR	18
2.3. KÖYLER	19
3. NÜFUSUN KAZALAR ARASINDA DAĞILIŞI	24
3.1. YERLEŞİM BÖLGELERİ	25
3.1.1. Şehirler/ Kasabalar Nüfusu	25
3.1.2. Köylerin Nüfusu.....	26
3.1.3. Aşiretler Cemaatler ve Dervişler Hangâhı.....	31
3.2. HANEDEKİ ERKEK NÜFUSUN DAĞILIŞI	32
3.2.1. Oğullar	32
3.2.2. Ağabey Hanesindeki Kardeşler	39

3.2.3. Torunlar.....	44
3.2.4. Hanedeki Diğer Şahıslar	49
4. NÜFUSUN YAŞA GÖRE DAĞILIŞI.....	53
4.1. MATLUB-GAYR-İ MATLUB NÜFUS	53
4.2. SANCAĞIN TOPLAM NÜFUSU	55
4.3. HANE REİSLERİ TOPLAMI.....	55
4.4. TOPLAM TAHMİNİ NÜFUS.....	57
4.5. YAŞ ORTALAMALARI.....	57
4.6. HANE REİSLERİNİN YAŞ ORTALAMALARI.....	57
4.7. ERKEK NÜFUSUN YAŞ ORTALAMALARI.....	58
4.8. SANCAKTAKİ YAŞ GRUPLARI	59
5. ADLAR	61
5.1.SANCAK GENELİNDE ADLAR	61
5.2. ADLARIN KAZALAR ARASINDAKİ DAĞILIŞI	64
5.3. DOĞAN ÇOCUĞA AİLE BÜYÜKLERİNİN ADININ VERİLMESİ.....	67
6.SIFATLAR	68
6.1. FİZİKİ ÖZELLİK DOLAYISIYLA VERİLEN SIFATLAR	68
6.2. SOSYAL KONUMU BELİRLEYEN SIFATLAR.....	70
6.3. MESLEK BELİRLEYEN SIFATLAR.....	72
7. LAKABLAR.....	74

7.1. LAKAPLARIN VERİLİŞ BİÇİMLERİ.....	74
7.2. MESLEKLERE GÖRE VERİLEN LAKAPLAR.....	74
7.3. KÖKEN BİLDİREN LAKAPLAR.....	75
7.4. FİZİKÎ ÖZELLİKLERE GÖRE VERİLEN LAKAPLAR.....	77
7.5. SOSYAL STATÜ BELİRTEN LAKAPLAR.....	78
7.6. EN ÇOK RASTLANAN LAKAPLAR.....	79
7.7. EŞİNE RASTLANMAYAN LAKAPLAR	80
8. EŞKÂL.....	81
8.1. EŞKÂL KAYITLARI.....	81
8.2. ENGELLİLER	86
8.3. HASTALAR	90
9. MESLEKLER	91
9.1. İDARİ GÖREVLİLER.....	91
9.2. İLMİYE MENSUBLARI	92
9.3. MALİ PERSONEL	93
9.4. ESNAF VE ZANAATKÂRLAR/ TÜCCARLAR.....	93
9.5. HİZMET SEKTÖRÜ.....	94
9.6. DİNİ MEKÂNLARDAKİLER	95
9.7. TEKA'ÜDLER.....	96
9.8. SAĞLIK HİZMETLERİ.....	96

9.9. TALEBELER	97
9.10. ÇİFTÇİ VE RENÇBERLER	97
9.11. DİĞER MESLEKLER	98
10. NÜFUSA İLİŞKİN BAZI KAYITLAR	100
10.1. DOĞUMLAR	100
10.2. ÖLÜMLER	101
10.3. DOĞUMLARLA ÖLÜMLERİN KIYASLAMASI.....	103
10.4. ASÂKİR-İ MANSÛRE VE ASÂKİR-İ REDİFE ALINANLAR....	103
10.5. NÜFUS HAREKETLİLİĞİ	111
10.6. GİDENLER	111
10.7. GELENLER	114
10.8. NAKİLLER	115
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	117
KAYNAKÇA.....	119
SÖZLÜK.....	122
EKLER	126
ÖZGEÇMİŞ.....	152

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1. H.1246 (M.1830-31) Yılına Ait Kırşehir Sancağı Nüfus Defterleri.....	5
Tablo 2.1. Kırşehir Sancağı İdari Bölümleri	18
Tablo 2.2. 3526 Numaralı Nüfus Defterine Göre Adı Tamamen Değişen Yerler	200
Tablo 2.3. 3526 Numaralı Nüfus Defterine Göre Adı Kısmen Değişen Yerler	211
Tablo 2.4. 3526 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yeri Tespit Edilemeyen Köyler	22
Tablo 3.1. Nüfusun Sancakta Dağılışı.....	255
Tablo 3.2. Kırşehir Kaza Merkezlerinde Hane-Erkek Nüfus Dağılımı.....	266
Tablo 3.3. Erkek Nüfusun Köylerdeki Dağılımı.....	266
Tablo 3.4. 50 ve Altı Arası Erkek Nüfuslu Köyler	277
Tablo 3.5. 51-100 Arası Erkek Nüfuslu Köyler.....	288
Tablo 3.6. 101-200 Arası Erkek Nüfuslu Köyler.....	299
Tablo 3.7. 201-300 Arası Erkek Nüfuslu Köyler.....	30
Tablo 3.8. 401-500 Arası Erkek Nüfuslu Köyler.....	30
Tablo 3.9. 501-600 Arası Erkek Nüfuslu Köyler.....	30
Tablo 3.10. Kırşehir Mahallelerinde Hanedeki Oğullar.....	332
Tablo 3.11. Kırşehir Nahiyesinde Hanedeki Oğullar.....	33
Tablo 3.12. Yüzdepare Kazasında Hanedeki Oğullar	34
Tablo 3.13. Mucur Kazasında Hanedeki Oğullar	35
Tablo 3.14. Konur Kazasında Hanedeki Oğullar	36
Tablo 3.15. Keskin Kazasında Hanedeki Oğullar	37
Tablo 3.16. Kazalara Göre Hanedeki Oğullar	38
Tablo 3.17. Kırşehir Merkez ve Köylerinde Ağabey Hanesindeki Kardeşler	40
Tablo 3.18. Yüzdepare Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler	41

Tablo 3.19. Mucur Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler	41
Tablo 3.20. Konur Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler	442
Tablo 3.21. Keskin Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler	43
Tablo 3.22. Kırşehir Mahallelerinde Dede Hanesindeki Torunlar.....	44
Tablo 3.23. Kırşehir Nahiyesinde Dede Hanesindeki Torunlar.....	45
Tablo 3.24. Mucur Kazasında Dede Hanesindeki Torunlar	46
Tablo 3.25. Konur kazasında Dede Hanesindeki Torunlar	47
Tablo 3.26. Keskin Kazasında Dede Hanesindeki Torunlar.....	48
Tablo 3.27. Kırşehir Sancağında Dede Hanesindeki Torunlar	49
Tablo 3.28. Kırşehir Mahallelerinde Diğer Şahısların Dağılımı.....	50
Tablo 3.29. Kırşehir Mahalleleri Haricindeki Diğer Şahısların Dağılımı	51
Tablo 4.1. Sancak Genelinde Matluplar	53
Tablo 4.2. Sancak Genelinde Askerlik Çağındaki Gayr-i Matluplar	54
Tablo 4.3. Kırşehir Sancağında Hane-Kişi Ortalaması	55
Tablo 4.4. 1246 Yılında Vefat Eden Hane Reisleri	56
Tablo 4.5. Kırşehir Sancağının Tahmini Nüfusu	57
Tablo 4.6. Hane Reislerinin Yaş Ortalaması	58
Tablo 4.7. Erkek Nüfusun Yaş Ortalaması.....	58
Tablo 4.8. Yaşları Verilenlerin Yaş Gruplarına Dağılımı	59
Tablo 5.1. Sancak Genelinde Bir Kez Geçen Tek Adlar.....	665
Tablo 5.2. Sancak Genelinde Bir Kez Geçen Çift Adlar.....	63
Tablo 5.3. Sancak Genelinde En Çok Kullanılan Adlar.....	63
Tablo 5.4. Kazalarda Mehmed Adının Dağılım Oranı	64
Tablo 5.5. Kazalarda Ali Adının Dağılım Oranı	65

Tablo 5.6. Kazalarda Mustafa Adının Dağılışı Oranı	66
Tablo 6.1. 1830 nüfus Sayımında Kırşehir Sancağında Fizikî Özellik Belirten Sıfatlar	69
Tablo 6.2. 1830 nüfus Sayımında Kırşehir Sancağında Sosyal Statü Belirten Sıfatlar	71
Tablo 6.3. Kırşehir Sancağında Meslekî Durumu Belirten Sıfatlar	73
Tablo 7.1. Mesleklere Göre Verilen Lakaplar	74
Tablo 7.2. Sancak Geneli Köken Belirten Lakaplar	76
Tablo 7.3. Kırşehir Mahallelerinde Lakaplar.....	77
Tablo 7.4. Köylerde Fiziksel Özellik Belirten Lakaplar	78
Tablo 7.5. Köylerde Sosyal Statü Belirten Lakaplar.....	79
Tablo 8.1. Eşkâli Verilenlerin Kazalardaki Nüfusa Oranı.....	81
Tablo 8.2. Sakal Eşkâlinin Dağılımı	886
Tablo 8.3. Bıyık Eşkâlinin Dağılımı	887
Tablo 8.4. Sancakta Bıyık Eşkâlinin Dağılımı	84
Tablo 8.5. Sancakta Sakal Eşkâlinin Dağılımı	85
Tablo 8.6. Sancak Genelinde Bedensel Engelliler	86
Tablo 8.7. Kazalara Göre Görme Engelliler	87
Tablo 8.8. Sancakta İşitme ve Konuşma Engelliler	88
Tablo 8.9. Akıl ve Sinir Hastalarının Sancaktaki Dağılışı	89
Tablo 8.10. Hastaların Sancaktaki Dağılışı	90
Tablo 9.1. Sancaktaki İdari Görevliler	995
Tablo 9.2. Sancakta İlmiye Mensupları.....	93
Tablo 9.3. Sancakta Esnaf/Tüccar ve Zanaatkarlar	94
Tablo 9.4. Sancakta Hizmet Sektörü.....	95
Tablo 9.5. Dinî Mekândakiler	95

Tablo 9.6. Tek'üdlr	96
Tablo 9.7. Çiftçi ve Rençberler	97
Tablo 9.8. Sancak Geneline Mesleklerin Dağılışı	98
Tablo 10.1. Kazalarda Doğumların Erkek Nüfusa Oranları	100
Tablo 10.2. Kazalarda Ölümlerin Erkek Nüfusa Oranları	102
Tablo 10.3. Sancak Geneline en Çok Ölümlerin Görüldüğü Yerler	10106
Tablo 10.4. Sancak Geneline Doğum ve Ölümlerin Karşılaştırılması	103
Tablo 10.5. Kırşehir Mahallelerinde Askerde Olanlar	104
Tablo 10.6. 1246'da Kırşehir Nahiyesinde Askerde Olanlar	105
Tablo 10.7. Mucur Kazasında 1246'da Askerde Olanlar	106
Tablo 10.8. Konur Kazasında 1246'da Askerde Olanlar	107
Tablo 10.9. Keskin Kazasında 1246'da Askerde Olanlar	108
Tablo 10.10. Kırşehir Sancağında Gayr-i Matluplardan Askere Alınanalar	109
Tablo 10.11. Kırşehir Sancağı Geneline 1246'da Asker Olanlar	110
Tablo 10.12. Kırşehir Sancağı Geneline 1246'da Gidenler	11115
Tablo 10.13. Kırşehir Sancağı Geneline 1246'da Gelenler	114
Tablo 10.14. Kırşehir Sancağı Geneline 1246'da Nakil Olanlar	115

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1. Erkek Nüfusun Kazalardaki Dağılımı	266
Şekil 3.2. Kırşehir Mahallelerinde Hanedeki Oğullar	33
Şekil 3.3. Kırşehir Nahiyesinde Handedeki Oğullar (%lik değer).....	34
Şekil 3.4. Yüzdepare Kazasında Hanedeki Oğullar (%lik değer)	34
Şekil 3.5. Mucur Kazasında Hanedeki Oğullar (%'lik değer).....	35
Şekil 3.6. Konur Kazasında Hanedeki Oğullar (%'lik değer).....	36
Şekil 3.7. Keskin Kazasında Hanedeki Oğullar (%'lik değer).....	38
Şekil 3. 8. Kırşehir Kazalarında Hanedeki Oğulların Dağılımı	39
Şekil 3. 9. Kırşehir Merkez ve Köylerinde Ağabey Hanesindeki Kardeşler	40
Şekil 3.10. Mucur Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler.....	41
Şekil 3.11. Konur Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler.....	42
Şekil 3.12. Keskin Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler.....	44
Şekil 3.13. Kırşehir Mahallelerinde Dede Hanesindeki Torunlar	45
Şekil 3.14. Kırşehir Nahiyesinde Dede Hanesindeki Torunlar (%lik değer).....	46
Şekil 3.15. Mucur ve Hacıbektaş'ta Torunların Dağılımı (%lik değer)	47
Şekil 3.16. Konur Kazasında Dede Hanesindeki Torunlar (%lik değer).....	48
Şekil 3.17. Keskin Kazasında Dede Hanesindeki Torunlar (%lik değer).....	48
Şekil 3.18. Kırşehir Sancağında Dede Hanesindeki Torunlar (%lik değer)	49
Şekil 3.19. Kırşehir Mahallelerinde Diğerlerinin Dağılımı	50
Şekil 3.20. Kırşehir Mahalleleri Haricindeki Diğerlerinin Dağılımı.....	52
Şekil 4.1. Sancak Genelinde Matluplar.....	54
Şekil 4.2. Sancak Genelinde Askerlik Çağındaki Gayr-i Matluplar.....	55
Şekil 4.3. Sancak Genelinde Hane Reislerinin Dağılımı.....	56

Şekil 4.4. Sancak Genelinde Hane Reislerinin Yaş Ortalaması	58
Şekil 4.5. Sancaktaki Erkek Nüfusun Yaş Ortalaması.....	59
Şekil 4.6. Yaş Gruplarının Dağılışı.....	60
Şekil 5.1. Sancak Genelinde En Çok Kullanılan Adlar	64
Şekil 5.2. Kazalarda Mehmed Adının Dağılışı Oranı.....	65
Şekil 5.3. Kazalarda Ali Adının Dağılışı Oranı.....	66
Şekil 5.4. Kazalarda Mustafa Adının Dağılışı Oranı	66
Şekil 6.1. 1830 nüfus Sayımında Kırşehir Sancağında Fizikî Özellik Belirten Sıfatlar	70
Şekil 6.2. 1830 nüfus Sayımında Kırşehir Sancağında Sosyal Statü Belirten Sıfatlar	72
Şekil 7.1. Kırşehir mahallelerinde Mesleğe Göre Lakapların Dağılışı.....	75
Şekil 7.2. Kırşehir Merkez Mahallelerinde Fiziksel Lakapların Oranı.....	77
Şekil 7.3. Kırşehir Merkez Mahallelerinde Sosyal Statü Belirleyen Lakaplar	79
Şekil 8.1. Sancakta Eşkali Verilenlerin Kazalardaki Nüfuslarına Oranı	82
Şekil 8.2. Sakal Eşkalinin Grubundaki Dağılımı.....	83
Şekil 8.3. Bıyık Eşkalinin Grubundaki Dağılımı.....	84
Şekil 8.4. Sancakta Bıyık Eşkalinin Dağılımı	85
Şekil 8.5. Sancakta Sakal Eşkalinin Dağılımı	85
Şekil 8.6. Sancak Genelinde Bedensel Engelliler.....	87
Şekil 8.7. Sancakta Görme Engellilerin Kendi İçerisindeki Oranı.....	88
Şekil 8.8. Sancakta İşitme ve Konuşma Engelliler.....	89
Şekil 8.9. Sancakta Akıl ve Sinir Hastalarının Dağılışı	90
Şekil 9.1. Sancakta Meslekleri Verilenlerin Kendi İçlerindeki Dağılışı.....	99
Şekil 9.2. Sancakta Genelinde Mesleklerin Dağılışı.....	99
Şekil 10.1. Kazalarda Doğumların Erkek Nüfusa Oranları.....	101

Şekil 10.2. Kırşehir Sancağında Ölümler.....	102
Şekil 10.3. Kırşehir Sancağında Doğumlar ve Ölümler.....	103
Şekil 10.4. Kırşehir Mahallelerinde 1246'da Askerde Olanlar.....	105
Şekil 10.5. Kırşehir Nahiyesinde 1246'da Askerde Olanlar.....	106
Şekil 10.6. Mucur Kazasında 1246'da Askerde Olanlar.....	107
Şekil 10.7. Konur Kazasında 1246'da Askerde Olanlar.....	107
Şekil 10.8. Keskin Kazasında 1246'da Askerde Olanlar.....	109
Şekil 10.9. Kırşehir Sancağı Genelinde 1246'da Askerde Olanlar.....	111
Şekil 10.10. Kırşehir Sancağı Genelinde 1246'da Gidenler.....	113
Şekil 10.11. Kırşehir Sancağı Genelinde 1246'da Gelenler.....	114
Şekil 10.12. Kırşehir Sancağı Genelinde 1246'da Nakil Olanlar.....	116

HARİTALAR LİSTESİ

Sayfa

Harita 1.1. Kırşehir Sancağı Fizikî Haritası.....13

Harita 2.1. 3526 Numaralı Nüfus Defterine Göre Kırşehir Sancağı.....23

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar	Açıklamalar
Bkz.	Bakınız
BOA	Başkanlık Osmanlı Arşivi
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
D.CRD. d.	Bâb-1 Defteri Ceride Odası Defterleri
HH	BOA, Hatt-ı Hümayûn Tasnifi
H.	Hicri
M.	Miladi
NFS.d	Nüfus Defterleri
s.	Sayfa
S.	Sayı
TTK	Türk Tarih Kurumu
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
vr.	Varak
Yay.	Yayınları

HİCRİ VE RUMİ AY ADLARI VE KISALTMALARI¹

Sıra	Hicri Ay	Rumuz	Rumi Ay	Rumuz
1	Muharrem	M	Mart	Ma
2	Safer	S	Nisan	Ni
3	Rebi'ül-evvel	Ra	Mayıs	My
4	Rebi'ül-ahir	R	Haziran	H
5	Cemaziye'l- evvel	Ca	Temmuz	T
6	Cemaziye'l- ahir	C	Ağustos	A
7	Receb	B	Eylül	E
8	Şaban	Ş	Teşrin-i evvel	Te
9	Ramazan	N	Teşrin-i sani	Ts
10	Şevval	L	Kanun-i evvel	Ke
11	Zilka'ade	Za	Kanun-i sani	Ks
12	Zilhicce	Z	Şubat	Şu

Hicri Takvimlerde Gün Hanesi Yerine Kullanılan Rumuzlar

Evail: Ayın 1-10 günleri

Evasıt: Ayın 11-20. günleri

Evahir: Ayın 21-29. günleri

Gurre: Ayın ilk günü

Selh: Ayın son günü

¹ Faik Reşit Unat, Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu, TDK Basımevi, Ankara, 1994, s.98.

Üç Ayın Bir Arada Kullanılması ile Oluşan Aylar ve Rumuzlar

Masar: Muharrem, Sefer, Rebi'ül-evvel

Recec: Rebi'ül-ahir, Cemaziye'l-evvel, Cemaziye'l-ahir

Reşen: Receb, Şaban, Ramazan

Lezez: Şevval, Zilka'ade, Zilhicce

Erba'in: Kanun-i evvelin 9'undan itibaren 40 gün

Rumi 1333 yılı 10 aydır. Son iki ayı ise (Kanun-i sani ve Şubat) 1334 yılı başındadır.

Rumi 1333 yılı ve öncesi yılın ilk ayı mart

Rumi 1334 yılı ve sonrası yılın ilk ayı Kanun-i sani'dir².

² İrfan Dağdelen, *Beykoz Nüfus Defteri*, Beykoz Belediyesi Kültür Yayınları no:26, İstanbul 2012, s.11.

1. GİRİŞ

XIX. yüzyılın başlarında üç kıtada toprakları bulunan Osmanlı Devleti merkeziyetçi anlayışla ülke kaynaklarını bilme ve kullanma adına birbirinden farklı alanlarda sayım ve yazım usulleri geliştirmeyi başarmıştır. Bu usulleri toprak, tarım, vergi ve nüfus alanlarında tutulmuş olan defterlerden takip edebilmekteyiz. İlk anda akla gelen bu defterlerden bazıları şunlardır: XV, XVI ve XVII. yüzyıllara ait Tapu Tahrir ve Avarız Defterleri ile daha sonraki dönemlere ait Temettüat Defterleri ve Cizye Defterleri, Nüfus ve Yoklama Defterleri gibi. Arapça "nefs" kelimesinin çoğulu olan "Nüfus" kelimesi, mana olarak “nefis, hayat, canlar, ruhlar” anlamına gelmektedir³. Nüfus sayımları, bir toplumdaki bireylerin: yaş, cinsiyet, sayı, meslek, din, dil ve öğrenim durumlarını ortaya koyduğundan toplumların sosyal, iktisadi ve tarihî yönlerini araştırmak, sosyal tarihlerini yazmak hatta aile şecerelerinin çıkartılmasında çalışma yapacak olanlar açısından oldukça önemli belgelerdir.

Osmanlı İmparatorluğunun nüfusuyla ilgili arşiv malzemeleri, dönemlere göre farklılıklar arz etmekte olup, klasik dönemle alakalı olan nüfus bilgilerine tahrir defterlerinden ulaşılmaya çalışılırken, XIX. ve XX. yüzyıllarda ise bu keyfiyet yerini nüfus sayım ve yoklama defterlerine bırakacaktır⁴.

1.1. KONU KAPSAM AMAÇ

1.1.1. Araştırma Konusu ve Problemi

Yakın zamanda Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan mevcudu 21.000⁵ adedi bulan nüfus defterleri araştırmacıların istifadesine sunulmuş ve büyük ilgi uyandırmıştır. Osmanlı Devleti’nin sınırları dâhilindeki nüfus yapısı ile ilgili çalışmalar sosyal ve ekonomik tarih kapsamında yoğunlaşarak devam etmektedir.

Araştırmamızın konusu 1830 tarihli ve 3526 numaralı nüfus sayım defterine göre Kırşehir sancağının nüfus yapısının tespit edilmesidir. İncelenen defterlerde Kırşehir Sancağı Kırşehir, Konur, Keskin, Mucur, Yüzdepare gibi kazalardan teşekkül etmektedir. Bu bağlamda bu kazaların nüfus yapısı ortaya konulacaktır.

Çalışmanın konusu kapsamında bir temel problematik belirlenmiştir. 1830 yılı Kırşehir Sancağının nüfus yapısını ortaya koymak.

³ Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2003, s.84.

⁴ Nejdett Bilgin, “Osmanlı Devleti’nin 1917 Yılı Yabancı Nüfusu”, *Tarih İncelemeler Dergisi*, C.25, S. I, Temmuz 2010, s.101–146.

⁵ Kemal H Karpat; *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*, İstanbul, 2010, s. 16.

Kırşehir'in Osmanlı Devleti'ne bağlandığı XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde Kırşehir'in ekonomik ve sosyal tarihine ait ciddi araştırmalarda bile nüfusla ilgili konularda büyük eksikliklerin görüldüğü bir vakıadır. Bu nedenledir ki çalışmamızın eksik ve açıkların giderilmesine bir nebze de olsa katkıda bulunacağı ümidini taşımaktayız.

1.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Kırşehir Sancağına ait nüfus defterleri hakkında detaylı bilgi vermek ve mezkûr defterlerdeki bilgileri kullanarak yörenin demografik ve istatistikî durumunu ortaya koyabilmektir.

Osmanlı Devleti'nde nüfus ile ilgili çalışmalar her zaman ilgi uyandırmıştır. Özellikle sosyal ve yerel tarihçilik yönünden nüfus defterleri zengin birer kaynak teşkil etmesi bakımından son derece kıymetli ve önemli vesikalardır. Kırşehir Sancağına ait nüfus defterlerinden ilk sayım olduğu belirtilen 1830 yılına ait defterler daha önce hiçbir araştırmacı tarafından incelenmediği için bizim açımızdan tez konusu edilmesi ayrıca bir öneme sahiptir. Kırşehir'in sosyal ve ekonomik tarihinin aydınlatılması açısından pek fazla öneme haiz olacaktır.

1.1.3. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Osmanlı Devleti'nde nüfus konusunda önemli çalışmalardan biri de Enver Ziya Karal'a aittir. Karal "*Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*"⁶ adlı çalışmasında toprak yazımı ve nüfus sayımına değinmiştir. Sonra XIX. Yüzyıl nüfus sayımlarına yer vermiştir. 1831 sayımı, hususiyetlerini ve usulünü verdikten sonra İslam ve Hristiyan unsurların tefrikine vurgu yapılmıştır. 1831 sayımının neticeleri tablolarla izah edilmiştir.

Kemal H. Karpat ise "*Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*"⁷ adını taşıyan eserinde Osmanlı coğrafyasında sosyal ve siyasî dönüşümün kavranabilmesi, nüfusun büyüklüğü, gelişim hızı, dinsel ve etnik bileşimi gibi konuların etraflıca ele alınıp incelenmesinin önemine değinmiştir. Osmanlı Devleti'nin nüfus araştırmaları açısından tamamen bilinmezliklerle dolu olmadığını tımar defterlerinin, şeriiye sicillerinin, salnamelerin ve diğer resmi evrakın demografi ve toplumsal yapıya ilişkin ciddi veriler sunduğunu aktardıktan sonra çalışmasını istatistiki verilerle desteklemiştir. Eser 19. yüzyıl boyunca ve 20. yüzyılda yapılan sayımlar üzerine inşa edilmiştir. Eser sadece kuru birer istatistiki bilgiler yığını olmayıp kentleşme

⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz., Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı*, Devlet İstatistikleri Enstitüsü Matbaası, Ankara, 1997.

⁷ Tafsilat için bkz. Kemal H. Kaptat, *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*, İstanbul 2010.

oranı, gelir seviyesi, yeni ekonomik birimleri, zenginleşen ve güç kaybına uğrayan ulusları, milliyetçilik hareketlerini tuttuğu ışıkla daha anlaşılabilir bir hale getirmektedir.

Mübahat S. Kütükoğlu, “Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)” adlı çalışması literatüre katkı sunan bir diğer eserdir. Kütükoğlu arşivde farklı bir konu üzerinde çalışma yaparken istediği evrakın dışında yanlışlıkla nüfus defteri kendisine verilmiş olup defterin varlığından bu şekilde haberdar olmuştur. İncelenmeye değer bulunarak üzerinde çalışılmış ve yayımlanmıştır. Çalışmada Osmanlı döneminde 1830 nüfus sayımından evvelki tahrirlerden, 1830 nüfus defterinin vasıflarından ve bölgenin coğrafi özellikleri ve tarihi hakkında kısa bir bilgi verilmektedir. Menteşe Sancağındaki kazalar, şehir ve kasabalar ile köylerden bahsedilmektedir. İkinci bölümde nüfus istatistikleri verilmektedir. Üçüncü bölümde isimler, sıfatlar, lâkaplardan bahsedilmektedir. Dördüncü bölümde eşkâller ve nüfusun engellilik durumu ile meslekler hakkında bilgi verilmektedir. Beşinci bölümde ise nüfus değişikliklerine değinilmiştir⁸. Ayrıca nüfus defterleri alanyazınına katkı sağlayan hemen hemen aynı metot ve tarzla yazılmış eserlerden bazıları ise şunlardır: Fevzi Gür & Salih Kahraman, Amasya Nüfus Defteri 1840. Yunus Özger, Bayburt Nüfus Defterleri 1835-1848. Ayhan Yüksel; *Tirebolu Kazası Nüfus Defteri Tirebolu, Espiye, Yağlıdere, Güce Nüfus Kayıtları (1835-1847)*. Ayhan Yüksel & Sezai Balcı, Harşit Nahiyesi Nüfus Defterleri Harşit (Doğankent) ve Köyleri Nüfus Kayıtları (1251/1835). Dünder Alikılıç, Sürmene Nüfus Defteri (Sürmene-Araklı-Köprübası). Mustafa Keskin, Kayseri Nüfus Müfredat Defteri (1831-1860). Sezgin Demircioğlu ve Süleyman Bilgin, Of Nüfus Defteri (1834). Levan Gurgenidze, Çıldır Eyalet: Çürüksu Sancağı Nüfus Defteri. İrfan Dağdelen, Beykoz Nüfus Defteri. Zehra Topal, 1840 Tarihli Akçaabat Nüfus Kayıtları. Zübeyde Güneşyağlı-Serdar Genç, H.1256/M.1840-41 Tarihli Balıkesir Nüfus Defteri (Değerlendirme ve Transkripsiyon). Mehmet Ak, Teke Sancağında 1831 Sayımına Göre Nüfus ve Yerleşme. Mehmet Akif Terzi-Ahmet Ergün; *Payas Sancağı Nüfus Defteri 1831 ve 1867*, Hacı Haldun Şahin; *Çorum Nüfus Defterleri (1837-1844)*, Mustafa Öztürk; 1844 Tarihli Halep Nüfus Defterine Göre Urfa’da Gayri Müslim Nüfus ve Sanatları.

Kırşehir Sancağı Nüfus Defterleri hakkında yapılan çalışmalar şu şekilde sıralanabilir: Ahmet Ergül-Mehmet Akif Terzi- Mehmet Ali Alacagöz; 1840 Tarihinde Kırıkkale⁹. Giriş bölümünde aşiretlerin teşkilatları, hukuki durumları, kendi içlerindeki

⁸ Mübahat S. Kütükoğlu, *Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)*, TTK Yayınları, Ankara, 2010.

⁹ Ahmet Ergün, M. Akif Terzi, M. Ali Alacagöz, *Osmanlı Nüfus Defterlerinde Kırıkkale 1840*, Berikan Yayınları, Ankara, 2014.

düzenleri, devlet-aşiret ilişkileri ve Kırıkkale bölgesine iskânlar hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünün ilk başlığında kuruluşundan bu yana Osmanlı Devleti'nde yapılan tahrirlerden bahsedilerek nasıl ve niçin yapıldıkları hakkında okuyucuyu aydınlatıcı yönde bilgiler paylaşılmıştır. Kırıkkale sınırları içerisinde kalan bölgede yapılan 1840 yılı sayımları hakkında ayrıntılı bilgiler de bu bölümde yer almaktadır. İkinci ana başlıkta bölge içerisindeki idari yapı (kazalar ve köyler) defter kayıtları esas alınarak listeler halinde sunulmuştur. Üçüncü ana başlık altında Nüfus Defterlerinde dağınık olarak bulunan bilgiler, bir usul çerçevesinde değerlendirilip tablolar halinde ortaya konarak anlaşılır hale getirilmiştir. Bu çerçevede defterlerden elde edilen bilgiler grafikler halinde okuyucuyla paylaşılmıştır.

Mehmet Güneş; 3537 Numaralı Kırşehir Nüfus Defteri (1841)¹⁰. Giriş kısmında ana hatları ile tahrir ve nüfus tahrirlerine değinildikten sonra Kırşehir nüfus defterlerinin bir kısmı hakkında bilgi verilmiştir. Müteakiben 3537 numaralı defterin değerlendirilmesi yer almıştır.

Sıddık Yıldız, “1842 yılı Kırşehir Nüfus Defterlerine Göre Merkez Mahallelerinde Genç Nüfusun Yaşlı Nüfusa Oranı”¹¹ adlı makalesi ile literatüre katkıda bulunan bir diğer akademisyen olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ahmet Gündüz ise 2114 numaralı Kırşehir Nüfus Defterini çalışmakta ve çalışması yayın aşamasına gelmiş durumdadır.

1.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmamızı zaman yönünden sınırlandırdık. Zira Kırşehir Sancağına ait olan tespit edebildiğimiz kadarıyla altmışaltı defter çeşitli fonlarda kayıtlıdır. Bütün bu defterlerin tarafımızca değerlendirilmesi hem zaman hem de emek açısından takatimizi aşacak boyutta olduğundan konuyu sınırlandırma lüzumunu hissettik. Çalışmamıza konu edindiğimiz defter Hicri 1246 (Miladi 1830) yılına ait ve NFS. d 3526 numaralı defterdir.

Ayrıca 3526 numaralı defterle birlikte H.1246 yılına ait toplam sekiz defter bulunmaktadır. Bu sekiz defterin bazı özellikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

¹⁰ Mehmet Güneş, 3537 Numaralı Kırşehir Nüfus Defteri (1841), Berikan Yayınları, Ankara 2015.

¹¹ Sıddık Yıldız, “1842 yılı Kırşehir Nüfus Defterlerine Göre Merkez Mahallelerinde Genç Nüfusun Yaşlı Nüfusa Oranı”, 9. Ulusal Yaşlılık Kongresi, 4-6 Mayıs 2017, Kırşehir.

Tablo 1.1. H. 1246 (M.1830-31) Yılına Ait Kırşehir Sancağı Nüfus Defterleri

Defter Katalog No	Defter Tarihi	Ebat	Sayfa / Varak	Açıklama
NFS. d.. 03480	H.01.10.1246 M.15.03.1831	21X60	4 Sayfa	İcmal defteri
NFS. d.. 03518	H.29.12.1246 M.10.06.1831	19X47	151 Varak	Müslim Defteri
NFS. d.. 03519	H.29.12.1246 M.10.06.1831	19X58	192 Varak	Müslim Defteri
NFS. d.. 03526	H.29.12.1246 M.10.06.1831	24X66	120 Varak	Müslim Defteri
NFS. d.. 03551	H.29.12.1246 M.10.06.1831	20X59	20 Sayfa	Müslim İcmal Defteri
NFS. d.. 03552	H.29.12.1246 M.10.06.1831	22X60	20 Sayfa	Müslim İcmal Defteri
NFS. d.. 07373	H.29.12.1246 M.10.06.1831	-----	5	Müslim Defteri
NFS. d.. 07376	H.29.12.1246 M.10.06.1831	-----	5	Reaya Defteri

1.2. YÖNTEM

Çalışmamız tetkik eserlere ve arşiv malzemelerine dayalı tarihî bir araştırma olacaktır. Kullanılacak olunan belgelerin niteliğinden dolayı istatistik, içerik analizi, grafiklerle verilerin ifade edilmesi, haritalandırma, gibi yöntemler kullanılacaktır. Bu yöntemler kullanılırken alanında ilk çalışmalardan olan Mübahat S. Kütükoğlu'nun Menteşe Sancağı (1830) (Nüfus ve Toplum Yapısı) adlı eseri referans alınacaktır.

1.2.1. Veri Toplama Aracı

Arşiv malzemeleriyle çalışma yapılacağından önce Ankara'daki Cumhuriyet Arşivi'nde Başbakanlık Osmanlı Arşivi veri tabanı taranarak Bab-ı Defteri'de D.CRD.d.. Defterleri ve NFS.d. Nüfus Defterleri fon kodlarında bulunan Kırşehir nüfus defterlerinden bir kısmının dijital kopyalarına ulaştık. Ancak bunların ilk etapta tamamını temin edemedik. Zaman içerisinde ML CRD. d 605 künyeli defter dışındakileri temin ettik. Adı geçen defter restorasyonda olduğu için ulaşılamamıştır.

Arşiv malzemelerine ek olarak Osmanlı nüfus çalışmaları üzerine yapılmış telif ve tetkik eserlerin bulgularından da istifade yoluna gidilecektir.

1.2.2. Veri Analizi

Söz konusu olan Kırşehir Nüfus Defteri H.1246 (M.1830- 1831) tarihini kapsıyor. Öncelikle belirtmek gerekir ki araştırmamıza konu olan bu nüfus defteri bize ne tür ham veriler sunacaktır? Nüfusa ait yaş, fiziki özellik (saç, sakal, bıyık, boy gibi), meslek, kişi

adları ve sülale adları, idari taksimat gibi muhtelif bilgiler sunacaktır. Bu veriler nasıl analiz edilerek araştırmamız için kullanılabilecek hale getirilecektir? Çalışmamızda bu soru cevabını bulacaktır. Defterdeki veriler ışığında nüfusla ilgili dağınık olarak bulunan bilgiler, bir usul çerçevesinde değerlendirilip tablolar ve grafikler halinde ortaya konarak anlaşılır hale getirilmeye gayret edilecektir.

1.3. OSMANLI'DA NÜFUS SAYIMLARI

Tahrir, sözlükte yazma, kaydetme, deftere geçirme¹² gibi anlamlarının yanına terim olarak ise Osmanlı malî teşkilâtında vergilerin ve bu vergileri verenlerin tespiti için değişik dönemlerde farklı şehirlerde gerçekleştirilen sayımları ve bu sayımların kaydedildiği defterleri ifade eder¹³. Osmanlılar kurulmuş olduğu ilk yıllardan itibaren fethedilen yerlerde hemen sayımlar yaparak bölgenin durumu hakkında bilgi sahibi olma yoluna gitmişlerdir. Söz konusu defterlerle ilgili bir dizi makale yazan Ömer Lütfi Barkan bu tarihi vesikaların önemine ve kıymetine dikkat çekmiştir. Ancak tam kıymetlerinin anlaşılabilmesi için Braudel'in Akdeniz Dünyası adlı eserinin yayınlanmasına kadar beklenilmesi gerekecekti¹⁴.

Osmanlılar bu tahrirleri yaklaşık otuz senede bir tekrar etmişlerdir. Bu dönemlerde yapılan tahrirlerin amacı tımar dağıtımını daha etkili hale getirmek ve vergi mükelleflerinin sayısını belirlemektir¹⁵. Her ne kadar imparatorluğun belli bir bölgesinde köy ve kasabalarda mevcut bulunan yetişkin erkek nüfusun tasarruf ettiği toprak miktarını (çift, nim-çift veya dönüm olarak) ve vergi türlerini tespit edebilmek¹⁶ de özellikle vergi yükümlülüğü olmayan erkek nüfusun da bu defterlerde yer almadığı bilinmektedir. Bu durum da hanelerin kaç kişiden ibaret olduğu bilgisi kesin ve net şekilde tespit edilemiyor. Yine de tahrir sayımları sonucunda vergiye tabi olan hane sayısının 5 ile çarpılıp bulunan sayının yüzde onunun alınıp eklenmesiyle yaklaşık olarak bir nüfus miktarı belirlenebilmekteydi. Bazı tarihçiler beş rakamı yerine bunun 4 ile 10 arasında olması gerektiğini tespit etmişlerdir¹⁷. Özellikle demografi çalışmaları yapacak tarihçilerin bu durumda daha da dikkatli olmaları gerekmektedir. Çünkü gerçek hane sayısı ile tahrir defterlerindeki hane sayısı farklı

¹² Şemsettin Sami, Kamus-ı Türkî, Çağrı yayınları, İstanbul, 1995, s.383.

¹³ Mehmet Öz, "Tahrir", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. 39:425-429. Ankara: TDV Yayınları, 2010.

¹⁴ Fatma Acun, Osmanlı Tarihi Araştırmalarının Genişleyen Sınırları: Defteroloji. Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi (1),319-332.

¹⁵ Kütükoğlu, s. 1)

¹⁶ Ö. L. Barkan, (2000). Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi. *Osmanlı Devletinin Sosyal ve Ekonomik Tarihi* (Cilt 2). içinde İstanbul: İstanbul Üniversitesi Rektörlük Yayın No:4214.

¹⁷ Necmettin Aygün, Nüfus Defterlerinde Aksaray'ın Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1830-1845),1:7, Somuncu Baba Tarih ve Kültür Araştırma Uygulama Merkezi.

olacağından ortaya gerçeği yansıtmayan sonuçlar çıkacaktır¹⁸. Bu olumsuzluklar araştırmanın farklı belgelerle desteklenmesi ile giderilme yoluna gidilebilir.

Modern nüfus sayımlarından evvel Kırşehir Sancağı için tahmini bir nüfus miktarı da verilebilir. Bu dönemde Kırşehir Anadolu Eyaletine bağlı Bozok Sancağının bir kazası idi. Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyıl sonlarına kadar Tahrir defterlerinden faydalanılarak nüfus tespiti tahmini olarak mümkün olmaktadır. Bu konu üzerinde yapılan çalışmalardan elde edilen verilere göre Kırşehir'in 1485'deki nüfusu yalnızca 1000 kişi civarında iken, 1526'da 1600, 1584'de 5000¹⁹ civarında bir nüfusa sahip olduğu tahmin edilmektedir. Recep Gökçınar, Ahmet Köç ve Mehmet Emin Kılıç gibi araştırmacılar çalışmaları bu döneme ait nüfusla alakalı istatistiki veriler sunmaktadır. XVI. yüzyıldan sonra ise Avarız ve Cizye defterlerinden nüfusla alakalı tahmini sonuçlar elde edilebilmektedir.

Modern anlamda Osmanlı Devletindeki nüfus hizmetleriyle (sayım, kayıt düzeni ve teşkilatlanmayla) ilgili ciddi çalışmalar, 1830 yılında başlamışken Amerika Birleşik Devletleri'nde 1790 yılında, Fransa ve Britanya'da 1801 yılında başlamıştır²⁰. Osmanlı Devleti'nde modern anlamda ilk nüfus sayımı 1826'da Yeniçeri ocağının kaldırılmasından sonra 1828-1829 tarihlerinde yapılmıştır. Osmanlı Tarihçisi Lütfi bu konuda, 1826 yılında yeniçeriliğin lağv edilmesinden sonra pek çok eski usul ve âdet değişti, yönetimin esas olan nüfus araştırması başkentte yürütüldü ancak savaşın başlaması bunun imparatorluk genelinde yapılmasına engel oldu tespitinde bulunmuştur²¹. Savaşın bitmesinden sonra 1830-1831 yıllarında sayım işlemi tekrar başlatılmıştır²². Sadece erkeklerin sayıldığı bu nüfus işlemi askere alınacakların belirlenmesi ve vergi adaletsizliğini gidermek, vergi kaynaklarını belirlemek amacıyla yapılmıştı. Yapılan bu ilk sayım kimi yerlerde şehrin nüfusu ile defterlerdeki nüfusun tutarsızlığı gibi farklı nedenlerle tekrarlanmıştı.

H.1246 sayım denemesinden yaklaşık 15 yıl sonra H.1260 (M.1844)'da yeni bir tahrir ihtiyacı duyulmuştur. Günümüzde bu sayım defterlerine arşivlerden ulaşmak mümkün hale gelmiştir. Ayrıca bir de "temettü" denilen yeni bir yazım usulüne başlanmıştır²³.

Bir diğer sayım teşebbüsü ise 1874 yılındadır. Ancak 1875 Bosna-Hersek İsyanı,

¹⁸ Kemal Çiçek, Osmanlı Tahrir Defterlerinin Kullanımında Görülen Bazı Problemler ve Metod Arayışları, Türk Dünyası Araştırmaları dergisi, Ağustos, 1995, s.93-111.

¹⁹ İlhan Şahin, Tarih İçinde Kırşehir, Eren Yayınları, İstanbul 2011, s.21-22.

²⁰ Adnan Çimen, "Sayım, Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlıda Nüfus Hizmetleri" Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 14/3 (2012), s.193-194.

²¹ Karpat, s.62.

²² Karal, s.8.

²³ Ahmet Ergün, M. Akif Terzi, M. Ali Alacagöz, Osmanlı Nüfus Defterlerinde Kırıkkale 1840, Berikan Yayınları, Ankara, 2014, s. xx

ardından saltanattaki değişme ve meşrutiyetin ilanı, 93 Harbi gibi yaşanan elim olaylar sebebiyle sayım keyfiyeti 1881’de yeniden gündeme gelecektir²⁴. Çok uzunca bir süre alan bu sayım ve yazım ameliyesi birçok vilayette 1886/87 yıllarına kadar tamamlanamamıştır. İstanbul dahi sayım ve yazım 1885 yılında ancak tamamlanabilmiştir. 1893 yılında sonuçları açılanana bu sayımlar, Osmanlı nüfusu ile ilgili XIX. Yüzyılda derlenmiş en kesin, eksiksiz ve güvenilir rakamları vermektedir²⁵. Bu sayım kadın ve erkek herkesin sayılması bakımından ayrı bir özelliği içermektedir. Yine bir diğer özelliği ise nüfus tezkerelerinin verilmeye başlanmasıdır²⁶. Osmanlı İmparatorluğunda son nüfus sayımı Birinci Cihan Harbi öncesi 14 Mart 1914 tarihinde yapılmıştır. Fakat bu sayımda daha çok II. Abdülhamid döneminde 1905 yılında yapılan sayımın verileri dikkate alınmıştır²⁷. Günümüzde MERNİS projesine esas teşkil eden veriler II. Abdülhamid döneminde 1905 senesinde yapılan sayıma dayanmaktadır.

1.3.1. Kırşehir Nüfus Defterleri

Kırşehir Sancağına ait nüfus defterleri Bâb-ı Defteri Ceride Odası Defterleri, D.CRD. d., Nüfus Defterleri, NFS.d., Maliye Nezareti ML.CRD. d., Kâmil Kepeci Tasnifi, KK. d... fon kodları ile Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunmaktadır.

Maliye lisanında, cerîde-i nüfus, nüfus defterleri demektir. Maliye Nezareti'nin teşekkülünden sonra Cerîde Muhasebeciliği olarak teşkilattaki yerini almıştır. Kataloğunda kaydolunan defterler, muhtelif liva, kaza ve nahiyelerin Müslim ve gayr-i Müslim nüfus yoklamalarını ihtiva etmektedir. Kâmil Kepeci Tasnifi Kataloğu ve Maliye Nezareti Cerîde Odası Defterleri içeresinde de Cerîde Muhasebesi defterleri ile birlikte nüfus defterleri bulunmaktadır²⁸. Başbakanlık Osmanlı Arşivinde Bâb-ı Defteri Ceride Odası Defterleri içerisinde Kırşehir Sancağına ait beş adet yoklama defteri mevcuttur. Bunların künyeleri şu şekildedir: D.CRD. d.40086, 40634, 40642, 40643, 40811. 1831 yılı ortalarında genel nüfus sayımının tamamlanmasıyla bundan sonra nüfus tahrirleri nüfus yoklamaları şeklinde gerçekleştirilecektir²⁹.

Nüfus kayıtlarını ihtiva eden bir diğer defter fonu “Maliye Nezareti Ceride Odası

²⁴ Kütükoğlu, s.5.

²⁵ Çimen, s.197.

²⁶ Kütükoğlu, s.6.

²⁷ Çimen, s.198.

²⁸ Başkanlık Osmanlı Arşivi Rehberi; s.202.

²⁹ Mahir Aydın, Sultan 2. Mahmud Döneminde Yapılan Nüfus Tahrirleri. *Sultan 2. Mahmud ve Reformaları Semineri*, İstanbul: İÜ Edebiyat Fakültesi Basımevi,1990, s. 81-106.

Defterleri” ismiyle belirtilmekte ve “ML.CRD. d.” koduyla gösterilmektedir. Maliye Nezareti defterleri tasnif edilirken Tanzimat’tan önceki teşkilat göz önünde bulundurularak bu defterler, kendi isimlerini taşıyan bir kataloga dâhil edilmişlerdir. Arşiv rehberinde açıklandığı üzere Osmanlı Arşivi’nde 522 katalog numarasıyla ifade edilen bu fona ait analitik envanteri yapılmış olan yaklaşık 2.100 adet defter bulunmaktadır. Defterlerin kapsadığı zaman dilimi ise 1830’lar ile 1910’lar arasında bulunmaktadır. Rehberde, katalogda ve bilgisayar ortamında bu defterlerin sayıları ve tarih aralıkları hakkında daha önceki defterlerde açıklandığı üzere ufak farklar olabilmektedir. Bunlar, hesap sırasında gözden kaçan hususlar olarak değerlendirilebilir³⁰. Bu fon kodunda Kırşehir Sancağına ait sadece Maliye Nezareti ML.CRD. d. 605 adında bir defter kayıtlıdır.

Farklı tarihlerde gerçekleştirilen nüfus sayım ve yoklama kayıtlarını içeren önemli bir evrak grubu ise “Nüfus Defterleri” olarak adlandırılan ve “NFS.d.” kodu ile verilen defter fonudur. Osmanlı devrinde nüfus sayım ve yoklama işlemlerine ait kayıtları içeren bu defter grubunun analitik envanteri yapılan kısmı, dijital çekimleri de yapılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu defterlerin sayısı hakkında arşiv rehberinde 1.173 adet olduğu bilgisi verilse de bu defterlerin sayısı daha fazladır ve ifade edilen bu rakamın çok üstünde defterlerin görüntüsü, belirtildiği üzere bilgisayar ortamına da aktarılmıştır³¹. Kırşehir Sancağına ait Başbakanlık Osmanlı Arşivindeki NFS.d. fon koduyla kayıtlı bulunan nüfus defterlerinin numaraları sırasıyla şöyledir: NFS.d..1907, 1908, 2097, 2110, 2114, 2115, 2119, 2120, 2526, 2527, 3278, 3480, 3518, 3519, 3520, 3523, 3524, 3526, 3527, 3528, 3530, 3531, 3532, 3533, 3534, 3535, 3536, 3537, 3538, 3539, 3540, 3541, 3542, 3543, 3545, 3546, 3547, 3548, 3549, 3550, 3551, 3552, 3691, 3862, 3863, 3864, 3865, 3866, 3866, 3869, 7373, 7374, 7376, 7377, 7378, 7379, 7391, 7428, 7430, 7434. NFS.d.. koduyla kayıtlı toplam altmış defter bulunmaktadır.

Nüfus kayıtlarını içeren bir başka defter grubu, “Kâmil Kepeci Tasnifi Defterleri” olarak bilinen ve kısaca “KK.d.” olarak ifade edilen defter fonudur. Cumhuriyetin ilk yıllarında Başvekâlet Arşivi’ne girerek burada görev yapmaya başlayan Kâmil Kepeci’nin başkanlığı altındaki bir heyet tarafından düzenlenen bu tasnif, çoğu Maliye kalemlerine ait olan defterlerden oluşmaktaysa da fonun içerisinde nüfus defterleri de bulunmaktadır. Arşivde 986 katalog numarasıyla gösterilen ve konu başlıklarına göre tasnifi verilen bu

³⁰ Mehmet Güneş, Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili. *Gazi Akademik Bakış*, 8(15), 2014, s.214-240.

³¹ Güneş, s.230.

defter grubuyla ilgili arşiv rehberiyle katalogda verilen bilgiler yine farklılık göstermektedir ancak bu defterlerin 15. yüzyılın ikinci yarısından başlanarak 20. yüzyıla kadar olan kayıtları kapsadığı ve sayısının da aşağı yukarı 7.000 civarında olduğu görülmektedir³². Yine KK. d. fon koduna kayıtlı da bir adet Kamil Kepeci Tasnifi, KK.d... Defterler, 6357. (Ceride Muhasebesi) künyeli defter mevcuttur. Toplamda ML.CRD. d., NFS.d., KK. d. fon kodlarında Kırşehir Sancağına ait altmış altı nüfus ve yoklama defteri bulunmaktadır.

Osmanlı Devletinin XIX. yüzyılına ait çalışma yapacak olan araştırmacılara şu konularla çok kıymetli bilgiler sunmaktadır: Kırşehir Sancağında iskân birimlerinin coğrafi alandaki dağılımları, ayrıca barındırdıkları nüfus miktarı, sancaktaki iskân birimlerindeki nüfusu ve etnik yapısı, sancağın idari yapısı ve bunun dönemsel durumu, askerlik ve vergi yükümlülüklerini yerine getirebilecek erkek nüfusun kendi içerisindeki durumu yaş ve ekonomik vaziyetleri, sancakta kullanılan şahıs adları, lakapları, unvan, şan ve şöhretleri, toplumda ileri gelen aileler, nüfusun sosyal hareketliliği, çocuk ölümleri, sancak merkezlerindeki esnaf zümresi, üretim tüketim ilişkisi, ticari durum ve hanların isimleri, bir hanenin ortalama kaç kişiden oluştuğu, sancaktaki yer adları ve bu yer isimlerinin diğer adları, Müslim nüfusun kullandıkları isimler, sakal, bıyık bırakma şekilleri, etkileşim boyutları, kazadaki nüfusun yaş dağılımı, sancaktaki nüfusun doğum ve ölüm oranları, sancaktan toplanan asker adaylarının hangi birliklere gönderildiği, bunların iskân birimlerine dağılımı, nesep, soy gibi hususların öğrenilmesinde eşsiz birer envanterler olup, günümüzden geçmişe gidilerek kimlerin hangi etnik yapıya, sülaleye bağlı olduğu, çok az miktarda da olsa engelli nüfusa ait ipuçları, yaşanan göç olayları, kadı, imam, şeyh, seyyid, kocabaş ve muhtar gibi yöneticilerin isimleri, sancak merkezinde mahallerin kimler tarafından kurulduğu, cami, mescit isimleri ve bunların iskân birimleriyle ilişkisi, sancağın vergi ödeme ve asker çıkarma potansiyeli, ortalama insan ömrü, kazadaki yabancı nüfus miktarı, nerelerden ve hangi maksatla geldikleri ayrıca mensup oldukları etnik yapıları, sayımların nasıl ve kimler tarafından yapıldığı, nüfusun antropolojik özellikleri, Müslim nüfusun iktisadî vaziyeti ve dönemsel nüfus miktarları, müşterek, aynı iskân birimlerinde meskûn olma düzeyleri, işsizlik ve buna bağlı olan göçler, bu göçlerin nerelere olduğu, göçlerin dönemsel durumu, sancağın iskân birimlerindeki nüfusu ve etnik yapısı³³, sancakta

³² Güneş, s.230-231

³³ Abdulkadir Gül, Son Dönem Osmanlı Eğin Nüfus Defterleri ve Bize Sundukları, Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, 7,2015, s. 87-104. Nisan 16, 2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/324989> adresinden alındı.

talebe olanların bilgileri, araştırma konusu edilen defterlerden yola çıkılarak ait olduğu dönemin siyasî haritasının çıkarılması gibi bilgilere ulaşmak mümkün olabilmektedir.

1.3.2. H. 1246 (M.1830-1831) Tarihli 3526 Numaralı Defterin Tanıtımı

Araştırmamızda konu edindiğimiz nüfus defteri 24 X 66 ebatlarındadır. Deri ciltli ve ebrusuz olduğu belirtilmekle birlikte deri cildin zamanla yok olduğu görülmektedir. Sancağın merkezi olması hasebiyle sayıma merkez mahallelerinden başlanmıştır. Sırasıyla Kayabaşı, Medrese, Güldiken, Yenice, Nasuhdede, Kuşdili, Ahi Ervan ve Aşıkpaşa Mahalleleri yazılmıştır. Arkasından Kırşehir Nahiyesindeki köylerden Karaca Viran (Karacaören) ile yazıma devam edilmiş ve Temlik köyü ile bitirilmiştir. Daha sonra Yüzdepare Kazası ve tâbi' olan yerler kayda alınmıştır. Bunu Mucur Kazası ve Hacıbektaş Kasabasının köylerinin takip ettiği görülüyor. Arkasından Konur Kazasının Aşağı Çiftlik Köyü ile başlanıp Ömerlü (Ömeruşağı) köyü ile bitirildiği anlaşıyor. Nihayet Keskin Kazasında ise Kaçak Köyü başlanmış ve Maden-i Gümüşkân ile sayım sonlandırılmıştır.

Defterin ne başında ne de sonunda bazı defterlerde görülen tahririn nelere dikkat edilerek yapılacağına dair bir bilgi bulunmamaktadır. Defter “Müslim Kırşehrî Tahrir-i ‘Atik Battal” diye başlıyor. Akabinde Livâ-i Kırşehrî Mahalle-i Kayabaşı ifadesiyle sayım işlerine geçiliyor. Varak usulüne göre numaralandırılmış ve 120 varaktır. Defter bilgi formuna göre 63. Sayfa mükerrerdir. Yine 64b ve 67b sayfaları boş denilmekte ise de boş sayfa olarak sadece 67b sayfası görünmektedir³⁴. 3526 numaralı defter hem nüfus defteri hem de doğum, ölüm, göç gibi değişikliklerin bildirileceği üç aylık Yoklama Defterleri³⁵ olarak şeklinde kullanılmıştır. Yoklama defteri olarak kullanılan kısımlarda gerekli bilgiler siyakat yazı ile kayıt altına alınmıştır. Genel sayımdan sonra konumuz olan H. 1246 (M.1830-1831) yılı kayıtlarının bir kısmı da bu yazı ile kaleme alınmıştır.

Defterde hemen hemen her sayfa sonunda ya da sayımı bitirilen yerin nüfusu alt alta yazılan ve toplanan rakamlarla verilmiştir. Ancak bunların sagir, sabi, tüvana, müsinn, pir-i fani mi oldukları ya da matlub gayr-i matlub mu oldukları kestirilemiyor. Yazım esnasında bir standardın olmayışı işi daha da zorlaştırmaktadır. Lakin tamamen bilinemez değildir. Nitekim Mübahat S. Kütükoğlu yapılan çalışmalar neticesinde yazılanlardan ilkinin matlub

³⁴ BOA, Nüfus Defterleri, NFS.d. 3526.

³⁵ Başkanlık Osmanlı Arşivi Rehberi; s.202.

yetişkinler, ikincisinin çocuklar ve üçüncüsünün de gayr-i matlubların sayısını belirttiğini ifade etmektedir³⁶.

Nüfusun yazım şekillerine baktığımızda: “Danyalzâde Hacı Abdullah veled-i Danyal Ak Sakallı”, “Hüseyin bin İbrahim” veya “Köse Sakallı Leblebici Bekir oğlu Hüseyin” şeklinde önce lakap veya dede adı arkasından sayılan kişinin ve babasının adları yazılmıştır. Yaşlar ise Sinn yazısının altına eşhür, şehir, mah, yevm, eyyam ve 3 günlük gibi ifadeler kullanılarak belirtilmiştir. Kişinin oğlu ya da oğulları varsa ve oğlu / oğulları ifadesine yer veriliyor. Kayıtlarda ve olması kişinin babasının hayatta olduğunu ifade etmektedir³⁷.

Kayıtlarda ayrıca gelenler için amed, gidenler için reft, nakil olanlar için nakl, akıbeti belli olmayanlar için gaibde ibareleri kullanılmıştır. Matlubların eşkâl bilgisine yer verilmişken 40 yaş üstündekiler içinse kimi zaman eşkâl verilmemiştir. Yine meslekler de imam, imam-ı karye, müderrisinden vb. ifadelerle kayıt altına alınmıştır³⁸.

1.4. KIRŞEHİR SANCAĞI: COĞRAFİ YAPI VE TARİHİ ARKA PLAN

1.4.1. Coğrafi Yapısı

Kırşehir Sancağı Anadolu Yarımadasında Kızılırmak yayı ile Delice Çayı arasında yani Kızılırmak büyük kavisinin güney bölümünde yer almaktadır³⁹. Kent Kızıl Irmak yayı ile Delice Çayı arasını dolduran “Kırşehir Masifi” üzerinde konumlanmıştır. Kırşehir toprakları 900-1200 metre yükseklikteki yaylalardan oluşur⁴⁰. Şehir merkezinin denizden yüksekliği 978 metredir. Aliöllez Dağı, Baran Dağı, Çiçek Dağı, Kargasekmez Dağları, Kervansaray Dağları vb. akla gelen ilk dağlardır. Çuğun Ovası, Güzler Ovası Malya Ovası da önemli ovalardır. Kent içinden geçen Kılıçözü ve batı sınırının bir bölümünü teşkil eden Kızılırmak önemli su kaynaklarıdır⁴¹. En önemli göl ise Seyfe Gölüdür. Kırşehir İç Anadolu Kapalı Havzası’nın doğusundadır. Bu havza yeryüzü şekillerine ve iklimine etki etmektedir. Konumundan kaynaklanan sebepten dolayı iklim kışları soğuk ve kar yağışlı, yazları ise sıcak ve kuraktır.

Bu özelliklerinin yanı sıra eski ve volkanik bir jeolojik yapısı olan şehir, kaplıcalar bakımından zengin yörelerden biridir. Şehrin güneyinde Terme, 15 km. batısında Karakurt,

³⁶ Kütükoğlu, s.7.

³⁷ BOA, NFS. d., 3526.

³⁸ BOA, NFS. d., 3526.

³⁹ Walter Ruben, İç Anadolu’da Küçük Bir Eskiçağ Şehri: Kırşehir, Kırşehir Belediyesi kültür Yayınları Serisi 14, Kırşehir, 2014, s.1.

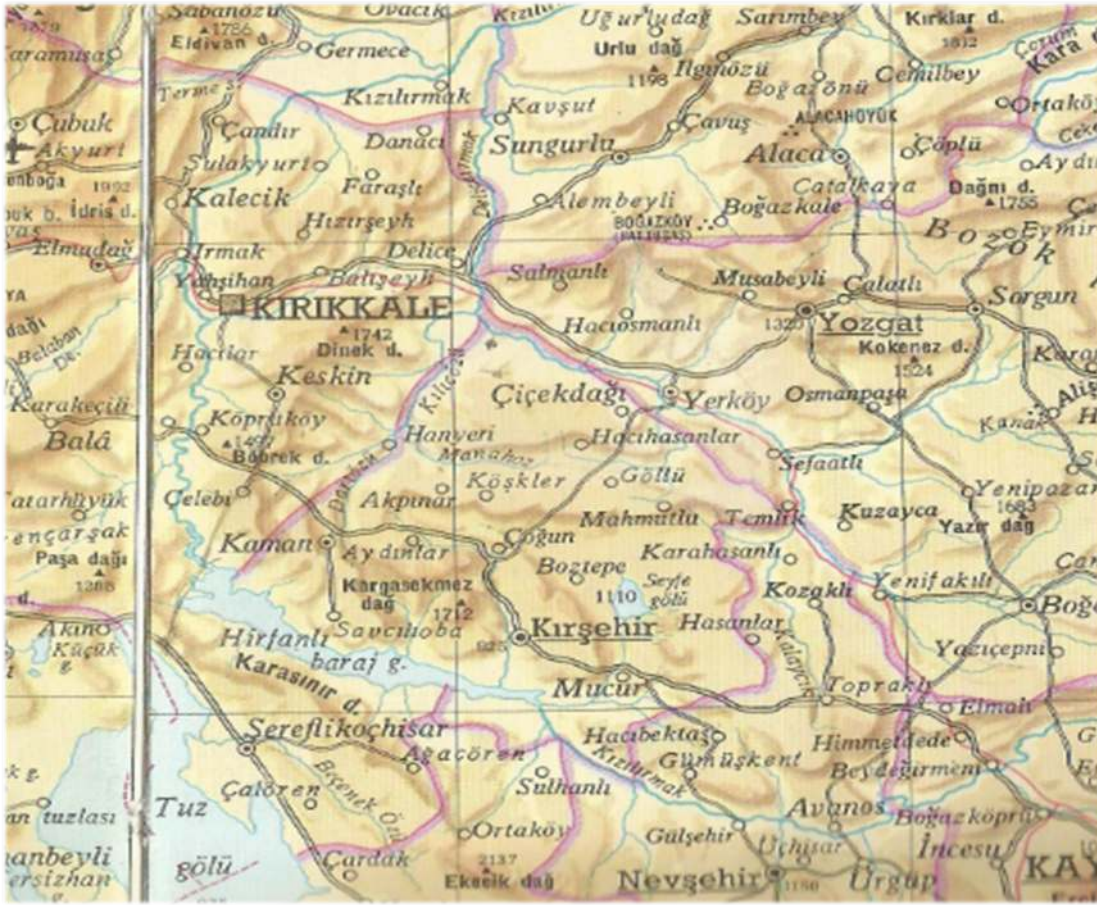
⁴⁰ Avşar Cihan, Kışehir ve İlçeleri, Özgün Matbaacılık, 1990, s. 10-11.

⁴¹ <http://www.kirsehir.gov.tr/cografya>, Erişim Tarihi:18.12.2019 Saat:20:07

Avanos'ta Kozoğlu ve Hamamorta, Mecidiye'de Bulamaçlı, kaplıcalarının dışında birkaç küçük kaplıca daha vardır⁴².

Orman alanları yok denecek kadar azdır. Çiçekdağı civarında meşe ormanı kalıntıları ile ırmak ve dere kenarlarında kavak ve söğüt ağaçları belli başlı yeşil alanları teşkil eder.

Şehrin doğudan gelen ve Ankara'ya ulaşan yolların güzergâhı üzerinde olması ise ona avantaj sağlamaktadır.

Harita 1.1. Kırşehir sancağı fiziki haritası (Besim Darkot, Giuseppe Motta, Modern Büyük Atlas Arkin Yayınevi, İstanbul, s.36-37.)

1.4.2. Kırşehir'in Tarihi

Kırşehir'in tarih öncesi devirleri Kalkolitik Çağa kadar indirgenebilmektedir. Orta Kızılırmak Havzası tarih öncesi devirlerin her aşamasında yerleşme yeri olarak kullanılmıştır. Özellikle bu dönem höyüklerde yapılan kazılarla bölgenin geçmişi aydınlatılmaya çalışılmıştır. 1931'de Louis Delaporte tarafından Kırşehir merkeze bağlı Hashöyük köyünde

⁴² Cevat Hakkı Tarım, Kırşehir Tarih ve Coğrafya Lûgati, Kırşehir V. Matbaası, Kırşehir, 1940, s.67.

höyük alanında kazılar başlatılmıştır. Daha sonra 1943'te Halet Çambel tarafından ufak bir sondaj gerçekleştirilmiştir. İncelemeye konu olan bir diğer höyük ise Kaman Kalehöyüktür. Kırşehir kent merkezine 52 kilometre uzaklıktaki bu höyükte yapılan çalışmalar Orta Çağ'dan İlk Tunç devrine kadar yerleşime açık olduğu ve Anadolu'ya has medeniyetlerle temsil edildiği ortaya çıkmıştır⁴³.

Kırşehir'de Tarih Çağları Hititler devrinde başlamış olup şehrin bu dönemdeki ismi tespit edilememiştir. Kırşehir, Hititler'in hâkim olduğu Kızılırmak yayı içerisinde bulunduğundan burada bir Hitit yerleşmesi olduğunu düşünmek mantık dışı bir görüş olmasa gerek. Hititleri müteakiben bölgeye Frigler, Persler, Makedonya ve Kapadokya Krallığı egemen olmuştur. Kapadokya Krallığı, Roma İmparatorluğuna tabi bir eyalet konumuna düşünce bölgenin doğu kısmında kalmıştır⁴⁴. Roma'nın 395'te ikiye ayrılması ile Kırşehir Doğu Roma imparatorluğunun sınırları içerisine dâhil olmuştur. W.M. Ramsay, Bizans döneminde Kırşehir'in adının Mocissus olduğu iddiasında bulunuyor. H. Kiepert ve W.M. Ramsay isim konusunda mutabıklardır. H. Kiepert haritalarında Kırşehir'in konumunu Mocissus adıyla birlikte eski çağlardaki adı Aquae Saravenae (Su Şehri) olarak gösteriyor. Şehir, İmparator I. Justinianus zamanında (527-565) Justinianopolis adını almıştır. Ancak söz konusu ismin ne kadarlık bir zaman diliminde kullanıldığı bilinmemektedir⁴⁵.

26 Ağustos 1071 tarihinde Malazgirt Ovasında Bizans İmparatoru Romen Diyojen ile Büyük Selçuklu Sultanı Alp Arslan arasında tarihin en büyük ve önemli savaşlarından biri yaşanmıştır. Bu savaş sonuçları itibariyle Türklerin Anadolu'yu yurt edinmelerinin yolunu açmıştır. İşte bu zaferden sonra Kırşehir'de artık Türk tarihi başlayacaktır.

Mehmet Emin Kılıç Müneccimbaşı'dan naklen Konya, Aksaray ve çevresinin Süleyman Şah'ın eline geçtiğini, yine diğer bir yerde 1073 yılında Konya, Aksaray mıntıkası ile Çorum'u zapt ettiği, Çorum'u merkez tayin ettiğini dile getiriyor. Ayrıca bu bilgiyi anonim Selçukname de doğrulamaktadır⁴⁶. Bu bilgilerden hareketle Kırşehir'in 1073 yılından itibaren Türklerin hâkimiyeti altına girdiğini ifade edebiliriz. Mezkûr tarihten itibaren başta Kırşehir olmak üzere pek çok Anadolu şehri Türkmenlere yurt ve otlak vazifesi

⁴³ Veli Ünsal, "Eski Çağda Kırşehir", *Kırşehir (Siyasî Tarihi ve Kırşehir Tarihi Bibliyografyası)*, Editör: Yaşar Özüçetin, Gökçe Ofset Matbaacılık, Ankara, 2014, s.12-27.

⁴⁴ Cihan, s.27.

⁴⁵ *İslam Ansiklopedisi*, "Kırşehir" C.6, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1977, s.764.

⁴⁶ Mehmet Emin Kılıç, Selçuklular Döneminde Kırşehir, Kırşehir Valiliği Kültür Hizmetleri Yay.No:33, s.93.

görecektir⁴⁷. Türkiye Selçukluları döneminde “Kırşehir”⁴⁸ olarak adlandırılan şehir otlaklarının ve suyunun bol olmasından dolayı “Gülşehir”⁴⁹ olarak da anılmıştır. Kırşehir’in Haçlı Seferleri ile elden çıkması üzerine Danişmentogulları 1120 yılından itibaren bölgeye hâkim oldular. Ancak II. Kılıç Arslan 1178’de Danişmentlilere son verince şehir tekrardan Türkiye Selçuklularının eline geçti⁵⁰. Alaeddin Keykubat, Mengücekoğulları Beyliğine son verince Mengücek hanedanından Muzafferüddin Muhammed’e Kırşehir’i dirlik olarak tevcih etti⁵¹. Türkiye Selçuklularını Moğollar nezdinde zayıf bir konuma düşüren Babailer İsyanı yine Kırşehir’in Malya Ovasında nihayete erdirilmiştir⁵². 1243 Köseadağ Savaşında Selçukluların Moğollara yenilmesiyle Anadolu’da Moğol egemenliği başlayacaktır. Moğol hâkimiyeti döneminde Kırşehir valiliğine Nureddin Caca tayin olundu⁵³. Caca Bey Moğolların Memluk Sultanı Baybars’la 1277’de yaptığı savaşta esir düşmüş ve Baybars’ın ölümü ile serbest kalarak Kırşehir’e dönmüştür⁵⁴. Günümüzde Caca Bey Camii olarak bilinen eser 1277 yılında kendisi tarafından yaptırılan bir medrese idi.

Kırşehir, XIII. asır sonlarında III. Alaeddin Keykubat devrinde Ankara ve çevresine emir olarak tayin edilen Yakub bin Alişir’in görev alanına dâhil idi⁵⁵. Anadolu Selçuklu Devletinin yıkılmasından sonra bir takım devlet ve beylikler ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri olan Eratna Devleti bir dönem Kırşehir’e hâkim olmuştur. Daha sonra Sivas merkezli Kadı Burhaneddin Ahmed Devleti Kırşehir’i elde etmeye çalışmışsa da Moğol bakiyelerinden Mürüvvet Bey Kırşehir Kalesini alarak Kadı Burhanettin Devletine teslim etmiştir⁵⁶. Anadolu’da siyasal birliği sağlama faaliyetlerine girişen I. Bayezid’e karşı Candaroğulları ve Kadı Burhanettin Ahmed ittifak ettilerse de netice alamadılar. Timur’a itaat eden Karamanoğulları bu esnada Kırşehir’i yağmaladılar. I. Bayezid’in oğullarından Süleyman Çelebi Akkoyunluları yenilgiye uğratmış⁵⁷ arkasından Sivas’ın ilhakıyla Kırşehir de

⁴⁷ Osman Turan, Selçuklular Zamanında ve Türk-İslam Medeniyeti, Boğaziçi Yay., İstanbul, 1993, s.355

⁴⁸ İlhan Şahin, Tarih İçinde Kırşehir, Eren Yayınları, İstanbul, 2011, s.18.

⁴⁹ Hasan Karaköse, “Orta Çağda Kırşehir”, Kırşehir (Siyasî Tarihi ve Kırşehir Tarihi Bibliyografyası), Editör: Yaşar Özüçetin, Gökçe Ofset, Ankara, 2014, s.92.

⁵⁰ Cihan, s. 28.

⁵¹ Şahin, Kırşehir, “Kırşehir”, DİA, c.25, s. 481.

⁵² Coşkun Alptekin, “Türkiye Selçukluları”, Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, Çağ Yayınları, İstanbul, 1989, C. 8, s. 304.

⁵³ Kılıç, s.63.

⁵⁴ Karaköse, s.97.

⁵⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, s. 58-59

⁵⁶ Adnan Yılmaz, Küçük Asya’nın Kır-şehir, Kırşehir belediyesi Kültür Yay.Serisi I, Ankara, 2006, s.122.

⁵⁷ Cihan, s. 29.

Osmanlılara bağlanmıştır.⁵⁸ Ankara Savaşından sonra Anadolu’da bir kısım beylikler yeniden ihya edilince Kırşehir Osmanlıların elinden çıkmıştır.

Tekrardan Kırşehir’in Osmanlılara bağlanması hususunda elimizde yeteri kadar malumat bulunmamaktadır. Fatih döneminde Osmanlı Devleti ile Memlukler arasında Dulkadiroğulları üzerinde egemenlik kurma mücadelesi hâsıl oldu. Osmanlı sultanı Alaüddevle Beyi destekleyerek Ona Kırşehir Sancağı ile beylik menşurunu verdi⁵⁹. Onu Dulkadirli tahtına çıkardılar. Alaüddevle Bey’in Maraş’ta yönetimi ele almasıyla daha önce kendisine dirlik olarak verilen Kırşehir’in yönetimi Osmanlılara geçmiştir⁶⁰. Kırşehir Osmanlı idaresinin ilk yıllarında 1485 senesinde Kırşehir vilayeti namıyla Rum eyaletine bağlandı. Vilayet nitelemesi günümüz anlamında değil belirli bir idari bölgeyi ifade etmek için kullanılmıştı. Yani bir geçiş evresini anlamak lazımdır⁶¹. Bu arada Kırşehir, Dulkadiroğulları Beyliğinin 1515 Turnadağ Savaşıyla son bulması üzerine Osmanlı Devleti’nin hakimiyeti altına girmiştir⁶². Kırşehir 1526’da Rum Eyaleti’nin Bozok Sancağına bağlı bir kaza iken 1554 senesinden itibaren ayrılarak müstakil bir sancağa dönüştürüldü ve Karaman Eyaletine bağlandı. Merkez de dâhil Hacıbektaş, Süleymanlu, Konur, Günyüzü, Dinek, Keskin ve Çiçekdağı adlarını taşıyan sekiz adet nahiyesi bulunmakta idi⁶³. Celali İsyanları sürecinde Kırşehir de payına düşeni almış ve tanınmış Celâlilerden Tavil Ahmet ve kardeşi Meymun Kırşehir ve çevresinde terör estirmiştir. Meymun etrafına topladığı adamlarıyla Kırşehir ve civarında yağmalamalar yapmıştır.

Kırşehir 1554-1867 yılları arasında Karaman Eyaletine tabi bir sancak iken 1867 vilayet düzenlemeleri gereğince Konya Vilayetinin Niğde Sancağına tabi bir kaza haline getirilmiştir⁶⁴. II. Mahmut döneminde yapılan nüfus sayımı esnasında Kırşehir Karaman Eyaletine bağlı bir sancak idi⁶⁵. 1877 salnamesine göre Kırşehir Sancağı Konya Vilayetinden alınarak Ankara Vilayetine tabi kılınmıştır. Ankara’ya bağlı olduğu sırada Merkez, Avanos, Keskin, Mecidiye kazalarının yanında Mucur ve Hacıbektaş adı altında iki adet de nahiye sahne bulunmakta idi⁶⁶.

⁵⁸ Uzunçarşılı, s. 299.

⁵⁹ Refet Yinanç, Dulkadir Beyliği, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1989, s.78-79.

⁶⁰ Karaköse, s.100.

⁶¹ Şahin, s. 39.

⁶² Yinanç, s.99.

⁶³ Şahin, s. 40.

⁶⁴ Murat Tuğluca, “Yeni Çağda Kırşehir”, Kırşehir (Siyasî Tarihi ve Kırşehir Tarihi Bibliyografyası), Editör: Yaşar Özüçetin, Gökçe Ofset, Ankara, 2014, s.192.

⁶⁵ Fazıla Akbal, 1831 Tarihinde Osmanlı İmparatorluğunda İdari Taksimat ve Nüfus. *Belleten*, C.15, s.620.

⁶⁶ Yılmaz, s.163.

Millî Mücadele yıllarında Kırşehir Mustafa Kemal Atatürk'e tam destek vermiş ve Kırşehir halkı O'nu haklı davasında coşkuyla karşılayarak sinesine basmıştır (24 Aralık 1919). İşgaller karşısında tepkisini mitingler ve protestolarla ortaya koymuştur. Kırşehir gerek asker ihtiyacının gerekse düzeli ordunun ihtiyaçlarını karşılamada üzerine düşen maddi ve manevi görevleri bihakkın yerine getirmiştir⁶⁷.

Cumhuriyet döneminde Kırşehir 1924 yılında yürürlüğe giren 491 sayılı Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile il yapıldı. Avanos, Hacıbektaş ve Mucur ve Merkezle birlikte dört ilçeye sahipti. Fakat Demokrat Parti iktidarı döneminde il statüsünü kaybederek Nevşehir'e ilçe olarak bağlandı. Kaman Ankara'ya, Çiçekdağı Yozgat'a, Hacıbektaş, Mucur ve Avanos da yine Nevşehir'e tabi kılındı⁶⁸. 1957'den itibaren tekrar il statüsünü kazandı. Ancak Hacıbektaş ve Avanos ilçeleri Nevşehir'e bağlı kaldı. Günümüzde Kırşehir Merkez Akçakent, Akpınar, Boztepe, Çiçekdağı, Kaman ve Mucur olmak üzere yedi ilçeye sahip ve 250.000 civarında bir nüfusa sahiptir. Kırşehir Yozgat, Ankara, Kırıkkale, Aksaray, Nevşehir illeri ile çevrilidir.

⁶⁷ Özüçetin, s. 225-242.

⁶⁸ Yılmaz, s.164.

2. KIRŞEHİR SANCAĞI YERLEŞİM YERLERİ

2.1. KAZALAR

Tablo 2.1.Kırşehir Sancağı İdari Bölümleri

Kaza	Nahiye	Kasaba	Köy Sayısı	Toplam Köy Sayısına Oranı %
Kırşehir (Merkez)	1		28	22,95
Keskin	1		56	45,9
Konur	3		32	26,23
Mucur		1	5	4,1
Yüzdepare			1	0,82
TOPLAM	5	1	122	100

Kırşehir Sancağının merkezi Nefs-i Kırşehrî denilen günümüzdeki Kırşehir idi. Sancağın tarihî coğrafyasına bakacak olursak günümüzdeki Kırşehir il sınırlarından daha geniş bir alan sahip olduğunu görürüz⁶⁹. Bugünkü Kırşehir ve Kırıkkale illeri, Nevşehir'in Hacıbektaş ilçesi ve çevresi ile Yozgat'ın Şefatlı ilçesine bağlı Temlik Köyü, Sungurlu ilçesine bağlı Bağdatlı, Enyegazili ve Kuşcalı köylerini içine alan coğrafya sancağın sınırlarını oluşturmaktaydı. Kısaca belirtmek gerekirse sancağın tarihi coğrafyası Kızılırmak ile Delice Çayı arasında kalan bölge idi. 1830 sayımının verilerine göre sancakta Kırşehir merkez, Keskin, Konur, Mucur ve Yüzdepare olmak üzere 5 tane kaza mevcut idi. Ayrıca Çiçek, Çiçekdağı, Dinek, Kırşehir, Keskin Nahiyesi adıyla 5 adet de nahiyesi vardı. Bu nahiyelerden Çiçek, Çiçekdağı ve Dinek Nahiyesi Konur Kazasına, Keskin Nahiyesi Keskin Kazasına, Kırşehir Nahiyesi de merkez kazaya bağlı idi⁷⁰.

2.2. ŞEHİR VE KASABALAR

1831 senesinde Kırşehir Sancağının 5 kazası içinde nefis (merkez) olarak nitelenen şehir ve kasabaların adedi 4 idi. Bunlar Nefs-i Kırşehir, Kaza-yı Nefs-i Mucur, Nefs-i Maden-i Gümüşkân ile Hacıbektaş Kasabası'dır. Mezkûr mahaller içerisinde sadece Mucur, Kırşehir merkez ve Hacıbektaş Kasabasında mahallelere rastlanmıştır. Bu mahalleler Kırşehir'de Ahi Evran, Aşıkpaşa, Güldiken, Kayabaşı, Kuşdili, Medrese, Nasuhdede, Yenice Mahalleleridir. Mucur merkezdeyse Yenice ile Solaklı, Hacıbektaş Kasabasında Aşağı, Yukarı ve Savat Mahallesi bulunmaktaydı. Adı geçen mahallelerin bugün Kırşehir ve

⁶⁹ Akbal, s.625

⁷⁰ BOA, NFS. d.,3526.

Mucur'da varlıklarını devam ettirdiklerini görmekteyiz.

2.3. KÖYLER

1830'da Kırşehir Sancağının 5 kazasında toplamda 122 köyü mevcuttur. Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Keskin 56 köy ile %45,9 oranla sancakta birinci sırada, 32 köyle Konur kazası %26,23 oranla onu takip etmekte, 28 adet köyle %22,95 oranı ile Kırşehir merkez ardından gelmekte, Mucur ise 5 köy ile %4,1 orana sahiptir. Sancağın en küçük kazası Yüzdepare'dir. Kazada bir tek bir köyün bulunması biraz tuhaf gelse de 3526 numaralı defterde kaza kayda alınırken “*Karye-i Kabile-i Kurugöl tâbi’-i Kaza-yı Yüzdepare Merbût-ı Mukataa-i Zile Sâkin-i Liva-i Mezbur*” ifadesi ile Yüzdepare kazasının Zile Mukataasına bağlı olduğu ifade edilmiştir⁷¹. Bu kazanın sadece 1 köy mevcuttur. Oranı ise %0,82’tür.

1830 sayımına göre Kırşehir Sancağındaki köylerin bir kısmının adı bugün tamamen değişmiş, bir bölümünün adıysa kısmen değişmiştir. Bazı köylerin ise konumları maalesef tespit edilememiştir. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğünün yayınlamış olduğu Köylerimiz⁷² adlı çalışmada köylerin eski ve yeni adları verilmesine rağmen buradan da istediğimiz neticeyi alamadık. Çalışmamızın sonunda yer alan haritada ise özellikle yerleri saptanamayan köyleri nüfus yazımı sırasında yakın köyler takip ettiğinden uygun olduğunu tahmin ettiğimiz yerlerde konumlandırmaya çalıştık. Bu tespiti yaparken literatür çalışmalarında adı geçen M. Akif Terzi ve arkadaşlarının yazdığı 1840 Kırıkkale adlı eserin içerisinde verilen haritadan da faydalanma yoluna gittik⁷³. Yine Tahir Sezen’in Osmanlı Yer Adları eserindeyse sadece Maden-i Gümüşkân-ı Hümayun’un Keskin merkez olduğu bilgisine ulaştık⁷⁴. Köy adları ile ilgi bir başka çalışma olan “Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimiz” adlı eserde de köylerin adları bulunmakla birlikte yerleri tespit edilemeyen ve adları değişen köylerle ilgili bir malumata rastlamadık⁷⁵.

Bazı köylerin ise adı tamamen değiştirilmiştir. Sofular Aydınlar, Aflak Altınyazı⁷⁶, Cemele Çayağzı, Korkorlu Yaylaözü, Zâlimali Yeşildere, Veletli

⁷¹ BOA, NFS. d.,3526, vr. 50a.

⁷² Köylerimiz, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1968.

⁷³ Ahmet Ergün, Mehmet Akif Terzi, Mehmet Ali Alacagöz, Osmanlı Nüfus Defterlerine göre 1840 Kırıkkale, Berikan Yayınları, Ankara, 2014, s. XXV.

⁷⁴ Tahir Sezen, Osmanlı Yer Adları, Başkanlık Devlet Arşivleri Müdürlüğü, Ankara, 2017.

⁷⁵ Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimiz, Dahiliye Vekaleti nüfus Müdürlüğü, Hilal Matbaası, İstanbul, 1928.

⁷⁶ Köylerimiz 1981, İçişleri Bakanlığı, İller İdaresi Genel Müdürlüğü, Ankara, 1982, Yayın No:327, s.40.

Çubuktarla⁷⁷ gibi yeni adlar almıştır. Diğer değişen köy adları ise aşağıdaki tabloda mevcuttur.

Tablo 2.2.3526 Numaralı Nüfus Defterine Göre Adı Tamamen Değişen Yerler

S. No	Eski Adı	Yeni Adı
1	Karye-i Cemele	Çayağzı
2	Karye-i Sofular	Aydınlar
3	Karye-i Çiftlik	Çiftlikmehmetağa
4	Karye-i Aflak	Altınyazı
5	Karye-i Mikâil Hisar	Mikail
6	Kasaba-i Hacı Bektaş-ı Veli	Hacıbektaş Kasabası
7	Kasaba-i Hazret-i Pîr-i Hacıbektaş-ı Veli Mahalle-i Yukarı	Balâ Mahallesi
8	Mahalle-i Aşağı	Zir Mahallesi
9	Karye-i Hisar Çasnigir	Köprüköy
10	Karye-i Zâlimali Kışlası	Yeşildere
11	Karye-i Korkorlu Kışlası	Yaylaözü
12	Karye-i Veledli Kışlası	Çubuktarla
13	Karye-i Kazıklı	Cankurtaran
14	Karye-i Çiftlik	İğdebeli
15	Karye-i Karabekir	Hasanhacılı
16	Karye-i Sorsavuş	Yenili
17	Ma'den-i Gümüşkân	Keskin
18	Müştak	Esenpınar

Adı kısmen değişen köylerde Osmanlı Türkçesindeki telaffuzlarda kelime sonundaki eklerin günümüz Türkçesindeki söylenişine göre değiştiğini görmekteyiz. Örneğin Selamlu telaffuzu Selamlı şekline, Sarımbek ise Sarımbey biçimine dönüşmüştür.

⁷⁷ Köylerimiz, s. 161.

Tablo2.3.3526 Numaralı Nüfus Defterine Göre Adı Kısmen Değişen Yerler

S. No	Eski Adı	Yeni Adı
	Nahiye-i Kırşehir	Kırşehir Merkez Köyleri
1	Karye-i Temürlü	Demirli
2	Karye-i Ömer Hacılu	Ömerhacılu
3	Karye-i İsa Kocalı	İsahocalı
4	Karye-i Hamid	Hamit
5	Karye-i Kal'a (Aşiret-i Cerid)	Kale Köyü
6	Karye-i Kel İsmailoğlu Kışlası	Kelismailuşağı
7	Karye-i Ayvalar Kışlası	Ayvalı
8	Karye-i Poladlı Kışlası	Polatlı
9	Karye-i Ömerlü Kışlası	Ömeruşağı
10	Karye-i Kaburgalu	Kavurgalı
11	Karye-i Cerid Müminlisi	Ceritmüminli
12	Karye-i Mahmadlu	Mahmatlı
13	Karye-i Ahılu	Ahılı
14	Karye-i Müminli Es'ad	Esatmüminli
15	Karye-i Gözi Kızıllı	Gözükızıllı
16	Karye-i Şahcalu	Şahcalı
17	Karye-i Karaköselü	Karaköseli
18	Karye-i Kuşcalu	Kuşcalı
19	Karye-i Bağdadlu	Bağdatlı
20	Karye-i Sarımbek	Sarımbey
21	Karye-i Yeşillü	Yeşilli
22	Karye-i Hamza Fakihlü	Hamzalı ⁷⁸
23	Karye-i Sarı Kızlu	Sarıkızlı
24	Karye-i Faraşlu	Faraşlı
25	Karye-i Ağaylu	Ağaylı
26	Karye-i Avşar-ı Kebir	Büyükafşar
27	Karye-i Avşar-ı Sagir	Küçükafşar
28	Karye-i Çatallu	Çatallı
29	Karye-i Sekilü	Sekili
30	Karye-i Koçi Baba	Koçubaba
31	Karye-i Karalu	Karalı
32	Karye-i Selamlu	Selamlı
33	Karye-i Ulaklu	Ulaklı

Adı kısmen veya tamamen değişen köylerin yanında bir de konumunu tespit edemediğimiz köyler mevcuttur. Bunlar Araz, Eceli, Çiftözü, Bablı, Dede Musa, Çaycılar, Köçekli, Karye-i Müminli, Kırdereli, Gönüllü İvek?, İğdelü, Kocalu, Halil Ecelü, İçirlü/İçyerlü Köyleridir. Söz konusu köylerin adlarının değişebileceği, boşal(tıl)mış ya da viran olma ihtimallerini de göz önünde bulundurmak gereklidir.

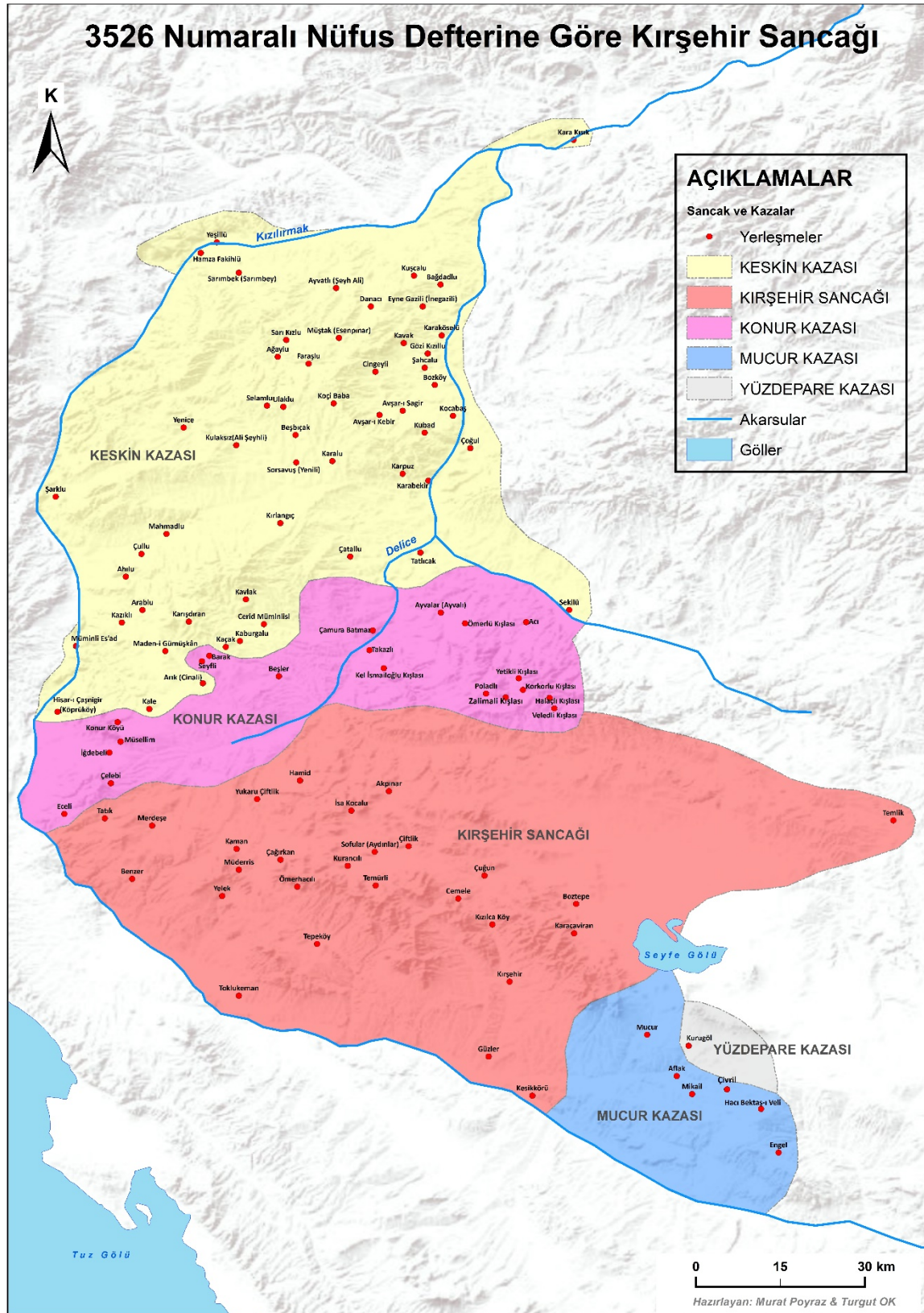
⁷⁸ Köylerimiz 1981, s. 271.

Tablo 2.4. 3526 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yeri Tespit Edilemeyen Köyler

S. No	Bağlı Olduğu Yer	Köyün Adı
1	Kırşehir Nahiyesi	Araz Köyü
2	Konur Kazası	Eceli
3		Çiftözü
4		Bablı
5		Dede Musa
6		Çaycılar
7		Köçekli
8		Karye-i Müminli
9		Kırdereli
10		Gönüllü İvek?
11		İğdelü Kışlası
12		Kocalu
13	Keskin Kazası	Halil Ecelü
14		İçirlü/ İçyerlü

Yerleşim yerlerinin adlarının belirlenmesinden sonra bir de idari bölümlenmeyi gösteren siyasi harita hazırlandı. Bu haritayı hazırlarken 3526 numaralı nüfus defterini referans olarak aldık. Bu nedenle haritada bazı alanlar boş görünmektedir. Halbuki bu alanlar boş olmayıp buralarda köyler mevcuttur. 3526 numaralı defterde Kırşehir Sancağı dahilindeki bütün köyler mevcut değildir⁷⁹. Örneğin 1530'larda belgelerde adı geçen Alişar, Karahıdır, Akçaağıl gibi köyler 3526 numaralı defterde bulunmamaktadır. Esasında çalışmamızın sınırlılığından dolayı 1830 yılına ait diğer nüfus defterlerini işin içine dahil edemedik. Daha sonraki çalışmalarda 1830 yılına ait bütün nüfus defterler temel alınarak tam bir idari taksimat haritası oluşturulabilir.

⁷⁹ BOA, NFS.d., 3526.

Harita 1.2. 3526 numaralı nüfus defterine göre Kırşehir Sancağı.

3. NÜFUSUN KAZALAR ARASINDA DAĞILIŞI

Yukarıda da zikredildiği gibi nüfus sayımlarına II. Mahmut döneminde başlanmıştır. Sayımlara Karaman Eyaletinden başlanmıştır. Zikredilen eyaletin sayımı için Erzurum Valisi Nazif Bey görevlendirilmiştir. Sayımlara “*Evasıt-ı Muharrem 1246 (2-11 Temmuz 1830)*” tarihini taşıyan fermanın akabinde başlanmış ve “*28 Cemâziyelâhir 1246 (14 Aralık 1830)*” tarihinde bu sayımlar bitirilmiş ve defterleri de İstanbul’a yollanmıştır.⁸⁰

Sayımlar için memurlar tespit edilmiş, bunlara tahsisatları ve harcırahları ödenmiştir. Daha sonra bu memurlar görev yerlerinde ulaşmışlar ve ahali tarafından hoş karşılanarak meskûn mahallin uygun bir yerinde kendilerine kalacak yer tahsis edilmiştir. Görevli memurlar o beldenin sorumluları ile görüşerek sayımın amacını, nasıl yapılacağı gibi konularda halkı bilgilendirmişlerdir. Daha sonra ise sayım işlemlerine geçilmiştir. Sayım işleri yapılırken önce Müslümanların kaldıkları yerler tespit edilmiş müteakiben merkezden başlanarak kazalar ve köyler takip edilerek sayım işi bitirilmiştir.⁸¹

Kırşehir Sancağında da bu tertibe uygun olarak yazım yapılmıştır. Önce sancağın merkezindeki mahalleler sayılmış, ardından Kırşehir Nahiyesinin köylerine geçilmiştir. Ardından Yüzdepare Kazası, müteakiben Mucur Kazası merkez mahalleleri ile köyleri kayıt altına alınmıştır. Sonrasında bunları Hacıbektaş Kasabası ve köyleri izlemiştir. Ardından Konur Kazasının köyleri ve en son olarak da Keskin Kazasının köylerinin sayımı yapılarak bu sayım görevi tamamlanmıştır.⁸²

H. 1246 tarihli ve 3526 numaralı deftere göre nüfus sayımı ve yapılan yoklamalarla birlikte sancağın erkek nüfusu tahmini olarak 14573 kişidir. Nüfus defteri kayıtlarına göre konar-göçer aşiret ve cemaat bulunmamaktadır. Yüzdepare Kazasında Karakürd Cemaati Kurugöl Köyünde⁸³, Maden-i Gümüşkân’a bağlı Kale Köyünde de Cerit Aşireti sakindir⁸⁴.

⁸⁰ Kütükoğlu, s.3.

⁸¹ Aydın, s.85-87.

⁸² BOA, NFS.d., 3526, vr. no:1b-120b.

⁸³ BOA, NFS.d., vr., 50b.

⁸⁴ BOA, NFS.d., vr., 76b.

Tablo 3.1.Nüfusun Sancakta Dağılışı

Kaza	Mahalle	Köy Sayısı	Toplam Erkek Nüfus
Kırşehir (Merkez)	8	28	6171
Keskin	-	56	4796
Konur	-	32	1894
Mucur	4	5	1622
Yüzdepare	-	1	90
TOPLAM	12	122	14573

Kazalar içinde Kırşehir merkez 6171kişi ile birinci, 4796 nüfusla Keskin ikinci, Konur 1894 kişi ile üçüncü, Mucur 1622 şahıs ile dördüncü, Yüzdepare ise 90 erkek nüfus ile beşinci sırada gelmektedir. Kırşehir merkez ve Keskin kazalarının nüfusu 4000-7000 arasında iken Konur ve Mucur kazaları ise 500-2000 arasında idi. En küçük kaza olan Yüzdepare ise 100'ün altında gözükmektedir. Kazaların toplam erkek nüfusu 14573 kişiden ibaretti.

3.1. YERLEŞİM BÖLGELERİ

3.1.1. Şehirler/ Kasabalar Nüfusu

Nüfus defterine göre nefis olarak belirtilen yerler Kırşehir merkez, Mucur ve Maden-i Gümüşkân'dır. Defterde Konur Kazası için nefis (merkez) kavramı geçmemektedir⁸⁵. Bu yerleşim yerleri içerisinde Kırşehir merkez, Mucur Kazası ve Hacıbektaş Kasabası'nda mahalleler bulunmakta iken Keskin, Konur ve Yüzdepare kazaları için mahalle ayırımına rastlanmamıştır. Yerleşim merkezleri içerisinde Kırşehir nüfus ve hane bazında birinci iken Mucur ikinci, Hacıbektaş üçüncü, Keskin Kazasının merkezi olan Maden-i Gümüşkân ise dördüncü sırada yer almaktadır. (Bkz. Tablo 6)

⁸⁵ BOA, NFS.d., vr., 68a.

Tablo 3.2. Kırşehir Merkezlerinde Hane-Erkek Nüfus Dağılımı

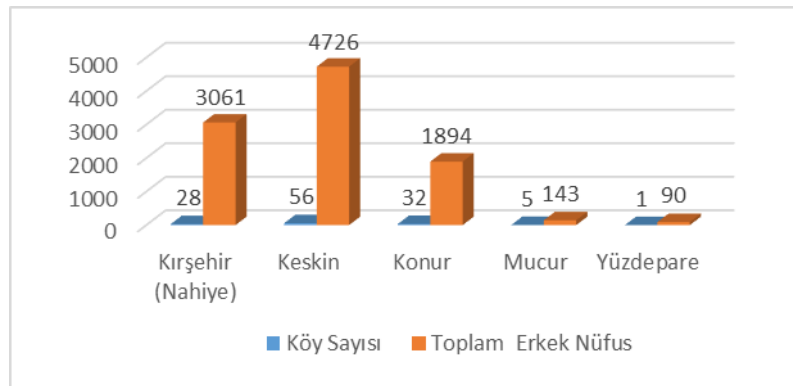
Kaza	Nefs	Mahalle Sayısı	Kasaba	Toplam Erkek Nüfus	Hane	Ortalama Erkek Nüfus
Kırşehir (Merkez)	1	8		3110	1128	2,76
Keskin (Maden-i Gümüşkân)	1	-	-	70	37	1,89
Konur	-	-		-	-	-
Mucur	1	1		995	362	2,75
Hacıbektaş	-	3	1	484	182	2,66
Yüzdepare	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	3	12	1	4659	1709	2,73

3.1.2. Köylerin Nüfusu

Tablo 3.3. Erkek Nüfusun Köylerdeki Dağılımı

Kaza	Köy Sayısı	Toplam Erkek Nüfus
Kırşehir (Nahiye)	28	3061
Keskin	56	4726
Konur	32	1894
Mucur	5	143
Yüzdepare	1	90
TOPLAM	122	9914

Kırşehir Sancağı köylerinin içerisinde erkek nüfusun toplamı 600'ü geçen bir yer mevcut değildir. En çok erkek nüfusu barındıran 598 kişiyle Hisar Çaşnigir⁸⁶ (Köprüköy)'dir. Onu 477 kişi ile Eynegazili ve Kaman⁸⁷ 424 erkek nüfusla takip etmektedir. 301-400 arası erkek nüfusu olan köye ise rastlanmamıştır.

Şekil 3.1. Erkek nüfusun kazalardaki dağılımı

Özellikle köy sayısının fazla olması sebebiyle hem tabloların makul boyutlara

⁸⁶ BOA, NFS .d., vr., 72a-76b.

⁸⁷ BOA, NFS .d., vr., 40a-43a.

indirgenmesini sağlamak hem de verilerin daha anlaşılabilir halde sunulabilmesi için dilimlere ayırarak incelemeyi uygun gördük. Sancağın köylerini hane-nüfus bazında incelemek için 0-50, 51-100, 101-200, 201-300, 301-400, 401-500, 501-600 gibi gruplandırabiliriz. Bunun neticesinde ortaya yedi adet tablo çıkmıştır.

Tablo 3.4. 50 ve Altı Arası Erkek Nüfuslu Köyler

Kaza	Köy	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Hane Başına Ortalama Erkek Nüfusu
Kırşehir	Araz	15	38	2,53
	Tepeköy	12	34	2,83
	Kesikköprü	6	14	2,33
Mucur	Aflak (Altınyazı)	15	42	2,8
	Mikail	11	36	3,27
	Engel	6	21	3,5
	Çivril	10	19	1,9
	Bekâl? Kavm-i Abdalân	11	25	2,27
Konur	Barak	7	23	3,29
	Seyfli	8	26	3,25
	Beşler	5	11	2,2
	Çamurabatmaz	5	14	2,8
	Bablı	15	32	2,13
	Kelismailuşağı	5	16	3,2
	Dede Musa	6	21	3,5
	Çaycılar	18	50	2,77
	Acı	9	23	2,55
	Ayvalı	17	49	2,88
	Hacılar	8	19	2,38
	Köçekli	9	21	2,33
	Kırdere	4	15	3,75
	İğdeli	5	9	1,8
	Polatlı	8	20	2,5
	Kocalı	9	27	3
	Zâlimali (Yeşildere) ⁸⁸	4	16	4
	Korkorlu (Yaylaözü) ⁸⁹	24	48	2
	Halaçlı	5	13	2,6
	Veletli (Çubuktarla) ⁹⁰	17	42	2,47
	Yetikli	7	19	2,71
	Ömeruşağı	21	49	2,33
	TOPLAM	302	792	2,62

⁸⁸ <https://www.nisanyanmap.com/?y=zalimali&t=&lv=1> , Erişim:01.01.2020, Saat:17:27.

⁸⁹ <https://www.nisanyanmap.com/?y=korkorlu&t=&lv=1> , Erişim:01.01.2020, Saat:17:28.

⁹⁰ <https://www.nisanyanmap.com/?y=%C3%A7ubuktarla&t=&lv=1> , Erişim:01.01.2020, Saat:17:29.

Bu gruplandırmadan ilki olan 0-50 arası dilimde en az hane (4 adet) Zâlimali (Yeşildere) Köyünde görünürken en az nüfus ise 9 kişi ile İğdeli Köyünde yaşamaktadır. 0-50 diliminde hane başına düşen erkek nüfus oranı en küçük 1,8 ile İğdeli Köyünde iken en yüksek oran ise 4 kişi ile Zâlimali (Yeşildere) Köyünde ortaya çıkmaktadır. Bu dilimin en büyük köyü ise 50 erkek nüfusu ile Çaycılar Köyüdür.

Tablo 3.5.51-100 Arası Erkek Nüfuslu Köyler

Kaza	Köy	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Hane Başına Ortalama Erkek Nüfusu
Kırşehir	Karacaviran (Karacaören)	29	91	3,14
	Çuğun	21	65	3,1
	Sofular (aydımlar)	21	64	3,05
	Çiftlik (Çiftlikmehmetağa)	14	53	3,79
	Başköy	34	86	2,53
	Yelek	23	65	2,83
	Müderriş	24	61	2,5
	Benzer	27	90	3,33
	Tatık	26	63	2,42
	İsa Kocalı (İsahocalı)	23	85	3,7
	Akpınar	18	56	3,11
	Yukarı Çiftlik	17	71	4,18
	Güzler	23	52	2,26
	Temlik	31	65	2,1
Yüzdepare	Kurugöl	34	90	2,65
Konur	Aşağı Çiftlik	22	66	3
	Eceli	20	65	3,25
	Çelebi	18	53	2,94
	Konur köyü	33	89	2,7
	TOPLAM	458	1330	2,90

51-100 arası dilimde 19 köyün varlığı görülmektedir. 51-100 arası diliminde ise en fazla erkek nüfusu barındıran köy 91 kişi ve hane ortalaması 3,14 olan Karacaören'dir. Onu 90 birey ile Benzer ve Kurugöl takip etmektedir. Bu dilimin en küçük köyü ise Güzler'dir. Güzler 52 nüfus ve 2,26 ortalama sahtir. Yukarı Çiftlik Köyü ise 4,18 ile hane başına erkek nüfusun en fazla olduğu yerdir. En çok hane barındıran köy ise 24 hane ile Korkorlu (Yaylaözü)'dur. En düşük hane ortalaması ise 2,1 ile Temlik köyüne aittir.

Tablo 3.6. 101-200 Arası Erkek Nüfuslu Köyler

Kaza	Köy	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Hane Başına Ortalama Erkek Nüfusu
Kırşehir	Boztepe	40	108	2,7
	Kızılca Köy	48	176	3,66
	Cemele (Çayağzı)	60	197	3,28
	Temürlü (Demirli)	33	118	3,58
	Kurancılı	54	137	2,54
	Çağırkan	53	174	3,28
	Merdeşe	36	112	3,11
	Hamit	45	132	2,93
Konur	Çiftözü	42	103	2,45
	Müsellim	43	115	2,67
	Müminli	35	103	2,94
Keskin	Mahmatlı	45	165	3,66
	Halil Eceli	28	138	4,93
	Hamza Fakihli (Hamzalı)	43	191	4,44
	Faraşlı	38	135	3,55
	Cingeyli	31	133	4,29
	Avşar-ı Kebir (Büyükaşar)	33	134	4,06
	Karabekir (Hasanhacılı)	36	118	3,27
	Kulaksız	54	185	3,43
	TOPLAM	797	2674	

101-200 arası nüfusa sahip köy sayısı 19'dan ibarettir. 101-200 arası dilimde 197 nüfus ile Cemele (Çayağzı) birinci, Hamzalı 191 kişi ile ikinci, Kulaksız 185 fertle üçüncü sırada gelmektedir. Hane sayısı en az olan köyler ise 28 hane ile Halil Eceli ilk sırada yer alırken ardından onu 31 hane ile Cingeyli, 33'er haneyle de Demirli ve Büyükaşar takip etmektedir. Hane başına düşen nüfus ortalamasının en yüksek olduğu köyler Halil Eceli 4,93, Hamzalı 4,44, Cingeyli 4,29 şeklinde sıralanmaktadır. En düşük oranlar ise şöyledir: Konur Kazasına bağlı Çiftözü 2,45, Kırşehir Nahiyesine bağlı Kurancılı 2,54, Konur'a tâbi Müsellim 2,67 biçiminde birbirlerini takip etmekteydiler.

Tablo 3.7.201-300 Arası Erkek Nüfuslu Köyler

Kaza	Köy	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Hane Başına Ortalama Erkek Nüfusu
Kırşehir	Ömerhacılı	88	220	2,5
	Toklumen	56	210	3,75
Keskin	Ahılı	110	284	2,58
TOPLAM	3	254	714	2,81

Nüfus sayısının artmasıyla köy sayısının ters orantılı olduğunu müşahade etmekteyiz. Söz konusu dilimde 284 nüfusla Ahılı ilk sırada yer bulurken, 220 fertle Ömerhacılı ve arkasından 210 nüfusla Toklumen onları izlemektedir. En fazla hane sayısı Ahılı 'da iken, Ömerhacılı 88 haneyle ikinci, 56 hane ile Toklumen üçüncü sırayı almıştır. Hane başına düşen erkek nüfus açısından Toklumen 3,75 oranıyla ilk sırada, Ahılı 2,58'le ikinci, Ömerhacılı 2,5 ile üçüncü sırada kendine yer bulmuştur.

Dikkat çeken bir durum ise 301-400 diliminde ne Kırşehir Nahiyesinden ne de kazalardan hiçbir köyün yer almayışı olmuştur.

Tablo 3.8.401-500 Arası Erkek Nüfuslu Köyler

Kaza	Köy	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Hane Başına Ortalama Erkek Nüfusu
Kırşehir	Kaman	140	424	3,03
Keskin	EyNEGazili	106	477	4,5
TOPLAM	2	246	901	3,66

401-500 diliminde sadece Kırşehir Nahiyesinden Kaman, Keskin Kazasından ise EyNEGazili Köyleri yer almaktadır. EyNEGazili 477 nüfusla ve 4,5 hane ortalaması ile birinci sırayı işgal ederken Kaman 424 hane ve 3,03 ortalamayla ikinci bulunmaktadır. Kaman günümüzde de merkez ilçe hariç Kırşehir'in en büyük ilçesidir.

Son olan 501-600 diliminde yer alan Konur Kazasına tâbi KöprükÖy sancak genelinde 598 kişi ile hem en fazla erkek nüfusu barındıran köy hem de 212 haneyle sancakta lider durumdadır. Hane başı ortalama erkek nüfus oranı 2,82 olarak gözükmemektedir.

Tablo 3.9.501-600 Arası Erkek Nüfuslu Köyler

Kaza	Köy	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Hane Başına Ortalama Erkek Nüfusu
Konur	Hisar Çaşnigir (KöprükÖy)	212	598	2,82
TOPLAM	1	212	598	2,82

3.1.3. Aşiretler Cemaatler ve Dervişler Hangâhı

3526 numaralı defterde konar-göçer tabir edilen aşiret ve cemaat adlarına rastlanmamıştır. Ancak yerleşik hayata geçmiş olanlarının kayıtları mevcuttur. Adı geçen defterde Barak, Boynuinceli, Cerit, Cihanbeyli, Duman, Harmandalı, Homurlu, Köçekli, Pehlivanlı, Sıdıklık Aşiretlerinin adları zikredilmektedir.

Karacakürd adı ise Boynuinceli Aşireti içerisinde bir cemaat olarak verilmiştir. Yüzdepare Kazasında Kurugölde ikamet etmektedirler⁹¹.

Bunlar içerisinde Cerit Aşiretinden bir grup Kal'a (Kale) Köyünde sakin durumdalar. 45 hane ve 97 erkek nüfustan ibaret bir köydür⁹².

Ayrıca Hamit Köyünde *“işbu karyede mütemekkin Cerid aşireti beyleri”* ifadesiyle de köyde kalan kişilerin adları verilmektedir. Adı geçen şahıslar *“Ak Sakallı Ali veled-i Allahverdi, Oğlu Kara Sakallı Hacı Osman veled-i Ali, ve Torunu Göğüş, ve Emred Mehmed, ve Emred Mustafa, ve Sabi İbiş”* şeklinde sıralanırken bunların yaşları ve eşkalleri de verilmiştir⁹³.

Köçekli Aşiretinden bir parça ise Maden- i Gümüşkân'a bağlı Gönüllü İvek? Kışlasında sakin durumdalar.

Konur Kazasına bağlı Arık Köyü için aşiret ibaresi geçmekle birlikte hangi aşirete mensup oldukları açıkça yazılmamıştır. Adı geçen köy 31 Hane ve 86 erkek nüfusa haizdir⁹⁴.

İsmi geçen diğer aşiretler ise ahalinin gelip-gittiği yerler olarak *“amed ve ref”* biçiminde ifade edilmiştir.

Yine Mucur'a bağlı Hacıbektaş Kasabasında *“hankah-ı fukarâ-yı dervîşân tâbî-i Hazret-i Pîr-i Hacıbektaş-ı Veli”* namıyla kayıtlı dervişler hangâhı bulunmaktadır. Bu hangâhta post-nişin olarak 137 yaşında görünen Nebi Dede bulunmaktadır. Ayrıca adı geçen yerde dervişler içinde kilerci, aşçı, ekmekçi, kahveci, saatçi gibi meslek bildiren ifadeler de bulunmaktadır. Tarikatlarda gördüğümüz unvanlardan *“dede”* nitelemesi burada sadece Nebi Dede ve Aşçı Hüseyin Dede adlarında geçiyor.

Dedelik sanı Mevlevîlik ve Bektaşîlikte kullanılan bir terimdir. Alevîler ile Kızılbaşlar başlısı oldukları din adamlarına dede adını vermişlerdir. Dedelerin Hz. Ali

⁹¹ BOA, NFS.d., 3526, vr. no:50a-50b.

⁹² BOA, NFS.d., 3526, vr. no:76b-77b.

⁹³ BOA, NFS.d., 3526, vr. no:47b.

⁹⁴ BOA, NFS.d., 3526, vr. no:77b-78a.

soyundan geldikleri kabul görmektedir. Kendilerini dede olarak tanımlayanlar ikrar alırlar, ayinleri yönetirler. Anlaşmazlıklarda hakemlik yaparlar. Suçlu görülenleri “düşkün” kabul ederlerdi. Günümüzde Nevşehir’e bağlı olan Hacıbektaş Tekkesine bağlı dergâha “Dedebağı” ismi verilmekteydi⁹⁵.

Sancağın genelindeki 14573 erkek nüfusun 9914’ü köylerde, 4659 erkek nüfus ise merkezlerde yaşamaktaydı. Sancağın nüfusunun önemli bir kısmının kırsal kesimde yaşadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle kabaca söyleyecek olursak nüfusun üçte biri merkezlerde üçte ikisi köylerde yaşamaktadır.

3.2. HANEDEKİ ERKEK NÜFUSUN DAĞILIŞI

3.2.1. Oğullar

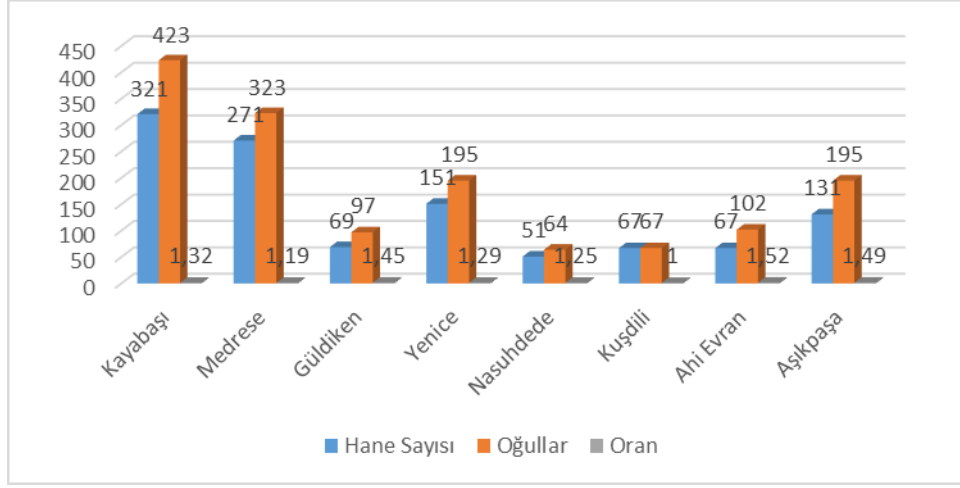
Tablo 3.10. Kırşehir Mahallelerinde Hanedeki Oğullar

Kırşehir Mahalleler	Hane Sayısı	Oğullar	Oran
Kayabaşı	321	423	1,32
Medrese	271	323	1,19
Güldiken	69	97	1,45
Yenice	151	195	1,29
Nasuhdede	51	64	1,25
Kuşdili	67	67	1,00
Ahi Evran	67	102	1,52
Aşıkpaşa	131	195	1,49
TOPLAM	1128	1466	1,30

3526 Numaralı defterden anlaşıldığı üzere Kırşehir Sancağında aile çekirdek aile⁹⁶ özelliği taşımamaktadır. Aynı hanede evlenmiş oğullar, kardeşler, torunlar, üvey evlatlar, üvey baba, veled-i manevi gibi farklı kişilerin yaşadığı anlaşılmaktadır. Bir evde bekar erkekler babalarının hanesinde kalmaktaydılar. Evlenmiş evlatlar ise ayrı bir hane biçiminde yazılmışlardır. Kırşehir mahallelerindeki 1128 hanede 1466 oğul bulunmaktadı idi.

⁹⁵ Süleyman Uludağ; Dede, TDVİA, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994, C. 9, s.76.

⁹⁶ Ömer Demir, Mustafa Acar, Sosyal Bilimler Sözlüğü, Ağaç Yayınları, İstanbul, 1992, s.18-19.

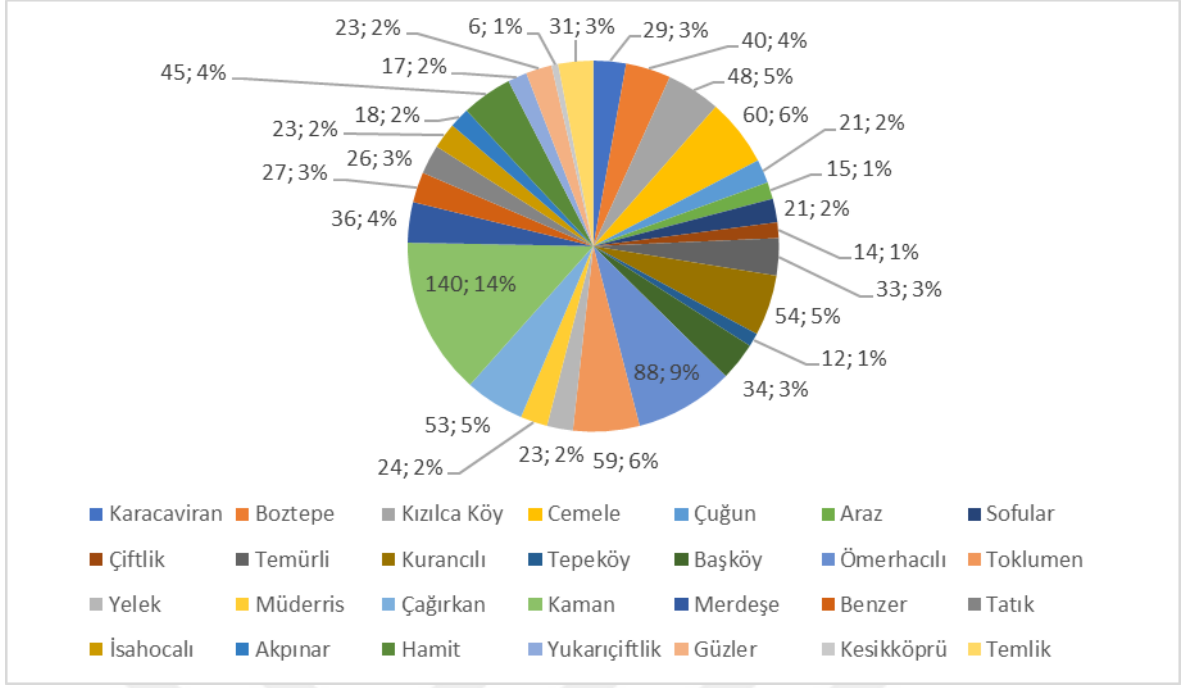
Şekil 3.2. Kırşehir mahallelerinde hanedeki oğullar

Kırşehir merkez mahallelerinde en çok oğul 423 kişi ile Kayabaşı Mahallesinde bulunmaktadır. Hane başına düşen ortalama oğul nüfusu 1,32'dir. En az oğul ise 64 kişi Nasuhdede Mahallesindedir. Hane başına düşen oğul nüfusu ortalamasındaysa en küçük değer %1,00 ile Kuşdili Mahallesine aittir.

Tablo 3.11. Kırşehir Nahiyesinde Hanedeki Oğullar

Kırşehir Nahiyesi	Hane Sayısı	Oğullar	Oran	Kırşehir Nahiyesi	Hane Sayısı	Oğullar	Oran
Karacaviran	29	42	1,45	Yelek	23	24	1,04
Boztepe	40	43	1,08	Müderriş	24	27	1,13
Kızılca Köy	48	43	0,90	Çağırkan	53	73	1,38
Cemele	60	79	1,32	Kaman	140	192	1,37
Çuğun	21	28	1,33	Merdeşe	36	43	1,19
Araz	15	15	1,00	Benzer	27	48	1,78
Sofular	21	28	1,33	Tatık	26	23	0,88
Çiftlik	14	24	1,71	İsahocalı	23	34	1,48
Temürli	33	61	1,85	Akpınar	18	24	1,33
Kurancılı	54	65	1,20	Hamit	45	58	1,29
Tepeköy	12	12	1,00	Yukarıçiftlik	17	29	1,71
Başköy	34	43	1,26	Güzler	23	25	1,09
Ömerhacılı	88	98	1,11	Kesikköprü	6	3	0,50
Toklumen	59	105	1,78	Temlik	31	27	0,87
TOPLAM					1020	1316	1,29

Nahiyede 1020 hanede 1316 erkek evlat bulunmaktadır. Ortalama nahiye hane başına 1,29 erkek evlat düşmektedir. En fazla oğul barındıran 192 kişi ile Kaman Köyüdür. En az oğulun bulunduğu köy ise 3 erkek evlatla ve 0,50 nisbetiyle Kesikköprüdür. Hane ortalaması en yüksek köy ise 1,85 oranıyla Temürli (Demirli) olmuştur.

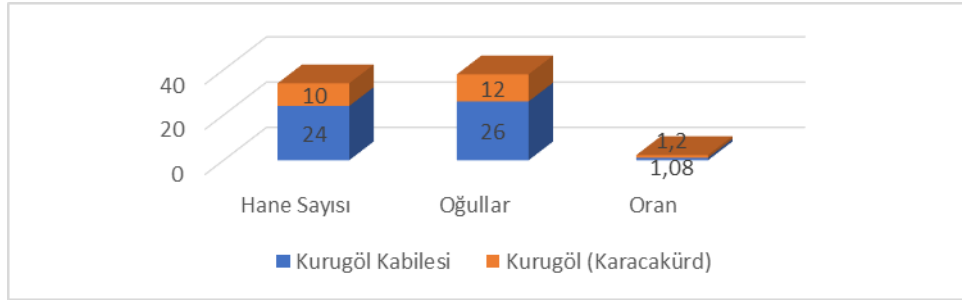

Şekil 3.3. Kırşehir nahiyesinde hanedeki oğullar (%'lik değer)

Tablo 3.12. Yüzdepare Kazasında Hanedeki Oğullar

Yüzdepare Kazası	Hane Sayısı	Oğullar	Oran
Kurugöl Kabilesi	24	26	1,08
Kurugöl (Karacakürd)	10	12	1,20
TOPLAM	34	38	1,12

Sancağın en küçük kazası olan Yüzdepare'de 34 hanede 38 oğul bulunmakta ve hane başı ortalama ise kazada 1.12'dir.

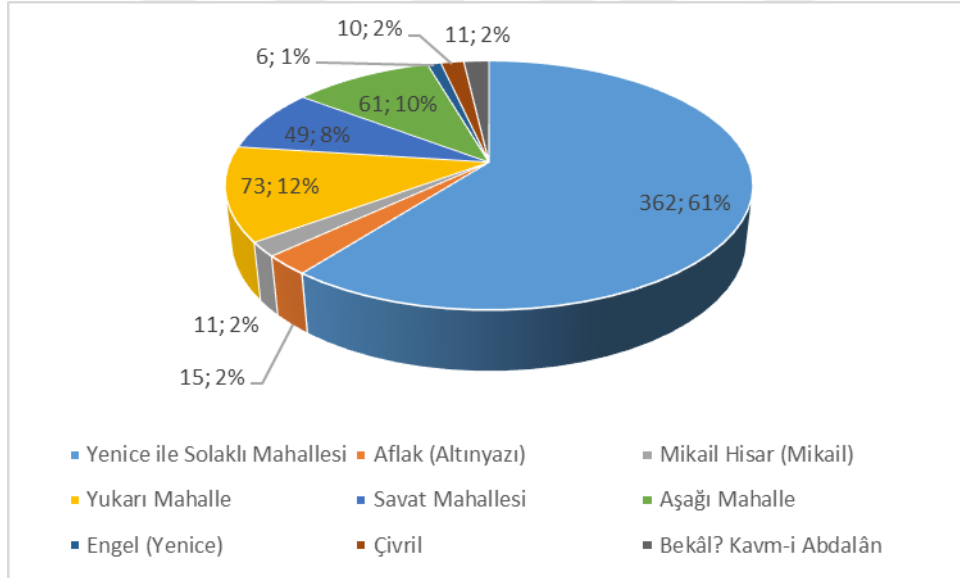

Şekil 3.4. Yüzdepare kazasında hanedeki oğullar

Tablo 3.13. Mucur Kazasında Hanedeki Oğullar

Mucur Kazası	Hane Sayısı	Oğullar	Oran
Yenice ile Solaklı Mahallesi	362	431	1,19
Aflak (Altınyazı)	15	18	1,20
Mikail Hisar (Mikail)	11	16	1,45
Yukarı Mahalle	73	81	1,11
Savat Mahallesi	49	39	0,80
Aşağı Mahalle	61	70	1,15
Engel (Yenice)	6	14	2,33
Çivril	10	2	0,20
Bekâl? Kavm-i Abdalân	11	11	1,00
TOPLAM	598	680	1,14

Mucur Kazasında toplamda 598 hanede 680 erkek evlat bulunmaktadır. Kazasda en çok oğulun bulunduğu yer 431 kişi ile Yenice ile Solaklı Mahallesi görünmektedir. Oranı 1,19'dur. En az erkek evlat bulunan yer ise 2 kişi ve 0,20 ile Çivril Köyü olmuştur. Hanedeki en yüksek oğul oranı ise 2,33 ile Engel Köyünde bulunmaktadır. Kazanın hanedeki erkek evlat ortalaması ise 1,15'dir.

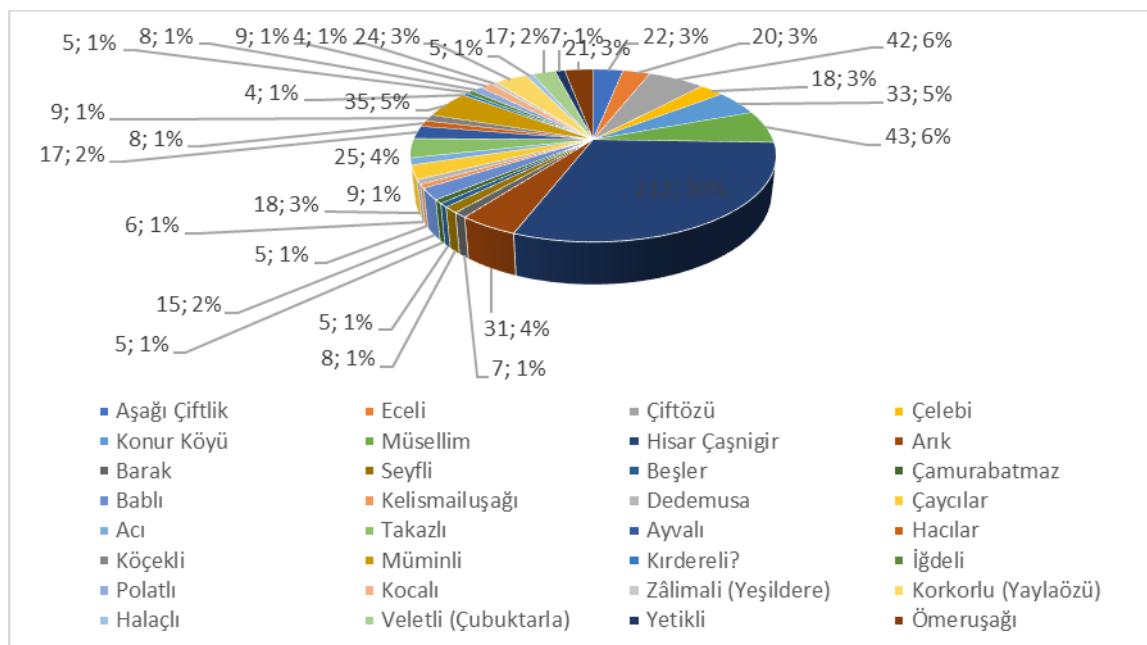

Şekil 3.5. Mucur kazasında hanedeki oğullar

Tablo 3.14. Konur Kazasında Hanedeki Oğullar

Konur Kazası	Hane Sayısı	Oğullar	Oran		Konur Kazası	Hane Sayısı	Oğullar	Oran
Aşağı Çiftlik	22	27	1,23		Acı	9	9	1,00
Eceli	20	27	1,35		Takazlı	25	17	0,68
Çiftözü	42	42	1,00		Ayvalı	17	19	1,12
Çelebi	18	19	1,06		Hacılar	8	6	0,75
Konur Köyü	33	36	1,09		Köçekli	9	10	1,11
Müsellim	43	45	1,05		Müminli	35	40	1,14
Hisar Çarşınır (Köprüköy)	212	269	1,27		Kırdereli?	4	4	1,00
Arık	31	40	1,29		İğdeli	5	1	0,20
Barak	7	9	1,29		Polatlı	8	7	0,88
Seyfli	8	13	1,63		Kocalı	9	8	0,89
Beşler	5	5	1,00		Zâlimali (Yeşildere)	4	7	1,75
Çamurabatmaz	5	4	0,80		Korkorlu (Yaylaözü)	24	17	0,71
Bablı	15	7	0,47		Halaçlı	5	7	1,40
Kelismailuşağı	5	9	1,80		Veletli (Çubuktarla)	17	15	0,88
Dedemusa	6	7	1,17		Yetikli	7	10	1,43
Çaycılar	18	23	1,28		Ömeruşağı	21	25	1,19
					TOPLAM	697	784	1,12

Konur Kazasında 697 hanede 784 erkek evlat mevcuttur. En çok erkek evladın bulunduğu köy 269 kişi ile Köprüköy olmuştur. En az oğulun bulunduğu köyde 1 kişi ile İğdelidir. Hanedeki en yüksek oransa yüzde 1,75 ile Zâlimali (Yeşildere) Köyüne en düşük oransa 0,20'yle İğdeliye aittir.

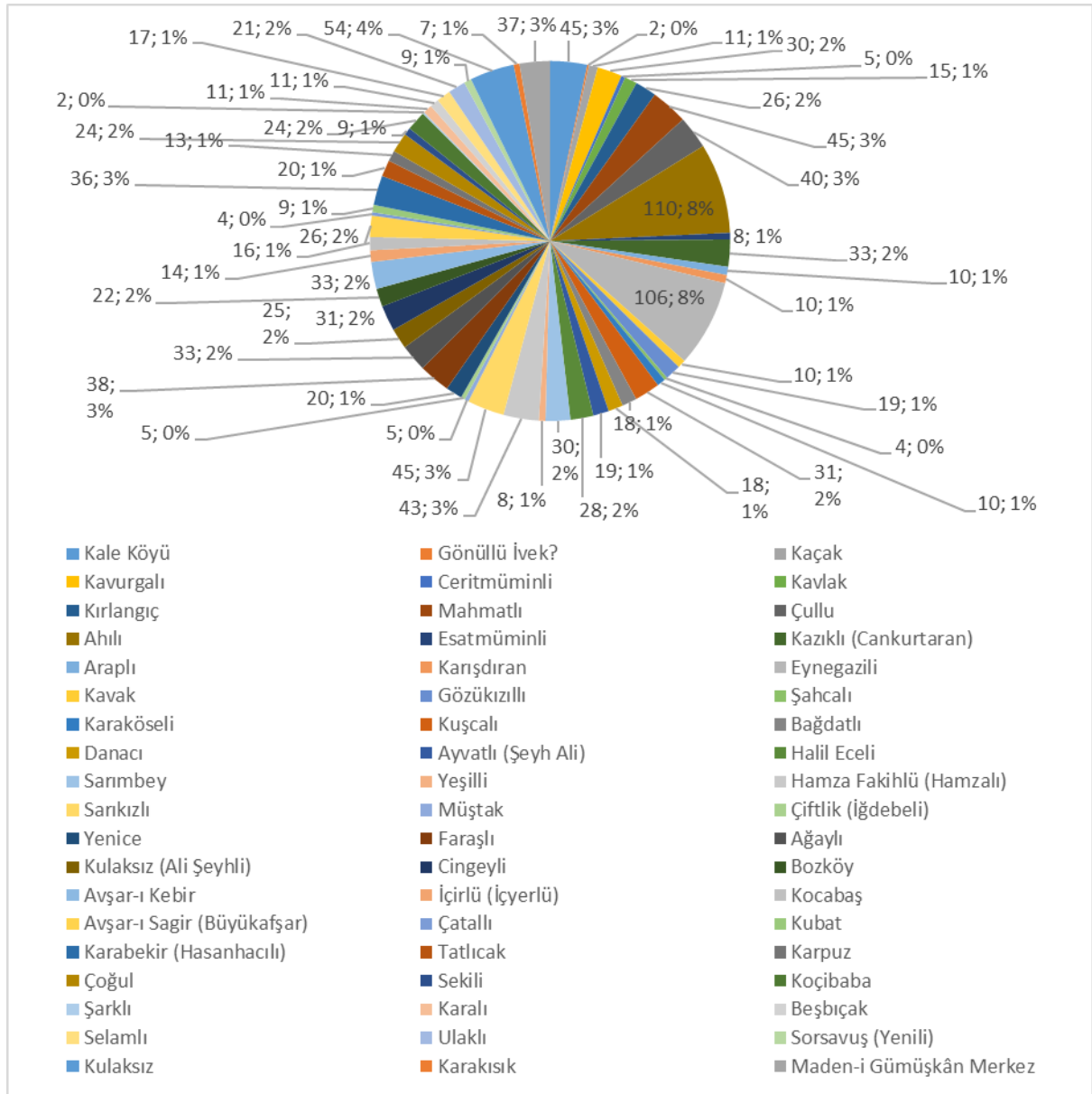

Şekil 3.6. Konur kazasında hanedeki oğullar (%'lik değer)

56 köyle sancağın en çok yerleşim yerine sahip olan Keskinde 1355 hanede 1777 oğul bulunmaktadır. En çok erkek evladın bulunduğu Eynegazili 'de 147 kişi tespit edilmiştir. Hanedeki oranı 1,39'dur. Kubat Köyü ise 9 hane, 24 oğul ve 2,67 ile en yüksek erkek evlat oranına sahiptir. Çiftlik köyü de 5 hane, 2 oğul ve 0,40 oranla kazada yer almaktadır. Tek erkek evladın bulunduğu köy ise Gönüllü İvek? olmuştur.

Tablo 3.15.Keskin Kazasında Hanedeki Oğullar

Keskin Kazası	Hane Sayısı	Oğullar	Oran	Keskin Kazası	Hane Sayısı	Oğullar	Oran
Kale Köyü	45	36	0,80	Müştak	5	6	1,20
Gönüllü İvek?	2	1	0,50	Çiftlik (İğdebeli)	5	2	0,40
Kaçak	11	6	0,55	Yenice	20	24	1,20
Kavurgalı	30	38	1,27	Faraşlı	38	47	1,24
Ceritmüminli	5	7	1,40	Ağaylı	33	47	1,42
Kavlak	15	22	1,47	Kulaksız (Ali Şeyhli)	25	22	0,88
Kırlangıç	26	20	0,77	Cingeyli	31	55	1,77
Mahmatlı	45	65	1,44	Bozköy	22	26	1,18
Çullu	40	33	0,83	Avşar-ı Kebir (Büyükaşar)	33	53	1,61
Ahlı	110	116	1,05	İçirlü (İçyerlü)	14	17	1,21
Esatmüminli	8	5	0,63	Kocabaş	16	28	1,75
Kazıklı (Cankurtaran)	33	40	1,21	Avşar-ı Sagır (Küçükkaşar)	26	43	1,65
Araplı	10	13	1,30	Çatalı	4	4	1,00
Karışdıran	10	15	1,50	Kubat	9	24	2,67
Eynegazili	106	147	1,39	Karabekir (Hasanhacılı)	36	43	1,19
Kavak	10	14	1,40	Tatlıcak	20	33	1,65
Gözükızılı	19	13	0,68	Karpuz	13	16	1,23
Şahcalı	4	6	1,50	Çoğul	24	46	1,92
Karaköseli	10	15	1,50	Sekili	9	12	1,33
Kuşcalı	31	59	1,90	Koçibaba	24	34	1,42
Bağdatlı	18	30	1,67	Şarklı	2	5	2,50
Danacı	18	38	2,11	Karahı	11	24	2,18
Ayvathlı (Şeyh Ali)	19	36	1,89	Beşbiçak	11	9	0,82
Halil Eceli	28	40	1,43	Selamlı	17	25	1,47
Sarımbey	30	34	1,13	Ulaklı	21	33	1,57
Yeşilli	8	7	0,88	Sorsavuş (Yenili)	9	15	1,67
Hamza Fakihli (Hamzalı)	43	64	1,49	Kulaksız	54	82	1,52
Sarıkızlı	45	55	1,22	Karakısıık	7	6	0,86
				Maden-i Gümüşkân Merkez Neferât	37	21	0,57
				TOPLAM	1355	1777	1,31

Şekil 3.7. Keskin kazasında hanedeki oğullar (%'lık değer)

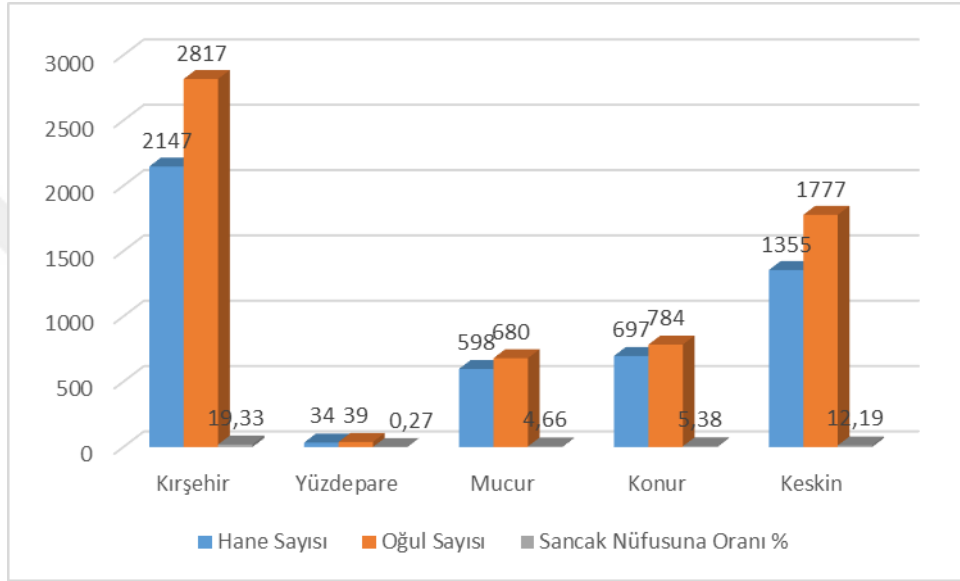
Kırşehir Sancağı geneline bakacak olursak 4831 hanede 6097 erkek evlat vardır. 2187 kişi ile en fazla oğulun bulunduğu sancak merkezinde oran 1,31 iken onu Keskin 1355 hane, 1777 oğul ve 1,31 nispetiyle merkezi takip etmektedir. En küçük kaza olan Yüzdepare'de ise 34 haneye karşılık 39 oğul ve 1,15 ile tabloda yer alıyor. Konur Kazası da

Tablo 3.16. Kazalara Göre Hanedeki Oğullar

Kazalar	Hane Sayısı	Oğul Sayısı	Oran
Kırşehir	2147	2817	1,31
Yüzdepare	34	39	1,15
Mucur	598	680	0,69
Konur	697	784	1,13
Keskin	1355	1777	1,29
TOPLAM	4831	6097	1,16

697 hane, 784 oğul ve 1,12 ile en düşük orana sahiptir.

Sancak genelindeki yüzdelik değerlere bir göz atacak olursak sıralama şu şekildedir: Kırşehir merkez kazası 2817 oğul ve %19,33 oranıyla birinci, Keskin 1777 oğul ve %12,19'la ikinci, Konur 784 erkek evlat ve %5,38 oranıyla üçüncü, Mucur 680 oğul ve %4,66 ile dördüncü, Yüzdepare 39 oğul ve %0,27 payla son sırada yer almaktadır. Sancak genelinde oğullar nüfusun %41,83'ünü teşkil etmektedir.

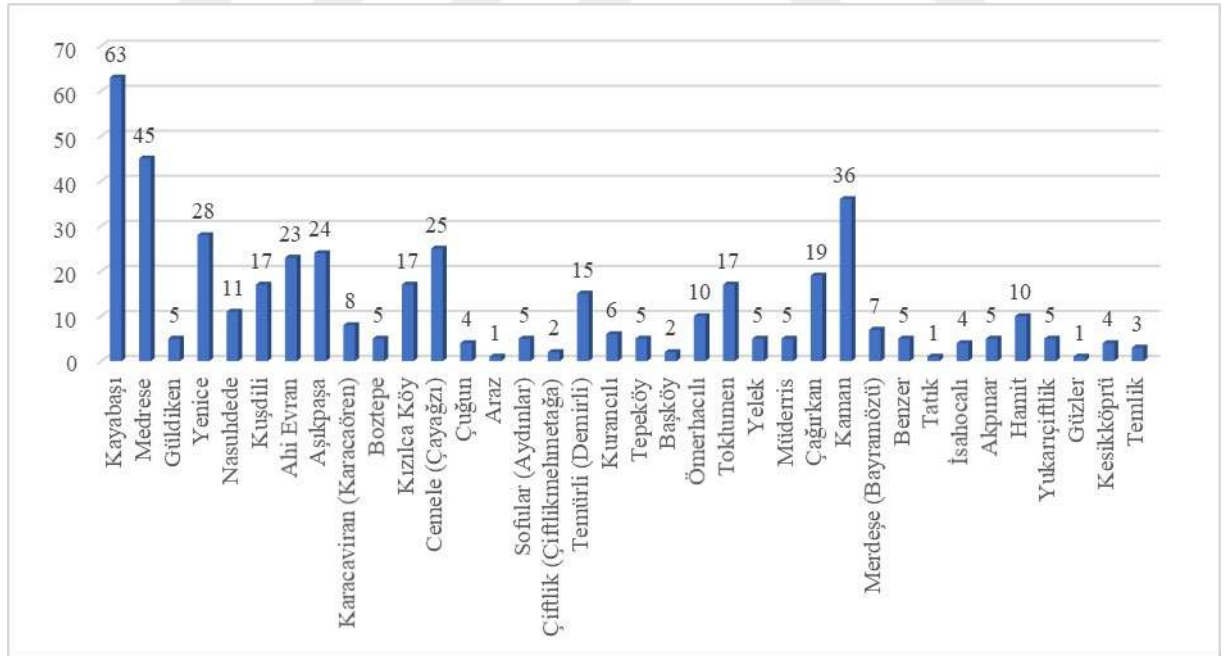
Şekil 3.8. Kırşehir kazalarında hanedeki oğulların dağılımı

3.2.2. Ağabey Hanesindeki Kardeşler

Köylerin bir kısmında kardeşler aynı haneyi paylaşmakta idiler. Türk geleneklerine göre baba vefat ettiğinde en büyük erkek oğul aile reisi olarak görülmekteydi. Kırşehir kazasında 63 kişi ile en çok kardeş Kayabaşı Mahallesinde yaşamaktadır. Onu 45 kardeşle Medrese Mahallesi takip ederken, sancağın büyük köylerinden olan Kaman 36 kişi ile üçüncü sırada bulunuyor. Yenice Mahallesi 28 kardeşle dördüncü, Cemele Köyü 25 kardeşle beşinci, Aşıkpasha Mahallesi 24 kardeşle altıncı sırada yer bulmuştur. Genel olarak kalbalık yerleşim yerlerinde ağabey hanesindeki kardeşlerin sayısının daha fazla olduğu görülmüştür. Merkez kazanın geneline baktığımızda tüm yerleşim yerlerinde ağabey hanesinde en az bir kardeşin hayatını idame ettirdiğini gözlemlemekteyiz.

Tablo 3.17. Kırşehir Merkez ve Köylerinde Ağabey Hanesindeki Kardeşler

Kırşehir Merkez/Köyler	Kadeş/ler	Kırşehir Merkez/Köyler	Kadeş/ler
Kayabaşı	63	Tepeköy	5
Medrese	45	Başköy	2
Güldiken	5	Ömerhacılı	10
Yenice	28	Toklumen	17
Nasuhdede	11	Yelek	5
Kuşdili	17	Müderriş	5
Ahi Evran	23	Çağırkan	19
Aşıkpaşa	24	Kaman	36
Karacaviran (Karacaören)	8	Merdeşe (Bayramözü)	7
Boztepe	5	Benzer	5
Kızılca Köy	17	Tatık	1
Cemele (Çayağzı)	25	İsahocalı	4
Çuğun	4	Akpınar	5
Araz	1	Hamit	10
Sofular (Aydınlar)	5	Yukarıçiftlik	5
Çiftlik (Çiftlikmehmetağa)	2	Güzler	1
Temürlü (Demirli)	15	Kesikköprü	4
Kurancılı	6	Temlik	3
		TOPLAM	448

Şekil 3.9. Kırşehir merkez ve köylerinde ağabey haneindeki kardeşler

Diğer özelliklerinde olduğu gibi en küçük kaza konumunda olan Yüzdepare Kazasında ağabeyinin hanesinde yaşayan iki kişi bulunmaktadır.

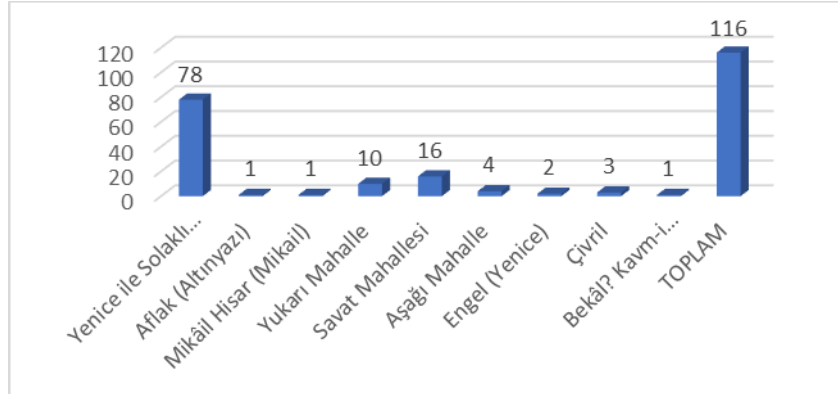
Tablo 3.18.Yüzdepare Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler

Yüzdepare Kazası	Kadeş/ler
Kurugöl	2
TOPLAM	2

Tablo 3.19.Mucur Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler

Mucur Kazası	Kadeş/ler
Yenice ile Solaklı Mahallesi	78
Aflak (Altınyazı)	1
Mikâil Hisar (Mikail)	1
Yukarı Mahalle	10
Savat Mahallesi	16
Aşağı Mahalle	4
Engel (Yenice)	2
Çivril	3
Bekâl? Kavm-i Abdalân	1
TOPLAM	116

Mucur Kazasında aynı hanede yaşayan kardeşlerin en çok olduğu yer 78 kişiyle Yenice ile Solaklı Mahallesi olduğunu görmekteyiz. Arkasından onu 16 kişiyle Savat Mahallesi takip ediyor. 10 kişi ile de Yukarı Mahalle üçüncü sırada yer bulmaktadır. En az ağabey hanesinde yaşayanlar ise 1'er kişi ile Aflak (Altınyazı), Mikâil Hisar (Mikail) ve Bekâl? Kavm-i Abdalân olmuştur.

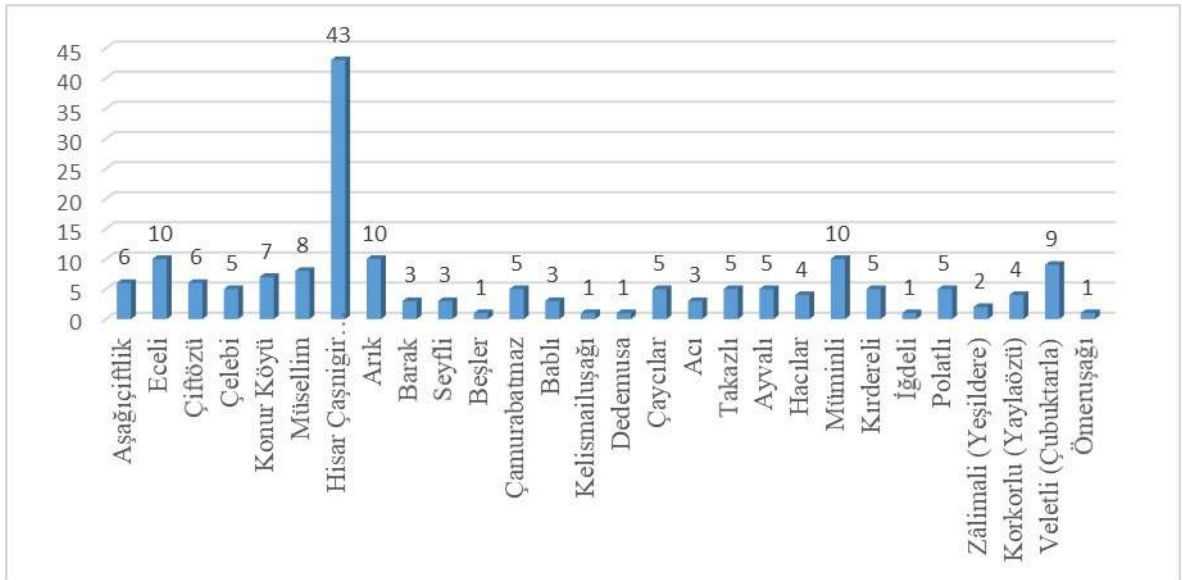

Şekil 3.10.Mucur kazasında ağabey hanesindeki kardeşler

Tablo 3.20. Konur Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler

Konur Kazası	Kadeş/ler	Konur Kazası	Kadeş/ler
Aşağıçiftlik	6	Dedemusa	1
Eceli	10	Çaycılar	5
Çiftözü	6	Acı	3
Çelebi	5	Takazlı	5
Konur Köyü	7	Ayvalı	5
Müsellim	8	Hacılar	4
Hisar Çaşnigir (Köprüküy)	43	Müminli	10
Arık	10	Kırdereli	5
Barak	3	İğdeli	1
Seyfli	3	Polatlı	5
Beşler	1	Zâlimali (Yeşildere)	2
Çamurabatmaz	5	Korkorlu (Yaylaözü)	4
Bablı	3	Veletli (Çubuktarla)	9
Kelismailuşağı	1	Ömeruşağı	1
		TOPLAM	171

Konur Kazasının en kalabalık köyü olan Hisar Çaşnigir (Köprüküy) ağabey hanesinde yaşayan kardeşler hususunda da 43 kişi ile birinci sırada yer alıyor. Eceli, Arık, Müminli Köprüküy'den çok geride olmalarına rağmen ikinci sırada yer almışlardır. Ağabey hanesinde yaşayanların en az olduğu köyler ise 1'er kişi ile Beşler, Kelismailuşağı, Dedemusa, İğdeli ve Ömeruşağı'dır.

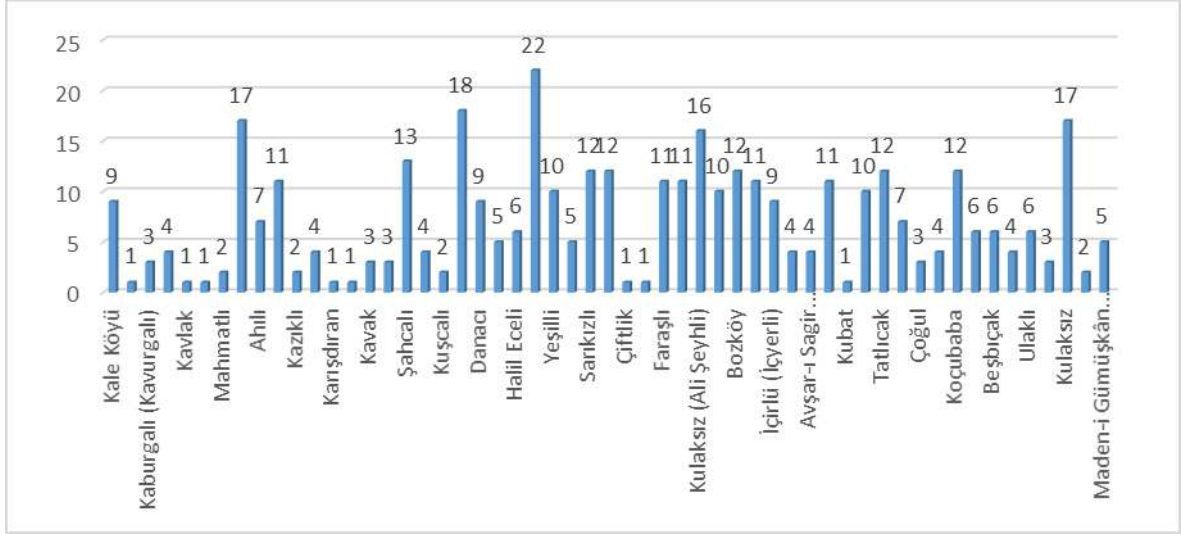
Şekil 3.11. Konur kazasında ağabey hanesindeki kardeşler

Tablo 3.21. Keskin Kazasında Ağabey Hanesindeki Kardeşler

Keskin Kazası	Kadeş/ler	Keskin Kazası	Kadeş/ler
Kale Köyü	9	Müştak	12
Kaçak	1	Çiftlik	1
Kaburgalı (Kavurgalı)	3	Yenice	1
Ceritmüminli	4	Faraşlı	11
Kavlak	1	Ağaylı	11
Kırlangıç	1	Kulaksız (Ali Şeyhli)	16
Mahmatlı	2	Cingeyli	10
Çullu	17	Bozköy	12
Ahılı	7	Avşar-ı Kebir (Büyükaşar)	11
Esatmüminli	11	İçirlü (İçyerlü)	9
Kazıklı	2	Kocabaş	4
Araplı (Kurşunlu)	4	Avşar-ı Sagır (Küçükaşar)	4
Karışdıran	1	Çatalı	11
EyNEGazili	1	Kubat	1
Kavak	3	Karabekir (Hasanhacılı)	10
Gözükızılı	3	Tatlıcak	12
Şahcalı	13	Karpuz	7
Karaköseli	4	Çoğul	3
Kuşcalı	2	Sekili	4
Bağdatlı	18	Koçubaba	12
Danacı	9	Şarklı	6
Ayvathlı (Şeyh Ali)	5	Beşbiçak	6
Halil Eceli	6	Selamlı	4
Sarımbey	22	Ulaklı	6
Yeşilli	10	Sorsavuş (Yenili)	3
Hamza Fakihli (Hamzalı)	5	Kulaksız	17
Sarıkızlı	12	Karakısıık	2
		Maden-i Gümüşkân Neferât	5
		TOPLAM	387

Keskin Kazasında Gönüllü İvek? hariç bütün köylerde ağabey hanelerinde yaşayan erkek kardeş mevcuttur. Ağabey hanesinde yaşayanların en çok görüldüğü köy 22 kişi ile Sarımbey'dir. Bağdatlı Köyü'ndeys 18 kardeş yaşamaktadır. Kulaksız 17, Kulaksız (Ali Şeyhli) 16 kişi ile birbirini takip etmektedirler. Ağabey hanesinde en az kişinin bulunduğu köyler ise 1'er kişiyle Çiftlik, EyNEGazili, Kaçak, Karışdıran, Kavlak, Kırlangıç, Kubat ve Yenice Köyleri olduğunu müşahade etmekteyiz.

Ahılı ve EyNEGazili gibi o döneme göre kalabalık sayılabilecek köyler ise de ağabey hanesinde yaşayan kardeş sayılarının azlığı dikkat çekicidir.

Şekil 3.12. Keskin kazası ağabey hanesindeki kardeşler

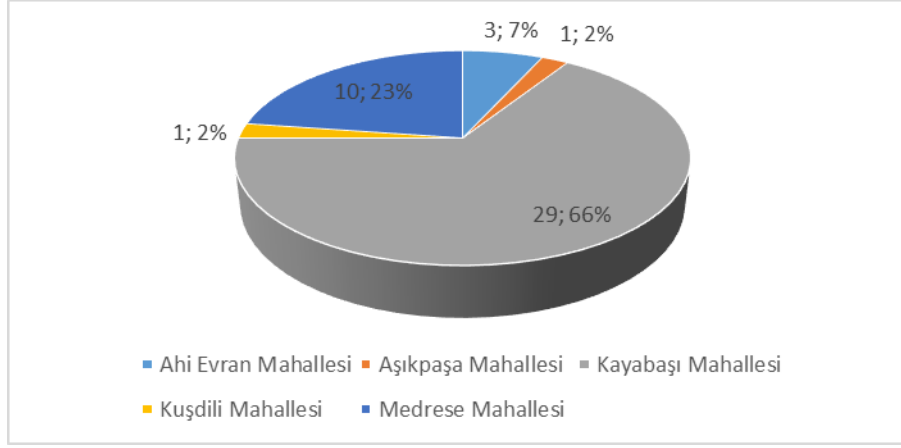
Genel olarak bakacak olursak sancağın tümünde 448 kardeş ile en çok ağabey hanesinde hayatını devam ettirenlerin Kırşehir Nahiyesi ve mahallelerinde mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Keskin ise 387 kişi ile ikinci sırada yer bulmuştur. Keskin'i 171 kişi ile Konur izliyor. Mucur 116 kardeşle dördüncülükte yer almıştır. Yüzdepare ise 2 kişi ile son sıradadır.

3.2.3. Torunlar

Tablo 3.22. Kırşehir Mahallelerinde Dede Hanesindeki Torunlar

Yerleşim Yeri	Nüfusu	Dede Hanesindeki Torunlar	Nüfusa Oranı %
Ahi Evran Mahallesi	223	3	0,05
Aşıkpaşa Mahallesi	392	1	0,02
Kayabaşı Mahallesi	896	29	0,47
Kuşdili Mahallesi	171	1	0,02
Medrese Mahallesi	705	10	0,16
TOPLAM	2387	44	1,84
GENEL NÜFUS	6171	44	0,71

Tabloyu incelediğimizde en fazla torunun Kayabaşı (29) ve Medrese (10) Mahallelerinde olduğu görülmektedir. Güldiken, Nasuhdede ve Yenice Mahallelerinde ise toruna rastlanmamaktadır. Ahi Evran'da 3, Aşıkpaşa ve Güldiken Mahallelerinde ise 1'er torun dede hanesinde yaşamaktadır.

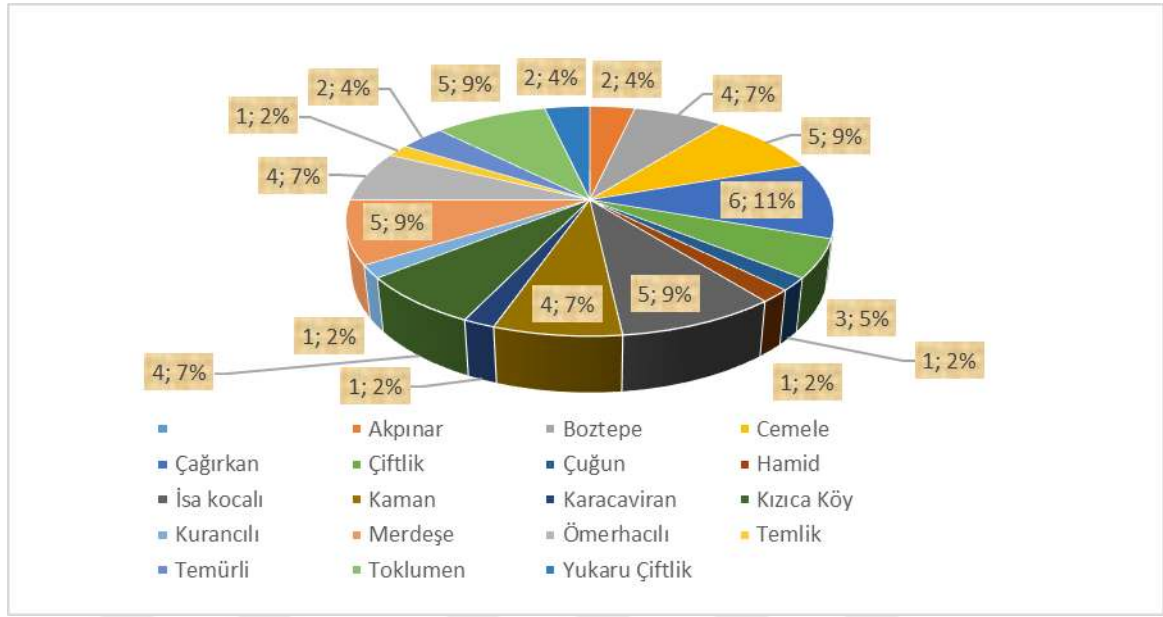

Şekil 3.13.Kırşehir mahallelerinde dede hanesindeki torunlar

Kırşehir Nahiyesinde dedelerinin hanesinde kalan torunlara göz atacak olursak 6 torunla Çağırkan ilk sırada yer alıyor. Cemele, İsa hocalı, Merdeşe, Toklumen 5'er torunla onu takip etmekte, Boztepe, Kızılca Köy, Ömerhacılı, Kaman, 4'er toruna sahip köyler olarak sıralanmaktadır. Listede adı olmayan köylerde ise torun kaydına rastlanmamıştır.

Tablo 3.23.Kırşehir Nahiyesinde Dede Hanesindeki Torunlar

Yerleşim Yeri	Nüfusu	Dede Hanesindeki Torunlar	Nüfusa Oranı %	Yerleşim Yeri	Nüfusu	Dede Hanesindeki Torunlar	Nüfusa Oranı %
Karacaviran	91	1	1,00	Çağırkan	174	6	6,00
Boztepe	108	4	4,00	Kaman	424	4	4,00
Kızılca Köy	176	4	4,00	Merdeşe	112	5	5,00
Cemele	197	5	5,00	İsa kocalı	85	5	5,00
Çuğun	65	1	1,00	Akpınar	56	2	2,00
Çiftlik	53	3	3,00	Hamid	132	1	1,00
Temürli	118	2	2,00	Yukarı Çiftlik	71	2	2,00
Kurancılı	137	1	1,00	Temlik	65	1	1,00
Ömerhacılı	220	4	4,00	TOPLAM	4881	100	2,05
Toklumen	210	5	5,00	GENEL TOPLAM	6171	100	1,62

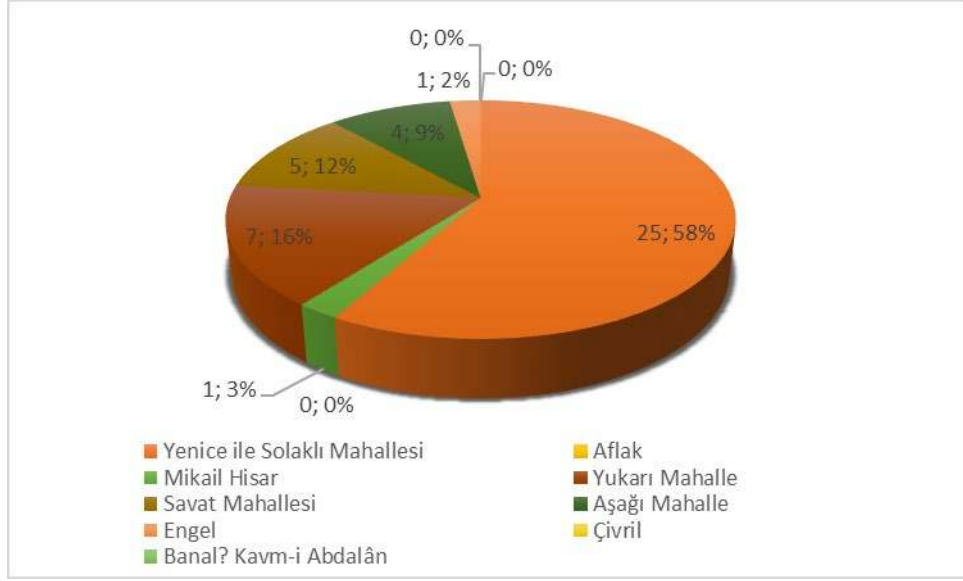
Şekil 3.14. Kırşehir nahiyesinde dede hanesindeki torunlar (%'lik değer)

Yüzdepare Kazasında Kurugöl Köyünde 4 tane torun dedesinin hanesinde hayatını idame ettirmektedir. Sancak geneli oranı %4,44 nispetindendir.

Tablo 3.24. Mucur Kazasında Dede Hanesindeki Torunlar

Yerleşim Yeri	Yerleşim Yeri Nüfusu	Dede Hanesindeki Torunlar	Nüfusa Oranı %
Yenice ile Solaklı Mahallesi	995	25	2,51
Aflak	42	0	0,00
Mikail Hisar	36	1	2,78
Yukarı Mahalle	191	7	3,66
Savat Mahallesi	118	5	4,24
Aşağı Mahalle	151	4	2,65
Engel	21	1	4,76
Çivril	19	0	0,00
Bekâl? Kavm-i Abdalân	25	0	0,00
TOPLAM	1598	43	2,69

Mucur Kazasında Yenice ile Solaklı Mahallesi torun sayısı konusunda açık ara önde görünürken, 7 torun ile Yukarı Mahalle ikinci, 5 torun ile Savat Mahallesi üçüncü, 4 torun ile Aşağı Mahalle dördüncü, Mikail hisar ve Engel 1'er torunla beşinci sıya paylaşımlıdır. Aflak, Çivril ve Bekâl? Kavm-i Abdalân ise torun bulunmamaktadır.

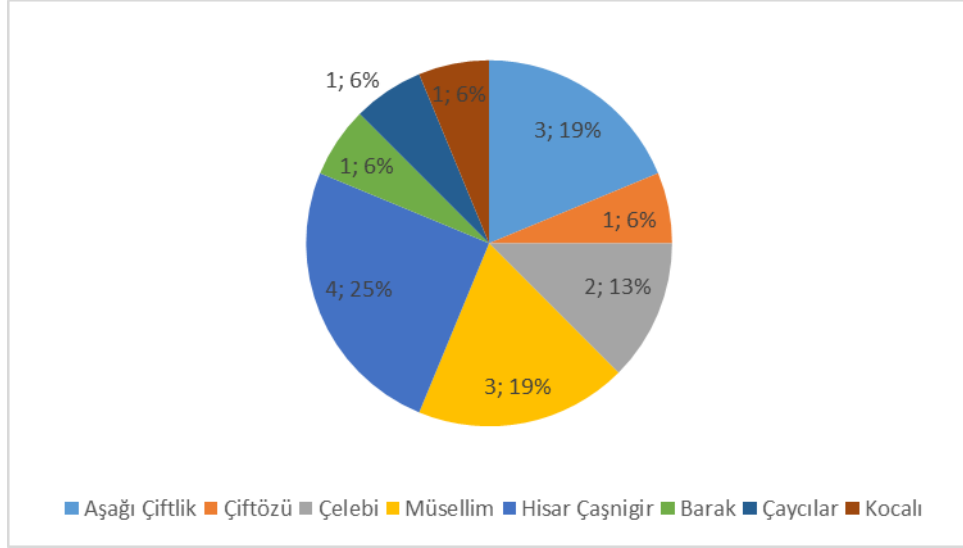

Şekil 3.15. Mucur ve Hacıbektaş'ta torunların dağılımı (%'lik değer)

Tablo 3.25. Konur Kazasında Dede Hanesindeki Torunlar

Yerleşim Yeri	Nüfusu	Dede Hanesindeki Torunlar	Nüfusa Oranı %
Aşağı Çiftlik	66	3	4,55
Çiftözü	103	1	0,97
Çelebi	53	2	3,77
Müsellim	115	3	2,61
Hisar Çaşnigir	598	4	0,67
Barak	23	1	4,35
Çaycılar	50	1	2,00
Kocalı	27	1	3,70
TOPLAM	1035	16	1,55
TOPLAM NÜFUS	1894	16	0,84

Konur Kazasında toplamda 16 torun dede hanesinde yaşamaktadır. Bunların dağılımı şöyle gerçekleşmiştir: Hisar Çaşnigir (4), Aşağı Çiftlik ve Müsellim (3)'er, Çelebi (2), Barak, Çaycılar, Çiftözü, Kocalı (1)'er tane torun barındırmaktadır. Kaza genelinde torunların oranı %0,84'dür. Yüzdelik bazda en fazla torun barındıran köy ise Aşağı Çiftlik olmuştur. %4,55 oranına maliktir. Barak %4,35 ile ikinci sırada gelmektedir.

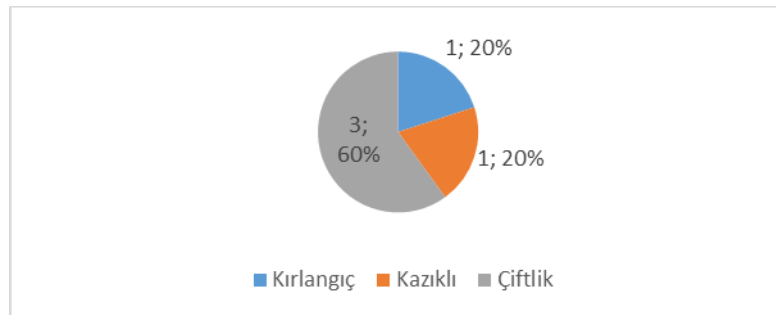

Şekil 3.16. Konur kazasında dede hanesindeki torunlar (%'lik değer)

Tablo 3.26. Keskin Kazasında Dede Hanesindeki Torunlar

Yerleşim Yeri	Nüfusu	Dede Hanesindeki Torunlar	Nüfusa Oranı %
Kırlangıç	64	1	1,56
Kazıklı	91	1	1,10
Çiftlik	12	3	25,00
TOPLAM	167	5	2,99
TOPLAM NÜFUS	4796	16	0,33

Keskin Kazasının köylerinde toplamda 5 torun dede hanesinde ikamet etmektedir. Bümlardam (3)'ü Çiftlik Köyünde, 1'er tanesi de Kazıklı ve Kırlangıç Köylerinde dede hanelerinde meskundurlar. Kaza nüfusuna oranı %0,33 gibi çok düşük bir orandır.

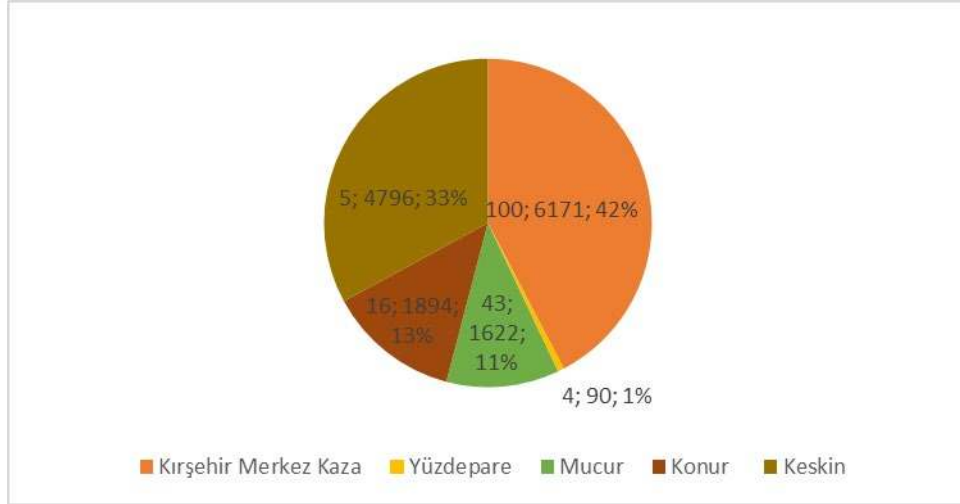
Şekil 3.17. Keskin kazasında dede hanesindeki torunlar (%'lik değer)

Şimdide sancak genelindeki dağılıma bir göz atacak olursak, merkezde (100),

Tablo 3.27.Kırşehir Sancağında Dede Hanesindeki Torunlar

Yerleşim Yeri	Yerleşim Yeri Nüfusu	Dede Hanesindeki Torunlar	Nüfusa Oranı %
Kırşehir Merkez Kaza	6171	100	1,62
Yüzdepare	90	4	4,44
Mucur	1622	43	2,65
Konur	1894	16	0,84
Keskin	4796	5	0,10
TOPLAM	14573	168	1,15

Mucurda (43), Konur'da (16), Keskin'de (5), Yüzdepare'de (4) torun dedesinin hanesinde yaşamını idame ettirmektedir. Oran bazında Yüzdepare %4,44 ile birinci, Mucur %2,65'le ikinci, Kırşehir mekez ise %1,62 değeri ile üçüncü, Konur %0,84'le dördüncü, Keskin ise %0,10 gibi düşük bir oranla beşinci sırada kendine yer bulmuştur.

Şekil 3.18.Kırşehir sancağında dede hanesindeki torunlar (%'lik değer)

3.2.4. Hanedeki Diğer Şahıslar

Hanelerde sadece oğullar, kardeşler ve torunlar yoktu. Bunların dışında azâdeler, azâde oğulları, babalık, damat, emmi, enişte, gulâm, hanesinde bulunanlar, kayınpederi, köle, oğulluklar peder-i maneviler, üvey kardeş/ler, üvey peder, veled-i manevi/leri gibi farklı adlar altında kişiler hanelerde ikamet etmekte idiler.

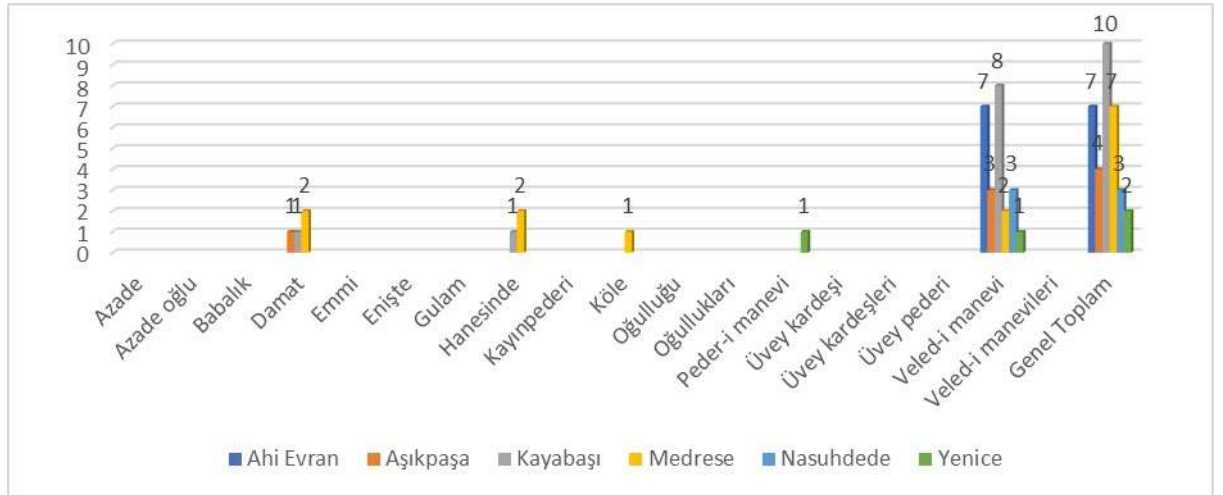
Enişte ve damatların kayınpeder hanelerinde kalmaları ender rastlanan durumlardır. Bu durumla ilgili bir açıklama mevcut değildir. Ancak söz konusu kişilerin ticaretle uğraşmaları, uzak memleketlerde çalışıyor olmaları nedeniyle eşlerini baba ocağına bırakmak mecburiyeti ilk akla gelen ihtimaller olarak sıralanabilir.

Özellikle hanelerde veled-i manevilere bu grubun içindekilere göre daha fazla rastlanmaktadır. Muhtemeldir ki anne babasını kaybetmiş çocukların himaye altına alınıp, yararlı insanlar olarak yetiştirilmesini sağlamak amacıyla baş vurulan bir uygulamadır. Azâdeler ise efendileri tarafından hür, serbest bırakılmış kimseler olmakla birlikte yine hane

Tablo 3.28. Kırşehir Mahallelerinde Diğerler Şahısların Dağılımı

Mahalle	Azâde	Azâde oğlu	Babalık	Damat	Emmi	Enişte	Gulam	Hanesinde	Kayınpederi	Köle	Oğulluğu	Oğullukları	Peder-i manevi	Üvey kardeşi	Üvey kardeşleri	Üvey pederi	Veled-i manevi	Veled-i manevileri	Genel Toplam
Ahi Evran																	7		7
Aşıkpaşa				1													3		4
Kayabaşı				1				1									8		10
Medrese				2				2		1							2		7
Nasuhdede																	3		3
Yenice													1				1		2
TOPLAM	0	0	0	4	0	0	0	3	0	1	0	0	1	0	0	0	24	0	33

sahibinin yanında kalmakta idiler. Köleler ise köle pazarlarından satın alınan kişiler olsa gerektir. Yine üvey evlat, üvey peder, oğulluklar gibi kişiler de farklı sebeplerden dolayı aynı haneyi paylaşıyor olsalar gerektir.

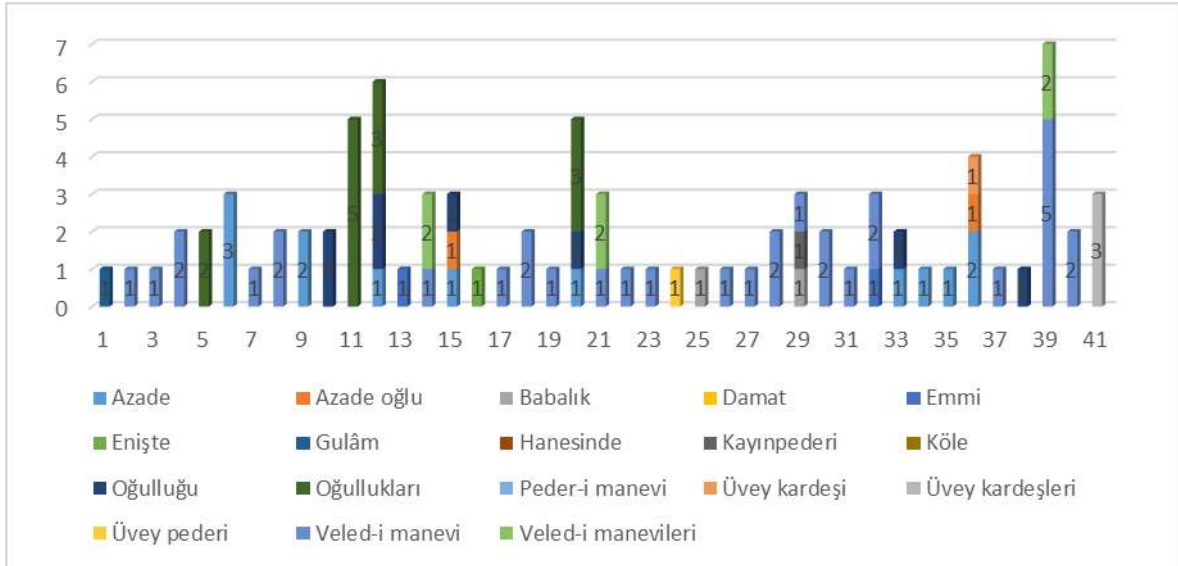

Şekil 3.19. Kırşehir mahallelerinde diğerlerinin dağılımı

Tablo 3.29.Kırşehir Mahalleleri Haricindeki Diğer Şahısların Dağılımı

Köyler	Azade	Azade oğlu	Babalık	Damat	Emmi	Enişte	Gulâm	Hanesinde	Kayınpederi	Köle	Oğulluğu	Oğullukları	Peder-i manevi	Üvey kardeşi	Üvey kardeşleri	Üvey pederi	Veled-i manevi	Veled-i manevileri	GENELE TOPLAM
Ahılı							1												1
Akpınar																	1		1
Araplı																	1		1
Araz																	2		2
Ayvalı												2							2
Bablı	3																		3
Ceritmüminli																	1		1
Çağırkan																	2		2
Çelebi	2																		2
Çiftözü											2								2
Dedemusa												5							5
Eceli	1										2	3							6
Gözükızıllı					1														1
Hamid																	1	2	3
Hisar Çaşnigir	1	1									1								3
İğdelü kışlası						1													1
İsa kocalı																	1		1
Kaburgalı																	2		2
Kaçak																	1		1
Kale Köyü	1										1	3							5
Kaman																	1	2	3
Karışdıran																	1		1
Kavlak																	1		1
Konur köyü																1			1
Köçekli kışlası			1																1
Kurancılı																	1		1
Kuruğöl																	1		1
Aşağı Mahalle																	2		2
Yenice il Solaklı			1						1								1		3
Yukarı Mahalle																	2		2
Merdeşe																	1		1
Mahmatlı					1												2		3
Müminli	1										1								2
Ömeruşağı	1																		1
Polatlı	1																		1
Takazlı	2	1												1					4
Tatık																	1		1
Temlik											1								1
Toklumen																	5	2	7
Yukarı Çiftlik																	2		2
Zâlimali															3				3
TOPLAM	13	2	2	0	2	1	1	0	1	0	8	13	0	1	3	1	33	6	87

Kırşehir Mahallelerinin dışındaki yerleşim yerlerinde diğerleri kategorisi içinde veled-i manevi 33 kişi ile en kalabalık grubu teşkil etmektedir. 13'er kişi ile azadeler ve oğulluklar veled-i manevileri takip etmektedir. Üvey oğul sayısı 8 kişiden ibarettir. Veled-i maneviler de 6 kişi ile istede yer almışlardır.

Şekil 3.20.Kırşehir mahalleleri haricindeki diğerlerinin dağılımı

Sancak genelinde bakılacak olursa diğerleri kategorisindekilerin genel toplamı 120 kişiden ibarettir. Sancak geneli yine veled-i manevi grubu 57 kişi ile birinci sırayı işgal etmektedir. Diğerleri kategorisindeki oranı ise %47,5 gibi hemen hemen bu grubun yarısını oluşturmaktadırlar. Diğerlerinin sancağın genel nüfusuna oranı ise %0,82'dir. Sancağın genelindeki diğerleri için Ek 4'de grafik 1'e bakabilirsiniz.

4. NÜFUSUN YAŞA GÖRE DAĞILIŞI

4.1. MATLUB-GAYR-İ MATLUB NÜFUS

Matlûb kelimesi sözlükte istenilen, aranan, talep ve arzu edilen şey demektir⁹⁷. Daha önce de mevzu bahis olduğu üzere 1830 tahrirlerinin asıl gayesi askerlik çağına gelmiş erkek nüfusun sayısının tespit edilmesi idi. Bunlardan askerliğe elverişli olanlar matlup, çok küçük yaşta olanlar ve yaşı geçmişler de askerliğe uygun olmadıkları için gayr-i matlup olarak nitelendirilmişlerdir.

Matlup olanlar genelde 15-39 yaş arası kabul görmekle birlikte ⁹⁸ bazen bu yaş aralığının farklılık arz ettiği de görülebilmektedir. Nitekim Mahir Aydın 14-40 yaş aralığını çalışmasında zikretmiştir⁹⁹. Askerlik çağında olmalarına rağmen kimi şahıslar bedeni engellerinden dolayı matlup olarak sayılmamışlardır. 3526 numaralı nüfus defteri aynı anda yoklama defteri olarak da kullanıldığından H. 1246 yılından H. 1256 yılına kadar olan kayıtları da içermektedir.

Tablo 4.1.Sancak Genelinde Matluplar

Yerleşim Yeri	Matlup Sayısı	Matlupların Oranı	Sancak Geneli Oran
Kırşehir (Merkez ve Nahiye)	2092	48,17	14,36
Keskin	1399	32,21	9,60
Konur	637	14,67	4,37
Mucur	210	4,84	1,44
Yüzdepare	5	0,12	0,12
TOPLAM	4343	100,00	
SANCAK NÜFUSU	14573		29,80

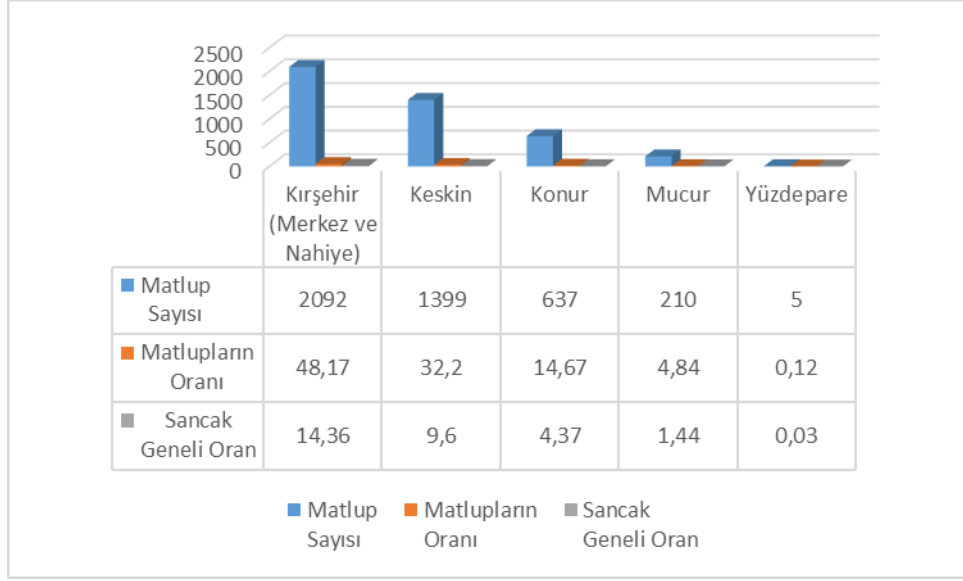
Bu kayıtlardan anlaşıldığı üzere her ne kadar 15-39 yaş aralığı matlup kabul edilse de 15 yaşın altındaki çocukların da askere alındığını görmekteyiz. Örneğin Kırşehir Medrese Mahallesinden Bekir'in oğlu Sabi Musa sayımın yapıldığı esnada 10 yaşında iken H. 5 L. Sene 1249¹⁰⁰ (M.15 Şubat 1834)'de 14 yaşında iken askere alınmıştır. Bu durum bir istisna değil daha farklı örnekleri de mevcuttur.

⁹⁷ Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, Ankara,1990, s. 700.

⁹⁸ Kütükoğlu, s.59

⁹⁹ Aydın, s. 83.

¹⁰⁰ BOA, NFS.d., 3526, vr. no:8b.

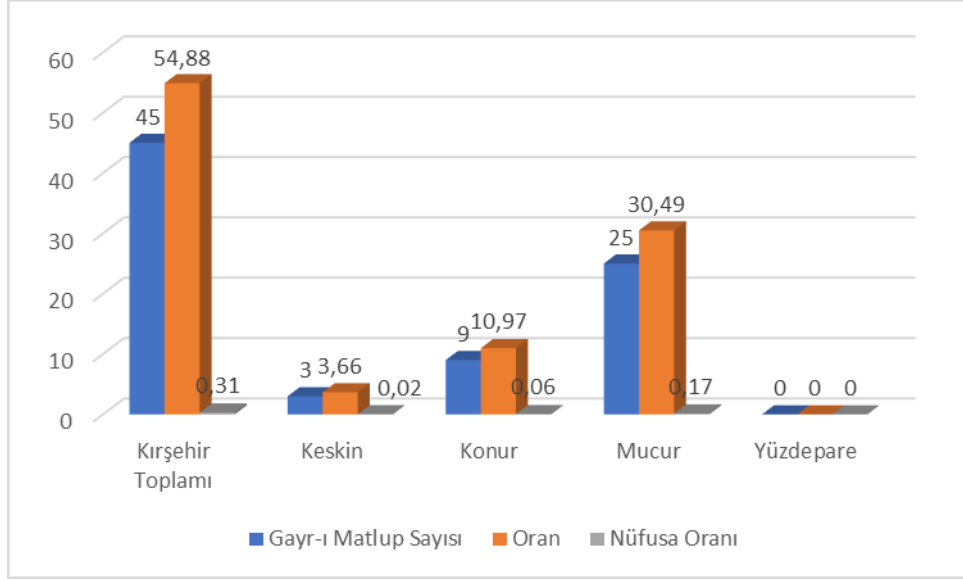
Şekil 4.1. Sancak genelinde matluplar

En çok matlup nüfus 2092 kişi ile Kırşehir merkezde bulunmaktadır. Keskin 1399 ile ikinci, Konur 637 kişi ile üçüncü sırada yer alıyor.

Askerlik çağında olup da bir özre sahip olanlar askere alınmıyorlardı. Sancak genelinde en çok engelli olan yer 45 kişi ile Kırşehir merkezdir. Onu 25 kişi ile Mucur takip ediyor. Yüzdepare’de ise gayr-i matlup bulunmuyor. En yüksek oran ise %54,88 ile Kırşehir’e aittir.

Tablo 4.2. Sancak Genelinde Askerlik Çağındaki Gayr-ı Matluplar

Yerleşim Yeri	Gayr-ı Matlup Sayısı	Oran	Nüfusa Oranı
Kırşehir (Merkez ve Nahiye)	45	54,88	0,31
Keskin	3	3,66	0,02
Konur	9	10,97	0,06
Mucur	25	30,49	0,17
Yüzdepare	0	0,00	0,00
GAYR-İ MATLUPLARIN TOPLAMI	82	100,00	
SANCAK NÜFUSU	14573		0,56

Şekil 4.2.Sancak genelinde askerlik çağındaki gayr-ı matluplar

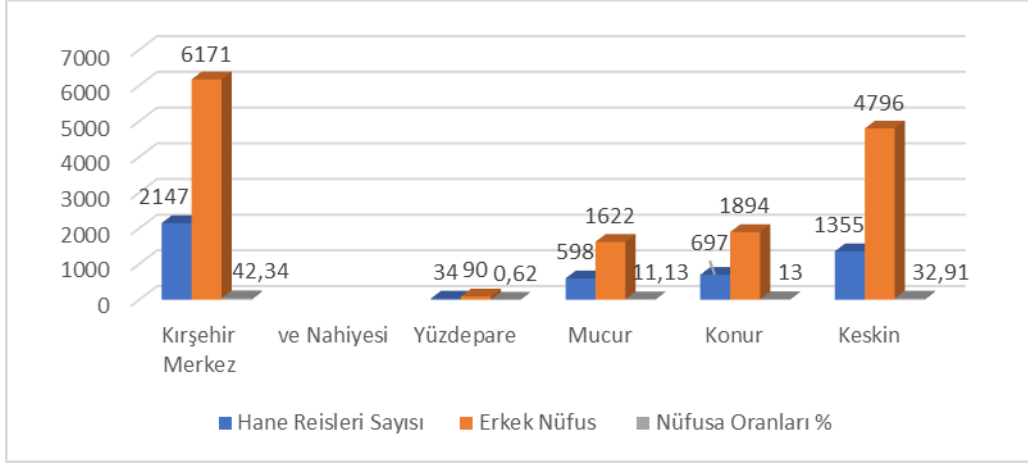
4.2. SANCAĞIN TOPLAM NÜFUSU

4.3. HANE REİSLERİ TOPLAMI

Tablo 4.3.Kırşehir Sancağında Hane-Kişi Ortalaması

Yerleşim Yeri	Hane Reisleri Sayısı	Erkek Nüfus	Nüfusa Oranları %
Kırşehir Merkez ve Nahiyesi	2147	6171	42,34
Yüzdepare	34	90	0,62
Mucur	598	1622	11,13
Konur	697	1894	13,00
Keskin	1355	4796	32,91
GENEL TOPLAM	4831	14573	100

Her hanede bir aile reisi bulunacak şekilde defter kayıtlarının tutulduğunu görmekteyiz. Yani ne kadar hane varsa o kadar aile reisi vardır. Kırşehir mahalle ve nahiyesinde 2147 hane reisi ve 6171 erkek nüfus mevcuttur. %42,34 oranıyla sancakta en çok aile reisinin bulunduğu yerleşim yeridir. Keskin 1355 hane, 4796 nüfus ve %32,91’lik oranla ikinci sırada geliyor. Konur Kazası 694 hane, 1894 nüfusuyla ve sahip olduğu 13,00 yüzdelik dilimiyle üçüncü, Mucur 598 hane, 1622 nüfus ve %11,13 oranıyla dördüncü durumdadır. Yüzdepare ise 34 hane, 90 nüfus ve %0,65’lik oranıyla son sırada kendine yer bulmuştur.

Şekil 4.3. Samsat genelinde hanereislerinin dağılımı

Her hanede bir aile reisinin kaydı bulunmaktadır. İncelememizde hane reislerinin ekseriyetinin hayatta oldukları anlaşılmaktadır. Samsat genelinde 1246 yılında 56 hane reisinin ölüm kaydı verilmiştir. Bir iki istisna hariç ölüm yılı tam olarak verilmemiş ve sadece 1246 yılı yazılmıştır. Bu hane reislerinden 34 Kırşehir merkez ve nahiyesinde, Mucur Yenice ile Solaklı Mahallesi'nde 4, Konur Kazasında 5, Keskin Kazasında 13 aile reisi hayata veda etmiştir.

Tablo 4.4. 1246 Yılında Vefat Eden Hane Reisleri

S. No	Kırşehir Merkez	Hane Reisi	S. No	Kırşehir Merkez	Hane Reisi
1	Aşıkpaşa Mahallesi	1	18	Kesikköprü	1
2	Kayabaşı Mahallesi	3		Mucur Kazası	
3	Medrese Mahallesi	4	19	Yenice ile Solaklı Mahallesi	4
4	Nasuhdede Mahallesi	3	20	Konur Kazası	
5	Yenice Mahallesi	3	21	Hisar-ı Çaşnigir	2
	Kırşehir Nahiyesi			Takazlı	1
6	Karacaviran (Karacaören)	1	22	Müminli Kışlası	1
7	Kızılca Köy	1	23	Kırdereli Kışlası	1
8	Kurancılı	1		Keskin Kazası	
9	Tepeköy	1	24	Mahmatlı	1
10	Başköy	1	25	Eyne Gazili	2
11	Toklumen	1	26	Yenice	1
12	Müderriş	3	27	Faraşlı	1
13	Kaman	1	28	Bozköy	1
14	Merdeşe (Bayramözü)	3	29	Avşar-ı Kebir (Büyükaşar)	2
15	Hamit	3	30	Avşar-ı Sagir (Afşar-ı Sagir)	1
16	Yukarı Çiftlik	2	31	Çoğul	3
17	Güzler	1	32	Koçubaba	1
				GENEL TOPLAM	56

4.4. TOPLAM TAHMİNİ NÜFUS

Osmanlı Devleti'nde vergilendirme konusunda olsun 1830 nüfus sayımında olsun kadınlar ve kızlar sayıma dahil edilmediğinden kesin nüfus hakkında net konuşulması doğru bir yaklaşım tarzı olmayacaktır. Ancak genelde toplumlarda kadın-erkek nüfusu birbirine yakın olduğundan kabaca elde ettiğimiz 14573 sayısının iki katı şeklinde ifade edebiliriz. 1828-29 Osmanlı-Rus Harbinde Kırşehir Sancağından şehit ve kayıp gibi nüfusu azaltıcı etkenlerin olup olmadığını kesin olarak bilmediğimizden, defterde bütün köylerin kayıtlı - Akçaağıl, Alishar, Karahıdır gibi- olmamasından, sayımdan saklanıp saklanmayanların varlığının bilinmemesi gibi faktörler nüfusun sayısı konusunda net bir bilgi edinmemizi engellemektedir. Benzer sebepler Mübahat Kütükoğlu'nun Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı) adlı çalışmasında da gözlenmektedir. Bu nedenle Kütükoğlu'nun %25'lik bir ilave yaklaşımını¹⁰¹ mantıklı bulduğumuzdan bizim de aynı yolu takip ederek nüfusa %25'lik bir ilave yapmamız sanırım isabetli olacaktır. Kısaca bizim burada yaptığımız bir tahminden öte bir iş olmayacaktır.

Tablo 4.5. Kırşehir Sancağının Tahmini Nüfusu

Yerleşim Yeri	Hane Sayıları	Erkek Nüfus	Kadın Erkek Eşitse	%25 İlaveli Toplam
Kırşehir Merkez	2147	6171	12342	16678
Yüzdepare	34	90	180	225
Mucur	598	1622	3244	4055
Konur	697	1894	3788	4735
Keskin	1355	4796	9592	11990
Genel Toplam	4831	14573	29146	37683
%25 İLAVELİ TOPLAM	6.039	18.216	36433	45541

4.5. YAŞ ORTALAMALARI

Toplam tahmini nüfusun tespit edilmesinden sonra hane başı ortalama yaşın ne olacağını hesaplama şansına sahip olacağız.

4.6. HANE REİSLERİNİN YAŞ ORTALAMALARI

Yaş ortalaması 39,42 ile 52,83 arasında değişiklik göstermektedir. Hiç ölüm olayının olmadığı Yüzdepare Kazası aynı zamanda sancaktaki hane reislerinin yaş ortalaması en yüksek olduğu yerdir. Hane reislerinin 40 yaşın altında ortalamaya sahip tek kazası

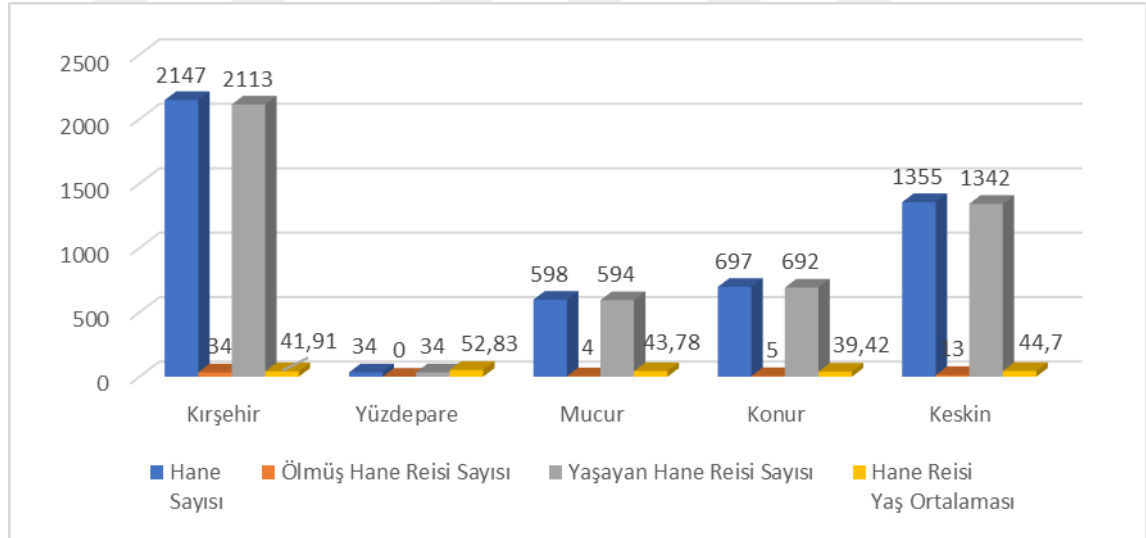
¹⁰¹ Kütükoğlu, s.73.

Konurdur. Hane reislerinin yaş ortalamasının en düşük olduğu yerleşim yeri ise 39,42 ile

Tablo 4.6.Hane Reislerinin Yaş Ortalaması

Kazalar	Hane Sayısı	Ölmüş Hane Reisi Sayısı	Yaşayan Hane Reisi Sayısı	Hane Reisi Yaş Ortalaması
Kırşehir	2147	34	2113	41,91
Yüzdepare	34	0	34	52,83
Mucur	598	4	594	43,78
Konur	697	5	692	39,42
Keskin	1355	13	1342	44,7
TOPLAM	4831	56	4775	44,53

Konur Kazasıdır. Keskin kaza yaş ortalamasında ise sancak geneline yakın bir orana sahiptir. Mucur ortalamasının altında kalmakla birlikte 43,78’le Kırşehir ve Konur’un önündedir.

Şekil 4.4.Sancak genelinde hane reislerinin yaş ortalaması

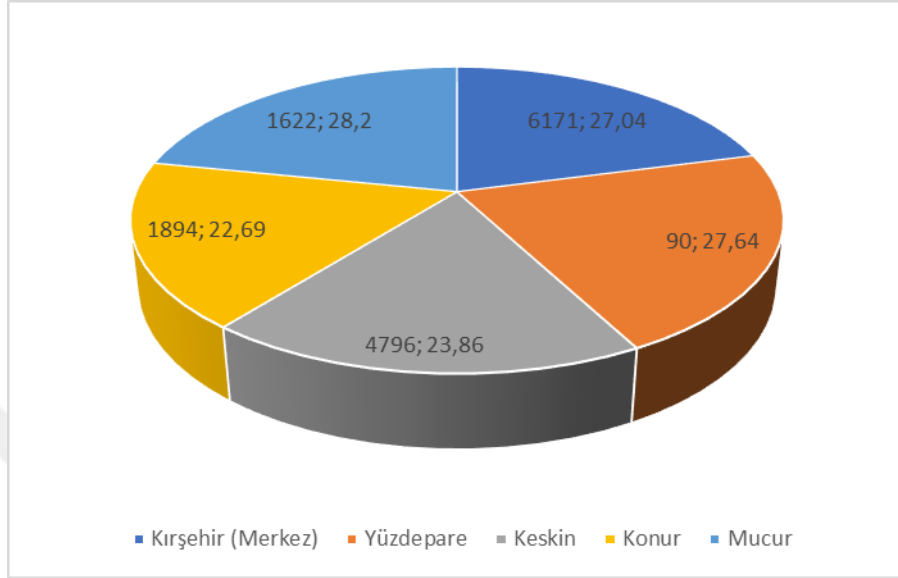
4.7. ERKEK NÜFUSUN YAŞ ORTALAMALARI

Tablo 4.7.Erkek Nüfusun Yaş Ortalaması

Kazalar	Kişi Sayısı	Yaş Ortalaması
Kırşehir (Merkez)	6171	27,04
Yüzdepare	90	27,64
Keskin	4796	23,86
Konur	1894	22,69
Mucur	1622	28,2
SANCAĞIN YAŞ ORTALAMASI		25,89

Sancakta 1 yaş altından 137 yaşına kadar çok çeşitli yaş grupları yer almaktadır. Hane reislerinin yaş ortalaması 44,53 iken sancak genel yaş ortalaması 25,89’da kalmıştır. Genel

hesaba çocukları da katınca ortalama bir hayli düşmektedir. Konur 22,69, Keskin 23,86 olan oranlarıyla sancağın ortalaması olan 25,89'in altında kalmaktadır. Kırşehir merkez 27,04, Yüzdepare 27,64, Mucur 28,2 yaş ortalaması ile genelin üzerinde bir durum göstermektedir. Köylerdeki yaş ortalamasının ise genelden biraz düşük olduğu dikkatten kaçmamaktadır.

Şekil 4.5.Sancaktaki erkek nüfusun yaş ortalaması

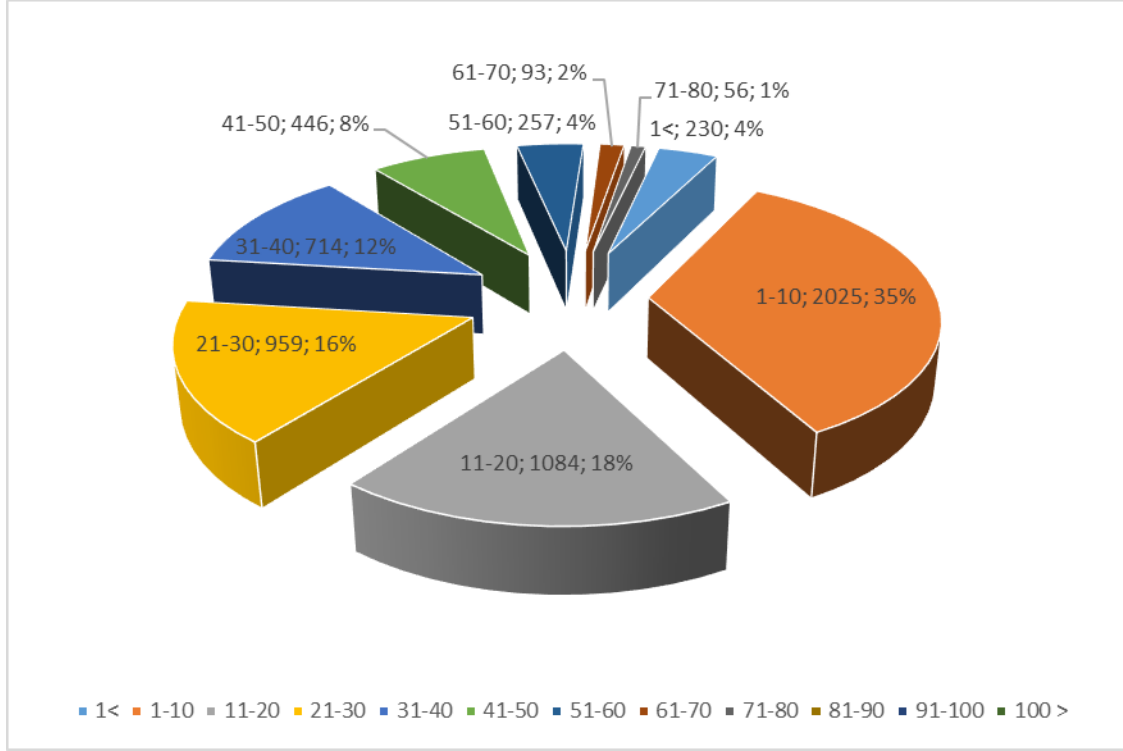
4.8. SANCAKTAKİ YAŞ GRUPLARI

Tablo 4.8.Yaşları Verilenlerin Yaş Gruplarına Dağılımı

Yerleşim Yeri	1<	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	100>	Toplam
Kırşehir Merkez	230	2025	1084	959	714	446	257	93	56	0	0	0	5864
Yüzdepare	3	36	9	3	13	7	8	3	4	1	0	0	87
Mucur	76	439	230	255	211	133	92	60	20	7	0	2	1525
Konur	62	579	434	330	176	125	93	85	22	13	1	0	1920
Keskin	203	1467	528	726	586	297	371	180	28	4	1	0	4391
TOPLAM	574	4546	2285	2273	1700	1008	821	421	130	25	2	2	13787

Sancak genelinde yaşları verilenlerin toplamı 13787 kişidir. Aradaki 786 kişilik bir fark bulunmaktadır. Bu fark askere alınanların yaşlarının ya sıfır (0) olarak yazılmış ya da yaş hanesinin boş bırakılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Askerler Mansûre, Humbarahane, Tophanede gibi ocaklarda görev yapmaktadırlar. Bununla birlikte meczûblar,

mecnunlar, divane gibi akıl ve sinir hastalarının da bir kısmının yaş kaydı bulunmamaktadır. Tahsile gitmiş öğrencilerin de kayıtları mevcut değildir. Gaibde ibaresi ile kaydedilmiş olanların ve bazı “diyar-ı aher” de bulunanlarındaki de maalesef yoktur. Bazı ölmüş olanların yaş kayıtları da yoktur. Bütün bu sayılanların yanında bazı ahalinin de yaş kayıtları bulunmuyor.

Şekil 4.6. Yaş gruplarının dağılışı

Sancak genelinde yaş gruplarına göz attığımızda nüfusun yaşı büyüdükçe dilimlerin oranı da küçülmektedir. En büyük dilim 1-10 yaş arasındakiler aittir, 2025 kişi ve %35’lik paya sahiptir. 11-20 yaş grubu ise 1084 kişiyle %18’le ikinci sırayı işgal ediyor. 21-30 yaş grubu ise 959 şahıs ve %16’lık payla üçüncü sırada bulunuyor. 100 yaş üzerinde 2 kişi vardır. Son dilimdeki bu şahısların genele oranı %0,015 gibi çok cüzi bir orandır.

5. ADLAR

İsimler, taşıdığı mana yönüyle, kişinin karakterini, geleceğini, toplumsal konumunu şekillendirecek sembolik bir mana yükleneceğinden çocuklara verilen isimler gelişi güzel seçilmemektedir. Bireylerin taşıdığı isimlerin anlamlarının kişiliğine de yansıtacağına inanılmaktadır¹⁰².

Türklerde ad verme geleneğinde İslam dinin kabulünden sonra bir değişme görülmüştür. Eski Türk adları zaman içerisinde önemli ölçüde terk edilerek yerine Müslüman adları kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle XVI. yüzyılla birlikte Türk adları çok az kullanılır olmuştur¹⁰³.

Eski Türklerde çocuk bir kahramanlık gösterdiğinde duruma uygun bir ad verilirdi. Dirse Han oğlu Boğaç örneğinde olduğu gibi¹⁰⁴. Ancak bu usul günümüzde terke edilmiş durumdadır. Türklerde ailenin yeni doğan bireylerine ad verme geleneğinde genelde iki farklı usul uygulanmaktadır. Bunlardan ilki çocuk doğar doğmaz ona bir göbek adı verilir. Göbek adını çocuğun göbeğini kesen koyardı. Adlar genelde peygamberlerin, din büyüklerinin veya saygın şahısların adlarından seçilirdi. Bu ad kalıcı isim de olabilirdi. İkinci usul ise doğan çocuğa dede, nene, baba, anne gibi aile büyüklerinin isim vermesi biçiminde gerçekleşmekteydi. Ad verme esnasında ailenin duyguları, düşünceleri, özelemleri, inançları vb. faktörler devreye girmektedir¹⁰⁵.

5.1.SANCAK GENELİNDE ADLAR

Sancağın genelinde adı yazılmamış ve ismi silindiği için okunamayan iki kişiyi dışarıda tutarsak birbirinden farklı 349 çeşit ad kullanılmıştır. Söz konusu olan 349 isimden pek çoğu bir veya birkaç kez geçmektedir. Sadece tek bir kez geçen adların sayısı 132'dir. Örneğin Sülün, Ümüş/Umuş, Vakkas, Vahab, Zülvar gibi. Çift adlar da ise Hasan Ali, Mehmet Ali, Hasan Hüseyin gibi isimlerin kullanımı diğerlerine göre daha yaygındır. Sancakta 349 farklı isim bulunmasına rağmen özellikle belirli adların çokça kullanıldığını görmekteyiz. Özellikle dikkatimizi çeken nokta "*Mehmed, Ali, Mustafa, Ahmed, Osman, Ömer*" gibi isimlerin çokça tercih edilmiş olmasıdır. Bunlar İslam peygamberi Hz.

¹⁰² Mevlüt Metin Türkteş, Türklerde ad verme ile ilgili bazı tespitler, Türk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 2019, S.17, s.35-36., Doi: <http://dx.doi.org/10.12992/TURUK652>.

¹⁰³ Kütükoğlu, s. 79.

¹⁰⁴ Mevlüt Metin Türkteş, s.36.

¹⁰⁵ Alaeddin Uca, Türklerde Ad Verme Geleneği, A.Ü, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Erzurum 2004, S.23, s.145.

Muhammed’e, O’nun Ehl-i beytine ve ashabına ait isimlerdir. Bunların çokça tercih sebebini peygambere, Ehl-i beytine ve ashabına olan sevgiden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Sancak genelinde bir kez geçen adlar aşağıdaki tabloda verilmiştir. Bunlar içinde Çakal, Zülvar?, Koçi, Uluca, Ümüþ, vb. bugün ya hiç kullanılmıyor ya da çok ender rastlanan adlar içerisinde yer alıyor.

Tablo 5.1.Sancak Genelinde Bir Kez Geçen Tek Adlar

Abdüsselam	Ebuçe	Hüsrev	Mesto	Sadullah
Adil	Ebulkasım	Hüsün	Mesud	Sahî
Alaeddin	Ebuseyf	İbaze/Abaza	Metin	Sami?
Ali Memiş	Elvan	İno	Mısdıllı	Sani
Ali Rüþdü	Emir	İro?	Mileli?	Uluca
Alibaz	Emir Ali	İzzet	Mirzalı	Ümüþ?
Amed	Erzden	Kaltat?	Mirzeli	Vahab
Arefe	Eyik	Kâmil	Molla	Vakkas
Arslan	Fâzıl	Karaman	Muhik	Selvi
Atik	Ferhad	Kazir?	Muhlis	Sımail
Azili	Gaffar	Kemal	Muhzin	Sinan
Aziz	Gali	Kemür	Mümin	Sind?
Behram	Gökçe	Kerim	Münib	Sulu
Berat	Gökmen	Kılıç	Mürsel	Sunullah
Beyzede	Gülle?	Koçi	Müstecib	Sülük
Bolad	Gür?	Köle	Nefes	Sülün
Bostan	Haco	Latifullah	Nihaz	Sülün?
Bögrü	Hafız	Lebvir?	Niyazi	Şehsuvar
Cabir	Haili	Liyasef?	Nuh	Şir
Carullah	Halid	Lülüş	Nuri	Tâbur
Cemel	Halit	Lütfullah	Oğşan?	Tahir
Cidalsiz?	Hamdullah	Maho	Öcü?	Zekeriyya
Çakal	Hamo	Mahsud	Resul	Zeyneddin
Daver	Hanya?	Mahsun	Reyhan	Zülvar?
Durak	Hayrettin	Mecik	Rıza	
Duran	Hayrullah	Memed	Sadeddin	
Durmuş	Hüsam	Mervan	Sadi	

Bazı kişilerin ise Haco, Hamo, Hüso, İno, İro?, Maho, Mesto gibi isimler kullanmakta oldukları kayıtlarda mevcuttur. Bu şahıslar sakal-bıyık eşgalinden sonra “Kürd” nitelemesi ile belirtilmişlerdir. Örneğin Kırşehir Nahiyesine bağlı İshacalı Köyünde

“*Aksakallı Kürd Hamo veled-i Fellah*¹⁰⁶” örneğinde olduğu gibi diğer adlarda da Kürd sıfatı yer almaktadır.

Tablo 5.2. Sancak Genelinde Bir Kez Geçen Çift Adlar

Abdurrahman Ali	Hacı Eyyüp	Hasan Ali	Mehmed Rıfkı
Abdurrahman Raşid	Hacı Hüseyin	Hasan Çelebi	Mehmed Sadık
Abdüsselam	Hacı İshak	Hasan Hüseyin	Mehmed Şakir
Ali Memiş	Hacı İsmail	Haydar Ali	Mervan Ömer
Ali Rüşdü	Hacı Mahmud	Hidayet Halil	Muhammed Salim
Fetah? Mehmed	Hacı Süleyman	İbrahim Halil	Murad Mehmed
Hacı Abdullah	Hacı Ali	Mehmed Esad	Tahir Abdullah
Hacı Abdurrahman	Halil Abdurrahman	Mehmed Haşim	Veli Hüseyin
Hacı Abidin	Hamza Memiş	Mehmed Murad	Yakub Ömer

Sancakta 349 değişik ad kullanılmasına karşılık bunlar içinde en çok rastlanılanların sayısı 21’dir. Sancağın nüfusunun %86,35’ini bu adlar teşkil etmektedir. En çok kullanılan adların başında 1683 kişi ile *Mehmed* gelmektedir. Pek çok hanede bir *Mehmed* ismine rastlamak mümkündür. Ali ismini kullananların sayısı ise 1390 ile ikinci sıradadır. Üçüncü sıradaki Mustafaların sayısı 1149 kişidir. Osmanlar 920 adetle dördüncü, Hüseyin adı 901 ile beşinci sırada, onu 880’le altıncı sırada Hasan adı takip ediyor. Ahmed adıyla 785 adetle

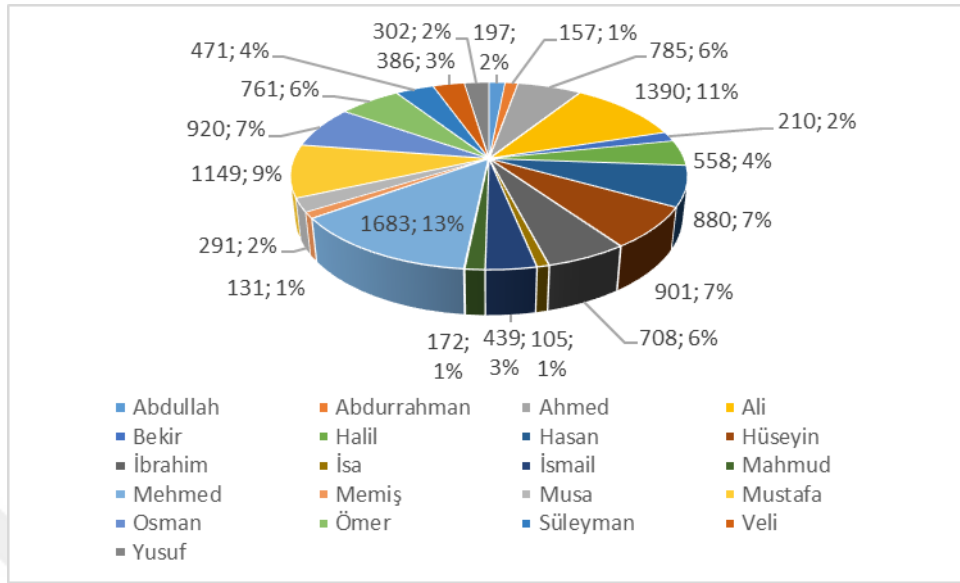
Tablo 5.3. Sancak Genelinde En çok Kullanılan Adlar

Adlar	Sayısı	Oranı %	Adlar	Sayısı	Oranı %
Abdullah	197	1,35	İsmail	439	3,01
Abdurrahman	157	1,08	Mahmud	172	1,18
Ahmed	785	5,38	Mehmed	1683	11,55
Ali	1390	9,54	Memiş	131	0,90
Bekir	210	1,44	Musa	291	1,99
Halil	558	3,83	Mustafa	1149	7,88
Hasan	880	6,03	Osman	920	6,31
Hüseyin	901	6,18	Ömer	761	5,22
İbrahim	708	4,85	Süleyman	471	3,23
İsa	105	0,72	Veli	386	2,65
			Yusuf	302	2,07
TOPLAM				12596	86,35

yedinci sıradadır. Sekizinci sırada yer alan Ömer adıyla 761 kişide bulunmaktadır. İbrahim ismi ise 708’le dokuzuncu sıradadır. Son olarak 500 rakamının üzerinde olan Halil adıyla onuncu sırada ve 558 kişide bulunmaktadır. Diğer isimler ise 500 adedin altında

¹⁰⁶ BOA, NFS. d., 3526, vr. no:46a.

kalmışlardır.

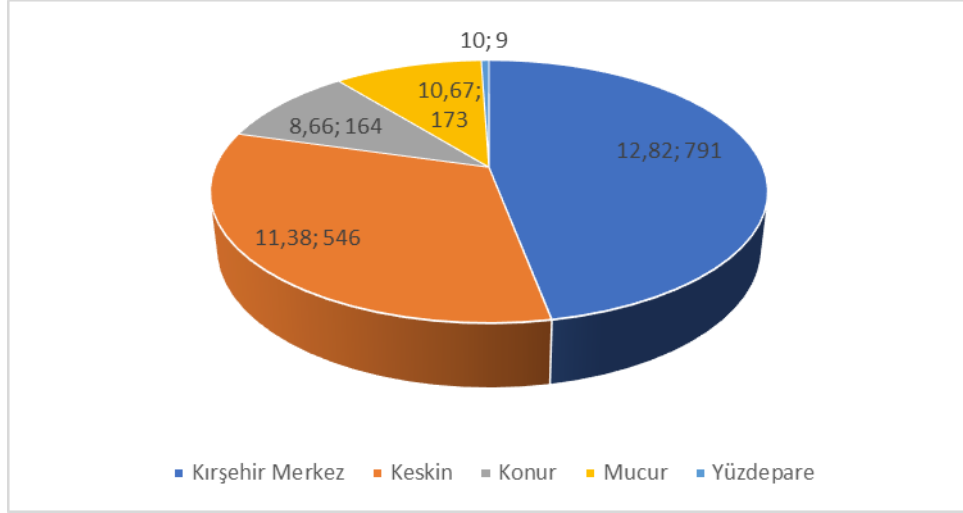
Şekil 5.1. Sancak genelinde en çok kullanılan adlar

5.2. ADLARIN KAZALAR ARASINDAKİ DAĞILIŞI

Tablo 5.4. Kazalarda Mehmed Adının Dağılım Oranı

Kaza	Sayı	Nüfus	Oran %
Kırşehir Merkez	791	6171	12,82
Keskin	546	4796	11,38
Konur	164	1894	8,66
Mucur	173	1622	10,67
Yüzdepare	9	90	10
TOPLAM	1683	14573	11,55

Mehmed adını Türkler Müslümanların peygamberi olan Hz. Muhammed'in adının yerine kullanmaktadırlar. Sancak geneline bakıldığında sadece "Muhammed" adlı 33 kişi tespit edilmiştir. Türkler doğrudan doğruya peygamberlerinin adlarını çocuklarına vermemişlerdir. Özellikle kızgınlık, kavga gibi durumlarda ağızdan çıkacak laf ve diğer olumsuz ifadelerin peygamber adına saygısızlık olacağından "Mehmed" adını tercih etmişlerdir. Bu durum günümüzde de aynen devam etmektedir.

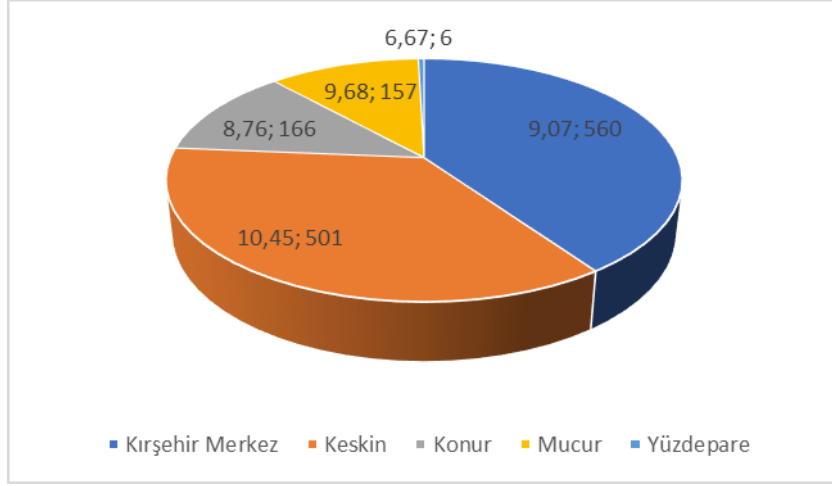
Şekil 5.2. Kazalarda mehmed adının dağılış oranı

Sancak çapında “Mehmed” adı 791 kişi ve %47’lik oranla Kırşehir’in mahallelerinde ve nahiyesinde kullanılmaktadır. Keskin’de ise bu oran 546 kişi ve %32’dir. Konur ve Mucur %10, 164 ve 173 kişi ile sıralanmaktadır. Yüzdepare ise son sırada yer bulmuştur. Genele göz attığımızda nüfus fazla olan yerler ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 5.5. Kazalarda Ali Adının Dağılış Oranı

Kaza	Sayı	Nüfus	Oran %
Kırşehir Merkez	560	6171	9,07
Keskin	501	4796	10,45
Konur	166	1894	8,76
Mucur	157	1622	9,68
Yüzdepare	6	90	6,67
TOPLAM	1390	14573	9,54

Kırşehir ahalisinin en çok tercih ettiği ikinci isim ise “Ali” adıdır. Özellikler Hz. Ali’nin eskiden köy odalarında anlatılan kahramanlık hikayeleri, ilmi yetkinliği ve O’na duyulan sevgi bu tercihte etkili olmuş olabilir. “Ali” adında Kırşehir merkez ve nahiyesi sayı olarak 560 kişiyle birinci, Keskin 501 ile ikinci, Mucur 157 kişi ile üçüncü sıradadır. Oran olarak Keskin %10,45 ‘le birinci, Mucur %9,68’le ikinci, Kırşehir %9,07 ile üçüncü sırada yer bulmuşlardır.

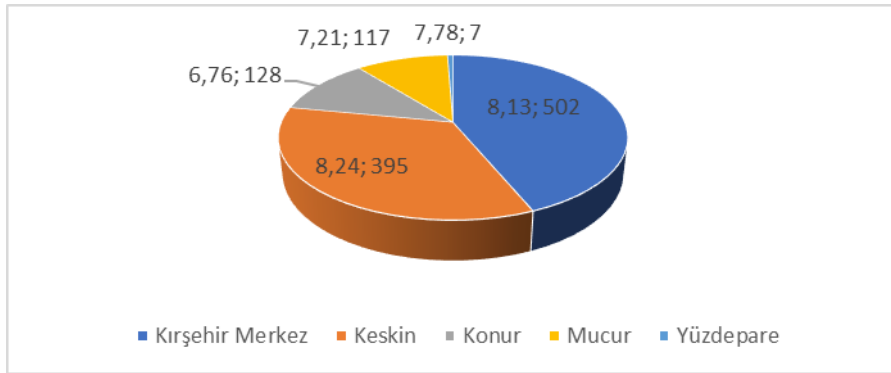

Şekil 5.3. Kazalarda ali adının dağılışı oranı

Tablo 5.6. Kazalarda Mustafa Adının Dağılışı Oranı

Kaza	Sayı	Nüfus	Oran %
Kırşehir Merkez	502	6171	8,13
Keskin	395	4796	8,24
Konur	128	1894	6,76
Mucur	117	1622	7,21
Yüzdepare	7	90	7,78
TOPLAM	1149	14573	7,88

“Mustafa” adı sancak genelinde 1149 kişi tarafından kullanılmakta ve %7,88 oranına sahip gözükmemekte idi. Kazalardaki dağılışı ise şu şekilde gerçekleşmiştir. Sayısal bazda Kırşehir merkez ve nahiyesinde 502 kişi ile birinci, 395 kişiyle Keskin ikinci, 128 kişi ile Konur üçüncü, 117 kişiyle Mucur dördüncü sırayı paylaşmaktadır.

Şekil 5.4. Kazalarda mustafa adının dağılışı oranı

Günümüzde aileler çocuklarına isim verirken kimsede olmayan farklı isimleri tercih etmektedirler. 3526 numaralı defterde doğan erkek çocuklara dede ve baba adlarının verildiği görülmektedir. Örneğin Keskin Kazası Kulaksız Köyünden “İvazzâde Kır Sakallı Ali veled-

i Ali¹⁰⁷” babasının adını taşıırken, Kırşehir Ahi Evran Mahallesi 6 numaralı hanede ikamet eden Şeyh Hüseyin “*Kır sakallı Ahi Evran Şeyhi Musa veled-i Hüseyin¹⁰⁸*”in torunu olarak gözükmeğtedir.

5.3. DOĞAN ÇOCUĞA AİLE BÜYÜKLERİNİN ADININ VERİLMESİ

Günümüzde aileler çocuklarına isim verirken kimsede olmayan farklı isimleri tercih etmeğtedirler. Kimilerine göre çocuğa verilen ad onun hayatına etki etmeğtedir. 3526 numaralı defterde doğan erkek çocuklara dede ve baba adlarının verildiği görülmektedir. Örneğin Keskin Kazası Kulaksız Köyünden “*İvazzâde Kır Sakallı Ali veled-i Ali¹⁰⁹*” babasının adını taşıırken, Kırşehir Ahi Evran Mahallesi 6 numaralı hanede ikamet eden Şeyh Hüseyin “*Kır sakallı Ahi Evran Şeyhi Musa veled-i Hüseyin¹¹⁰*”in torunu olarak gözükmeğtedir.

¹⁰⁷ BOA. NFS.d., 3526, vr. no:119a.

¹⁰⁸ BOA. NFS.d., 3526, vr. no:19b.

¹⁰⁹ BOA. NFS.d., 3526, vr. no:119a.

¹¹⁰ BOA. NFS.d., 3526, vr. no:19b.

6.SIFATLAR

6.1. FİZİKİ ÖZELLİK DOLAYISIYLA VERİLEN SIFATLAR

Fiziksel özellikler arasında göz, saç, sakal, ten rengi, yaş durumu gibi nitelikler bulunmaktadır. Renk bildiren sıfatlar al, arab, kara, gök, zencidir.

“Al” rengine sahip olanlar 6 kişidir. Bunların 3 tanesi Boztepe köyünde yaşamaktadırlar. Arab tabir edilen şahısların sayısı 5’tir. Tabloda görüldüğü gibi bunlar köylere 1’er kişi olarak dağılmışlardır. Kara diye nitelenenlerin miktarı 5 kişiden ibarettir.

Kocaların adedi ise 6 kişidir. Bunların çoğunun yaşı 50’nin üzerindedir. Yaşlarından dolayı bu sıfatı aldıkları görülüyor. Sancak bazında zenciler 3 kişidir. Bu zencilerden Hisar Çanşnır ’deki için *zenci köle*¹¹¹, Keskin Kale Köyündeki 2 Zenci içinse köle tabiri geçmemektedir. Bunların azatlı olup olmadıklarına dair bir kayıt bulunmuyor. Sancakta “gök” sıfatı ise 12 kişide bulunmaktadır. Medrese Mahallesinde 2 kişide diğer yerlerde 1’er şahısta bulunmaktadır¹¹². Sancak genelinde 17 kişide *kel* nitelemesi mevcuttur. Fiziksel nitelgeler içinde adedi en çok olan bu gruptakilerdir. Boztepe, İğdeli, Kayabaşı Mahallesi’nde 2’şer, diğer yerlerde ise 1’er şahıs biçiminde dağılmışlardır.

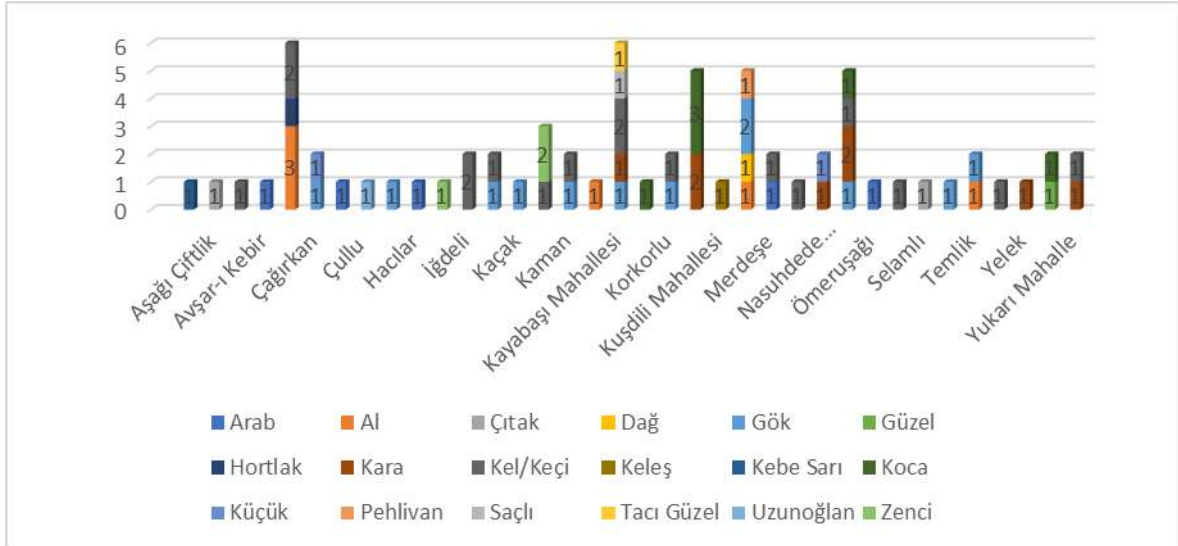
Aşağıdaki tabloda da belirtildiği gibi zikredilen sıfatların dışında diğerleri dağ 1, güzel 1, hortlak 1, keleş 1, küçük 2, pehlivan 1, saçlı 1, tacı güzel 1, uzunoğlan1 tarzında sıralanmaktadır.

¹¹¹ BOA. NFS.d., 3526, vr. no:72a.

¹¹² BOA. NFS.d., 3526.

Tablo 6.1.1830 Nüfus Sayımında Kırşehir Sancağında Fiziki Özellik Belirten Sıfatlar

Yerleşim Yeri	Arab	Al	Çıtak	Dağ	Gök	Güzel	Hortlak	Kara	Kel/Keçi	Keleş	Kebe Sarı	Koca	Küçük	Pehlivan	Saçlı	Tacı Güzel	Uzunoglan	Zenci
Ahi Evran Mahallesi											1							
Aşağı Çiftlik			1															
Aşağı Mahalle									1									
Avşar-ı Kebir	1																	
Boztepe		3					1		2									
Çağırkan					1								1					
Çaycılar	1																	
Çullu																	1	
Güzler					1													
Hacılar	1																	
Hisar Çaşnigir																		1
İğdeli									2									
Kaburgalı					1				1									
Kaçak					1													
Kale									1									2
Kaman					1				1									
Karacaviran		1																
Kayabaşı Mahallesi					1			1	2						1	1		
Kesikköprü												1						
Korkorlu					1				1									
Kurancılı								2				3						
Kuşdili Mahallesi										1								
Medrese Mahallesi		1		1	2									1				
Merdeşe	1								1									
Müminli									1									
Nasuhdede								1					1					
Ömerhacılı					1			2	1			1						
Ömeruşağı	1																	
Polatlı									1									
Selamlı			1															
Sofular					1													
Temlik		1			1													
Toklumen									1									
Yelek								1										
Yenice Mahallesi						1						1						
Yukarı Mahalle								1	1									
TOPLAM	5	6	2	1	12	1	1	8	17	1	1	6	2	1	1	1	1	3

Şekil 6.1.1830 nüfus sayımında Kırşehir sancağında fizikî özellik belirten sıfatlar

6.2. SOSYAL KONUMU BELİRLEYEN SIFATLAR

Bunlar ağa, bey, derviş, hacı, şeyh gibi sıfatlardır. Adı geçen sıfatlar içinde en fazla rastlanılan sıfat hacıdır. 64 tane sadece hacı kaydı vardır. En çok hacının yer aldığı Mahalle 10 kişi ile Kayabaşı'dır. Bunun yanında hacı hafız gibi değişik çeşitleri de mevcuttur. Sadece ağa sıfatlı bir kişi vardır.

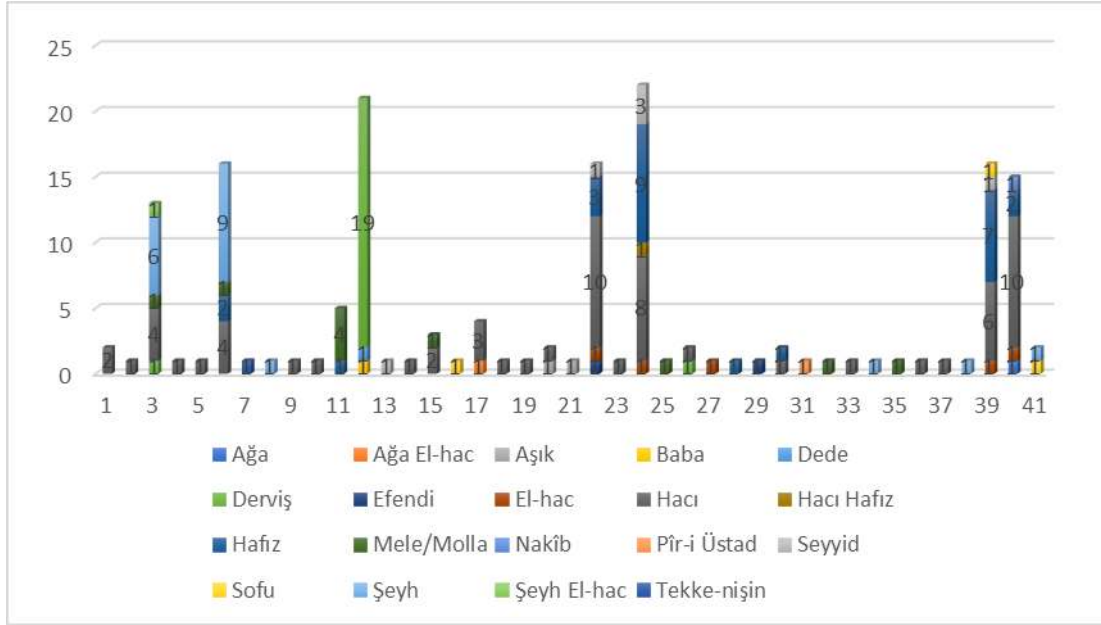
Yenice Mahallesinde sakin “*Kır Sakallı Koca Ağa Himmet veled-i Hüseyin*”dir. Diğer ağa ise Hisar Çasnigir ‘de Aksakallı El-hac Hüsrev veled-i Hacı’dır. Kendisi aynı zamanda “Ağa-yı derbend” olarak belirtilmiştir. Derbent ağaları askeri kuvvetlerin bulunmadığı yerlerde görev yapmaktaydılar¹¹³. Aşıklar iki tane tane idi. Biri Kaman diğeri de Karalı Köyü’nde sakin idi. Baba ve dede sıfatlı kişiler Hacıbektaş-ı Veli Dergahında idiler. Bunların yanı sıra adı geçen yerde 19’da derviş mevcuttu. Hafız sıfatını taşıyan 26 kişi bulunmaktaydı. Bunların en çok bulunduğu yerler Medrese ve Yenice ile Solaklı Mahalleleriydi. Molla/mulla/mele tabir edilen kişilerin mevcudu 10’dur. Bunlardan 1’er kişi Ahi Evran, Aşıkpaşa Mahallelerinde, Hamit Köyü, Kızılca Köy, Mahmatlı, Ömeruşağı köylerinde sakindiler. 4 Şahıs ise Çullu Köyünde kayıtlıdır. Seyitlerin sayısı 6 kişi idi. Kayabaşı, Yenice ile Solaklı Mahalleri, Eynegazili, Kırlangıç’ta 1’er Medrese Mahallesinde ise 3 şeyh bulunmakta idi. Sofu sıfatı taşıyan da 3 şahıs tespit edilmiştir.

¹¹³ Yusuf Halaçoğlu, XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, TTK Yayınları, Ankara 2007, s.179.

Tablo 6.2.1830 Nüfus Sayımında Kırşehir Sancağında Sosyal Statü Belirten Sıfatlar

Yerleşim Yeri	Ağa	Ağa El-hac	Aşık	Baba	Dede	Derviş	Efendi	El-hac	Hacı	Hacı Hafız	Hafız	Mele/Molla	Nakîb	Pîr-i Üstad	Seyyid	Sofu	Şeyh	Şeyh El-hac	Tekke-nişin
Ağaylı									2										
Ahılı									1										
Ahi Evran Mahallesi						1			4			1					6	1	
Arık									1										
Aşağı Mahalle									1										
Aşıkpaşa Mahallesi									4		2	1					9		
Avşar-ı Sagır																			1
Boztepe																	1		
Çağırkan									1										
Çiftözü									1										
Çullu											1	4							
Dervişler Hangâhı				1	1	19													
EyNEGazili															1				
Güzler									1										
Hamit									2			1							
Hamza Fakihli																1			
Hisar- Çaşıngir		1							3										
Kaburgalı									1										
Kale Köyü									1										
Kaman			1						1										
Karalı			1																
Kayabaşı Mahallesi							1	1	10		3				1				
Kesikköprü									1										
Medrese Mahallesi								1	8	1	9				3				
Kızılca Köy												1							
Konur köyü						1			1										
Kulaksız								1											
Kurancılı											1								
Kuşçalı							1												
Kuşdili Mahallesi									1		1								
Maden-i Gümüşkân														1					
Mahmatlı												1							
Nasuhdede Mahallesi									1										
Ömerhacılı																	1		
Ömeruşağı												1							
Seyfli									1										
Takazlı									1										
Toklumen																	1		
Yenice ile Solaklı Mahallesi								1	6		7				1	1			
Yenice Mahallesi	1							1	10		2		1						
Yukarı Mahalle																1	1		
TOPLAM	1	1	2	1	1	21	2	5	64	1	26	10	1	1	6	3	19	1	1

Şeyhlerin ise toplamı hacı sıfatı taşıyan birisini de dahil ettiğimizde 20 kişidir. Ahi Evran Mahallesi 1, Aşıkpaşa Mahallesi 9, Boztepe 1, Ömerhacılı 1, Toklumen 1, Yukarı Mahalle 1 şeklinde dağılmışlardır. Bu şeylerden bir kısmı Şeyh Süleyman-ı Türkmanî, bir kısmı da Aşıkpaşa Dergahına bağlı idiler. Bir kısmının ise nereye bağlı olduğu belirtilmemiştir. Muhtemelen sakin oldukları Ahi Evran ve Aşıkpaşa dergahlarına bağlı olmalıdırlar. Yukarı Mahalledeki şeyh ise Hacıbektaş-ı Veli dergahına müntesip olabilir. Nakîb¹¹⁴ ise bir kişi olarak Yenice mahallesinde vazifeli görünüyor.

Şekil 6.2.1830 nüfus sayımında Kırşehir sancağında sosyal statü belirten sıfatlar

6.3. MESLEK BELİRLEYEN SIFATLAR

3526 numaralı defterde Kayabaşı Mahallesi'ne kayıtlı 2 kolağası bulunmaktadır. Bunlardan biri Bâb-ı Seraskeride Kolağası olan Ahmed, diğeri ise Ak Sakallı Şaban veled-i İbrahim'dir. Kendisi Kol ağalığından teka'üde ayrılmıştır. Yüzbaşısı sıfatını taşıyan tek kişi ise Kara Sakallı Emir Hüseyinoğlu Süleyman veled-i Hüseyin'dir. Kendisi yüzbaşılıktan teka'üde ayrılmıştır.

¹¹⁴ Nakiblik konusunda "Murat Sarıcık, Osmanlı İmparatorluğu'nda Nakibü'l-Eşraflık Müessesesi, TTK Yayınları, Ankara 2003." adlı esere müracaat edilebilir.

Tablo 6.3. Kırşehir Sancağında Meslekî Durumu Belirten Sıfatlar

Yerleşim Yeri	Çavuş	Yüzbaşı	Kolağası	Madencibaşı	Ustabaşı
Kayabaşı Mahallesi	1	1	1		
Maden-i Gümüşkân				7	2
TOPLAM	1	1	1	7	2

Madencibaşı sıfatına haiz olan 7 kişi Maden-i Gümüşkân'da yaşamaktadırlar. Madencibaşılardan 5'inin Gümüşhaneli, 1'inin Kastamonulu ve 1 tanesinin de Savraklı oldukları belirtilmiştir. Ustabaşılar da 2 kişiden ibarettir. Bunlardan biri görevine devam ederken diğeri Kara Bıyıklı "Gümüşhaneli Ahmed veled-i Abdullah" "sâbık ustabaşı" olarak görünüyor.

7. LAKABLAR

Günümüzde Kırşehir, Kırıkkale ve Hacıbektaş yörelerini kapsayan Kırşehir Sancağında 3900 civarında benzersiz lakap olduğu tespit edilmiştir. Bu lakapların baba, dede adı ya da yaptıkları işten, fiziksel özelliklerinden, ait oldukları yörenin adından alındığını görmekteyiz. Bu lakapların önemli bir kısmı anlamca birbirine yakın sözcüklerden oluşmaktadır. Örneğin Abalıoğlu-Abalızâde, Çıtakoğlu-Çıtakzâde, Hüseyin Beyoğlu-Hüseyin Beyzâde, Kara Ahmedoğlu- Kara Ahmedzâde, Sarioğlu-Sarızâde, Yeleklioğlu-Yelekoğlu gibi. Bu kayıtlarda günümüzde Kırşehir'in tanınmış ailelerine ait lakaplara da rastladık. Bunlardan birkaçı Bölükbaşızâde, Bahçecioğlu, Yastımanoğlu, Sülükçüzâde gibi.

7.1. LAKAPLARIN VERİLİŞ BİÇİMLERİ

İnceleme konusu olan nüfus defterinde lakaplar kişilerin fiziksel, meslekî, etnik kökenini veya toplumsal durumunu yansıtacak biçimde verilmiş bulunmaktadır. Lakaplar tek bir nitelik belirttiği gibi bazen iki niteliği de içermekteydi.

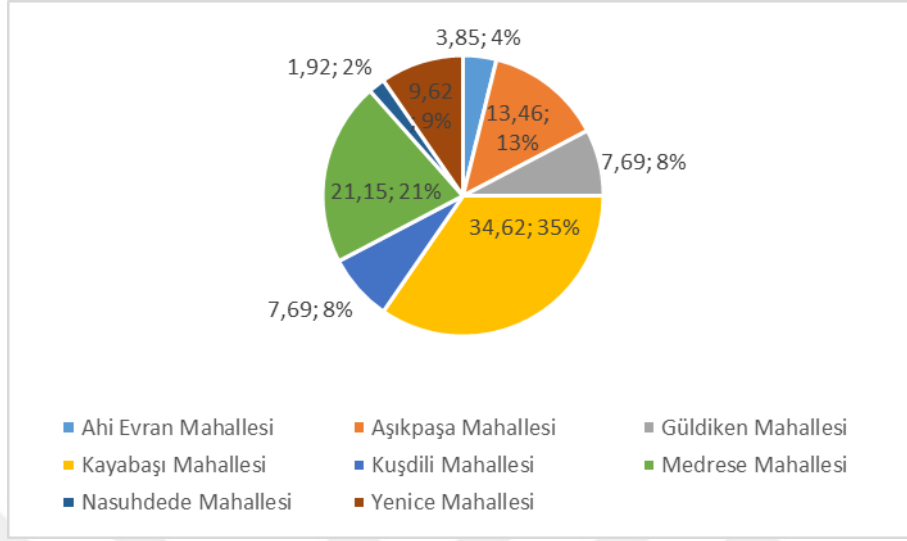
7.2. MESLEKLERE GÖRE VERİLEN LAKAPLAR

Tablo 7.1. Mesleklere Göre Verilen Lakaplar

Aşcıoğlu	Aşcızâde	Avcıoğlu	Avcızâde
Bezircioğlu	Borucuzâde	Bostancıoğlu	Boyacıoğlu
Boyacızâde	Çanakçıoğlu	Çapacıoğlu	Çavuşoğlu
Çavuşzâde	Çeneklioğlu	Çerçi ömeroğlu	Çerçizâde
Çiftçi velioğlu	Çiftçioğlu	Çircioğlu	Çitçioğlu
Çivicizâde	Çoban mehmedoğlu	Çobanoğlu	Çobanzâde
Çorakçıoğlu	Çömlekçioğlu	Değirmencioğlu	Değirmencizâde
Demircioğlu	Demircizâde	Demucizâde?	Duhancıoğlu
Duhancızâde	Eğercioğlu	Ekmekçioğlu	Hancızâde
Hökürcüoğlu	Kadı alizâde	Kadı velioğlu	Kadıoğlu
Kadızâde	Kalaycıoğlu	Kalaycızâde	Kapıcıoğlu
Kapıcızâde	Kapucuoğlu	Kapucuzâde	Kellecizâde
Kınacıoğlu	Kumcuzâde	Kuşçuoğlu	Kuyrukçuoğlu?
Kuyucuzâde	Kuyumcuzâde	Kuzucu	Kuzucuoğlu
Kürkçüoğlu	Kürkçüzâde	Leblebicioğlu	Lülecioğlu
Meşalecizâde	Müderrişoğlu	Müderrişzâde	Müezzinoğlu
Müftüzâde	Nalbant Durakoğlu	Odabaş	Odabaşıoğlu
Odabaşızâde	Okçuzâde	Rençberzâde	Sülükçüzâde
Sütçüzâde	Tekkenişin	Terzi haliloğlu	Terzi mustafazâde
Terzioğlu	Tüfenkçioğlu	Yağcıoğlu	

Kişilerin almış olduğu lakaplar içinde en sık rastlanan lakap grubu meslekî niteleme belirtenleridir. Babalardan yahut atalardan devralınan meslekler zamanla ailenin lakabına dönüşmüştür. Çulhaoğlu, Demircioğlu, Değirmencioğlu, İmamoğlu, Hocioğlu şeklinde sıralamak mümkündür. Mesleğe göre verilen lakapların sayısı 79'dan ibarettir. Aşağıdaki

tabloda bu lakaplar alfabetik sıraya uygun olarak sunulmuştur. Köylerin dağılım oranları için ekler bölümüne bakınız.

Şekil 7.1. Kırşehir mahallelerinde mesleğe göre lakapların dağılışı

7.3. KÖKEN BİLDİREN LAKAPLAR

Köken belirten lakaplardan bir hayli vardır. Bunları da iki kısımda inceleyebiliriz. Birincisi etnik köken belirtenler, ikincisi ise köy, kaza, şehir, memleket belirtenlerdir. Etnik kökene göre Abaza, Acem, Arab, Arnavut, Boşnak, Çerkes, Gürcü, Habeşî, Kürt, Macar, Tatar, Türk, Zenci, Zencioğlu gibi lakaplar bulunmaktadır.

Avşarlıoğlu, Bayat Tavşanoğlu, Bayındırüşağı Türkmeni, Boynuinceli, Karacakürd gibi boy, aşiret ve cemaat isimleri de lakap olarak kullanılmaktadır. Kökenle ilgili lakapların bir kısmını da köy, kasaba şehir adlarından oluşanlar teşkil etmektedir. Aydınlioğlu, Balışeyli, Cemele Köylü, Çorumluzâde, gibi. Birbirinden farklı 147 menşe bildiren lakap bulunmaktadır. Bu lakapların dağılımları için ekler bölümüne müracaat edebilirsiniz.

Tablo 7.2. Sancak Geneli Köken Belirten Lakaplar

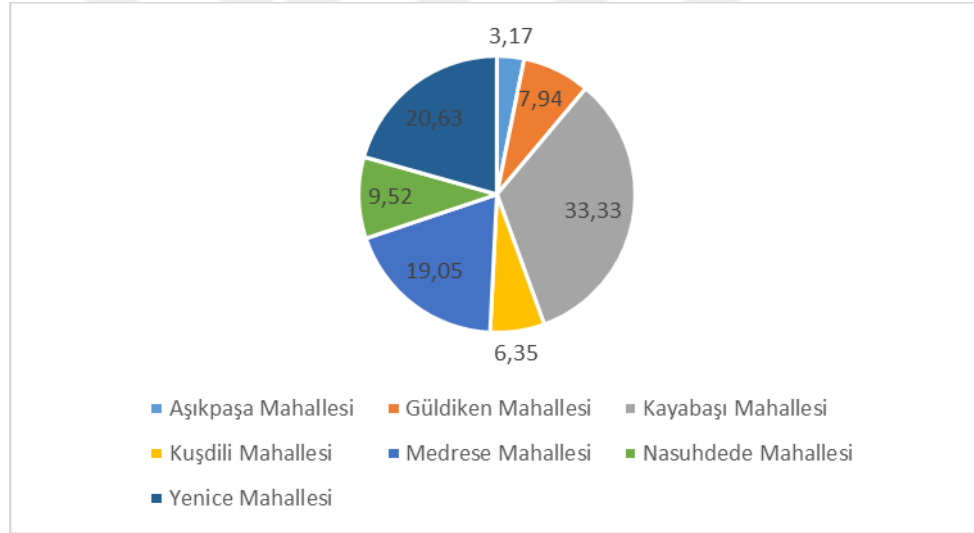
Abazaoğlu	Abazazâde	Abazekzâde	Acemağazâde
Acem kızıoğlu	Acemoğlu	Acemzâde	Acerlioğlu
Acıpayamoplu	Aflakköylü	Ağcakocalı	Aksaraylıoğlu
Aksayraylıoğlu	Arabalioğlu	Arabalizâde	Arabavurtluzâde
Arabkızıoğlu	Arabkızızâde	Arabîzâde	Arabkirlilioğlu
Arabkirlizâde	Araboğlu	Araboğlütürkmen	Araz köylü
Arazköylüzâde	Arazlıoğlu	Avşarlıoğlu	Avşaroglu
Avşaroglu	Aydınlıoğlu	Ayvathıoğlu	Bayındıroğlütürkmen
Bayındırışağıtürkmen	Bolvadinlioğlu	Boşnak	Boşnakzâde
Cemelehasanoğlu	Cemele köylü	Cemele Köylükırpıkoğlu	Cemeleoğlu
Çadırlıkürd	Çağırkanköylüzâde	Çağırkanlıoğlu	Çivrilili Delimehmedoğulları
Çorluoğlu	Çorumluoğlu	Çorumluzâde	Çubukîoğlu
Çuğunlu Delimehmedzâde	Derelioğlu	Elbistanoğlu	Gördesli
Habeşi mısırlı	Hamzalı	Hamzalizâde	Hereklitürkmen
İdrisoğlu şerefli türkmen	İmirzelioğlu	İmralizâde	Kalecikli
Kalelioğlu	Kamanlı	Kamanlımehmedzâde	Kamanlıoğlu
Karacakürd	Karacakürdoğlu	Karacaoğlütürkmen	Karamanî
Karamanlıoğlu	Kargıntürkmeni	Karlıoğlu	Karşlı
Kavırgalıoğlu	Kavim/Komoğlu	Kavlı/Kulıköylüzâde	Kazıklı
Kazıklıoğlu	Keskinli	Keskinliboyacızâde	Kıbrıslı
Kırşehirli	Kortulu türkmen	Köçek/Küçükmehtemoğlu	Korulu
Köylüoğlu	Köylüzâde	Kubadlızâde	Kurdmusazâde
Kurdalıcıoğlu	Kurdoğlu	Kurthüseyinoğlu	Kurutlu
Kurutluoğlu	Kürd	Kürdalizâde	Kürdhasanzâde
Kürdhüseyinoğlu	Kürdkızıoğlu	Kürdkızızâde	Kürdömerzâde
Kürdoğlu	Kürdzâde	Kürdzâde?	Maraşlı
Maraşlıoğlu	Maraşlızâde	Marmasanlı	Marmasanlıoğlu
Marmasınlızâde	Mısırlıoğlu	Mısırlızâde	Mucurî
Pazarcıklı	Pazarcıklıoğlu	Savcılı Körbeyoğlu	Savcılıoğlu
Savruklu Türkmen	Şarklı	Şarklı Altmışlıkoğlu	Tatar
Tatar İlyas	Tataroğlu	Tatarzâde	Toklukeman Köylüzâde
Trabzonî	Türkhasanoğlu	Türkman	Türkmen
Türkmenazizoğlu	Türkmenfazlıoğlu	Türkmen Harcimemilioğlu	Türkmen Kurutlukerimoğlu
Türkmen Mahioğlu	Türkmen Sarıksızoğlu	Türkmen Savruklu	Türkmen Zavrakoğlu?
Türkmenoğlu	Türkoğlu	Türkmen Karahalıoğlu	Yenicelioğlu
Yozgadî	Yörük	Yörük Velizâde	Yörüköğlu
Yörükzâde	Zenci		

7.4. FİZİKİ ÖZELLİKLERE GÖRE VERİLEN LAKAPLAR

Tablo 7.3.Kırşehir Mahallelerde Lakaplar

Alacaabalızâde	Alafakioğlu	Boduroğlu	Boynueğrioğlu
Boynueğrizâde	Boynuincelizâde	Gençalioglu	Kara Kocagıdıkoğlu
Karaadalızâde	Karaalioğlu	Karaetli/atlızâde	Karaevliyazâde
Karafakioğlu	Karafakioğlu	Karagözoğlu	Karagözzâde
Karahasanızâde	Karakalalı	Karaköseoğlu	Karakulakoğlu
Karakülahoğlu	Karamemişoğlu	Karamızrakoğlu	Karamustafazâde
Karaömerzâde	Karapelavoğlu	Karavelioğlu	Kızılkızzâde
Kibarzâde	Kocamanoğlu	Kocamışoğlu	Kocaoglanoğlu
Köseahmedoğlu	Kösealioğlu	Kösebekiroğlu	Kösemahmudoğlu
Kösemehmedoğlu	Köseoğlu	Kösetenlizâde	Kösezâde
Topalahmedoğlu	Topalmusazâde	Topaloğlu	Topalosmanoğlu
Uzunalioglu	Uzunoglu	Yarımbykoğlu	

Boy, bıyık, göz rengi, ten rengi, sakal gibi özelliklerin yanında insanların bedeni özür durumlarının da lakaplara konu olduğu vakidir. Bıyık Osmanzâde, Bozoğluzâde, Çilzâde, Çopurzâde, Köroğlu, Toplaoğlu gibi birbirinden farklı 47 adedi bulan lakaplar vardır.

Şekil 7.2.Kırşehir merkez mahallerinde fiziksel lakapların oranı

Köylerde merkeze göre lakapların tekrarsız oranının daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle kara lakaplıların fazlalığı dikkat çekicidir. Bunun yanında uzun, kızıl, köse, koca, gök, ak, boz gibi sıfatlarla ailelerin kendilerine lakaplar edindiklerini görmekteyiz. Kimi zaman sıfatlardan uzun, total gibileri tek başına oğlu, zâde gibi eklerin önüne gelerek ya da yanına bir kişi adı olarak yeni bir lakap türetmektedirler. Köylerdeki lakapların dağılımı için ekler bölümüne bakabilirsiniz.

Tablo 7.4.Köylerde Fiziksel Özellik Belirten Lakaplar

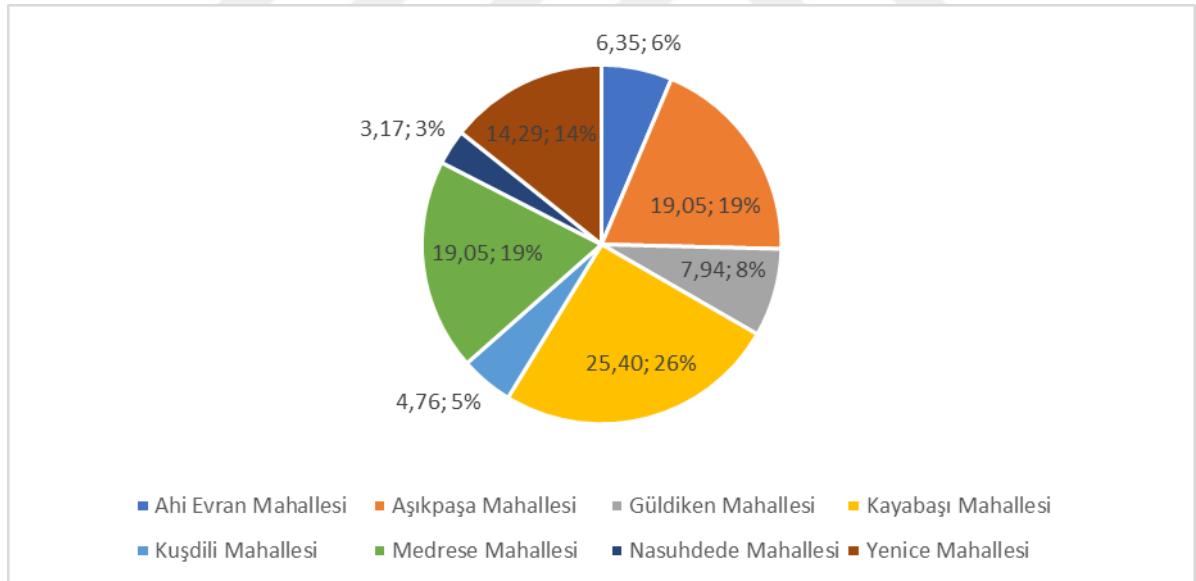
Akbıykoğlu	Akbıyıkzâde	Akçaoğlu	Akdağlı
Akhüseyinoğlu	Akmehmedoğlu	Akmusaoğlu	Akoğlanoğlu
Aksakaloğlu	Akvelioğlu	Alacaabalızâde	Alacalioğlu
Alacalızâde	Alafakihioğlu	Alaişaoğlu?	Boduroğlu
Bodurzâde	Boynu inceli	Boynueğri	Boynueğrioglu
Boynueğrizâde	Boynuincelizâde	Bozoğlu	Bozoğluoglu
Bozoğluzâde	Gamzelizâde	Gençalioğlu	Gökğözzâde
Gökoğlu	Kara bey	Karaabdioğlu	Karaabdullahzâde
Karaadalızâde	Karaahmedoğlu	Karaahmedzâde	Karaalioğlu
Karabekirlizâde	Karabekiroğlu	Karabekirzâde	Karabıyıkzâde
Karaetli/atluzâde	Karaevliyazâde	Karafakihioğlu	Karafakioğlu
Karagözoğlu	Karagözzâde	Karahacioğlu	Karahalioğlu
Karahalilzâde	Karahasanoğlu	Karahasanzâde	Karahocazâde
Karahüseyinoğlu	Karahüseyinzâde	Karaismailoğlu	Karakalallı
Karakocagıdıkoğlu	Karaköseoğlu	Karakulakoğlu	Karakülahoğlu
Karamahudoğlu	Karamehmedoğlu	Karamemışoğlu	Karamızrakoglu
Karamusaoğlu	Karamusazâde	Karamustafaoğlu	Karamustafazâde
Karamustafzâde	Karanasuhoğlu	Karanumanoğlu	Karaosmanoğlu
Karaosmanzâde	Karaömeroğlu	Karaömerzâde	Karapelavoğlu
Karasüleymanzâde	Karaşabanoğlu	Karatazioğlu	Karavaizoğlu
Karavelioğlu	Karavelizâde	Karayusufoğlu	Kızılibrahimoğlu
Kızılkızzâde	Kızıloğlu	Kızılvelioğlu	Kızıoğlu
Kibarzâde	Kocamanoğlu	Kocamışoğlu	Kocaoğlanoğlu
Kocaoğlanzâde	Kocaoğlu	Kocazâde	Köseahmedoğlu
Kösealioğlu	Kösealizâde	Kösebekiroğlu	Kösealizâde
Kösedoğmuşzâde	Kösehasanoğlu	Kösemahmudoğlu	Kösemehmedoğlu
Köseoğlu	Köseosmanoğlu	Köseosmanzâde	Köseömeroğlu
Kösetenlizâde	Kösevelizâde	Kösezâde	Topalabdullahoğlu
Topalahmedoğlu	Topalahmedzâde	Topalalioğlu	Topalalizâde
Topalbekiroğlu	Topalhüseyinzâde	Topalkethüdaoğlu	Topalmahmudoğlu
Topalmusazâde	Topaloğlanoğlu	Topaloğlu	Topaloğulları
Topalosmanoğlu	Topalosmanzâde	Topalzâde	Uzunalioğlu
Uzunalizâde	Uzunhüseyinzâde	Uzunmehmedzâde	Uzunoglu
Uzunosmanoğlu	Uzunömerzâde	Uzunzâde	Yarımağazâde
Yarımbyıkoğlu			

7.5. SOSYAL STATÜ BELİRTEN LAKAPLAR

Çalışmamızda sosyal statü belirleyen bir hayli lakaba rastladık. Ağa, Bey, Beşe, Hafız, Hacı, Derviş, Şeyh, Ağazâde, Beyzâde, Yenimüslümanoğlu gibi tekli veya çiftli şekilde kullanılan lakaplar vardır. En sık rastlanan lakaplardan Hacı ise 95 adettir. Bazı kişilerde Hacı sıfat değil ad olarak kullanılmıştır. 11 adet El-hac lakaplı kişi mevcuttur. Tablomuzda tekrarlara yer verilmemiş olup 96 adet birbirinden farklı statü belirleyen lakap vardır.

Tablo 7.5.Köylerde Sosyal Statü Belirten Lakaplar

Aşıkahmedoğlu	Aşıkhimmetzâde	Aşıkmedmedoğlu	Dedemehmedzâde
Dedemusaoğlu	Dedezâde/dedeoğlu	Dervi süleymanağazâde	Derviş süleymanolu
Dervişalioğlu	Dervişalizâde	Dervişoğlu	Dervişoğlumustafa
Dervişzâde	Hacıahmedoğlu	Hacıaliefendioğlu	Hacıalioğlu
Hacıalizâde	Hacıaraboğlu	Hacıbayezidoğlu	Hacıbekiroğlu
Hacıbekirzâde	Hacıbektaşlı	Hacıbektaşoğlu	Hacıbeyoğlu
Hacıcevrzâde	Hacıfakihoğlu	Hacıfakihzâde	Hacıhafızmedmedzâde
Hacıhafizoğlu	Hacıhaliloğlu	Hacıhamzaoğlu	Hacıhamzaoğulları
Hacıhanifioğlu	Hacıhasanoğlu	Hacıhasanoğulları	Hacıhıdıroğlu
Hacıhıdıroğlu	Hacıbrahimoğlu	Hacıbrahimzâde	Hacıkasımoğlu
Hacıkeleşoğlu	Hacımahmudoğlu	Hacımahooğlu	Hacımolla
Hacımusazâde	Hacımuslioğlu	Hacinebioğlu	Hacıoğlu
Hacıosmanoğlu	Hacıosmanzâde	Hacıosmanzâde	Hacıömeroğlu
Hacıömerzâde	Hacıresuloğlu	Hacıseyfioğlu	Hacısüleymanlı
Hacısüleymanoğlu	Hacısüleymanoğlu	Hacısüleymanzâde	Hacıvelioğlu
Hacıyusufoğlu	Hacizâdehafizoğlu	Mollaabdioğlu	Mollaahmedoğlu
Mollabekiroğlu	Mollahıdırzâde	Mollahüseyinoğlu	Mollaisaoğlu
Mollaisazâde	Mollamehmedzâde	Mollamusaoğlu	Mollamusazâde
Mollamustafaoğlu	Mollaoğlu	Mollaosmanzâde	Mollaosmanzâde
Mollaömeroğlu	Mollaseferoğlu	Mollavelioğlu	Mollayusufoğlu
Nakiboğlu	Nakibzâde	Seydioğlu	Seydivelioğlu
Seydizâde	Seyyid hasanoğlu	Seyyidalioğlu	Sofizâde
Sofuoğlu	Sofuzâde	Sufizâde	Şeyh
Şeyhalizâde	Şeyhbekiroğlu	Şeyhmehmedoğlu	Şeyhmehmedzâde

Şekil 7.3.Kırşehir mahallelerinde sosyal statü belirleyen lakaplar

7.6. EN ÇOK RASTLANAN LAKAPLAR

Kırşehir Sancağında 3900 civarında lakap tespit etmiş bulunmaktayız. Bu lakaplardan bir kısmı bir veya birkaç aile tarafından kullanılırken bazıları da birkaç yerleşim yerinde farklı ailelerce kullanılmaktadır. (Bkz. Ek 2. Tablo 1. Sancak Genelinde Lakaplar)

7.7. EŞİNE RASTLANMAYAN LAKAPLAR

Eşine rastlanmayan lakapların sancak genelinde toplamı 1329 adet görünmektedir. İçlerinde ilginç olanlardan birkaç örnek vermek sanırım yerinde olacaktır. Mesela Kırşehir Nahiyesine bağlı Kurancılı Köyünde sakin olan “*Abdullah veled-i Ahmed*”in lakabı Yenimüslümanoğlu olup başkası tarafınan kullanılmamıştır. Yine adı geçen köyde “*Memiş veled-i Memiş*”in lakabı ise “itoğlu”dur. Keskin Kazası Sarıkızlı Köyünde oturan “*İbrahim veled-i Yakub*” Meşalecizâde lakabı ile tektir. Bir diğeri Konur Kazasına tabi Hisar Çaşnigir (Köprüköy)’de 204 numaralı hanede ikamet eden “*Abdurrahman veled-i İbrahim*”in lakabı “*lelek gördü İvazoğlu*”dur. Kırşehir merkez Nasuhdede Mahallesinde oturan “*Bekir veled-i Bekir*”in lakabı ise “Dingiloğlu”dur. Bu ve benzeri lakaplar için Ek 2.’ye (Tablo 2. Kırşehir Sancağındaki Tek ve İlginç Lakaplar) bakabilirsiniz.

8. EŞKÂL

Eşkal sözlükte “*biçimler, suretler, tarzlar*¹¹⁵” anlamına gelmektedir. Bu başlık altında kişilerin sahip olduğu tipolojik özellikleri tespit etmeye çalışacağız.

8.1. EŞKÂL KAYITLARI

3526 numaralı defterde büyük oranda sancaktaki şahısların eşkal kayıtlarına yer verilmiştir. Engelli olanların da engel çeşitlerinin kayıtları mevcuttur. Engelliler de “kör”, “ama”, “sağır”, “topal”, “yek-çeşm”, “mecnun” gibi sıralanmıştır. Boy kayıtlarına hiç bir yerleşim yerinde yer verilmemiştir. Özellikle Mansûrede olanların eşkal kayıtlarına yer verilmemiştir. Bunların sayısı tahminen 417 kişidir. Toplam nüfusa oranı yaklaşık %2,86 civarındadır. Aynı zamanda yaşları da hemen tamamının verilmemiştir veya sıfır yazılmıştır. Eşkal kayıtlarında göz rengi gibi kayıtlara da yer verilmemiştir. Kişilerin boy, saç, sakal, ten rengi gibi özellikleri eşkalinin belirlenmesinde kullanılmaktadır.

12-20 yaş aralığındakiler için “*emred*” tabiri kullanılmıştır. Tam ibare “*Şabb-ı emred*”dir. Katibimiz zamandan, kâğıttan ve mürekkepten tasarruf etmek için kısaca “*emred*” yazmış sanırız. Şabb-ı emred ya da emred “*henüz sakalı bıyığı çıkmamış genç*¹¹⁶” demektir. 18-25 yaş aralığındakiler için “*ter bıyıklı*” yani bıyığı yeni terlemiş, çıkmış anlamında kullanılmıştır. 20-25 yaşa aralığındakilerde sakal için “*müzellef*¹¹⁷” yüzünde yeni yeni tüyler çıkan manasında kullanıldığını görmekteyiz. Sakal kayıtları bir hayli fazladır. Aksakallıdan tutun ki köse sakallı, kara sakallı, kumral sakallı, kır sakallıya kadar birkaç değişik kayıt mevcuttur. Bıyık kayıtlarında ise kara, sarı, kumral, kır, ter, az kara, kıranta bıyıklı gibi tabirler geçmektedir.

Tablo 8.1. Eşkâli Verilenlerin Kazalardaki Nüfusa Oranı

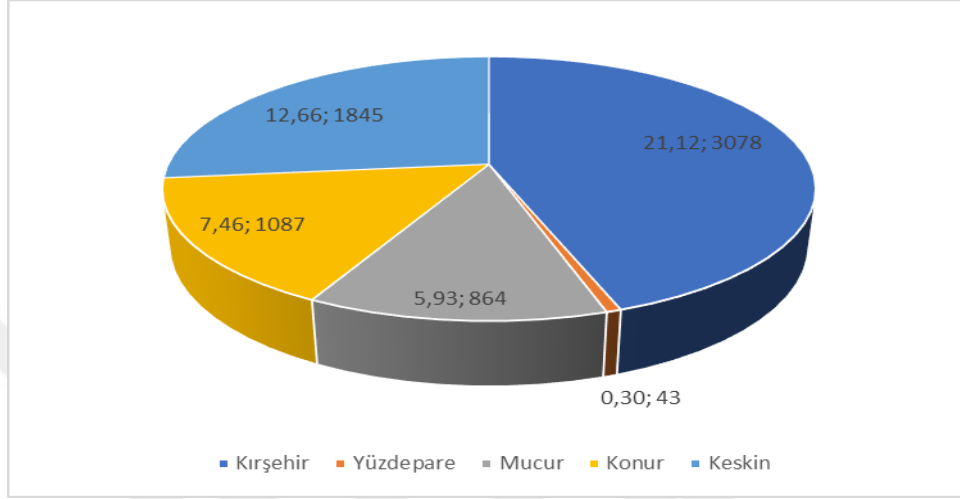
Kazalar	Eşkâli Verilenler	Nüfus	Eşkâli Verilenlerin Nüfusa Oranı
Kırşehir	3078	6171	49,88
Yüzdepare	43	90	47,78
Mucur	864	1622	53,27
Konur	1087	1894	57,39
Keskin	1845	4796	38,47
TOPLAM	6917	14573	47,46

¹¹⁵ Devellioğlu, s.283.

¹¹⁶ Devellioğlu, s.1166.

¹¹⁷ Devellioğlu, s.947.

Tahmini olarak sancak genelinde 14573 kişi yaşamaktadır. Bunlardan 6410 şahsın eşkal bilgileri verilmemiştir. Bu da tahminen %43,99’a tekabül etmektedir. Yani sancağın yaklaşık %60’ının eşkali kayıtlarda mevcuttur. Eşkal kayıtları verilirken genellikle “*Az Kara Bıyıklı İlyas Fakihzâde Hasan veled-i Hüseyin*” ve “*Kır Sakallı Hamzazâde Osman veled-i Hasan*”¹¹⁸ gibi sakal ve bıyık tanımları ile başlanmıştır.

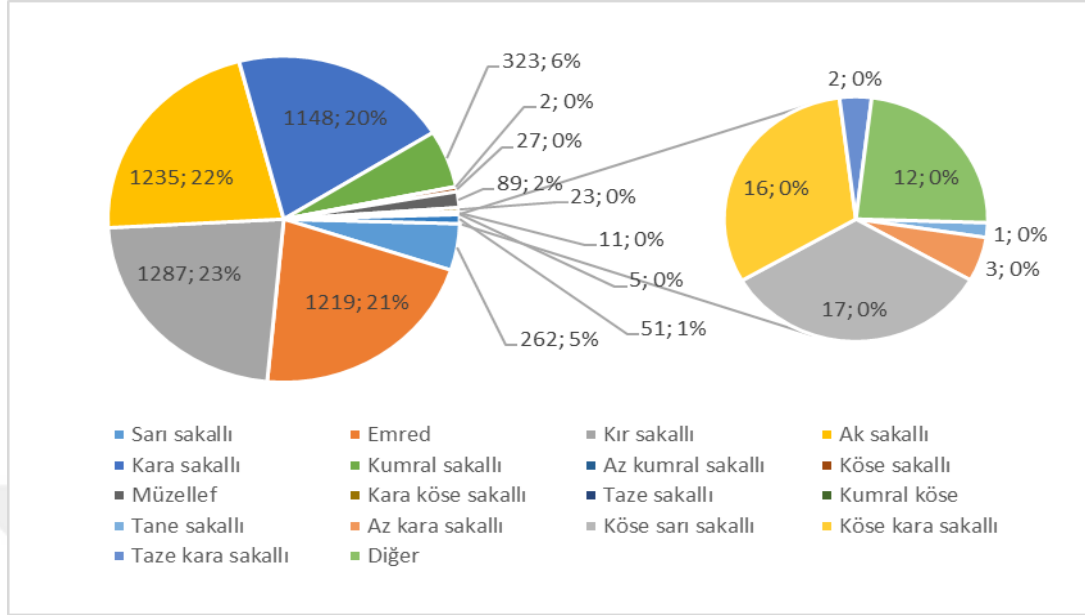
Şekil 8.1. Sancakta eşkali verilenlerin kazalardaki nüfuslarına oranı

Tablo 8.2. Sakal Eşkalinin Dağılımı

Sakal Durumu	Toplamı	Toplam Sakallılara Oranı	Nüfusa Oranı
Sarı sakallı	262	4,61	1,80
Emred	1219	21,45	8,36
Kır sakallı	1287	22,65	8,83
Ak sakallı	1235	21,74	8,47
Kara sakallı	1148	20,20	7,88
Kumral sakallı	323	5,68	2,22
Az kumral sakallı	2	0,04	0,01
Köse sakallı	27	0,48	0,19
Müzellef	89	1,57	0,61
Kara köse sakallı	23	0,40	0,16
Taze sakallı	11	0,19	0,08
Kumral köse	5	0,09	0,03
Tane sakallı	1	0,02	0,01
Az kara sakallı	3	0,05	0,02
Köse sarı sakallı	17	0,30	0,12
Köse kara sakallı	16	0,28	0,11
Taze kara sakallı	2	0,04	0,01
Diğer	12	0,21	0,08
TOPLAM	5682		
SANCAK NÜFUSU	14573		

¹¹⁸ BOA, NFS.d., 3526, vr. no: 24b.

Kır sakallılar oran olarak %22,65 oranla birinci, 21,74 ile Aksakallılar ikinci, %21,45 ile emred olanlar üçüncü sırada bulunmaktalar.

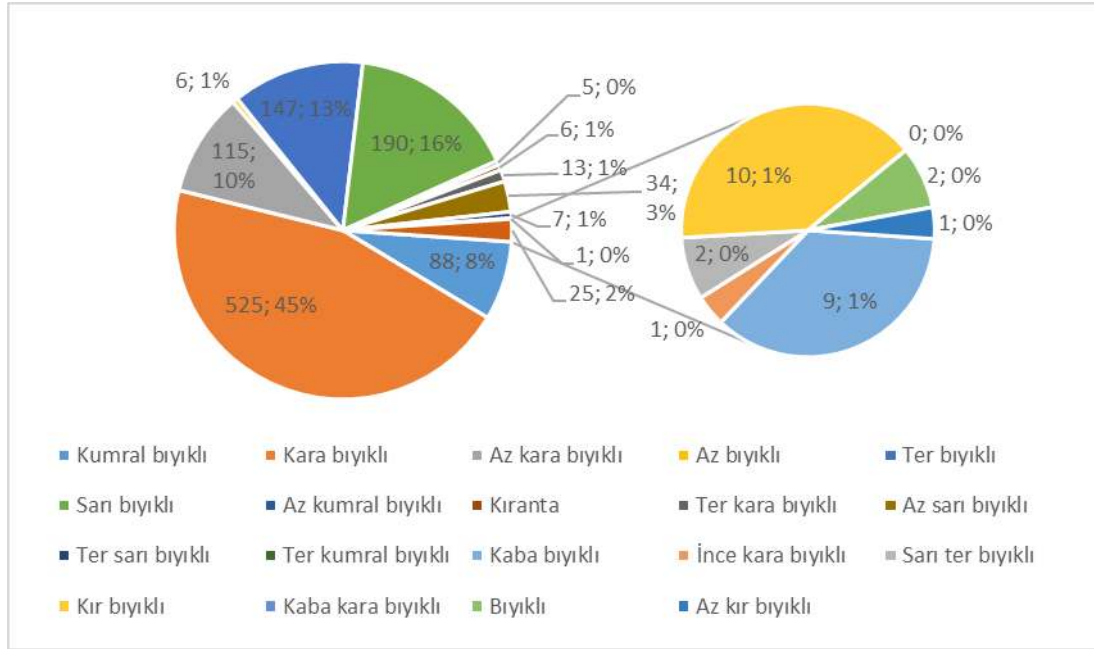
Şekil 8.2. Sakal eşkalinin grubundaki dağılımı

Kır sakallıların 1287 kişi ile en yüksek sayıya sahip olduğu görülmektedir. 1235 kişi ile aksakallılar ikinci sırada yer alıyor. Bu grupta en az 1 kişi ile tane sakallılar yer bulmuştur.

Tablo 8.3. Bıyık Eşkalinin Dağılımı

Bıyık Çeşidi	Toplam	Toplam Bıyıklılara Oranı	Nüfusa Oranı
Kumral bıyıklı	88	7,57	0,05
Kara bıyıklı	525	45,18	0,31
Az kara bıyıklı	115	9,90	0,07
Az bıyıklı	6	0,52	0,00
Ter bıyıklı	147	12,65	0,09
Sarı bıyıklı	190	16,35	0,11
Az kumral bıyıklı	5	0,43	0,00
Kıranta	6	0,52	0,00
Ter kara bıyıklı	13	1,12	0,01
Az sarı bıyıklı	34	2,93	0,02
Ter sarı bıyıklı	7	0,60	0,00
Ter kumral bıyıklı	1	0,09	0,00
Kaba bıyıklı	9	0,77	0,01
İnce kara bıyıklı	1	0,09	0,00
Sarı ter bıyıklı	2	0,17	0,00
Kır bıyıklı	10	0,86	0,01
Kaba kara bıyıklı	0	0,00	0,00
Bıyıklı	2	0,17	0,00
Az kır bıyıklı	1	0,09	0,00

Kara bıyıklılar 525 sayısal değer ve %45,18 oranıyla ilk sırada gelmektedir. Sarı bıyıklılar 190 kişi ile ikinci sırada yer bulmuşlardır. Ter bıyıklılar 147 şahısla üçüncülükte yer alıyor. Bu grupta kaba kara bıyıklılara ise hiç rastlanmamıştır. En yüksek oran yine sayıları en fazla olan gruplardır.

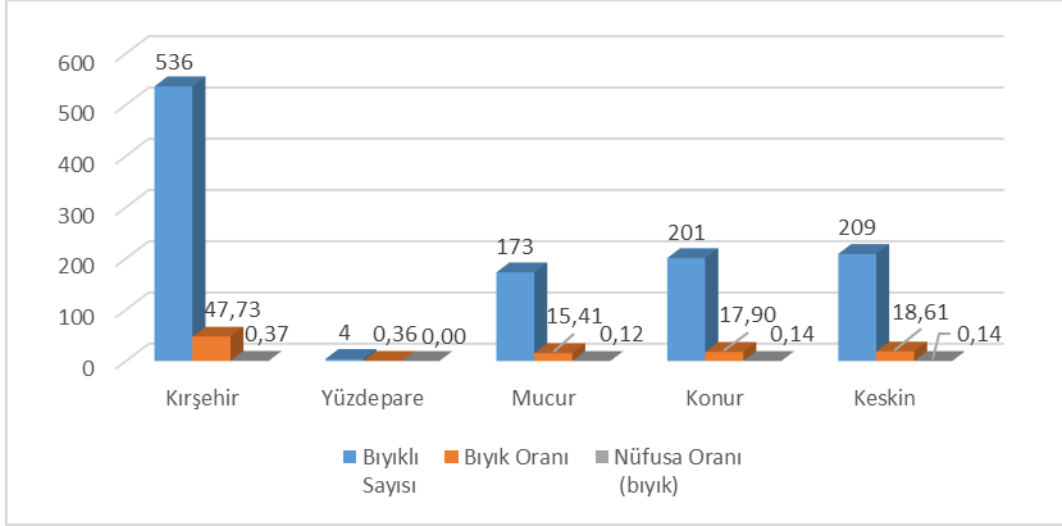
Şekil 8.3. Bıyık eşkalinin grubundaki dağılımı

Sancakta geneline baktığımızda Kırşehir merkez ve nahiyesi 536 bıyıklı ve %47,72 oranla ilk sıradadır. Keskin 209 kişi ve %18,61 oranla ikinci gelmektedir.

Tablo 8.4. Sancakta Bıyık Eşkalinin Dağılımı

Yerleşim Yeri	Bıyıklı Sayısı	Bıyık Oranı	Nüfusa Oranı (bıyık)
Kırşehir	536	47,73	0,37
Yüzdepare	4	0,36	0,00
Mucur	173	15,41	0,12
Konur	201	17,90	0,14
Keskin	209	18,61	0,14
TOPLAM	1123	100,00	
TOPLAM NÜFUS	14573		10,00

Sancak geneline baktığımızda bıyık oranının sakal oranına göre bir hayli geride olduğunu müşahade etmekteyiz. Yine Kırşehir sakal eşkalinde 2540 bireyle birincidir. Keskin 1636 şahısla ikinci, Konur 886 kişiyle üçüncülükte yer almıştır.

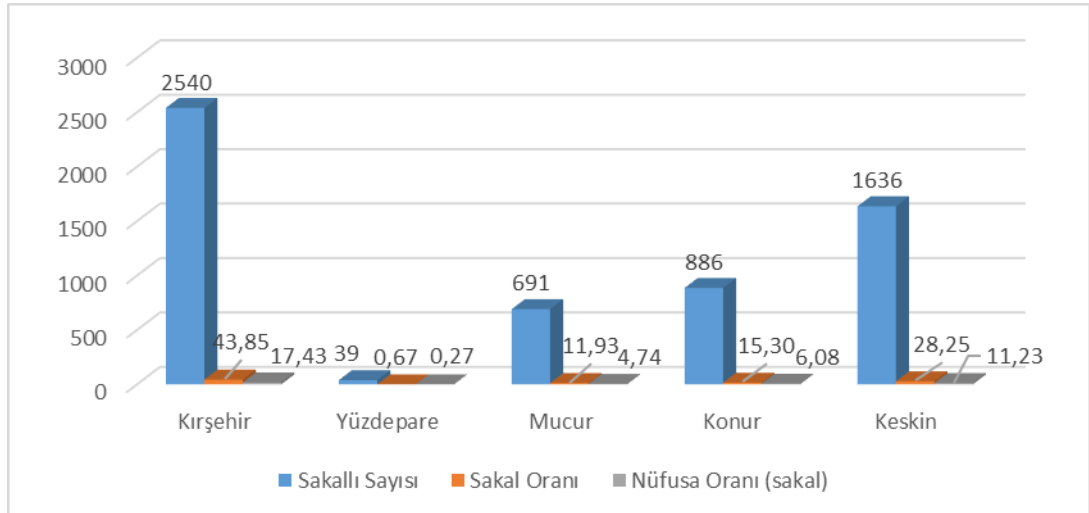

Şekil 8.4. Sancakta bıyık eşkalinin dağılımı

Tablo 8.5. Sancakta Sakal Eşkalinin Dağılımı

Yerleşim Yeri	Sakallı Sayısı	Sakal Oranı	Nüfusa Oranı (sakal)
Kırşehir	2540	43,85	17,43
Yüzdepare	39	0,67	0,27
Mucur	691	11,93	4,74
Konur	886	15,30	6,08
Keskin	1636	28,25	11,23
TOPLAM	5792	100,00	39,74
NÜFUS TOPLAMI	14573		100,00

Yüzdelik dilimlerde Kırşehir %43,85 oranına, Keskin %28,25, Konur %15,30, Mucur 11,93 oranlarıyla birbirlerini takip etmektedirler.

Şekil 8.5. Sancakta sakal eşkalinin dağılımı.

Bıyıklıların da yine kendi içindeki oranlarında Kırşehir ilk sırada, Keskin ikinci, Konur üçüncü, Mucur dördüncü, Yüzdepare ise her zaman olduğu gibi son sırada yer bulmuştur. Sakallıların da yine kendi içindeki oranlarında Kırşehir ilk sırada, Keskin ikinci, Konur üçüncü, Mucur dördüncü, Yüzdepare son sırada gelmektedir.

8.2. ENGELLİLER

Engellilik az veya çok her toplumda görülebilmektedir. Bu çalışmamızda da çeşitli engelliler bulunmaktadır. Bunları çeşitli kategorilere ayırarak incelemek işimizi daha da kolaylaştırdı.

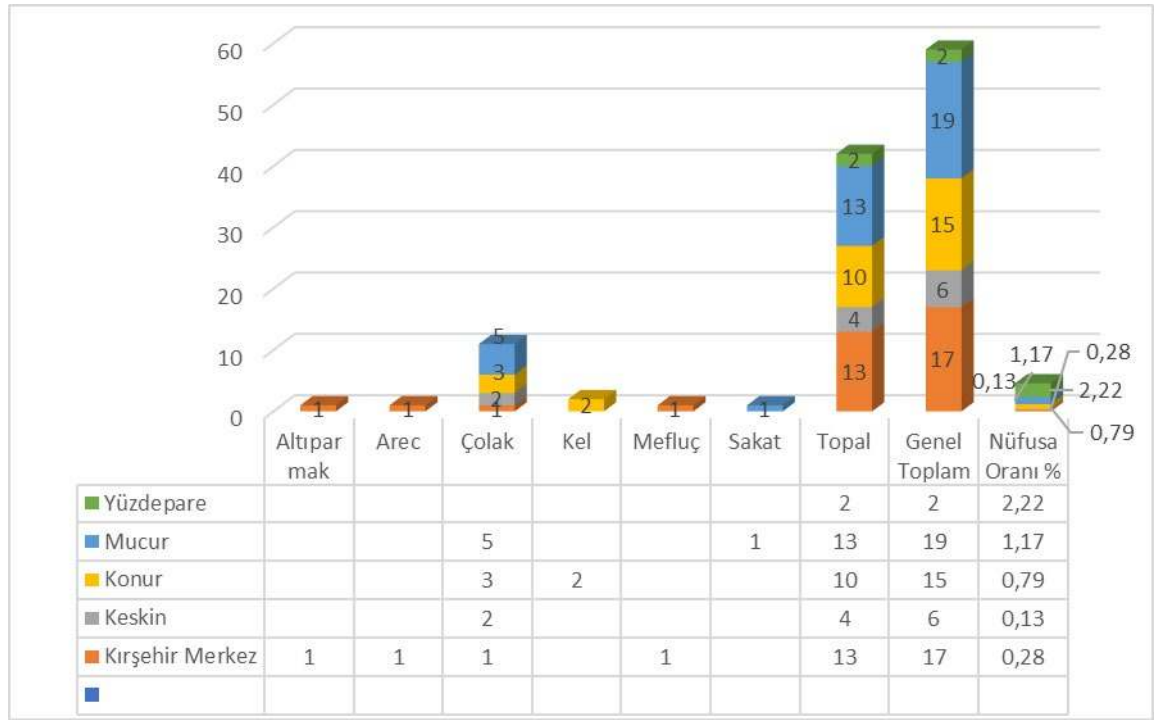
Sancak genelinde bedensel engelliler “arec, altıparmak, çolak, kel, mefluç (felçli), sakat, topal” şeklinde tanımlanmıştır. Sancak geneline göz attığımızda en yüksek bedensel engelliler grubunu 42 kişi ile topallar oluşturmaktadır.

Tablo 8.6. Sancak Genelinde Bedensel Engelliler

Kazalar	Altıparmak	Arec	Çolak	Kel	Mefluç	Sakat	Topal	Genel Toplam	Nüfus	Nüfusa Oranı %
Kırşehir Merkez	1	1	1		1		13	17	6171	0,28
Keskin			2				4	6	4796	0,13
Konur			3	2			10	15	1894	0,79
Mucur			5			1	13	19	1622	1,17
Yüzdepare							2	2	90	2,22
TOPLAM	1	1	11	2	1	1	42	59	14573	0,40

Ardından 11 kişiyle eli veya kolu sakat olarak nitelenen çolaklar¹¹⁹ onu takip etmektedir. Sancakta en yüksek özürlü oranı %2,22 ile Yüzdepare’de daha sonra Mucur %1,17 ile ikinci sırada yer almaktadır. Genele baktığımızda nüfusun %0,40’ı engellilerden oluşmaktadır.

¹¹⁹ <https://sozluk.gov.tr/?kelime=%C7olak>, Erişim Tarihi:18.01.2020, saat:14:20.

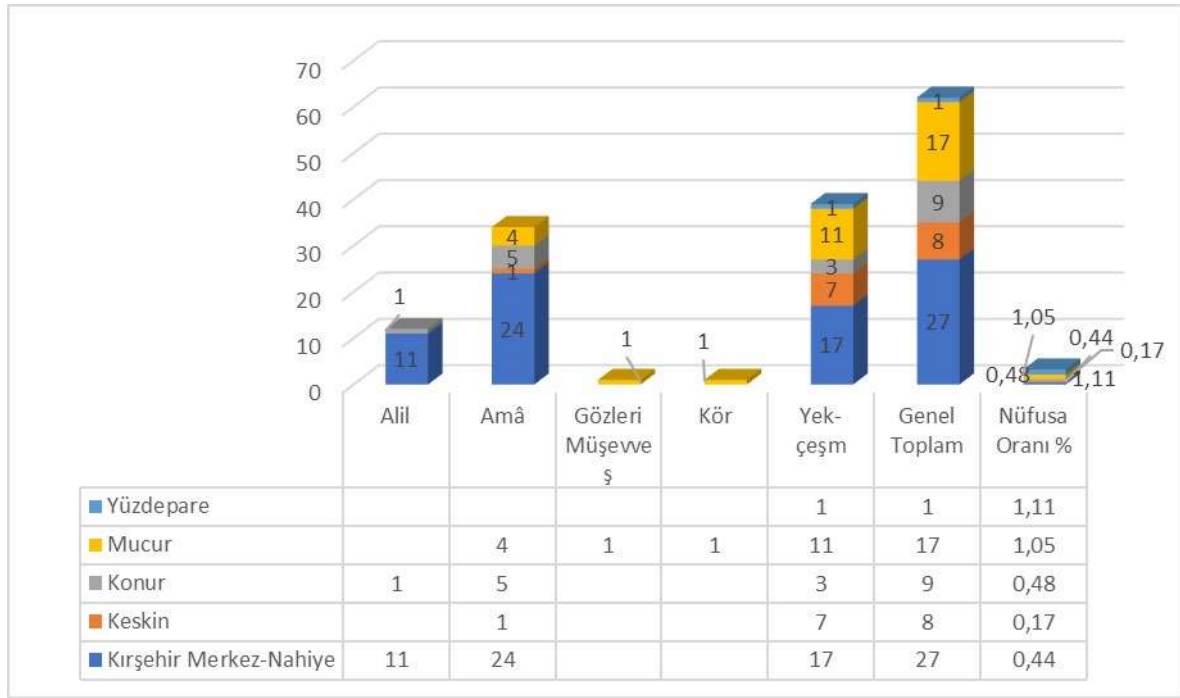

Şekil 8.6.Sancak genelinde bedensel engelliler

Tablo 8.7.Kazalara Göre Görme Engelliler

Kazalara Göre Görme Engelliler	Alil	Amâ	Gözleri Müşevveş	Kör	Yek-çüşm	Genel Toplam	Nüfus	Nüfusa Oranı %
Kırşehir Merkez-Nahiye	11	24	0	0	17	27	6171	0,44
Keskin	0	1	0	0	7	8	4796	0,17
Konur	1	5	0	0	3	9	1894	0,48
Mucur		4	1	1	11	17	1622	1,05
Yüzdepare					1	1	90	1,11

Görme kusuru olanlar “alil, amâ, kör, gözleri müşevveş, yek-çüşm” biçiminde kayıtlarda geçmektedir. En fazla görme engellilerin bulunduğu yer sancak merkezi 27 kişiden ibarettir. 17 kişi ile Mucur Kırşehir’i takip etmektedir. Konur 9 ve Keskin 8 engelli ile sıralanmaktadır. Görme engelliler %1,11 ile Yüzdepare kazalar içerisinde en yüksek orana sahiptir. En düşük oran ise %0,17 ile Keskin Kazasına aittir.

Şekil 8.7. Sancakta görme engellilerin kendi içerisindeki oranı

Tablo 8.8. Sancakta İşitme ve Konuşma Engelliler

Kazalar	Yerleşim Yeri	Bîzebân	Hımhım	Peltek	Sağır	Genel Toplam	Nüfus	Nüfusa Oranı %
Kırşehir Merkez-Nahiye	Kayabaşı Mahallesi	1					896	0,11
	Kızılca Köy	1					176	0,57
	Çağırkan				1		174	0,57
	İsahocalı				1		85	1,18
	Yukarı Çiftlik				1		71	1,41
Keskin	Kale Köyü	1					97	1,03
Mucur	Yukarı Mahalle		1				191	0,52
	Yenice ile Solaklı Mahallesi	1		1			995	0,1
TOPLAM		4	1	1	3	9	2685	

Duyuma ve konuşma özürllüleri ve konuşmasında bozukluk olanlar “bîzebân, hımhım, peltek ve sağır” olarak nitelendirilmişlerdir. Bunların dışında kekeme ve pepeme gibi kayıtlara rastlanmamıştır. Bedensel ve görme hatta ruhî ve sinirsel rahatsızlıklara göre işitme ve konuşma özürllülerin sayısının çok daha az olduğu belirlenmiştir.

Bu grupta en fazla sayıda yer alanlar 4 kişi ile bîzebânlar, onu 3 kişi ile sağır takipler, peltek ve hımhımlar ise birer kişidir.

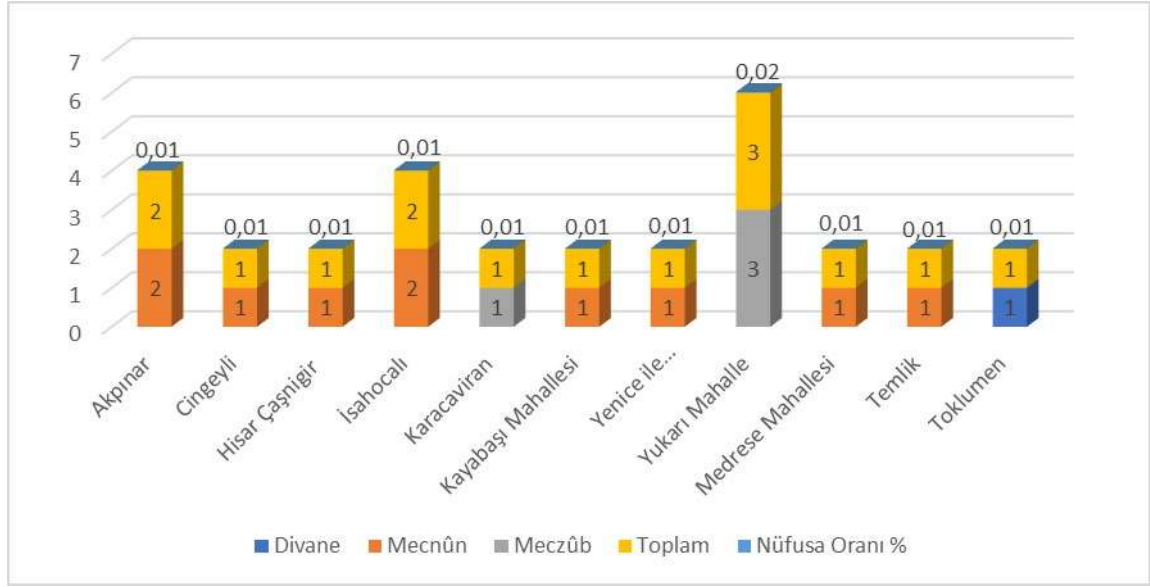

Şekil 8.8. Sancakta işitme ve konuşma engelliler

Tablo 8.9. Akıl ve Sinir Hastalarının Sancaktaki Dağılışı

Sancakta Akıl ve Sinir Hastaları	Divane	Mecnûn	Meczûb	Toplam
Akpınar		2		2
Cingeyli		1		1
Hisar Çaşnigir (Köprüköy)		1		1
İshocalı		2		2
Karacaviran (Karacaören)			1	1
Kayabaşı Mahallesi		1		1
Yenice ile Solaklı Mahallesi		1		1
Yukarı Mahalle			3	3
Medrese Mahallesi		1		1
Temlik		1		1
Toklumen	1			1
TOPLAM	1	10	4	15

Akıl ve sinir hastalıkları nev'inden defterde geçenler mecnûn, meczûb, divane olarak sıralanmıştır. Bu kategoridekilerin sancaktaki sayılar 30 kişidir. Bunlar içerisinde 10 kişi ile mecnunlar ilk sırada iken, meczûblar 4 kişiyle ikinci ve 1 tane de divane kayıtlı kişiye rastlanmaktadır. En fazla meczûb Yukarı Mahallede bulunmaktadır. Sayısı 3'tür.

Şekil 8.9.Sancakta akıl ve sinir hastalarının dağılışı

8.3. HASTALAR

Sancak genelinde hasta olarak nitelenen birer kişi Konur ve Mucur kazalarında bulunmaktadır.

Tablo 8.10.Hastaların Sancaktaki Dağılışı

Yerleşim Yeri	Hasta	Marız	Toplam	Nüfus	Nüfusa Oranı %
Konur		1	1	1894	0,006
Mucur	1		1	1622	0,006
SANCAK NÜFUSU			2	14573	0,013

9. MESLEKLER

1830 nüfus sayımının asıl amacının askere alınabilecek erkek nüfus miktarını belirlemek olduğunu daha önce izah etmiştik. 15-40 yaş arasındakilerin kayıtlarına daha itina gösterilmişken aynı itinanın mesleklerin kaydında gösterilmediğini görmekteyiz. 79 civarında meslek ve iş kolunun adı zikredilmiştir. Fakat bu mesleklerden bazılarının aynı iş kolunun farklı formlarıdır. (İmam, imam-hatip, müderris, müftü, müftü-müderris vs. gibi) Şehir merkezlerinde meslek kayıtlarına daha çok rastlanılmıştır. Meslek erbabının daha çok kalabalık yerlerde yoğunlaştığını görmekteyiz. Köy yerlerinde meslekler çok daha az kayda alınmıştır. Bu yerlerde ahalinin genelini çiftçilikle uğraşmasının bunda etkisi olsa gerek. Ticaretle uğraşanların sayısının 1 kişi olduğu dikkat çekici bir durumdur. Defterde toplamda 464 şahsın mesleği kaydedilmiş, bu rakamın sancağın genel nüfusuna oranı %3,27'dir. Bu oran geneli düşündüğümüzde çok cüzi bir orandır. Defterde adının geçtiğini belirttiğimiz meslekleri icra eden kişilerin çoğu kez sayısı 1-2 kişi civarındadır. Mesela attâr, boyacı, İpekçi, nakîb, hekim gibi. Bunların meslekleri belirtilenlere oranı %0,21-0,42 civarındadır. Ayrıca sayısı biraz daha fazlaca olan bezzaz, çulha, demirci, güherçileci, kalaycı, terzi gibi meslek erbabının bile sayısı 10-21 arasında değişmektedir. Meslekleri verilenler içerisindeki oranı %2,1-4,43 arasında farklılık göstermektedir. Bunların dışında nadir rastlanan gezginci diye kayda geçen uğraşlar da mevcuttur.

9.1. İDARİ GÖREVLİLER

Bu çalışmada yönetim, mali, askeri ve güvenlik işlerini üstlenmiş kişiler “görevliler” olarak sınıflandırılmıştır. İdari görevlilerin sayısı 40 kişiden ibarettir. Bu grup içerisinde en fazla yekuna ulaşanlar 24 kişi ile asker kökenliler olmuştur. Bunlardan bir kısmı da emekliye ayrılmışlardır. Askerlerden sonra ise 1-2 kişi ile ayan, içağası, mahkeme kâtibi, şehremini, saray kâtibi, tellal, gibi görevliler gelmektedir. Köy muhtarları kaydı bir kez geçmektedir. Sadece bir tane de ihtiyar-ı karye kaydı söz konusudur. Derbent Ağası ise 1 kişi olup Hisar Çaşnigir (Köprüköy)'de ikamet etmekte idi. Yine bu grupta çavuş, tellal, mahkeme kâtibi, pazarbaşı, sahib-i tımar, saray kâtibi, şehir hacisi, yüzbaşı tekaüdü, sabık miralay, sabık muhızır gibi görev başında veya emekliye ayrılmış kişiler yer almakta idi. Bunların sayıları 1'er kişiden ibarettir. Bu grubun toplamda en kalabalık bölümü askerlikle ilgili olanlardır.

Görevliler içerisinde ayan olarak adı geçen ve halen işbaşında olan Ak Sakallı Kıbrıslı Ahmed veled-i Ahmed Hacıbektaş Kasabasının Yukarı Mahallesinde yaşamaktaydı. Ayanlardan bir diğeri de Kır Sakallı Dedezeâde Ömer veled-i Osman Keskin Kazası Eynegazili köyünde kaydı bulunmaktaydı. Şehremini kaydı ise Kayabaşı Mahallesi hane

6'da geçmektedir. Kır sakallı Veliyüddin veled-i Mustafa sabık şehremini olarak görünmektedir. İdarî işleri yürütenler meslekleri yazılmış olanlar içinde %8,62 ve sancak genelinde %0,27'lik bir orana sahiptirler.

Tablo 9.1.Sancakta İdari Görevliler

Görevliler	Kişi Sayısı	Meslekleri Belirtilenlere Oranı%	Sınıfındaki Oranı %	Toplam Nüfusa Oranı %
Ağa-yı derbent	1	0,22	2,50	0,01
Asâkir-i Mansûreden Mütেকaid	11	2,37	27,50	0,08
Ayan /ayan-ı kaza	2	0,43	5,00	0,01
Çavuş	1	0,22	2,50	0,01
Dellal	1	0,22	2,50	0,01
İhtiyar-ı karye	1	0,22	2,50	0,01
Karye-i muhtar	1	0,22	2,50	0,01
Kızır	2	0,43	5,00	0,01
Kolağası	1	0,22	2,50	0,01
Kol ağası tekaüdü	1	0,22	2,50	0,01
Mahkeme kâtibi	1	0,22	2,50	0,01
Miralay teka'üdü	1	0,22	2,50	0,01
Müteveli	3	0,65	7,50	0,02
Pazarbaşı	1	0,22	2,50	0,01
Sahib-i tımar	1	0,22	2,50	0,01
Saray kâtibi	1	0,22	2,50	0,01
Sipahi/sipahi tekaüdü	7	1,51	17,50	0,05
Şehir hacisi	1	0,22	2,50	0,01
Şehr-emini-i sabık	1	0,22	2,50	0,01
Yüzbaşı tekaüdü	1	0,22	2,50	0,01
TOPLAM	40	8,62	100,00	0,27

9.2. İLMİYE MENSUBLARI

Bu kategoride 88 kişi bulunuyor. Görevini sürdürenler “hala naib” gibi ibarelerle de belirtilmiştir. İlmiye mensupları içerisinde en kalabalık olanlar imamlardır. 54 kişi ve %61,36 oran ile ilk sıradalar. İmamları 15 kişi ile hatipler ve 5 kişiyle mollalar takip etmektedir. Naib ise Hacıbektaş Kasabası Yukarı Mahallede 5 numaralı hane bulunmaktadır. Görevini sürdürdüğü belirtilen Kır sakallı Müstecibzâde İsa veled-i Veli adlı bir şahıstır. Sancakta 2 nakib kaydı geçmektedir. Bunlardan ilki Yenice Mahallesi sakinlerinden Kır Sakallı Nakib Yahya veled-i Yahya, diğeryse Mucur Kazası Yenice ve Solaklı Mahallesinde yaşayan ve görevini ifaya devam eden Kara Bıyıklı Hamza Efendizâde Osman'dır. Tekke-nişin, zaviyedâr vekili gibi tek görevliler de bulunmaktadır. Bunların dışında bazı şahısların iki işi aynı anda yaptıkları da vakidir. İmam ve hatib, muallim-i sıbyan

ve eimmeden, müftü müderris gibi. Bunların sayısı 3 kişidir. İlmiye mensuplarının diğer mesleklere oranı %18,97 ve sancak genelinde ise %0,60 orana sahiptirler.

Tablo 9.2.Sancakta İlmiye Mensupları

İlmiye Mensupları	Kişi Sayısı	Meslekleri Belirtilenlere Oranı%	Sınıfındaki Oranı %	Toplam Nüfusa Oranı %
Eimme vekili	1	0,22	1,14	0,01
Hatib (huteba)	15	3,23	17,05	0,10
İmam (eimme)	54	11,64	61,36	0,37
İmam ve hatib	1	0,22	1,14	0,01
Mele/molla/mulla	5	1,08	5,68	0,03
Muallim-i sıbyan	1	0,22	1,14	0,01
Muallim-i sıbyan ve eimmeden	1	0,22	1,14	0,01
Müderris	3	0,65	3,41	0,02
Müftü	3	0,65	3,41	0,02
Müftü müderris	1	0,22	1,14	0,01
Naib	1	0,22	1,14	0,01
Nakîb	1	0,22	1,14	0,01
Vaiz	1	0,22	1,14	0,01
TOPLAM	88	18,97	100,00	0,60

9.3. MALİ PERSONEL

Mali personel kapsamında değerlendirilen hazineدارla ilgili tek kayıt mevcuttur. Hazinedar kıymetli eşya ve malların idare ve muhafaza edildiği yerlerin yönetiminden sorumlu olan kişiler hakkında kullanılan bir tabirdir¹²⁰. Kırşehir Yenice Mahallesi'ne kayıtlı “Aksakallı Hazinedar Süleyman veled-i Mehmed” dir. Bu esnada kendisi elli yaşında imiş.

9.4. ESNAF VE ZANAATKÂRLAR/ TÛCCARLAR

Dikkat çeken bir husus olarak sancakta 1 tüccar ve 1 tane de kârhane kaydı bulunmaktadır. Tüccar kaydına ise sadece Maden-i Gümüşkân'a rastlanmıştır. Künyesi şu şekilde verilmiştir: “Kara Bıyıklı Gümüşhaneli Tüccar Kara Köse Mehmed veled-i Abdullah Tâbi'-i Mezbûr”. Ticaretle uğraşan “Bazargân” tabir edilen herhangi bir kimsenin kaydına rastlanmamıştır. Sanırız ki bölge insanının kahir ekseriyetinin çiftlikle ve hayvancılıkla uğraşmaları nedeniyle bu tür kayda yer verilmemiş olabilir. Nitekim çiftçi ve rençber

¹²⁰ Pakalın, s.785.

kayıtları diğer kayıtlara oranla daha fazladır.

Tablo 9.3.Sancakta Esnaf /Tüccar ve Zanaatkarlar

Esnaf Tüccar Zanaatkar	Kişi Sayısı	Sınıfındaki Oranı %	Meslekleri Belirtilen Oranı%	Esnaf Tüccar Zanaatkar	Kişi Sayısı	Sınıfındaki Oranı %	Meslekleri Belirtilenlere Oranı%
Attar	1	0,22	0,51	Kalaycı	10	2,16	5,08
Bakkal	1	0,22	0,51	Kârhaneci	1	0,22	0,51
Berber	11	2,37	5,58	Kasap	3	0,65	1,52
Bezzaz	21	4,53	10,66	Kavas	1	0,22	0,51
Boyacı	1	0,22	0,51	Köfterci (köftürcü)	1	0,22	0,51
Bozacı	1	0,22	0,51	Köşker	1	0,22	0,51
Çeşmeci	2	0,43	1,02	Kuyumcu	2	0,43	1,02
Çilingir	2	0,43	1,02	Kürkçü	6	1,29	3,05
Çömlekçi	2	0,43	1,02	Leblebici	1	0,22	0,51
Çulha	21	4,53	10,66	Madencibaşı	7	1,51	3,55
Değirmenci	5	1,08	2,54	Nalbant	9	1,94	4,57
Demirci	15	3,23	7,61	Nalçacı	1	0,22	0,51
Dökmeci (Dökümcü)	1	0,22	0,51	Neccar	1	0,22	0,51
Duhancı (tütüncü)	2	0,43	1,02	Saatçi	1	0,22	0,51
Dülger	4	0,86	2,03	Saraç	4	0,86	2,03
Ekmekçi	4	0,86	2,03	Terzi	16	3,45	8,12
Eskici/ Eskici Sakka	13	2,80	6,60	Topçu	1	0,22	0,51
Güherçileci	10	2,16	5,08	Torbacı	2	0,43	1,02
İpekçi	1	0,22	0,51	Tüccar	1	0,22	0,51
Kahveci	5	1,08	2,54	Tüfekçi	3	0,65	1,52
Kaideci	1	0,22	0,51	Ustabaşı	1	0,22	0,51
TOPLAM	132			TOPLAM	65		
GENEL TOPLAM					197	100,00	42,46

Sancakta kayıtları bulunan 197 kişi mevcuttur. Mesleklerle oranı %42,46'tır. Nüfusa oranı ise %1,35'tir. Esnaf ve zanaatkarlar arasında bezzazlar 21, çulha 21, terzi 16, demirciler 15, eskiciler 13, güherçileci ve kalaycılar 10'ar, nalbant 9, madencibaşı 7, kürkçü 6, değirmenci 5 şeklinde sıralanmaktadır. En yüksek oran %10,66 ile bezzazlar ve çulhalardadır.

9.5. HİZMET SEKTÖRÜ

Bu gruba dahil olanlar arasında amele, aşçı, çoban, gulâm, hizmetkâr, hademe, hizmetçi, içağası, kilerci gibi meslekler mevcuttur. Ameleler 2 kişidir. Biri Ahi Evran Mahallesinde diğeri de Kuşdili Mahallesinde bulunmaktadır. Aşçı Hacıbektaş-ı Veli

Dergahında görevlidir. Çobanların her ikisi de Aşıkpaşa Mahallesi'ndeler. Gulâmlar ise Ahılı ve Toklumen 'de görevlerini ifa etmektedirler. Hizmetkâr Kayabaşı Mahallesi'nde, hademe Araz Köyünde, Hizmetçi Hacıbektaş'ta Yukarı Mahallede görevli bulunuyorlar. İçağası da bir kişi olup Konya'da vazife görmekte idi. Kilerci de bir kişiden ibarettir. Hacıbektaş'ta Yukarı Mahallede görevlidir. Çıraksa sadece bir şahıs olarak görünmektedir. Nüfusun genelinde %0,10 oranına sahiptir.

Tablo 9.4.Sancakta Hizmet Sektörü

Hizmet sektörü	Kişi Sayısı	Meslekleri Belirtilenlere Oranı%	Sınıfındaki Oranı %	Toplam Nüfusa Oranı %
Aşçı	1	0,22	6,67	0,01
Amele	2	0,43	13,33	0,01
Çırak	1	0,22	6,67	0,01
Çoban	2	0,43	13,33	0,01
Gulam	2	0,43	13,33	0,01
Hancı	1	0,22	6,67	0,01
Hizmetçi/hademe/hizmetkâr	4	0,86	26,67	0,03
İç ağası	1	0,22	6,67	0,01
Kilerci	1	0,22	6,67	0,01
TOPLAM	15	3,23	100,00	0,10

9.6. DİNİ MEKÂNLARDAKİLER

Hacıbektaş-1 Veli Dergahında Pîr-i fâni Postnişin Seyyid Nebi Dede yetkili olarak görülmekte idi. Bu sırada 137 yaşında olduğu kayıtlara geçmiştir. Tekke-nişin konumunda olanlar 2 kişidir. Her ikisi de Keskin Kazasına bağlı Avşar-ı Sagır (Küçükavşar) Köyü'nde ikamet etmektedirler. Hangi tekke olduğu ile ilgili bir kayıt mevcut değildir. Zaviyedâr vekili ise Kırşehir Kayabaşı Mahallesi'nde Danyalzâde Hacı Ahmed veled-i Hacı Abdullah'tır. Kaya Şeyhi'nin zaviyedâr vekilliğini icra etmektedir. Kendisi imam ve hatip olarak da görev yapmaktaydı.

Tablo 9.5.Dinî Mekânlardakiler

Görevliler	Kişi Sayısı	Sınıfındaki Oranı %	Nüfusa Oranı %
Derviş	22	47,83	0,15
Post-nişin	1	2,17	0,01
Şeyh	20	43,48	0,14
Tekke-nişin	2	4,35	0,01
Zâviyedâr Vekili	1	2,17	0,01
TOPLAM	46	100,00	0,32

Şeylerden ise 6 şahıs Ahi Evran Mahallesindeydi. Bunlardan Kır Sakallı Musa veled-i Hüseyin Ahi Ervan Şeyhi olarak nitelenmiştir. Aynı mahallede 6 numaralı hanede ikamet etmektedir. Aşıkpaşa Mahallesinde 8 şeyh görünmektedir. Bunlardan 3'ü Şeyh Süleyman-ı Veli şeyhlerindendir. 2 kişi ise Aşıkpaşa şeyhlerinden ibaresi ile bağlı oldukları yer belirtilmiştir. 3 şahsın ise adlarının önünde sadece şeyh sıfatı nitelenmişlerdir. Boztepe, Ömerhacılı, Toklumen, Benzer, Hacıbektaş'ta Yukarı Mahalle, Kale Köyü'nde ise birer şeyh kaydı geçmektedir. Bunların hangi dergâha bağlı oldukları belirtilmemiştir.

9.7. TEKA'ÜDLER

Teka'üde ayrılanlara bakacak olursak bunların hepsinin asker kökenli olduklarını görürüz. Bunların toplamı 19 kişidir. Bunların hangi ocak ve rütbeden emekli olduklarının da bilgisi verilmiştir. Kolağası 2 kişidir. Bunlardan biri emeklidir. birer kişi Miralay, Yüzbaşı ve 5 sipahi, 11 kişi ise Mansûreden emekli olmuştur. Bunlardan Toklumen 'de 1 numaralı hanede sakin olan Aksakallı Mehmed veled-i İbrahim aynı zamanda köyün imamlığını da yapmaktadır. Yaşı 75'tir. H.5 Şevval 1247 (M. 8 Mart 1832 Perşembe) yılında Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Bu emeklilerden biri Hamit'te, 3'ü ise Mucur Yenice ile Solaklı Mahallelerinde yaşamaktadırlar.

Tablo 9.6.Teka'üdler

Teka'üdler	Kişi Sayısı	Sınıfındaki Oranı %	Mesleklere Oranı %	Nüfusa Oranı %
Kol ağası tekaüdü	1	5,26	0,23	0,01
Mansûreden Mütেকaid	11	57,89	2,50	0,08
Miralay tekaüdü	1	5,26	0,23	0,01
Sipahi tekaüdü	5	26,32	1,14	0,03
Yüzbaşı tekaüdü	1	5,26	0,23	0,01
TOPLAM	19	100,00	4,32	0,13

9.8. SAĞLIK HİZMETLERİ

Sancakta nadir kayıtlardan biri de hekimlikle ilgili olanıdır. Bütün sancakta tek hekim kaydı Kırşehir Nahiyesine bağlı Cemele (Çayağzı) Köyü'nde geçmektedir. Yaşadığı evin hane numarası yazılmamıştır. Künyesi şu şekilde verilmiştir: “*Kara Sakallı Hekim İbrahim veled-i Mustafa*” ve kendisi sayımın yapıldığı yıl 40 yaşında bulunmaktaydı. Ayrıca “*Müsinn sene 48*” şeklinde adının üstüne de kayıt düşülmüştür. Yani 1248 yılında yaşlılar kategorisine dahil olacağını ifade ediyor.

9.9. TALEBELER

Talebe olarak kaydedilenlerin sayısı 47 kişiden ibaret olup meslek ve meşgaleleri verilenler arasında %10,13, sancağın nüfusuna oranı ise %0,32'dir. Olaya eğitim açısından bakacak olursak çok düşük bir oranla karşı karşıya kalıyoruz. Bu talebelerden 4'ü Kayabaşı, 3'ü Medrese, 1'i Güldiken ve Yenice, 2'si Nasuhdede ve Aşıkpaşa, 7'si Mucur Yenice ile Solaklı Mahallelerinde, 2'si Eynegazili, Kızılca Köy ve Hamit'te, 1'i Cemele ve Aflak, Aşağı Çiftlik, Kaman, Kavurgalı, Maden-i Gümüşkân 'da, 4'ü Hisar Çaşnigir 'de, 3'ü Çullu ve Sarıkızlı Köyü'nde, 5'i Toklumen 'dedir.

9.10. ÇİFTÇİ VE RENÇBERLER

Ahalinin önemli bir kısmının tarımla uğraştığını düşündüğümüzde çiftçi ve rençber kayıtlarının çok düşük bir oranda kaldığını müşahade etmiş bulunmaktayız. Sancak genelinde 74 kişinin kaydı bulunmakta olup meslekler içinde %15,95 ve nüfusun geneline oranda ise %0,51 gibi düşük bir orana sahiptir.

Tablo 9.7.Çiftçi ve Rençberler

Ziraat	Kişi Sayısı	Meslekleri Belirtilenlere Oranı%	Sınıfındaki Oranı %	Toplam Nüfusa Oranı %
Çiftçi	9	1,94	12,16	0,06
Rençber	65	14,01	87,84	0,45
TOPLAM	74	15,95	100,00	0,51

Aşağıdaki grafikleri incelediğimizde (Grafik 9.1 ve 9.2) meslekleri verilenlerin büyük kısmını esnaf, zanaatkâr ve tüccarlar grubu oluşturmaktadır. Çiftçi ve rençber kaydının çok az olması dikkat çekici bir durumdur. Halbuki bu grafik toplumun genelinin çiftçilikle ve rençberlikle uğraştığı bilgisiyle ters düşmektedir. Bu tezatın iki sebebi vardır. İlk olarak incelememiz 1830 yılına ait defterlerin tamamını kapsamamaktadır. İkinci olarak ise 3526 numaralı defterde yazım işini yapan memurlar çiftçileri ve rençberleri kaydederken mesleklerini kaydetmemiş olabilirler. Zira Mehmet Güneş 3537 Numaralı Kırşehir Nüfus Defteri (1841) adlı çalışmasında bu bilginin doğruluğunu ortaya koymuştur. 3537 nımaralı deftere göre Kırşehir kazası ve köylerinde mesleklerin genel dağılımını verirken ziraatle uğraşanların %81,85 gibi yüksek oranda olduğunu tespit etmiştir¹²¹. Her ne kadar bizim çalışmamız 1830 yılına ait sadece 3526 numaralı defteri esas alsada 1841 yılına kadar

¹²¹ Güneş, s.74-76.

toplumda büyük çaplı bir dönüşüm yaşanmayacağından “toplumun geneli ziraatle uğraşmaktadır.” diyebiliriz.

9.11. DİĞER MESLEKLER

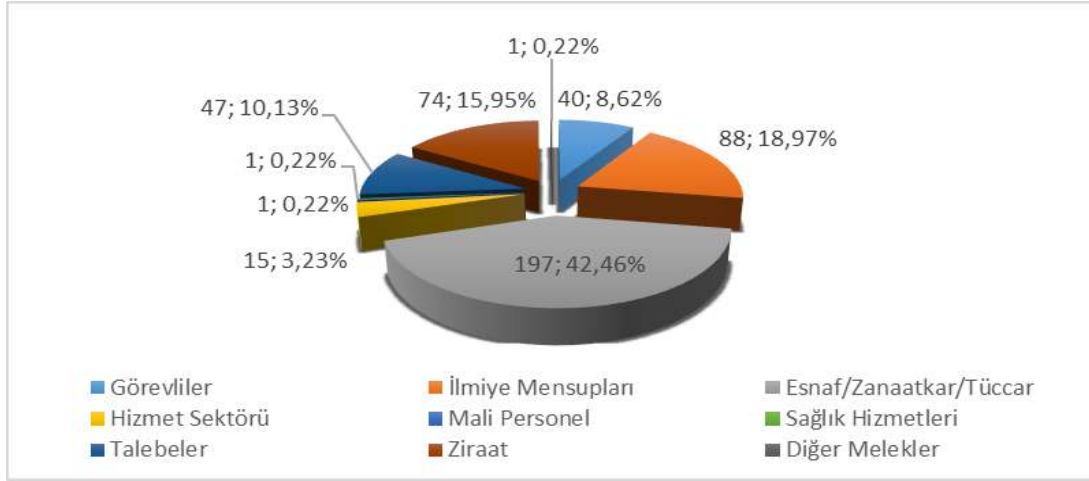
Nakliyecilikle de ilgili bir kayıt bulunmamaktadır. Bir diğer eşine az rastlanan meşgalelerden biri de Mucur merkez Yenice ile Solaklı Mahallesinde 58 numaralı hanede sakin olan Mehmed’e ait kayıttır. Kendisi “gezgin” olarak tanımlamıştır. Herhalde seyyah manasında kullanılmış bir ifadedir.

Tablo 9.8.Sancak Genelinde Mesleklerin Dağılışı

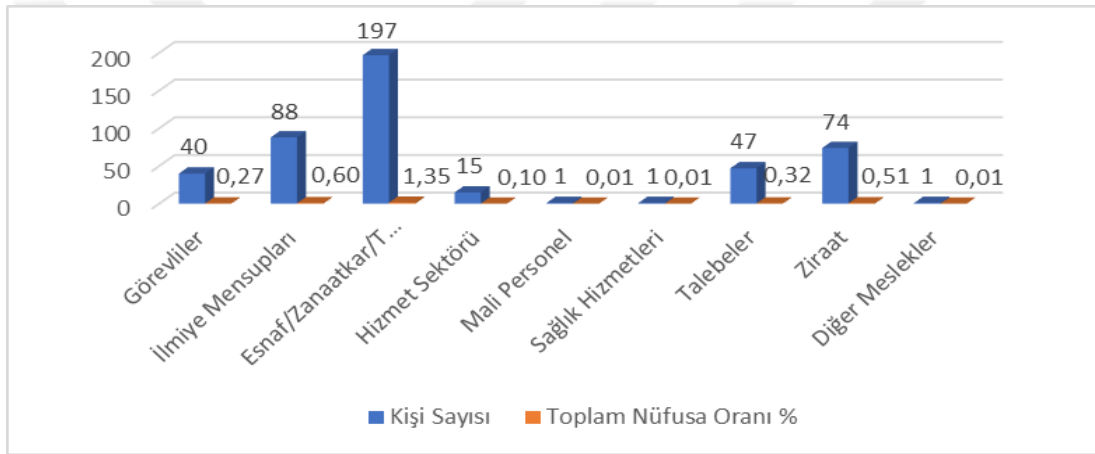
Meslekler	Kişi Sayısı	Meslekleri Belirtilenlere Oranı %	Toplam Nüfusa Oranı %
Görevliler	40	8,62	0,27
İlmiye Mensupları	88	18,97	0,6
Esnaf/Zanaatkar/Tüccar	197	42,45	1,35
Hizmet Sektörü	15	3,23	0,1
Mali Personel	1	0,22	0,006
Sağlık Hizmetleri	1	0,22	0,006
Talebeler	47	10,13	0,32
Ziraat	74	15,94	0,51
Diğer Meslekler	1	0,22	0,006
TOPLAM	464	100	3,18

Sancaktaki meslek gruplarının aralarındaki dağılımına bakacak olursak en fazla üyeye sahip meslek grubu esnaf, zanaatkar ve tüccarlar grubudur. 197 kişinin meslek kaydı defterde yer almaktadır. İlmiye mensupları 88 kişi ile ikinci sırada gelmektedir. Ziraat ile meşgul olanlar 74 kişiden ibarettir. Tarım alanında çalışanlarda çiftçi ve rençber ayrımı yapılmıştır. Rençber sözcüğünün lügatteki bahçe, tarla ve yapı işlerinde gündelikçi olarak çalışan veya amelelik yapan şahıs¹²² manasını dikkate alırsak çiftçilikten biraz farklı olması gereklidir kanısındayız. Zira kayıtlarda ameleliğin ayrı bir meslek olarak zikredilmesi rençberliğin başkasının toprağında çiftçilikle alakalı işler yapan kişiler olduğunu söyleyebiliriz. Bunu 47 kişiyle talebeler takip etmektedir. Görevlilerin sayısı 40’tır. Hizmet sektöründe ise 15 şahıs bulunmaktadır. Mali personel, sağlık hizmetleri alanı ve diğer meslekler grubunda ise birer kişi mevcuttur.

¹²² Bkz. Şemsettin Sâmî, Kâmus-ı Türkî, Dersâdet 1317, s.671.

Şekil 9.1. Sancakta meslekleri verilenlerin kendi içlerindeki dağılışı

Şekil 9.2. Sancak genelinde mesleklerin dağılışı

10. NÜFUSA İLİŞKİN BAZI KAYITLAR

3526 Numaralı nüfus defteri evvelce çeşitli kısımlarda ifade edildiği gibi H.1246 (M.1830-1831) senesine ait olan vukuat kayıtlarını içermekle birlikte yoklama defteri olarak da kullanıldığından diğer kayıtlar H.1252 (M. 1836-1837) yılına kadar uzanmaktadır. Söz konusu kayıtlar doğumları, ölümleri Mansûreye alınanları, Redif askerlerini, başka yerlere gidenleri ve gelenleri, nakil olanları kapsamaktadır. Özellikle sonradan eklenen kayıt bilgileri siyakat yazısı ile kaleme alınmıştır. Doğum olayları “*Hasan veled-i Ali tevellüd sene [1]246*” veya “*Tevellüd Ömer veled-i Mehmed fi 3 Za. sene 1246*”¹²³ şeklinde ifade edilmiştir. Ölüm vakaları ise “*fevt der sene [1]246*” ya da “*Fevt fi 29 S. sene [1]246*”¹²⁴ biçiminde yazılmıştır. Askere alınanlar ise “*Asâkir-i Mansûrede, Asâkir-i Mansûreden, Mansûre*” ibaresiyle kayda alınmıştır. Bulunduğu mahalden farklı bir yere gidenler için “*reft be diyar-ı aher der sene 1251, Reft be-Kaza-yı Keskin der sene [12]46*”¹²⁵, *reft be cânib-i Erzurum der sene [1]251*” formatında yazılmışlardır. Doğum ve ölüm tarihleri kimi yerde sadece yıl ile verilirken kimi yerdeyse tam tarih ile verilmiştir. Örneğin “*tevellüd fi 3 Za. sene 1246*”, “*tevellüd sene [1]246*”, “*fevt der sene 1246*”, “*Fevt fi 29 S. sene [1]246*”. gibi. Nakil olanlar ise “*nakl be-karye-i Hamid sene [1]246*” şeklinde belirtilmişlerdir.

10.1. DOĞUMLAR

Tablo 10.1. Kazalarda Doğumların Erkek Nüfusa Oranları

Kazalar	1246'da Doğanlar	Erkek Nüfus	Oran (%)
Kırşehir (Merkez)	111	6171	1,8
Keskin	106	4796	2,21
Konur	27	1894	1,43
Mucur	51	1622	3,14
Yüzdepare	0	90	0
TOPLAM	295	14573	2,02

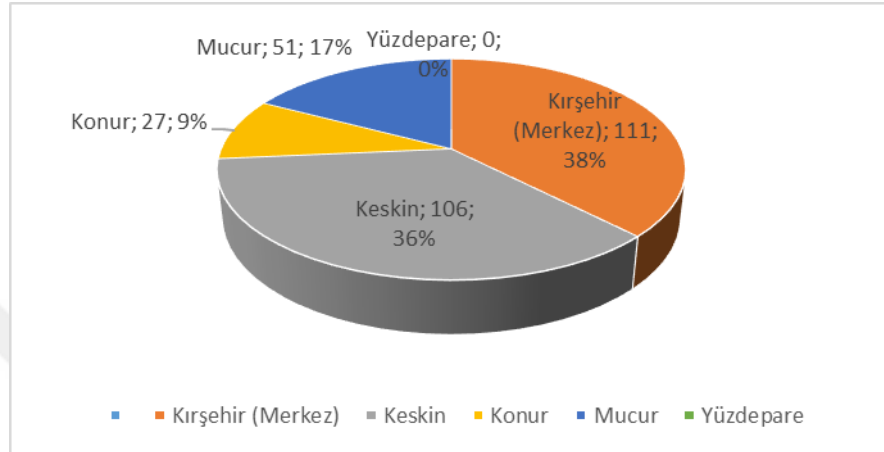
1246 senesi vukuat kayıtlarının yer aldığı 5 kazadan Yüzdepare’de doğum kaydına rastlanmamıştır. Diğer kazalardaki yekûn doğum sayısı ise 295 adettir. En çok doğum olan kaza 111 bebek ile Kırşehir merkezdir. Arkasından 106 bebek ile Keskin, Mucur 51 ve 27 bebekle Konur Kazaları sıralanmaktadır.

¹²³ BOA, NFS.d., vr. no:12a.

¹²⁴ BOA, NFS.d., vr. no:48a.

¹²⁵ BOA, NFS.d., vr. no:47a.

Doğan çocukların kazaların erkek nüfusuna oranlarını dikkate aldığımızda %0 ile %3,14 arasında farklılık arz eden rakamlarla karşılaşıyoruz. En yüksek oran %3,14 Mucur'a aittir. Ardından %2,21 ile Keskin sıralanır. En çok doğumun kayda geçtiği Kırşehir merkez ise %1,8 oranıyla üçüncü, Konur %1,43'le dördüncü, hiç doğum olayının yaşanmadığının görüldüğü Yüzdepare ise son sırada yer almaktadır. Birçok köyde ise hiç doğum kaydına rastlanmamıştır.

Şekil 10.1. Kazalarda doğumların erkek nüfusa oranları

10.2. ÖLÜMLER

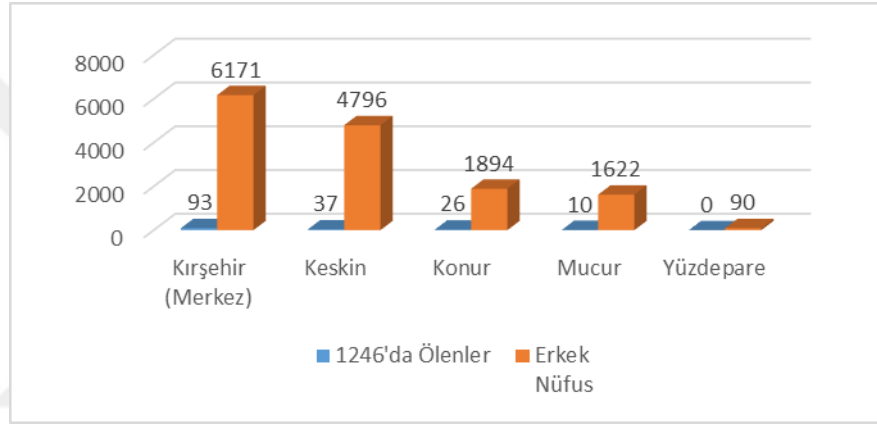
Doğum kayıtlarıyla birlikte ölüm kayıtlarına da sancak genelinde yer verilmiştir. 1246 yılında daha önceden adları verilen kazalarda ölüm kayıtları vefat eden kişilerin üzeri sağ üstten sol alta doğru ve kırk beş derecelik bir açı oluşturacak şekilde bir çizgi ile baş tarafında fevt yazılı biçimde belirtilmiştir. Sancakta farklı yoğunlukta nüfus bulunmaktadır.

Doğal olarak kalabalık olan yerleşim yerlerinde ölüm olaylarının daha çok olduğu gözlenmektedir. Sayı olarak çok olması yüzde oranında önde olmasını gerektirmemektedir. Kazalar içerisinde en fazla ölüme rastlanan yer 93 kişi ile Kırşehir merkez ve köyleri, ölüm oranı ise %1,51'dir. Konur ise 26 ölüm olayı ve %1,37'lik oranla ikinci sırada yer almıştır. Keskindeyse 37 vefat vakası varken %0,77 oranını görmekteyiz. Mucur'da 10 ölüm yaşanmış ve %0,06 ile dördüncü sırada yer alıyor. Yüzdepare'de ise ölüm olayına

Tablo 10.2. Kazalarda Ölümlerin Erkek Nüfusa Oranları

Kazalar	1246'da Ölenler	Erkek Nüfus	Oran (%)
Kırşehir (Merkez)	93	6171	1,51
Keskin	37	4796	0,77
Konur	26	1894	1,37
Mucur	10	1622	0,06
Yüzdepare	0	90	0
TOPLAM	166	14573	1,13

rastlanmamıştır. 1830 yılında sancağın nüfusunun yaklaşık %1,13'ünün hayatını kaybettiğini görmekteyiz. 1246'da sancak genelinde vefat sayısı 166 kişidir. Yine doğumlarda olduğu gibi bir kısım köylerde de ölüm kayıtlarına rastlanılmamıştır.

Şekil 10.2. Kırşehir sancağında ölümler

Sancak genelinde ölüm olaylarının en çok görüldüğü yerler 16 kişi ile Köprüköy ilk sırada yer bulmuştur. Kaman 14 ölüm ile ikinci, Kayabaşı üçüncü, Toklumen dördüncü sırada yer almaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi kalabalık yerleşim yerlerinde vefat olaylarının daha çok görüldüğü tablodan da çıkarılabilmektedir.

Tablo 10.3. Sancak Genelinde En Çok Ölümlerin Görüldüğü Yerler

Yerleşim Yeri	Ölüm Sayısı	Nüfusu	Oran %
Hisar Çarşnır (Köprüköy)	16	598	2,68
Kaman	14	424	3,3
Kayabaşı	11	896	1,23
Toklumen	10	210	4,76
Yenice ile Solaklı Mahallesi	8	995	0,8
Merdeşe	7	112	6,25
Hamid	5	132	3,79

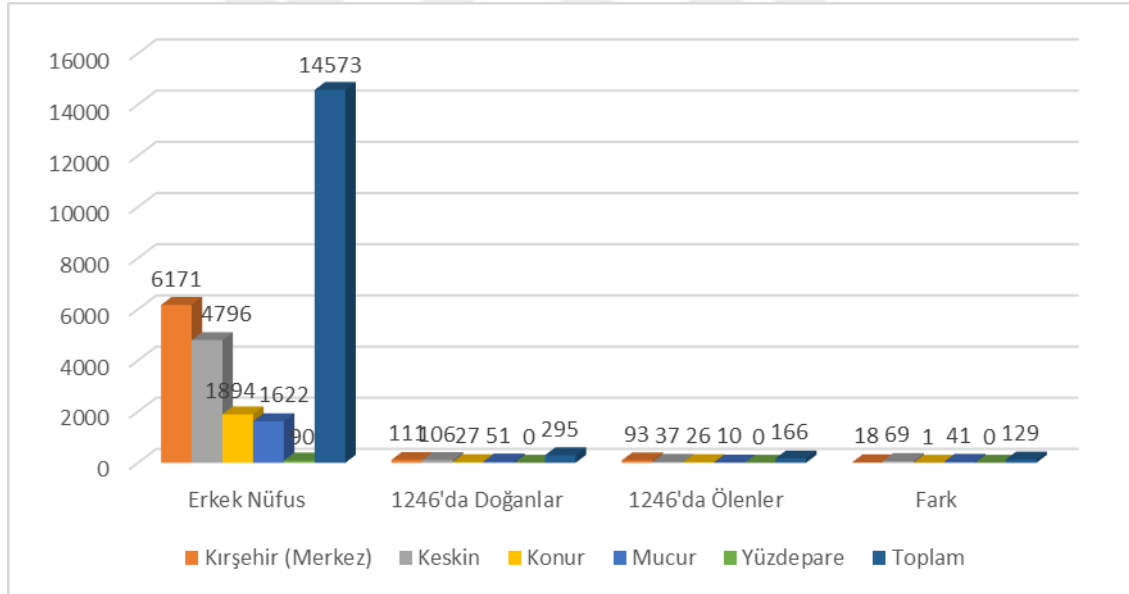
10.3. DOĞUMLARLA ÖLÜMLERİN KIYASLAMASI

Sancak geneli 14573 nüfusun olduğunu düşündüğümüzde doğumların sayısının ölümlerden fazla gerçekleştiğini görmekteyiz. Yani sancakta genel olarak nüfus artması söz konusudur. Tahminen sancakta nüfusta 129 kişilik bir artma söz konusudur.

Tablo 10.4. Sancak Genelinde Doğum ve Ölümlerin Karşılaştırılması

Kazalar	Erkek Nüfus	1246'da Doğanlar	1246'da Ölenler	Fark
Kırşehir (Merkez)	6171	111	93	18
Keskin	4796	106	37	69
Konur	1894	27	26	1
Mucur	1622	51	10	41
Yüzdepare	90	0	0	0
TOPLAM	14573	295	166	129

Genelde ölümler yaşlılarda ve bebeklerde daha çok görülmektedir. Dönemin sağlık ve hijyen şartlarının yetersizliğinden kaynaklanıyor olabilir.

Şekil 10.3. Kırşehir sancağında doğumlar ve ölümler

10.4. ASÂKİR-İ MANSÛRE VE ASÂKİR-İ REDİFE ALINANLAR

Daha önce de zikredildiği üzere 1830 nüfus sayımının asıl gayesi “*matluba muvafık*” ifadesiyle askere elverişli erkek nüfus sayısını belirlemek olduğu için biz de burada askerlikle ilgili hususları ayrıntılı tablo ve grafiklerle izah etmeye çalışacağız.

Redif kelimesi sözlükte arkadan gelen, birisinin arkasından giden, terhis edildikten sonra ihtiyata çekilen kur'a askeri¹²⁶ gibi anlamlara gelmektedir. Tam ismi ise Redif-i Asâkir-i Mansûre ya da Asâkir-i Redife-i Mansûre idi. Fiilî ve muvazzaf ordunun yedeği idi. Bu ordunun kuruluş gayesi Yeniçeri Ocağının kaldırılmasının ardından Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye adıyla oluşturulan yeni orduya destek olmak idi. Bir diğer gayesi ise halkı uzun süre zorunlu hizmette tutmadan bulundukları bölgede eğiterek ülke içinde güvenliği sağlamaktı¹²⁷. 1843 yılında çıkarılan bir yasayla muvazzaflık süresi beş yıllı sınırlandırılırken fiili olarak askerlik süresini bitirdikten sonra da yedi yıl ihtiyatlık süresi tayin edildi. Redif askerleri kazalarında eğitim alarak gelişen silah ve savaş teknikleri hakkında da yeni bilgiler öğrenebileceklerdi¹²⁸. Redif teşkilatı çerçevesinde imparatorluğun tüm sancaklarında subayları da dahil olmak üzere 1400 kişilik “Redif Taburu” oluşturulacaktı. Bunların subayları bulundukları bölgenin ekabirinden seçilecek ve İstanbul’a bildirilecekti. “Efrad-ı Redife¹²⁹” denilen askerlerin elbiseleri ve diğer teçhizatı

Tablo 10.5. Kırşehir Mahallelerinde Askerde Olanlar

Mahalle Adı	Nüfus	Kişi	Oran %
Kayabaşı	896	60	6,70
Medrese	705	32	4,54
Güldiken	182	7	3,84
Yenice	405	13	3,21
Nasuhdede	136	13	9,56
Kuşdili	171	8	4,69
Ahi Evran	223	12	5,38
Aşıkpaşa	392	21	5,36
TOPLAM	3110	166	5,38

devlet tarafından karşılanacaktı. Adı geçen taburların masraflarının karşılanması amacıyla da “Redif-i Mansûre Hazinesi” ihdas edildi. Sancak ahalisinden de “İane” adıyla toplanacak paradan askerin yiyecek ve benzer giderleri karşılanacaktı¹³⁰.

Şehrin en kalabalık mahallesi olan Kayabaşı mahallesi 60 askerle birinci, Medrese 32 asker ile ikinci, Aşıkpaşa 21 asker ile üçüncü, Ahi Evran Mahallesi de 12 asker ile beşinci sırayı paylaşmaktalar. En az asker veren mahalle 7 kişi ile Güldiken Mahallesi olmuştur. Yüzdelik dilimlerde ise Nasuhdede 9,56 ile birinci, Kayabaşı %6,70 ile üçüncü, Ahi Evran

¹²⁶ Devellioğlu, s.1057.

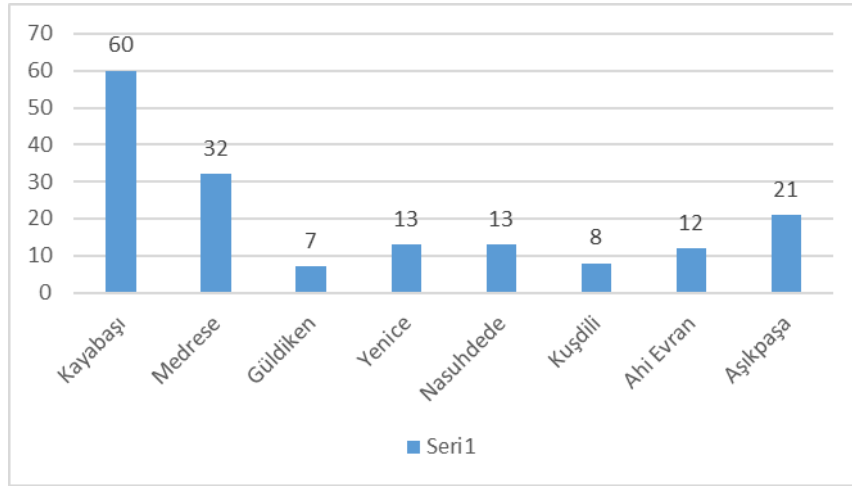
¹²⁷ Abdulkadir Özcan, Redif, TDVİA, İstanbul, 2007, C.34, s.524.

¹²⁸ Abdullah Saydam, Osmanlı Medeniyeti Tarihi, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2015, s. 350.

¹²⁹ Özcan, s. 524.

¹³⁰ Musa Çadırcı, Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları,

%5,38'le beşinci sırada yer almaz. Son sırada ise %3,21'le Yenice Mahallesi gelmektedir.

Şekil 10.4. Kırşehir mahallerinde 1246'da askerde olanlar

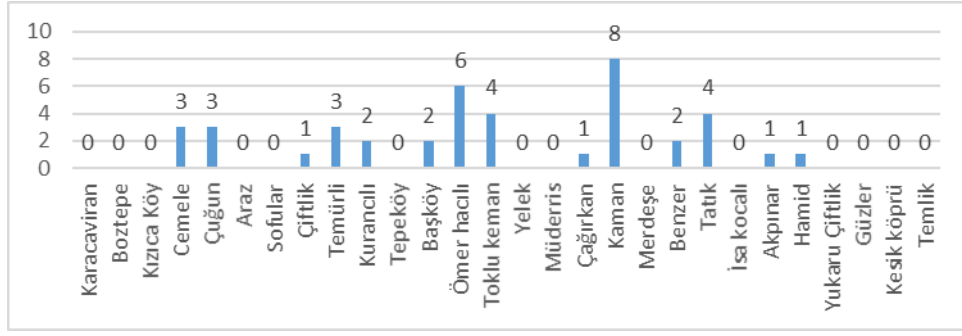
Kırşehir Nahiyesinde ise bu yılda askerlik görevlerini ifa edenler ise şu şekildedir: Kırşehir Nahiyesinde toplamda 41 kişi Asâkir-i Mansûrede görev yapmaktadır. Nahiye'nin kalabalık köylerinden Kaman 8 asker ile en çok orduya asker veren köy konumundadır. Onu 6 kişi ile Ömerhacılı takip etmektedir. Toklumen ve Tatık 'ta 4 asker bulunmaktadır. Sırasıyla Çayağzı, Çuğun, Demirli köylerinde 3'er, Başköy ve Benzerde 2'şer, Çiftlik (Çiftlikmehmetağa), Çağırkan, Akpınar ve Hamit'te 1'er asker görev yapmaktadır. Diğer köylerde ise orduya alınmış asker mevcut değildir.

Tablo 10.6. 1246'da Kırşehir Nahiyesinde Askerde Olanlar

Köyler	Kişi	Köyler	Kişi
Karacaviran (Karacaören)	0	Yelek	0
Boztepe	0	Müderriş	0
Kızılca Köy	0	Çağırkan	1
Cemele (Çayağzı)	3	Kaman	8
Çuğun	3	Merdeşe	0
Araz	0	Benzer	2
Sofular	0	Tatık	4
Çiftlik (Çiftlikmehmetağa)	1	İsa Kocalı	0
Temürli (Demirli)	3	Akpınar	1
Kurancılı	2	Hamid	1
Tepeköy	0	Yukarı Çiftlik	0
Başköy	2	Güzler	0
Ömer Hacılı	6	Kesikköprü	0
Toklumen	4	Temlik	0
Toplam	24	Toplam	17
GENEL TOPLAM			41

Yüzdepare Kazasında ise sadece Kurugöl Köyünden 2 kişi asker olarak

görülmektedir.

Şekil 10.5.Kırşehir nahiyesinde 1246'da askerde olanlar

Tablo 10.7.Mucur Kazasında 1246'da Askerde Olanlar

Yerleşim Yerleri	Nüfus	Kişi	Oran %
Yenice ile Solaklı Mahallesi	995	36	3,62
Aflak (Altınyazı)	42	0	0
Mikâil Hisar (Mikail)	36	0	0
Yukarı Mahalle	191	7	3,66
Savat Mahallesi	118	0	0
Aşağı Mahalle	151	1	0,66
Engel (Yenice)	21	0	0
Çivril	19	1	5,26
Bekâl? Kavm-i Abdalân	25	0	0
TOPLAM	1598	45	2,81

Mucur Kazasında 36 kişi ile Yenice ile Solaklı Mahallesi orduya en çok asker veren yerdir. Yukarı Mahallede7, Aşağı Mahalle ve Çivril'de 1'er kişi bulunmaktadır. Diğer birimlerdeyse askerlik yapan bulunmamaktadır. Hacıbektaş Dergahındaki dervişler askerlikten muaf oldukları için hesaba dahil edilmemişlerdir.

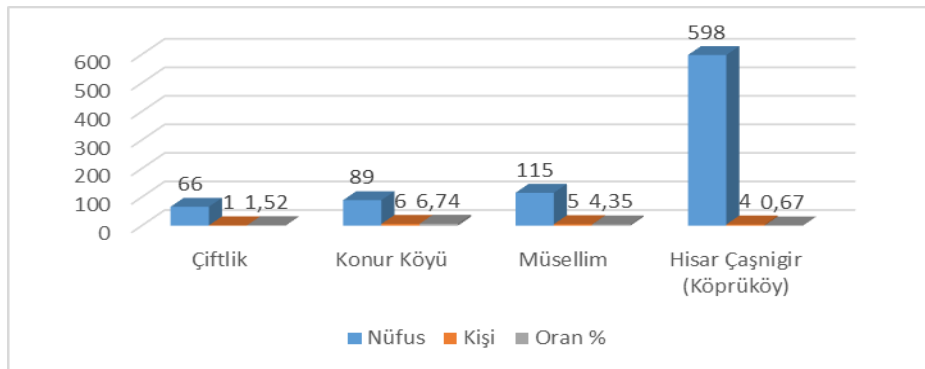
Şekil 10.6. Mucur kazasında 1246'da askerde olanlar

Konur Kazasının tüm köylerinde askere gidenler bulunmamaktadır. Bu nedenle de asker veren köyleri kendi aralarında sıralamayı uygun gördük. Konur Kazasında toplamda 16 kişi askerlik vazifesini ifa etmektedir. Buna göre Konur Köyü 6 asker ve %6,74 oranı ile ilk sırada yer alıyor. Ardından onu 5 kişi ve %4,35 oranıyla Müsellim takip ediyor.

Tablo 10.8. Konur Kazasında 1246'da Askerde Olanlar

Köyler	Nüfus	Kişi	Oran %
Çiftlik	66	1	1,52
Konur Köyü	89	6	6,74
Müsellim	115	5	4,35
Hisar Çarşnigir (Köprüköl)	598	4	0,67
TOPLAM	868	16	1,73

Çiftlik Köyü ise 1 asker ve %1,52 oranına sahiptir. Kazanın en kalabalık köyü olmasına rağmen Köprüköl 4 asker ve %0,67 oranı ile son sırada yer bulmaktadır.

Şekil 10.7. Konur kazasında 1246'da askerde olanlar

Keskin Kazasında toplamda 56 köy vardır. Bu köylerden sadece 38 tanesinde askerlik kaydı bulunmaktadır. Askerlik yapanların mensup oldukları köyler 3812 nüfusa sahiptir. Bu nüfus içerisinde 147 kişi askerlik yapmaktadır. Mansûreye verilen asker sayısına göre sıralama yapılacak olursa Eynegazili 29 askerle ilk sırada yer almıştır. Kulaksız (Ali Şeyhli) 15 askerle ikinci sırada, Kulaksız 11 kişiyle üçüncü, Ağaylı 10 askerle dördüncü, Karabekir (Hasanhacılı) 7 asker ile beşinci olarak sıralanmaktadır.

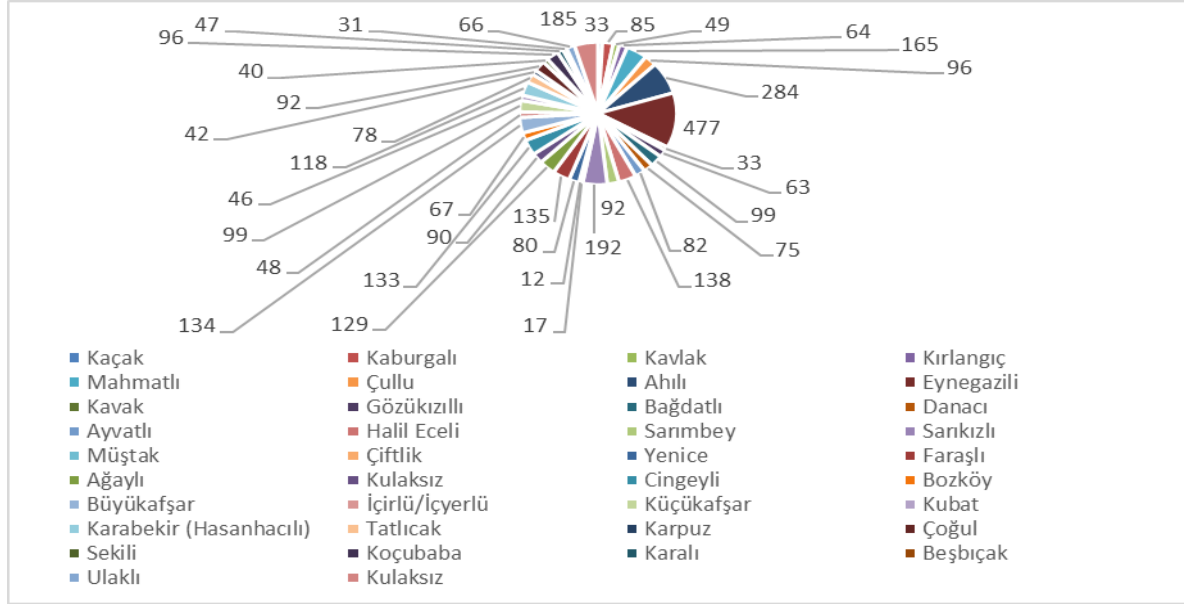
Yüzdelik dilimlere göre sıralamada Kulaksız (Ali Şeyhli) %16,67 oranıyla başı çekmektedir. Diğer köylerle arasında epey bir fark bulunmaktadır. Arkasından Ağaylı %7,75 oranıyla ikinci sıradadır. 477 nüfusu ve 29 askerle Eynegazili %6,08 ile üçüncü, Kaçak 2 asker ve %6,06 oranıyla üçüncü, Bozköy 4 asker ve %5,97 oramı ile dördüncü sırada kendine yer bulmuştur.

Tablo 10.9. Keskin Kazasında 1246'da Askerde Olanlar

Köyler	Nüfus	Kişi	Oran %	Köyler	Nüfus	Kişi	Oran %
Kaçak	33	2	6,06	Faraşlı	135	5	3,70
Kaburgalı	85	1	1,18	Ağaylı	129	10	7,75
Kavlak	49	2	4,08	Kulaksız (Ali Şeyhli)	90	15	16,67
Kırlangıç	64	1	1,56	Cingeyli	133	1	0,75
Mahmatlı	165	3	1,82	Bozköy	67	4	5,97
Çullu	96	3	3,13	Büyükafşar	134	3	2,24
Ahılı	284	5	1,76	İçirlü/İçyerlü	48	1	2,08
Eynegazili	477	29	6,08	Küçükafşar	99	2	2,02
Kavak	33	1	3,03	Kubat	46	2	4,35
Gözükızılı	63	1	1,59	Karabekir (Hasanhacılı)	118	7	5,93
Bağdatlı	99	2	2,02	Tatlıcak	78	2	2,56
Danacı	75	1	1,33	Karpuz	42	2	4,76
Ayvatlı	82	1	1,22	Çoğul	92	5	5,43
Halil Eceli	138	1	0,72	Sekili	40	1	2,50
Sarımbey	92	1	1,09	Koçubaba	96	4	4,17
Sarıkızlı	192	4	2,08	Karalı	47	5	10,64
Müştak	17	1	5,88	Beşbiçak	31	1	3,23
Çiftlik	12	1	8,33	Ulaklı	66	2	3,03
Yenice	80	4	5,00	Kulaksız	185	11	5,95
TOPLAM					3812	147	3,86

Ayrıca sancak genelinde Keskin Mansûreye verdiği asker sayısı ile de birinci sırada gelmektedir. Tabloda adı geçen köylerin nüfusun tahminen %3,86'sı askere alınmıştır. Bu

şahısların sayımın yapıldığı sırada askerlik vazifelerini ifa etmekte oldukları “*Mansûrede*” ifadesi ile belirtilmektedir¹³¹. Köylerin birçoğunda 1-2 asker görünmektedir.

Şekil 10.8. Keskin kazasında 1246'da askerde olanlar

Tablo 10.10. Kırşehir Sancağında Gayr-i Matluplardan Askere Alınanlar

Yerleşim Yeri	Adı	Yaşı	Askere Alındığı Birim	Askere Alındığı Tarih
Kayabaşı Mahallesi	Mehmed	8	Mansûre	Fî 7 L. sene [12]50
	Ahmed	6	Mansûre	Belirtilmemiş
Medrese Mahallesi	Hasan	7	Asâkir-i Topçu	L. sene [12]49
	Ömer	8	Mansûre	sene [12]49
	İsmail	8	Asâkir-i Redif	sene[1]250
	Musa	10	Mansûre	5 L. sene [12]49
	Bekir	8	Asâkir-i Redif	sene[1]250
	Mustafa	9	Mansûre	Der sene 1251
Yenice Mahallesi	Toygun Ali	45	Mansûrede	Belirtilmemiş
Nasuhdede Mahallesi	Süleyman	9	Asâkir-i Redif	[1]250
Kuşdili Mahallesi	Ali	9	Asâkir-i Redif	Fi 5 R. Sene [1]250
Aşıkpaşa Mahallesi	Mustafa	10	Asâkir-i Redif	[1]250
Kaman	Hasan	7	Asâkir-i Topçuyân	L. sene [12]49
	Mustafa	10	Asâkir-i Redif	Der sene 1251
	İbşir	10	Asâkir-i Redif	Sene 1250
Hamit	Ebubekir	4	Mansûre	Fi 15 Z. sene [1]250
Yenice ile Solaklı Mahallesi	Mahmud	45	Humbarahânedede	Fi 5 M. sene [1]250
	Ali	8	Asâkir-i Redif	5 M. sene [1]250
	Ahmed	49	Humbarahânedede	
	Mehmed	12	Asâkir-i Mansûre Teka'üd	
Sarıkızlı	Ali	8	Asâkir-i Redif	Der sene 1251

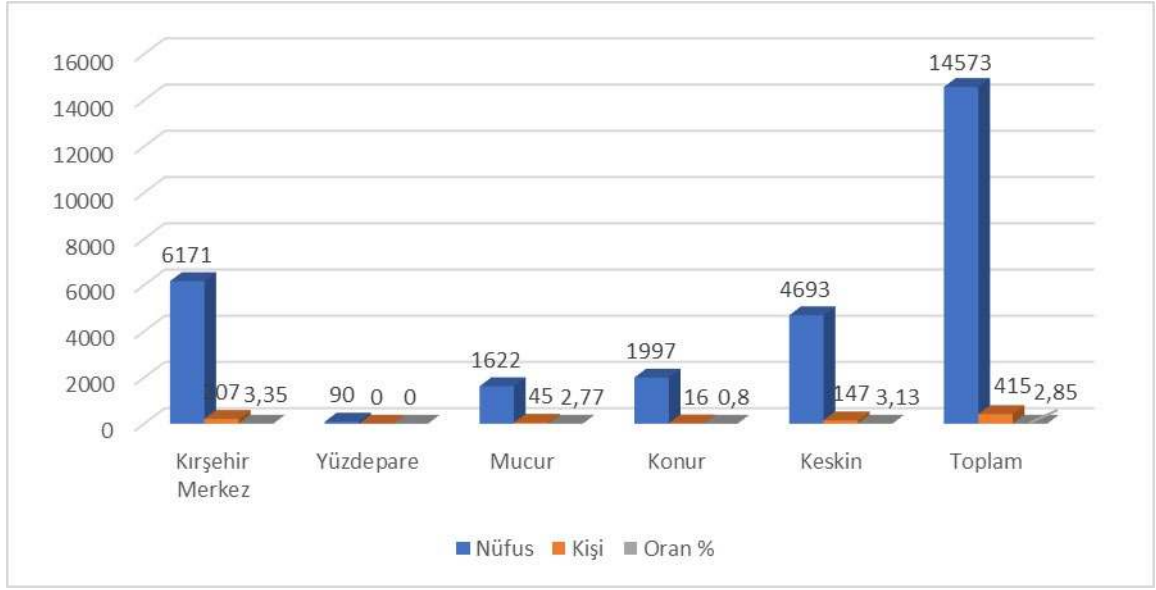
¹³¹ BOA, NFS .d. 3526, vr. no:119a.

“*Matluba muvafık*” tanımlaması ile 15-39 yaş arası askerliğe uygun kimseler kastedilirken gayr-i matlupların da askere alındığı durumlar gözlenmektedir. Gayri matluplardan sancakta en çok en çok askere alınan yer 6 kişi ile Medrese Mahallesidir. Kayabaşı Mahallesinden Ahmed 6 yaşında Mansûreye alınmıştır. 3526 numaralı defterde kayıtlar H. 1252 yılına kadar mevcut olduğuna göre bu tarihte hala kendisinin gayr-i matluplar arasında sayılması gerekmektedir. Yenice Mahallesi’nden Toygun Ali Mansûrede 45 yaşında olmasına rağmen hala emekli olmamış ve O da gayr-i matluplar arasındadır. Keza Yenice ile Solaklı Mahallesi’ndeki Ahmed 49 yaşında olmasına rağmen Humbarahânedede görev yapmaktadır. Yine aynı şekilde Asâkir-i Redif içerisinde de henüz yaşça küçük olanların görev aldıklarını görmekteyiz. Örneğin Medrese Mahallesi’ndeki 8 yaşındaki Bekir gibi. Yine askere alınmış olanların bazılarının askere alınma kayıtları olmadığından bunların söz konusu şahısların matlup mu gayr-i matlup mu olduğunu tespit etmek mümkün olamamıştır.

Tablo 10.11.Kırşehir Sancağı Genelinde 1246’da Askerde Olanlar

Kaza	Nüfus	Kişi	Oran %
Kırşehir Merkez	6171	207	3,35
Yüzdepare	90	0	0
Mucur	1622	45	2,77
Konur	1997	16	0,8
Keskin	4693	147	3,13
TOPLAM	14573	415	2,85

Kırşehir Sancağı genelinde asker almaları bakacak olursak merkez 207 kişi ve %3,35 oranla birinci sırada gelmektedir. Keskin 147 asker ve %3,13 oranla ikinci, Mucur 45 kişi ve %2,77 oranıyla üçüncü, Konur 16 asker ve %0,80 ile dördüncü sırada yer almaktadır. Yüzdepare Kazasında ise kayıtlara göre askere alınan kimse bulunmamaktadır.

Şekil 10.9. Kırşehir sancağı genelinde 1246'da askerde olanlar

10.5. NÜFUS HAREKETLİLİĞİ

Nüfus hareketliliği konusunda 1246 yılında büyük oranda bir geliş ve gidişlere rastlanmamıştır. Sanırız nüfus sayımı iş ve işlemlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için zorunlu haller dışında yerlerini terk etmeleri istenmiş olabilir. Özellikle 1247 yılından itibaren geliş-gidiş ve nakillerin daha çok artmış olduğunu gözlemledik.

10.6. GİDENLER

Coğrafi mekân üzerinde yer değiştirenlerden gidenler için “*Reft be-Karye-i Kaman sene [1]246*” şeklinde ifadeler kullanılmıştır. Çoğu zaman gidiş tarihleri tam verilmiyor. “*Der sene [1]246*” şeklinde sadece yıl olarak belirtiliyor. Tarihle rastlanılan bir diğer durum ise gidiş tarihinin yazılmamış olmasıdır. Muhtemelen yazım esnasında görevlilerin sorması beklenen bir bilgi idi. Ancak gidiş tarihi hatırlanmadığı için belirtilmemiş olabilir.

Yerleşim yeri dışında olanlar için “*Diyar-ı Aherde*” ifadesi de kullanılmaktadır. Bu ifade ile kişinin tam olarak nerede olduğunu kestirmek ise imkânsız görünmektedir. Gidilen yer bazen net biçimde verilmiş. Örneğin “*Reft be-karye-i Çuğun*” gibi. Kimi zamanda gidilen yeri “*Reft be-aşiret*” demek suretiyle belirtmiş ama bu aşiret kişinin kendi aşireti mi yoksa başka bir aşiret mi belirlemek kimi zaman çok zor olmaktadır.

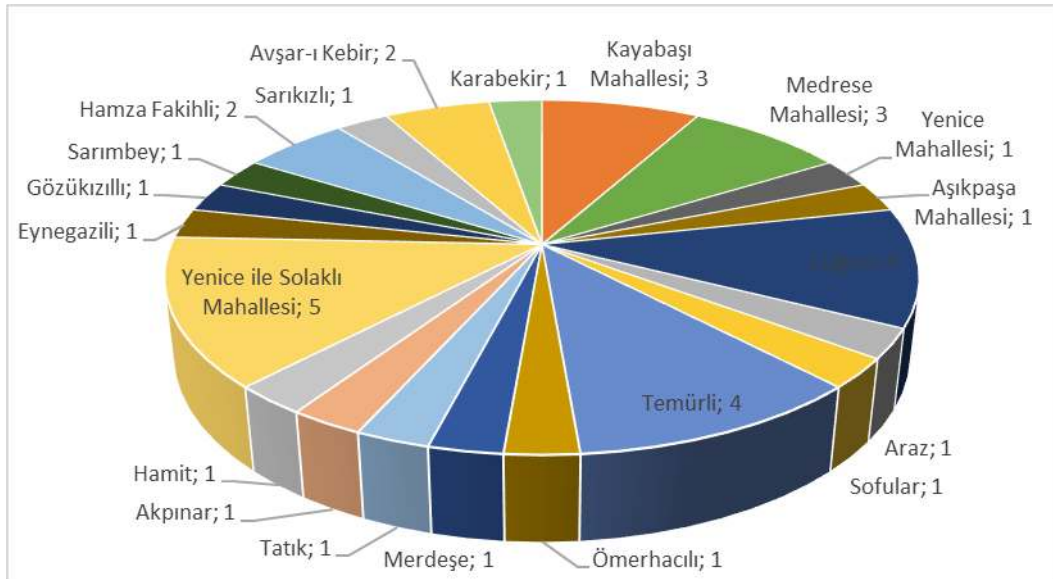
Tablo 10.12.Kırşehir Sancağı Genelinde 1246'da Gidenler

Yerleşim Yeri	Giden Sayısı	Giden Kişi	Gidilen Yer/ler	Gittiği Tarih
Kayabaşı	3	Kaya Osmanzâde Ahmed veled-i Osman	Diyar-ı Aherde tahsilde	?
		Numan	Sarı Karaman'da	?
		İsmail	Enderun-u hümayun tarafında	?
Medrese	3	Mustafa	Kayseri'de	?
		Abid oğlu Hüseyin	Kızılca Köy	Der sene [1]246
		İbrahim	Diyar-ı aherde	?
Yenice	1	Haşim veled-i Bekir	Mısırdı	?
Aşıkpaşa	1	Hüseyin	Tahsile gitmiş	?
Çuğun	4	Mirî-keş Merdan veled-i Halil	Boynuinceli Aşireti	?
		Ali	Boynuinceli Aşireti	?
		Mükremi	Boynuinceli Aşireti	?
		Mehmed	Boynuinceli Aşireti	?
Araz	1	Bozokluoğlu Mehmed veled-i Ömer	 Köyü	Sene [1]246
Sofular (Aydınlar)	1	Veli sipahi veled-i Hüseyin	Kaman	Sene [1]246
Temürlü (Demirli)	4	İmamoglu Ömer veled-i Mustafa	Çuğun	Der sene [1]246
		Köse Mehmedoğlu Osman veled-i Ali	Çuğun	Der sene [1]247
		Ahmed	Başköy	Der sene 1245
		Sıdıklı Aşiretinden Ahmed	Başköy	Der sene [1]246
Ömerhacılı	1	Boynu İncelü Nahırcı Mustafa veled-i Mehmed	Boynuinceli Aşireti	Der sene [1]246
Merdeşe (Bayramözü)	1	Nasuh	... Mahallesi	Sene [1]246
Tatık	1	Hıdır oğlu Türkmen Mahmud	Aşiret	Der sene [1]244
Akpınar	1	Murad oğlu Hasan	Aşiret	Der sene [1]245
Hamit	1	Tâbi' Hasan	Keskin	Der sene [1]246
Yenice ile Solaklı Mahallesi	5	Mustafa	Dersaadet'de	?
		Halil	Asitânedede	?
		Hasan	Asitânedede	?
		Himmet	Asitânedede	?
		Üsküdarî Hancı el-Hac Hasan veled-i Halil	Asitânedede	Sene [1]246
EyNEGazili	1	Mehmed veled-i İsmail	Diyar-ı aherde	?
Gözükızılı	1	Memiş veled-i Mustafa	Diyar-ı aherde	?
Sarimbey	1	İsmail veled-i İbrahim	Diyar-ı aherde	?
Hamza Fakihli (Hamzalı)	2	Mürteza veled-i Osman	Diyar-ı aherde	?
		Hüseyin veled-i Abidin	Diyar-ı aherde	?
Sarıkızlı	1	Hamza veled-i Ali	Diyar-ı aherde	?
Avşar-ı Kebir (Büyükaşar)	2	Topalzâde Zeynel veled-i Cuma	Diyar-ı aherde	?
		Habibzâde Halil veled-i Hasan	Diyar-ı aherde	?
Karabekir (Hacıhasanlı)	1	Mustafa veled-i Mehmed	Diyar-ı aherde	?
TOPLAM	37			

Ara sıra da olsa gidenlerin ne amaçla yerleşim yerinden uzak kaldıkları ile ilgili bilgilere de rastlamaktayız. Kayabaşı Mahallesinden Kaya Osmanzâde Ahmed veled-i Osman ve Aşıkpâşa Mahallesinden Hüseyin'in tahsil amacıyla Kırşehir dışında oldukları anlaşılmaktadır. Yine Kayabaşı Mahallesinden İsmail'in "*Enderun-u hümayun tarafında*" ibaresiyle Enderun'da görevli veya burayla alakalı bir iş için İstanbul'da olduğunu düşünebiliriz.

Tabloda da görüleceği üzere 1246 yılında sancak genelinde 37 kişi geçici bir süreliğine ikamet adresinden ayrılmıştır. Bunlar içerisinde 7 kişinin İstanbul'da olduğu anlaşılmaktadır. 5 kişinin ise Boynuinceli Aşireti'ne gittiği anlaşıyor. Bu kişilerden olan Yenice Mahallesinde sakin olan Haşim veled-i Bekir'in bugün sınırlarımızın dışında kalan Mısır'a gittiğini müşahade etmekteyiz.

Sakin oldukları yerden dışarıyı gidenlerin en fazla olduğu yer 5 kişi ile Mucur'a bağlı Yenice ile Solaklı Mahallesi olmuştur. Çuğun ve Demirli 4'er kişi ile takipte iken Kayabaşı ve Medrese Mahalleleri 3'er kişiyle listede yer bulmuş durumdadır. Diğer mahalleler ve köylerde ise 1 ve 2'er kişi ile yaşadıkları yerden ayrı olanların varlığı tespit edilmiştir. Bulundukları yerden başka bir yere gidenlerin 13'ü mahallelerde ikamet ederken 24'ü köylerde yaşamaktadırlar. Ayrıca gidenlerin dönüş tarihleri de bir istisna dışında verilmemiştir. Medrese Mahallesi sakinlerinden Abid oğlu Hüseyin'in Kızılca Köy'den "*Der sene [1]246*" ifadesi ile döndüğü belirtilmiştir.

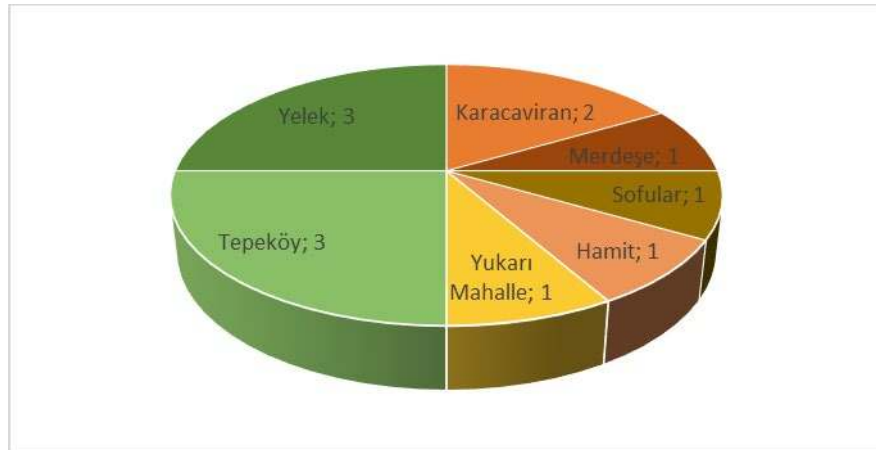
Şekil 10.10.Kırşehir sancağı genelinde 1246'da gidenler

10.7. GELENLER

Tablo 10.13. Kırşehir Sancağı Genelinde 1246'da Gelenler

Yerleşim Yeri	Gelen Sayısı	Gelen Kişi	Gelinen Yer/ler	Geldiği Tarih
Karacaviran (Karacaören)	2	Deli Yakuboğlu Yakub veled-i Abdurrahman	Aşıkpaşa Mahallesi	Sene [1]246
		Oğlu sabi Mehmed	Aşıkpaşa Mahallesi	Sene [1]246
Merdeşe	1	Karacaoğlu Türkmen Hüseyin	Aşair	Der sene [1]246
Sofular (Aydınlr)	1	Hasan Murad oğlu Ali	Akpınar	Sene [1]246
Hamit	1	Kamanlıoğlu Hacı Ömer veled-i Ahmed	Boynuinceli Aşireti	Sene [1]246
Yukarı Mahalle	1	Hüseyin veledi-i Sabi Mehmed	?	Sene [1]246
Tepeköy	3	Mehmed veled-i Uluca	Yelek	Der sene [1]246
		Oğlu mehmed	Yelek	Der sene [1]246
		Mehmedin oğlu Ahmed	Yelek	Der sene [1]246
Yelek	3	Mehmed veled-i Evlice	Benzer	Der sene [1]247
		Ahmed veled-i Mehmed	Benzer	Der sene [1]248
		Osman veled-i Ahmed	Benzer	Der sene [1]249
TOPLAM	12			

Gelenlerin durumu “*Amed an Akpınar*” ibaresi ile belirtilmiştir. Yine 1246 yılı için tam tarihler verilmemiş sadece “*Der sene [1]246*” veya “*Sene [1]246*” gibi ifadelerle yetinilmiştir. Toplamda 12 kişi mahalleler ve köyler arasında yer değiştirmiştir. Geldikleri yerlere ne zaman döndükleri ile ilgili bir kayıt bulunmamaktadır. Kişi isimleri ile hane numaralarını birlikte veremiyoruz çünkü “*Hane*” ibaresi yer alıyor, hane numarası çoğu kez yazılmamıştır. En çok gelenlerin olduğu köyler 3'er kişi ile Tepeköy ve Yelek köyleridir.

Şekil 10.11. Kırşehir sancağı genelinde 1246'da gelenler

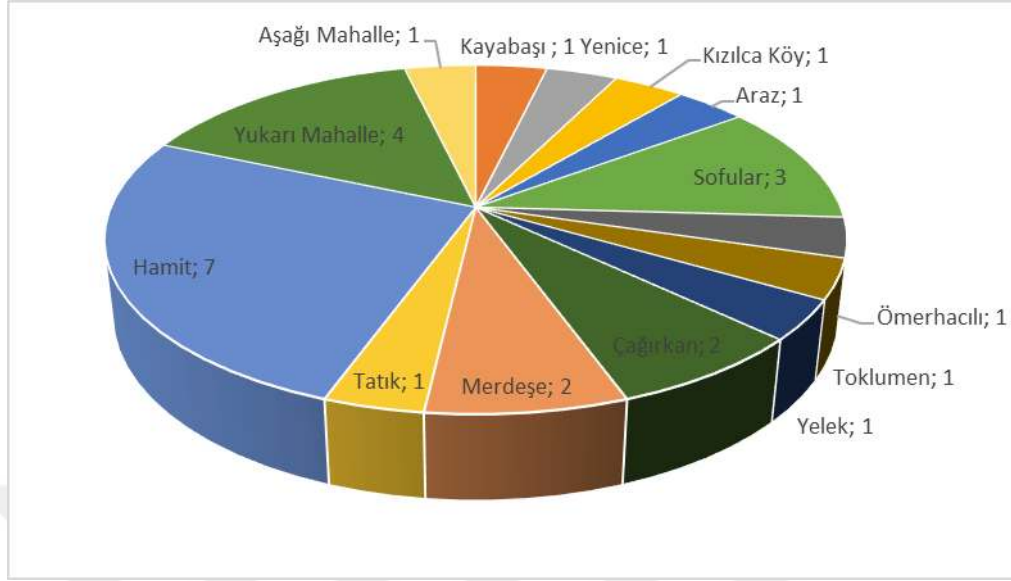
10.8. NAKİLLER

Nakiller de “*Nakl be-liva-i Erzurum*” örneğinde olduğu gibi gidilen yerin ne tür bir yerleşim yeri olduğunun bilgisine ulaşabilmekteyiz. Kimilerinde de “*Mehmed veled-i Evlice der sene [1]246*” örneğinde olduğu gibi sadece nakil tarihi verilmiş, yer belirtilmemiştir. Sancak genelinde 1246 yılında 27 nakil olayı yaşanmıştır. Bu nakillerin hangi sebepten gerçekleştiğine dair bir malumat yoktur. Nakillerin büyük bir kısmının Kırşehir ve köylerine yapıldığını yani sancak içinde nüfusun yer değiştirdiğini görmekteyiz. Bununla birlikte sancak dışına da nakil gidenlere rastlanmıştır. Merdeşe Köyünden Gevrek İbrahim veled-i Hüseyin [1]246 senesinde Ankara Livası’na giderken, Mucur Yukarı Mahalleden Acerlioğlu

Tablo 10.14. Kırşehir Sancağı Genelinde 1246’da Nakil Olanlar

Yerleşim Yeri	Giden Sayısı	Giden Kişi	Gidilen Yer/ler	Nakil Tarihi
Kayabaşı	1	Osman Kavas-zâde mehmed sabi	Medrese Mahallesi	Sene [1]246
Yenice	1	Kara Adalızâde Halil veled-i Hacı Memiş	Nevşehir Kasabası	Sene [1]246
Kızılca Köy	1	Osman Sofuoğlu Ömer veled-i Receb	Karacaviran	Sene [1]246
Araz	1	Sagır Ali	Araz Köyü	Sene [1]246
Sofular (Aydınlar)	3	Kürd İsmail veled-i Hasan	...?	Sene [1]246
		Oğulları Hasan	...?	Sene [1]246
		Nahırcı Murtaza	Aşiret	Sene [1]246
Ömerhacılı	1	Çadırlı Kürd Memiş veled-i kara İbrahim	Duman Aşireti	Sene [1]246
Toklumen	1	Köroğlu Göçebe Ömer veled-i Bekir	... Köyü	Sene [1]246
Yelek	1	Mehmed veled-i Evlice	-	Der sene [1]246
Çağırkan	2	Savruklu Türkmen Ömer veled-i Hevl	Pehlivanlı Aşireti	Sene [1]246
		Osman’ın yeğeni Himmet veled-i Hüseyin	Hamit	Sene [1]246
Merdeşe	2	Gevrek İbrahim veled-i Hüseyin	Ankara Livası	Sene [1]246
		Meşinoğlu Yunus veled-i Mustafa	Tatık Köyü	Sene [1]246
Tatık	1	Şerefli Türkmanî Sarı Musa oğlu Hasan	Pehlivanlı Aşireti	Sene [1]246
Hamit	7	Boynu İncelü Aşiretinden Hacı Ali oğlu Musa	Boynuinceli Aşireti	Sene [1]246
		Yine Boynu İncelü aşiretinden Mustafa	Pehlivanlı Aşireti	Sene [1]246
		Yine Aşiret-i mezkurdan Kınalıoğlu Abdullah	Boynuinceli Aşireti	Sene [1]246
		Yine Aşiret-i mezkurdan Adalı Mehmed	Boynuinceli Aşireti	Sene [1]246
		Yine İlyasoğlu Ahmed veled-i İsmail	Boynuinceli Aşireti	Sene [1]246
		Yine Öksüzöğlu Nahırcı veli veled-i İbrahim	Boynuinceli Aşireti	Sene [1]246
		Yine Bıyıklıoğlu Mehmed veled-i Yusuf	Boynuinceli Aşireti	Sene [1]246
Yukarı Mahalle	4	Acerlioğlu Hüseyin veled-i Süleyman	Erzurum Livası	Sene [1]246
		Oğulları sabi Süleyman	Erzurum Livası	Sene [1]246
		Bozoğlu İbiş veled-i Cuma	Bozok Livası	Sene [1]246
		Oğlu sabi Hüseyin	Bozok Livası	Sene [1]246
Aşağı Mahalle	1	Pancarcı-zâde Mustafa veled-i Bektaş	?	Sene [1]246
TOPLAM	27			

Hüseyin veled-i Süleyman ve oğlu Süleyman [1]246 Erzurum Livası'na, Bozoğlu İbiş veled-i Cuma ve oğlu Hüseyin [1]246 senesinde Bozok Livası'na nakil gitmişlerdir.

Şekil 10.12. Kırşehir sancağı genelinde 1246'da nakil olanlar

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmamıza konu edindiğimiz 3526 numaralı defterde sadece nüfusun sayısı hakkında bir bilgi bulunmuyor. Öncelikle hangi köy, kasaba ya da kazanın nereye bağlı olduğu yani idari bölümler hakkında bilgiye ulaşp tarihsel coğrafyasının tahmini bir haritasını çıkarabiliriz. Günümüzdeki idari bölümlenişle karşılaştırmalar yapma imkânı bulabiliriz. Örneğin Kırıkkale günümüzde Kırşehir'den ayrı bir il konumuna yükselmiştir. Hacıbektaş tarafı Nevşehir'e bağlanmıştır. Bütün nüfus defterlerinin incelenmesi sonucunda Osmanlı Devleti'nin 1830'lu yıllardaki idari haritasına da ulaşabiliriz.

1830 sayımlarının ilk olması bakımından birtakım hatalar yapılması gayet doğaldır. Nitekim kimi zaman sayfa sonlarında ve köy nüfusunun sayılıp bitirildiğinde toplamlarda bir takım ufak hatalar yapıldığı olmuştur. Ancak biz bu hesaplamaları bilgisayar ortamında yaptığımızdan hatayı en aza indirmeye çalıştık. Hatasız bir iş ortaya çıkardığımız iddiasında da değiliz. Hatta istatistik uzmanları bile bu tür sayım işlemlerinde kesinlik olmayacağını minimum da olsa hata payının olabileceğini belirtmektedirler. Bu bağlamda biz de sancığın Müslüman nüfusunu 1246 yılına ait yoklama kayıtlarını da işin içine katarak tahmini olarak 14573 olarak hesap ettik. Sancakta 5 kaza, 12 mahalle, 122 köy ve 1 kasabanın bulunduğu anlaşılmıştır. Özellikle nakil, gelme ve gitme kayıtlarının tam kaydedilmemesi nüfus hareketlerinin doğru tespitini engellemektedir. Bazı kişilerin yaş kayıtlarının bulunmaması, asker olanların yaşlarının kayda geçmemesi sancaktaki yaş gruplarının ve yaş ortalamasının belirlenmesini zorlaştırmaktadır.

Sayımın asıl gayesi olan asker çağındakilerin sayısını belirlemek olduğu için matlupların yazımında daha itinalı olunduğunu fark ettik. Mansûrede olanlar Redifler ve diğer askerlikle ilgili görevleri bulunanlar kayıt altına alınmıştır.

Hane kayıtlarında ise hane numaralarının düzenli biçimde verilmediği kimi zaman bir numaranın atlandığı, kimi zaman da aynı numaranın farklı hanelere verildiği, çoğu yerde numara verme yerine hane yazmakla yetinildiğini tespit edilmiştir.

XIX. yüzyılda sancakta dedenin adının toruna verilmesi geleneğinin günümüzde de az da olsa görüldüğünü fark ettik.

Defterlerde genel olarak eşkal kayıtlarının verilmesi sancakta yaşayanların tipolojilerinin ortaya konmasını mümkün kılmaktadır. Daha çok ak ve kara sakal ile kara bıyık eşkali sancak genelinde yaygındır. Bir kısım defterlerin aksine incelediğimiz 3526 numaralı defterde boy eşkaline hiçbir sayfada yer verilmemiştir.

Sancakta engelliler de kayıt altına alınmıştır. İşitme, konuşma, görme, bedensel ve zihinsel engellere rastlanmıştır.

Adı geçen defterde meslek kayıtlarına da yer verilmiş olup özellikle nefis dediğimiz merkezlerde meslek kayıtlarına daha çok rastlamaktayız. Tüccar kayıtlarına ise sadece bir yerde rastlanmıştır. Bu mesleklerin bir bölümü o gün revaç bulsa da günümüzde bunların bir kısmı kaybolmuş veya sembolik anlamda devam ettirilmeye çalışılıyor.

Ayrıca kişileri tanımlayan lakap ve sıfatlara oldukça fazla yer verilmiş. Soyadı olmadığından insanları teşhiste bu yola başvurulmuş olmalıdır. Çok ilginç lakaplara ve sıfatlara hatta adlara rastladık.

Defterde rastladığımız bir sorun ise imla hatalarıdır. Örneğin torun kelimesinin “tı ile yazılması gerekirken “güzel te” ile yazılmıştır. Bu ve bunun gibi imla hataları varlığı bir de lakapların, adların ve sıfatların bölge ağzına söylenip yazılması belge okumada işimizi bir hayli zorlaştırdı.

Sonuç olarak bütün eksikliklerine rağmen inceleme konumuz olan nüfus defterinin Kırşehir Sancağının tarihinin aydınlatılmasında, nüfus ve toplum yapısının ortaya çıkarılmasında, çok kıymetli bilgiler vereceği kanaatindeyiz.

Çalışmamızın nihayetinde Kırşehir Sancağına ait tespit edebildiğimiz 66 nüfus ve yoklama defterinin -ki bunların bir kısmı çalışılmış durumda- bir proje kapsamında transkripsiyonlarının ve değerlendirilmelerinin yapılarak şehrimizin tarihine katkıda bulunulabilir.1830 yılına ait nüfus defterlerinden baz alınarak bütün yerleşim yerlerini de kapsayacağı için Kırşehir Sancağının ayrıntılı bir idari taksimatı yapılabilir. Ayrıca 1830 yılında Kırşehir Sancağında aile yapısı gibi konularda müstakilen çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

A. Arşiv Kaynakları

A.1.Nüfus Defterleri

BOA, Nüfus Defterleri,NFS.d.. 3526.

B. Telif ve Tetkik Eserler

(tarih yok). 12 18, 2019 tarihinde <http://www.kirsehir.gov.tr/cografya> adresinden alındı

Acun, F. (1999). Osmanlı Tarihi Araştırmalarının Genişleyen Sınırları: Defteroloji. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*(1), 319-332.

Ahmet, E., Terzi, M. A., & Alacagöz, M. A. (2014). *Osmanlı Nüfus Defterlerinde Kırkkale 1840* (s. XX). içinde Ankara: Berikan Yayınları.

Akbal, F. (1961). 1831 Tarihinde Osmanlı İmparatorluğunda İdari Taksimat ve Nüfus. *Belleten*, 15(60), 617-628.

Akbayar, N. (Ekim 2003). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü* (2 b.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Akbayır, N. (1985). Tanzimattan Sonra Osmanlı Devleti Nüfusu. N. Akbayır içinde, *Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi* (Cilt 5, s. 1238-1246). İstanbul: İletişim Yayınları.

Alptekin, C. (1989). *Türkiye Selçukluları*. Çağ Yayınları.

Aydın, M. (1990). Sultan 2. Mahmud Döneminde Yapılan Nüfus Tahrirleri. *Sultan 2. Mahmud ve Reformaları Semineri* (s. 81-106). İstanbul: İÜ Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Aygün, N. (2016). *Nüfus Defterlerinde Aksaray'ın Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1830-1845)* (Cilt 1). Ankara: Somuncu Baba Tarih ve Kültür Araştırmaları Uygulama Merkezi.

Barkan, Ö. L. (1940). Türkiye’de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri 2. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 2(2), 214-247.

Barkan, Ö. L. (1940-1941). Türkiye'de İmparatorluk Devirlerinde Nüfus ve Arazi Tahrirleri. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 2(1-2), 20-60.

- Barkan, Ö. L. (2000). Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi. *Osmanlı Devletinin Sosyal ve Ekonomik Tarihi* (Cilt 2, s. 1402-1409). içinde İstanbul: İstanbul Üniversitesi Rektörlük Yayın No:4214.
- Başaran, M. (2017). 1830 – 1842 Yılları arasında Nüfus Defterleri Kapsamında Ödemiş ve Köyleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 307-321. doi:10.30803/adusobed.349447
- Cihan, A. (1990). *Kırşehir ve İlçeleri*. Kırşehir: Özgün Matbaacılık.
- Çadircı, M. (1980). 1830 Genel Sayımına Göre Ankara Şehir Merkezi Nüfusu Üzerine Bir Araştırma. *Osmanlı Araştırmaları* 1, 109-132.
- Çiçek , K. (1995, Ağustos). Osmanlı Tahrir Defterlerinin Kullanımında Görülen Bazı Problemler ve Metod Arayışları. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 93-111.
- Çimen, A. (2012). Sayım, Kayıt düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlı Nüfus Hizmetleri. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 183-216.
- Dağdelen, İ. (2012). *Beykoz Nüfus Defterleri*. İstanbul: Beykoz Belediyesi Kültür Yayınları no:26.
- Devellioğlu, F. (1990). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat* (9 b.). Ankara: Aydın Kitabevi.
- Gül, A. (2015). Son Dönem Osmanlı Eğin Nüfus Defterleri ve Bize Sundukları. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 7, 87-104. Nisan Pazartesi, 2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/324989> adresinden alındı
- Güneş, M. (Kış 2014). Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili. *Gazi Akademik Bakış*, 8(15), 214-240.
- Karal, E. Z. (1997). *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı*. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.
- Karpat, K. H. (2010). *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)* (2 b.). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kılıç, M. E. (tarih yok). *Selçuklu Döneminde Kırşehir XIII-XIV. Yüzyıllarda Kırşehir ve Yöresinin Siyasî, Sosyal, Kültürel ve Dinî Tarihi*. Ankara: Kırşehir Valiliği Kültür Hizmetleri Yayınları Yayın No:33.
- Kırşehir. (1977). *İslam Ansiklopedisi* (Cilt 6, s. 764-767). içinde İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kütükoğlu, M. S. (2010). *Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Sözlüğü*. İstanbul: MEB Yayınları.

- Ruben, W. (2014). *İç Anadolu'da Küçük Bir Eskiçağ Şehri: Kırşehir*. (C. Sakallı, Çev.) Kırşehir: Kırşehir Belediyesi Kültür-Tarih Yayınları Dizisi 14.
- Saraç, H. (1997). *Ekonomik ve Sosyal Boyutuyla İslamda Nüfus Politikası*. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Sezen, T. (2017). *Osmanlı Yer Adları* (2 b.). Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Ş. S. (1995). *Kâmûs-ı Türkî* (5 b.). İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Ş. S. (1995). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Şahin, İ. (2011). *Tarih İçinde Kırşehir*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Şemsettin, S. (2014). *Kâmûs-ı Türkî (Latin Harfleriyle)* (4 b.). (R. GÜNDOĞDU, N. ADIGÜZEL, & E. F. ÖNAL, Dü) İstanbul: İdeal kültür&yayıncılık.
- Tarım, C. H. (1940). *Kırşehir Tarih ve Coğrafya Lügati*. Kırşehir: Kırşehir V. Matbaası.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1979). Liva. İ. H. UZUNÇARŞILI içinde, *İslam Ansiklopedisi* (Cilt 7, s. 63). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Osmanlı Tarihi* (Cilt 1, s. 58-59). içinde Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Ünsal, V. (Ekim 2012). *Eskiçağda Kırşehir ve Çevresi*. Kayseri: Kırşehir Belediyesi Kültür-Tarihi Yayınlar Serisi Yayın No:11.
- Ünsal, V., Karaköse, H., Tuğluca, M., & Özüçetin, Y. (2014). *Kırşehir (Siyasî Tarihi ve Kırşehir Tarihi Bibliyografyası)* (1 b.). Ankara: Gökçe Ofset Matbaacılık.
- Yıldırım, H. O., Yılmaz, N., & Genç, Y. İ. (Dü). (2000). *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi* (İkinci Baskı b.). İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Yılmaz, A. (2006). *Küçük Asya'nın Kır-Şehri*. Ankara: Kırşehir Belediyesi Kültür-Tarihi Yayınlar Serisi Yayın No: 1.
- Yinanç, R. (1989). *Dulkadir Beyliği*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Yüksel, A. (2013). *Tirebolu Kazası Nüfus Defteri* (1 b.). İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.
- Yüksel, A., & BALCI, S. (2014). *Harşit Nahiyesi Nüfus Defteri* (1 b.). İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.

SÖZLÜK

A'mâ: Kör

Ağa-yı Derbend: Derbent muhafızı yerine kullanılır bir tabirdir.

Âfil: Kör, a'mâ, sakat.

Amed: Gelme, geliş

Amed-ü Şüd: Gidiş-geliş, varıp gelme, geldi gitti.

A'rec: Topal, aksak.

Asâkir-i Redif: İhtiyat askeri. Mansûreye destek sağlamak için halkı uzun süre askerlikte tutmadan, kendi bölgelerinde eğiterek iç güvenliği sağlayan yedek kuvvetler.

Attar: Güzel kokular, iğne iplik gibi şeyler satan, aktar.

Ayan: Bir memleketin ileri gelenleri.

Azâde: Hür, serbest.

Be: Kelimelere -e halini verir.

Ber: Üzere, alan, getiren, götüren.

Bezzâz: Bezci, kumaş satan, manifaturacı.

Bin: Oğul

Birader: Kardeş, erkek kardeş.

Bîzebân: Dilsiz

Cânib: Taraf, cihet, yan

Çulha: Dest-gâhta işleyen, bez vesaire mensucat dokuyan, dokuyucu, nessâc.

Der: -de içinde

Derzi: Dikiş ile yiv yapan, terzi.

Diyâr-ı Âhar: Başka memleket.

Dökmeci: Dökümcü demek

Duhancı: Tütüncü.

El-Hac: Hacı.

Eimme: İmamlar

Eimme vekili: İmam vekili

Emred: Henüz sakal ve bıyığı çıkmamış tüysüz.

Eskici Sakka: Kırba ile arkada veya hayvanla su taşıyan adam.

Eşhür: Aylar

Etmekçi: Ekmekçi.

Eyyam: Günler, gündüzler.

Fevt: Ölüm.

Gâib: Yok olan, kayıp.

Gözleri Müşevveş: Gözleri belirsiz, karışık, düzensiz, karmakarışık.

Gulâm: Tüyü bıyığı çıkmamış delikanlı genç, köle, esir, kölemen.

Güherçileci: Barut imalatına kullanılan maddeyi alıp satan kişi.

Hazinedar: Bir hazinenin idare ve muhafazasına memur adam.

Hımhım: Burundan söyleyen, burnu sakat olmakla sesi hımhım eder gibi çıkan kişi.

Huteba: Hutbe okuyanlar, hatipler.

İç Ağası: Osmanlı padişahları sarayında ve hizmetinde bulunanlar için kullanılan bir tabirdir.

İhtiyar-ı Karye: Köy ihtiyar heyeti.

Kaideci: Ayaklık yapan kişi.

Kârhaneci: İş yeri sahibi.

Karye: Köy.

Kassâb: Kasap.

Kıranta: Kır, kır serpmiş, kırla karışık.

Kilerci: Yiyecek ve içecek şeyleri muhafaza ve lüzumlu yerlere vermek suretiyle sarf eden memurun ünvanıdır.

Kizir: Köy muhtarının yamağı niteliğinde olan köy kethüdası.

Kol Ağası: Yüzbaşılıkla binbaşılık arasındaki rütbenin adıdır.

Köfterci (Köftürcü): Köftür satıcısı.

Köşker: Yemeni denilen bir tür ayakkabı diken kimse.

Li: İçin, ötürü, dolayı, yüzünden.

Liva: Sancak.

Marîz: Hasta, sayrı.

Mecnun: Çıldırılmış, Deli, Divane.

Meczûb: Deli, divane, mecnun.

Meflûç: Felç olmuş, felçli.

Miralay: Alay beyi, albay.

Molla (Mulla): Büyük kadı, büyük âlim.

Muhtedi: Hilekâr, dalavereci.

Muhzır: Şeriat mahkemelerinde mübaşir hizmetini gören kimse.

Müsinn: Yaşlı, geçkin, kocamış, ihtiyar.

Müzellef: Yüzünde yeni yeni tüyler çıkan.

Nahiye: Kazadan küçük köyden büyük idari birim.

Nakîb: Bir kavim ya da kabilenin reisi. Bir tekkede şeyhin yardımcısı olan en eski derviş veya dede.

Nalıncı: Genellikle hamam gibi ıslak zeminlerde giyilen ağaçtan yüksek tabanlı ayakkabı yapan kimse.

Neccâr: Dülger, marangoz.

Nefs: Merkez.

Pir-i Fâni: Koca, yaşlı, ihtiyar adam.

Postnişin: Tekke şeyhi.

Reaya: Hristiyan tebaa, halk. Vergi veren halk.

Reft: Gitme gidiş.

Sabî: Üç yaşını tamamlayan erkek çocuk.

Saraç: Eyer vesaire at takımı yapan ve satan kimse.

Seyyid: Hz. Hasan'ın soyundan olan kimse.

Sinn: Yaş.

Şabb-ı Emred: Henüz sakalı bıyığı çıkmamış genç.

Şehr-emini: Belediye reisi.

Şod (Şüd): Gitti, geçti, gitme, gidiş.

Tâbi': Bağlı.

Teka'üd: Emekliye ayrılma, emeklilik.

Tekye-nişin: Tekkede oturan derviş.

Ter bıyık: Henüz çıkmış bıyık.

Tüvana: Güçlü kuvvetli.

Veled: Çocuk, erkek evlat, oğul.

Veled-i manevi: Evlatlığa kabul edilen ahret evladı.

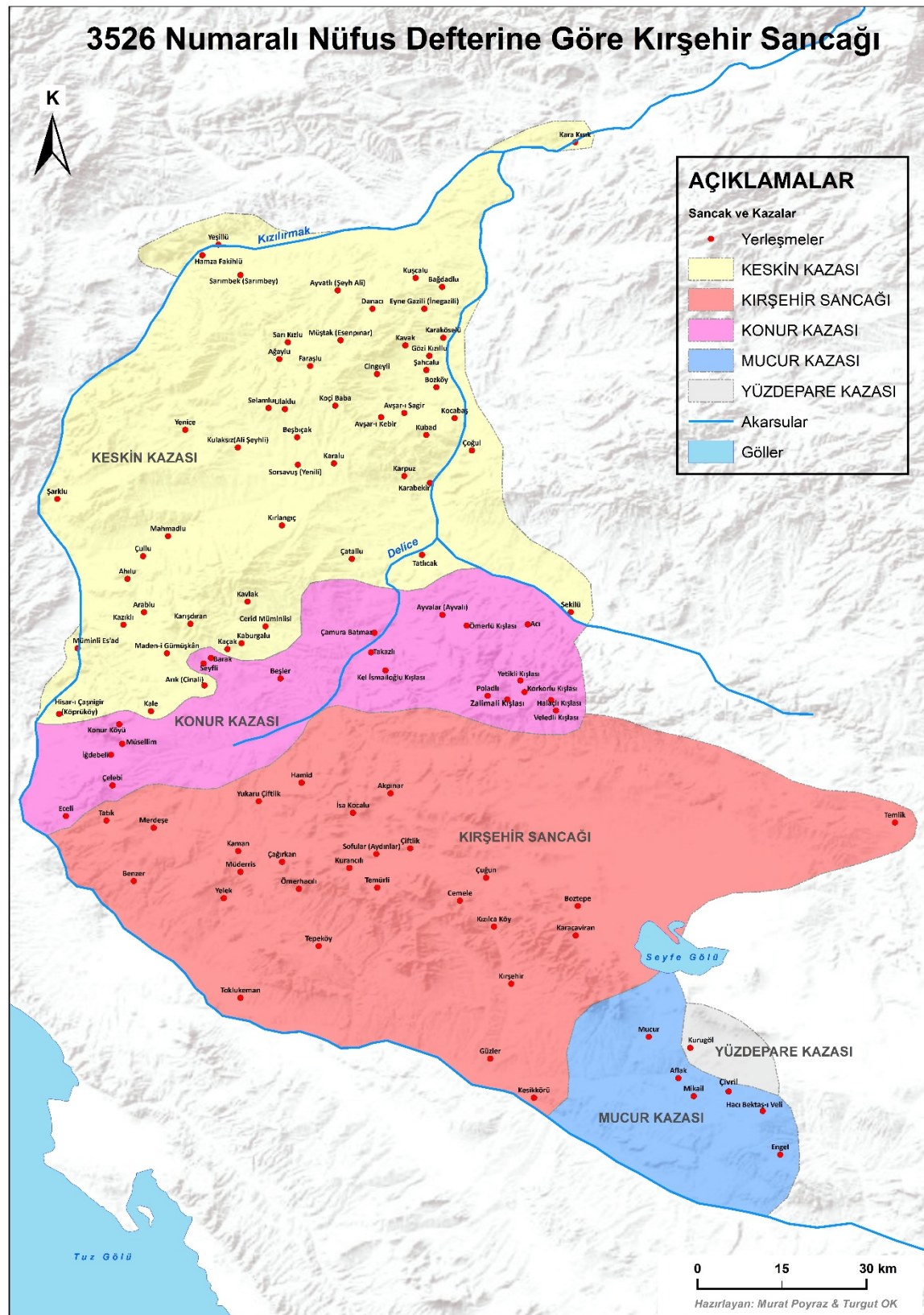
Yekçeşm: Tek gözlü.

Zâde: evlat, oğul.

Zaviyedâr: Küçük tekke şeyhi.

EK 1. Haritalar

Harita 1. 3526 numaralı nüfus defterine göre Kırşehir sancağı yerleşim yerleri haritası

EK 2. Tablolar

Tablo 1. Sancak Genelinde Lakaplar

Abaloğlu	Abalızâde	Abazaoğlu	Abazazâde
Abazekzâde	Abbas çelebizâde	Abbasoğlu	Abbaszâde
Abdalzâde	Abdanoğlu	Abdi hocaoğlu	Abdioğlu
Abdizâde	Abdullahoğlu	Abdullahzâde	Abdurahmanzâde
Abdurrahman ağazâde	Abdurrahmanoğlu	Abdurrahmanzâde	Abdülfattahoğlu
Abdülfattahzâde	Abdülganioğlu	Abdülganizâde	Abdülkerimoğlu
Abidoğlu	Acem ağazâde	Acem kızioğlu	Acemoğlu
Acemzâde	Acerlioğlu	Acı fakihoğlu	Acipayamoplu
Acuzâde	Afiyetzâde	Aflak köylü	Ağ osmanzâde
Ağaca koyunluzâde	Ağazâde	Ağca kocalı	Ağca osmanzâde
Ağcaluzâde	Ağcaoğlu	Ağcazâde	Ağcızâde?
Ağiroğlu	Ağziyarım	Ahmed başoğlu	Ahmed beşeoğlu
Ahmed beyzâde	Ahmed dayıoğlu	Ahmed efendizâde	Ahmed hasanzâde
Ahmed kethüdazâde	Ahmed kocaoğlu	Ahmed sipahioğlu	Ahmedoğlu
Ahmedzâde	Ahraszâde	Ahresoğlu	Ahresoğlu?
Ahrumzâde?	Ahuoğlu?	Aişezâde	Ak aydınlıoğlu
Ak hüseyinoğlu	Ak mehmedoğlu	Ak musaoğlu	Ak oğlanoğlu
Ak sakaloğlu	Ak velioğlu	Akbıyık oğlu	Akbıyıkzâde
Akçaoğlu	Akdağlı	Akdağlıoğlu	Akiloğlu
Aksaraylıoğlu	Aksayraylıoğlu	Al aişaoğlu?	Ala fakihoğlu
Alabacak oğlu	Alaca abalızâde	Alacalıoğlu	Alacalızâde
Alaeddinoğlu	Alâmîoğlu	Alaybeyizâde	Alcalıoğlu
Alcı bektaşoğlu	Alcı hasanoğlu	Alcıoğlu	Alcızâde
Alemderezâde	Ali ağazâde	Ali akçaoğlu	Ali balizâde
Ali başoğlu	Ali beyoğlu	Ali beyzâde	Ali çelebioğlu
Ali efendizâde	Ali fakihoğlu	Ali fakihzâde	Ali hoca oğlu
Ali hüsamioğlu	Ali imamzâde	Ali kethüdaoğlu	Ali kethüdazâde
Ali koca oğlu	Ali kocazâde	Ali kölezâde	Ali oruczâde
Ali pirzâde	Ali sipahizâde	Ali şeyhoğlu	Ali takiyzâde
Ali<çelebioğlu	Aliçavuşoğlu	Aliçecelebioğlu	Alioğlu
Alizâde	Altaşoğlu	Altıkulaçoğlu	Altıparmak oğlu
Altunluzâde	Anasızoğlu	Anbarcıoğlu	Apilzâde
Api oğlu?	Arab alioğlu	Arab alizâde	Arab avurtluzâde
Arab kızioğlu	Arab kızızâde	Arabacızâde	Arabîzâde
Arabkirlıoğlu	Arabkirlizâde	Araboğlu	Araboğlu türkmen
Araz köylü	Araz köylüzâde	Arazlıoğlu	Arbetoğlu?
Arbetzâde?	Ardıçoğlu	Aretikoğlu?	Arikoğlu
Arıkzâde	Arıoğlu	Arifzâde	Armasınluzâde
Arnabudzâde	Arslanoğlu	Arslanzâde	Aryacızâde
Asyazâde	Aşcıoğlu	Aşcızâde	Aşık ahmedoğlu
Aşık himmetzâde	Aşık mehmedoğlu	Aşıroğlu	Aşırzâde
At musazâde	Atbaşoğlu	Atış? İmamoğlu	Atlıoğlu
Atmacaoğlu	Atmacazâde	Avanoğlu	Avareoğlu
Avarezâde	Avcıoğlu	Avcızâde	Avşarlıoğlu
Avşaroğlu	Avşaroğlu	Avuçoğlu	Avurgalı/urgalizâde
Ayanoğlu	Ayanzâde	Aydınlıoğlu	Aydınoğlu
Aynazâde	Ayntabîzâde	Ayvatlıoğlu	Ayvaz oğlu
Az ilcioğlu?	Azekioğlu?	Azmioğlu	Azrailoğlu
Babozâde	Bacaksız alioğlu	Bademoğlu	Bağcıoğlu
Bağçecioğlu	Bağdadoğlu	Bağrı açık	Bahaddinli
Baharoğlu	Baharzâde	Bakıoğlu	Balcıoğlu
Balışeyhlioğlu	Balışeyli	Balı deme oğlu?	Balıoğlu
Balizâde	Baloğlu	Baltacıoğlu	Balyanoğlu

Banakzâde	Banaloğlu?	Basımcıoğlu	Başcavuşoğlu
Başdeli	Başı büyükoğlu	Batır alizâde	Batmanoğlu
Battaloğlu	Battalzâde	Bayat tavşanoğlu	Bayındıroğlu türkmen
Bayındırüşağı Türkmen	Bayındırzâde	Bayrakdaroğlu	Bayrakdarzâde
Bayramlıoğlu	Bayramoğlu	Bayramzâde	Bayrızâde
Bekâroğlu	Bekir ağazâde	Bekir beyoğlu	Bekir efendizâde
Bekir fakihoğlu	Bekir fakihzâde	Bekir gulamoğlu	Bekir gulamzâde
Bekir içaçasioğlu	Bekir mustafazâde	Bekir onbaşızâde	Bekiroğlu
Bekirzâde	Bektaş kocaoğlu	Bektaşoğlu	Bektaşzâde
Benefşezâde	Benlizâde	Berberoğlu	Berelioğlu
Berrak? Hafizzâde	Beş pınaroğlu	Beşiroğlu	Beşirzâde
Beştüylüoğlu	Beterzâde	Bey hüseyinzâde	Beyalzâde?
Beyceğizzâde	Beyimoğlu	Beylikçioğlu	Beynamazoğlu
Beyoğlu	Bezircioğlu	Bıçakoğlu	Bıdakoğlu
Bıyık ibişoğlu	Bıyık mahmudoğlu	Bıyık osmanzâde	Bıyıklıoğlu
Bıyıklızâde	Bıyık oğlu	Bıyıksızoğlu	Bıyıkzâde
Birdaloğlu	Biyecizâde?	Bîzeban oğlu	Bodrumluzâde
Boduroğlu	Bodurzâde	Boladoğlu	Bolvadinlioğlu
Borucuzâde	Bostancioğlu	Bostanzâde	Boşnak
Boşnakzâde	Boyacıoğlu	Boyacızâde	Boyakçioğlu
Boyakçızâde	Boynu eğrizâde	Boynu inceli	Boynu incelizâde
Boynueğri	Boynueğrioğlu	Boz ahmedoğlu	Boz dayioğlu
Bozacıoğlu	Bozgözlüzâde?	Bozoğlanoğlu	Bozoğlu
Bozoğluoğlu	Bozoğluzâde	Bozokluoğlu	Bökeoğlu
Bökezâde	Bölükbaşızâde	Börekoğlu	Brahimzâde
Buçukzâde	Budakoğlu	Budakzâde	Burçluzâde
Bursalızâde	Burukoğlu	Bükbaşoğlu	Büyüklüoğlu
Büyüklüzâde	Cabiroğlu	Caferoğlu	Caferzâde
Calenderoğlu	Cam sarızâde	Camusoğlu	Canbaz oğlu
Canikli	Canlıoğlu	Canlıoğlu?	Carakaroğlu?
Cavcavoğlu	Cebecioğlu	Cebahanecioğlu	Cebiroğlu
Cebroğlu	Celeboğlu	Celil imamoğlu	Celiloğlu
Celladoğlu	Cellatoğlu	Cemakizzâde?	Cemaloğlu
Cemele hasanoğlu	Cemele köylü	Cemele köylü kırpık oğlu	Cemeleoğlu
Cengiz oğulları	Cengizzâde	Cennetzâde	Cerib velizâde
Cerid	Ceridzâde	Cervoğlu	Ceryalzâde
Ceve alizâde	Cevizoğlu	Cevvalzâde	Cevz musaoğlu
Ceylan alioğlu	Cınbız oğlu	Cici musaoğlu	Çigalizâde
Çigalzâde	Çigercizâde	Cilleoğlu	Çimalzâde
Cin alizâde	Cin hasanoğlu	Cin numanoğlu	Cin velizâde
Civanoğlu	Civanzâde	Civelekoğlu	Civelekzâde
Civiroğlu	Civleklioğlu?	Cuburzâde	Cumaoğlu
Cumazâde	Cücoğlu	Cücüoğlu	Cülâbzâde
Cürdoğlu	Çadırılı kürd	Çağırkan köylüzâde	Çağırkanlıoğlu
Çakaloğlu	Çakır ahmedoğlu	Çakiroğlu	Çakşırlızâde
Çam alioğlu	Çanakçioğlu	Çanaklıoğlu	Çandarzâde
Çapacıoğlu	Çarıkoğlu	Çarkçioğlu	Çatalbaşoğlu
Çatalı kara güllanoğlu	Çatallızâde	Çatroğlu	Çavunduroğlu
Çavuşoğlu	Çavuşzâde	Çayiroğlu	Çaylakoğlu
Çelebioğlu	Çelebizâde	Çelenkoğlu	Çelikoğlu
Çeltikoğlu	Çemişkezekli	Çeneklioğlu	Çerçi ömeroğlu
Çerçizâde	Çeri velioğlu	Çerkesoğlu	Çetinbaşzâde
Çetinzâde	Çevirik/çörekzâde	Çıplakoğlu	Çırakzâde
Çıtakoğlu	Çıtakzâde	Çibaşzâde?	Çiçekoğlu
Çiftçi velioğlu	Çiftçioğlu	Çiftliklioğlu	Çil musazâde
Çil osmanoğlu	Çilingiroğlu	Çilzâde	Çimen oğlu

Çircioğlu	Çitçioğlu	Çivicizâde	Çivrilili deli mehmedoğulları
Çoban mehmedoğlu	Çobanoğlu	Çobanzâde	Çolakoğlu
Çolakzâde	Çopurzâde	Çorakçioğlu	Çorakoğlu
Çorluoğlu	Çorumluoğlu	Çorumluzâde	Çömlekçioğlu
Çöp hüseyinzâde	Çörekoğlu	Çubuk hasanoğlu	Çubukioğlu
Çubüstüoğlu?	Çuğunlu Deli Mehmedzâde	Çukadaroğlu	Çukadarzâde
Çukinzâde?	Çulha alioğlu	Çulha hasanoğlu	Çulha/çöloğlu
Çulhaoğlu	Çürükoğlu	Dağ mehmedoğlu	Dal ahmedoğlu
Dal tabanoğlu	Dalaklıoğlu	Dalileoğlu	Danacızâde
Danfazoğlu?	Danyalzâde	Daricioğlu	Daverzâde
Davudoğlu	Davulcuzâde	Dayı hüseyinoğlu	Dayoğlu
Daykırinoğlu?	Deburoğlu	Dede mehmedzâde	Dedemusaoğlu
Dedeoğlu	Dedezâde	Değirmencioğlu	Değirmencizâde
Del imehmedoğlu	Deli ahmedoğlu	Deli alioğlu	Deli alizâde
Deli arslan	Deli balioğlu	Deli bâlioğlu	Deli bazarganoğlu
Deli bekiroğlu	Deli budakoğlu	Deli çobanoğlu	Deli emehmedzâde
Deli eyyübzâde	Deli haliloğlu	Deli hasanoğlu	Deli hüseyinoğlu
Deli ibrahimoğlu	Deli karaoğlu	Deli kocazâde	Deli musazâde
Deli mustafaoğlu	Deli sarızâde	Deli süleymanoğlu	Deli velioğlu
Deli velizâde	Deli yakuboğlu	Deli yusufioğlu	Delibâlioğlu
Delibaşoğlu	Delicanoğlu	Delioğlanoğlu	Demikzâde
Demircioğlu	Demircizâde	Demirzâde	Demuci? Alizâde
Demucizâde?	Derdi/dördizâde	Dere mahmudoğlu	Derelioğlu
Dereoğlu	Dermanzâde	Derviş alioğlu	Derviş alizâde
Derviş süleyman ağazâde	Derviş süleymanoğlu	Dervişoğlu	Dervişoğlu mustafa
Dervişzâde	Deve kıranoğlu	Deve kıranzâde	Devecioğlu
Devekıranoğlu	Dırazoğlu	Dilleroğlu	Dilsizoğlu
Dingilioğlu	Dini? Kuruoğlu	Diyabzâde	Dizlioğlu
Doruluoğlu	Dödüoğlu	Döndüoğlu	Duduoğlu
Duduzâde	Duhancıoğlu	Duhancızâde	Duman/domanzâde
Dumanoğlu	Durakoğlu	Durmuşoğlu	Dûroğlu
Düşenzâde	Düşzâde	E(d)rişoğlu	E(d)rişuşağı
Ebbekirzâde	Ebubekirzâde	Edhemoğlu	Edhemzâde
Efendizâde	Eğercioğlu	Eğlenceoğlu	Eğri alioğlu
Eğrioğlu	Ehresoğlu	Ejderhazâde	Ekber eminoğlu
Ekinlioğlu	Ekmekçioğlu	Ekşioğlu	Ela mansurzâde
Elaldioğlu	Elbistanoğlu	Eldiroğlu	Elek kıziloğlu
Eleklioğlu	Elvanoğlu	Emin efendizâde	Emir abdullahoğlu
Emir abdullahzâde	Emir ahmedoğlu	Emir alioğlu	Emir alizâde
Emir beyoğlu	Emir haliloğlu	Emir hasanoğlu	Emir hüseyinoğlu
Emir mahmudoğlu	Emir mehmedoğlu	Emir osmanoğlu	Emir osmanzâde
Emir ömeroğlu	Emir şabanoğlu	Emir velioğlu	Emirceoğlu
Emirdağlıoğlu	Emirhanioğlu	Emirhasanoğlu	Emiroğlu
Emirzâde	Enbiyaoğlu	Enbiyazâde	Engellizâde
Enzel alioğlu	Enzelioğlu	Erbioğlu?	Erevikli
Ereviklizâde	Ergilioğlu	Eriklizâde	Ersanzâde
Ese beyzâde	Ese fakihzâde	Esefoğlu	Eseoğlu
Esezâde	Esiroğlu	Eski ademoğlu	Eski alioğlu
Eskioğlu	Eskizâde	Eşekçizâde	Eşeoğlu
Eşgaloğlu	Evliceoğlu	Evlicezâde	Evzan/uzanzâde
Eye hayyazâde?	Eyikoğlu	Eyüboğlu	Eyyüboğlu
Eyyübzâde	Fakızâde	Fakihioğlu	Fakihioğulları
Fakihzâde	Faraşoğlu	Fatmaoğlu	Fazlioğlu
Fazlızâde	Felaklıoğlu	Felek ismailoğlu	Felekoğlu
Felekzâde	Fellikoğlu	Ferahzâde	Fercioğlu
Ferhadoğlu	Ferhatoğlu	Ferik osmanzâde	Ferikoğlu

Ferraşoğlu	Feslehanoğlu	Fettahoğlu	Fetvacızade
Feyzullahzade	Fındıkhade	Fikdarzade	Fosborekoğlu
Gaddaroğlu	Gaferoğlu	Gaffarzade	Gallezade
Gamlızade	Gamzelizade	Garib alizade	Garib bekiroğlu
Gariboğlu	Garibzade	Gazelizade	Gazenferoğlu
Gazenferzade	Gazilioğlu	Gedaoğlu	Gedik mehmedoğlu
Gedikoğlu	Gedizlioğlu	Gedizlizade	Gelmiş/gülümüşzade
Genç alioğlu	Gerildakoğlu?	Gevrekoğlu	Gevrekzade
Gezeroğlu	Gicebaşoğlu	Girikoğlu	Godikzade
Gorgoroğlu	Göçeroğlu	Göçerzade	Göçmenoğlu
Göçür/güçveroğlu	Gödekoğlu	Gödeoğlu	Gödezade
Gök alizade	Gök alizade	Gök kocaoğlu	Gök mehmedoğlu
Gök nebizade	Gök osmanoğlu	Gök ömeroğlu	Gök velioğlu
Gök velizade	Gökçe süleymanoğlu	Gökçeoğlu	Gökçezade
Gökgözzade	Gökoğlanoğlu	Gökoğlanzade	Gökoğlu
Gömikoğlu	Gönüllüoğlu	Gördesli	Göründüzade
Gözüyukarızade	Gulam murtazaoğlu	Gulamoplu	Güceoğlu
Güdü alizade	Gül abdaloğlu	Gül bişdizade	Gülabioğlu
Gülabizade	Gülbaharzade	Gülbendoğlu	Gülcüoğlu
Güldanoğlu	Gülekoğlu	Güller beyoğlu	Gülleroğlu
Güllerzade	Güllüoğlu	Gülmezzade	Gülveroğlu
Gümüşzade	Gündoğmuşoğlu	Gündüzoğlu	Gürcümzade
Gürcüoğlu	Gürcüzade	Güvendoğlu	Güvezlioğlu?
Habeşi mısırlı	Habhabcioğlu	Habib ağaoğlu	Habiboğlu
Habibzade	Habiloğlu	Hacelizade	Hacı ahmedoğlu
Hacı ali efendioğlu	Hacı alioğlu	Hacı alizade	Hacı araboğlu
Hacı bayezidoğlu	Hacı bekiroğlu	Hacı bekirzade	Hacı bektaşlı
Hacı beктаşoğlu	Hacı beyoğlu	Hacı cevrazade	Hacı fakihoğlu
Hacı fakihzade	Hacı hafız mehmedzade	Hacı hafızoğlu	Hacı haliloğlu
Hacı hamza oğlu	Hacı hamza oğulları	Hacı hanıfioğlu	Hacı hasanoğlu
Hacı hasanoğulları	Hacı hıdıroğlu	Hacı hıdıroğlu	Hacı ibrahimoğlu
Hacı ibrahimzade	Hacı kasimoğlu	Hacı keleşoğlu	Hacı mahmudoğlu
Hacı mahooğlu	Hacı molla	Hacı musazade	Hacı muslioğlu
Hacı neblioğlu	Hacı osmanoğlu	Hacı osmanzade	Hacı ömeroğlu
Hacı ömerzade	Hacı resuloğlu	Hacı seyfi oğlu	Hacı süleymanlı
Hacı süleymanoğlu	Hacı süleymanoğlu	Hacı süleymanzade	Hacı velioğlu
Hacı yusufoğlu	Hacılarlı	Hacılioğlu	Hacılu delizade
Hacioğlu	Haciosmanzade	Hacizade	Hafizoğlu
Hakverdioğlu	Hakverdizade	Halaşlı	Halidoğlu
Halil ağazade	Halil başoğlu	Halil beşeoğlu	Halil beyoğlu
Halil çeleblioğlu	Halil efendizade	Halil fakihoğlu	Halil kethüdazade
Halil sipahizade	Haliloğlu	Halilzade	Halim ağazade
Halkacioğlu	Haltasızoğlu	Hamaloğlu	Hamidzade
Hamirecioğlu?	Hamza beşeoğlu	Hamza beşezade	Hamza efendizade
Hamzalı	Hamzalizade	Hamza oğlu	Hamza oğulları
Hamzazade	Hanaklızade	Hancızade	Hanifioğlu
Hanifioğlu	Hanifizade	Hanzade	Harcı memilioğlu
Hariri ismailzade	Harmiklioğlu?	Harşezade	Hasan
Hasan ağazade	Hasan balioğlu	Hasan beyoğlu	Hasan beyzade
Hasan çeleblioğlu	Hasan gulamzade	Hasan kahyazade	Hasan kethüdazade
Hasan köseoğlu	Hasan sipahizade	Hasanoğlu	Hasanoğulları
Hasanzade	Hastaoğlu	Hastazade	Haşiroğlu
Hatalakoğlu	Hatib kızıoğlu	Hatiboğlu	Hatibzade
Hatipzade	Havalezade	Havalizade	Havreoğlu?
Haydar fahihzade	Haydaroğlu	Haydarzade	Haydudoğlu
Hayırsızoğlu	Haykızade?	Hayratzade	Hayvelioğlu?
Hayvelizade?	Hazinedaroğlu	Heçur alizade	Hedilezade?
Hediyeoğlu	Helvacioğlu	Herekli türkmen	Hıdır kethüdaoğlu

Hıdıroğlu	Hıdırzâde	Hırhır/ harharoğlu	Hırt hüseyinoğlu
Hızır kethüdazâde	Hızır/hıdıroğlu	Hızıroğlu	Hızırzâde
Hiçtinmazoğlu	Hilmi? Musaoğlu	Himaroğlu	Himmet nebioğlu
Himmetzâde	Hindioğlu	Hinioğlu	Homurluoğlu
Hor alizâde	Hor ömerzâde	Horasanzâde	Hordazâde
Hotazoğlu	Hökürcüoğlu	Hud/hod/hotbaşzâde	Hurubzâde
Hutuoğlu	Hutuşoğlu	Huyazoğlu?	Hüdaverdizâde
Hüsamoğlu	Hüseyin ağazâde	Hüseyin beyoğlu	Hüseyin beyzâde
Hüseyin çelebizâde	Hüseyin gulamzâde	Hüseyin iyallizâde	Hüseyin kethüdazâde
Hüseyin kocazâde	Hüseyin sipahizâde	Hüseyinzâde	Hüsük çelevi
Hüsükoğulları	Hüsükzâde	Irgızoğlu?	İbilioğlu
İbilizâde	İbiş ağaade	İbiş ağazâde	İbişoğlu
İbrahim beşeoğlu	İbrahim beyoğlu	İbrahim çelevioğlu	İbrahim efendizâde
İbrahimioğlu	İbrahimzâde	İbrişimoğlu	İdrisoğlu
İdrisoğlu şerefli türkmen	İdrisoğlu?	İğdişoğlu	İhmaloğlu
İkizoğlu	İkramoğlu	İkramzâde	İlbaşoğlu,,,
İlyas fakihzâde	İlyasoğlu	İlyaszâde	İmam alizâde
İmam haliloğlu	İmam hasanzâde	İmam musazâde	İmam yusufoğlu
İmamioğlu	İmamzâde	İmiroğlu	İmirzelioğlu
İmirrezâde	İmralizâde	İmraluzâde	İnceli
İncelüden şemszâde	İnceoğlu	İncioğlu	İnciroğlu
İnçekoğlu	İnli muradzâde	İpcioğlu	İpekoğlu
İrkaçzâde?	İsa beşeoğlu	İsa beyoğlu	İsa efendizâde
İsa fakihoğlu	İsa kethüdazâde	İsa siphaizâde	İsaoğlu
İsazâde	İsbirzâdeler	İshak başoğlu	İskenderoğlu
İskenderzâde	İsmail beşeoğlu	İsmail beşezâde	İsmail çobanoğlu
İsmailoğlu	İsmailzâde	İsmihanzâde	İspirzâde
İstanbuluoğlu	İşgillioğlu	İt musaoğlu	İtiroğlu
İtoğlu	İvazzâde	İvranzâde	İvranzâde
İyazzâde	İzafioğlu?	Kaba osmanoğlu	Kabak ismailoğlu
Kabaklıoğlu	Kabakoğlu	Kabasakalzâde	Kacaroglu
Kaderoğlu	Kadı alizâde	Kadı velioğlu	Kadioğlu
Kadırgahioğlu	Kadizâde	Kadir kadırgahioğlu	Kadiroğlu
Kadrizâde	Kahramanzâde	Kahvecizâde	Kahveoğulları?
Kahyaoğlu	Kaküllüzâde	Kalaoğlu	Kalaycioğlu
Kalaycızâde	Kalcı ağa yeğeni	Kalecikli	Kalelioğlu
Kalelizâde	Kalemzâde	Kalenderoğlu	Kalenderzâde
Kalizâde	Kaltakoğlu	Kaltakzâde	Kalyacioğlu
Kalyanoğlu	Kamanlı	Kamanlı mehmedzâde	Kamanlıoğlu
Kameroğlu	Kamiloğlu	Kamilzâde	Kanberoglu
Kanlı süleymanoğlu	Kantaroğlu	Kantemiroğlu	Kapicioğlu
Kapıcızâde	Kapucuoğlu	Kapuczâde	Kapudanoğlu
Kapusuzoğlu	Kara abdioğlu	Kara abdullahzâde	Kara adalızâde
Kara ahmedoğlu	Kara ahmedzâde	Kara alioğlu	Kara bekirlizâde
Kara bekiroğlu	Kara bekirzâde	Kara bey	Kara bıyıkzâde
Kara etlü/atlızâde	Kara evliyazâde	Kara fakihoğlu	Kara fakioğlu
Kara hacıoğlu	Kara haliloğlu	Kara halilzâde	Kara hasanoğlu
Kara hasanzâde	Kara hocazâde	Kara hüseyinoğlu	Kara hüseyinzâde
Kara ismailoğlu	Kara kalallı	Kara koca gıdikoğlu	Kara köseoğlu
Kara kulakoğlu	Kara külahoğlu	Kara mahudoğlu	Kara mehmedoğlu
Kara memişoğlu	Kara mızrakoğlu	Kara musaoğlu	Kara musazâde
Kara mustafaoğlu	Kara mustafazâde	Kara mustafzâde	Kara nasuhoğlu
Kara numanoğlu	Kara osmanoğlu	Kara Osmanzâde	Kara ömeroğlu
Kara ömerzâde	Kara pelavoğlu	Kara süleymanzâde	Kara şabanoğlu
Kara tazıoğlu	Kara vaizoğlu	Kara velioğlu	Kara velizâde
Kara yusufoğlu	Karabacakoğlu	Karabekiroğlu	Karacakürd
Karacakürdoğlu	Karacaoğlu	Karacaoğlu türkmen	Karacaviranlı

Karacazâde	Karadağlızâde	Karadaneoğlu	Karagözoğlu
Karagözzâde	Karagülle/kelloğlu	Karakaşoğlu	Karakeçili
Karakızzâde	Karalioğlu	Karalioğlu eskicioğlu	Karaman
Karamanî	Karamanlioğlu	Karanfilioğlu	Karaoğlanoğlu
Karaoğlanzâde	Karcaoğlu	Karcazâde	Karcızâde
Kargın türkmeni	Kârhanecioğlu	Karkın alioğlu	Karlıoğlu
Karslı	Karsöken	Kasapoğlu	Kasım kethüdazâde
Kasımoğlu	Kasımoğlu	Kasımzâde	Kasiroğlu
Kasırzâde	Kastamonulu	Katircioğlu	Katibzâde
Kavaklızâde	Kavaszâde	Kavcioğlu	Kavırgahioğlu
Kavim/komoğlu	Kavlı/kulı köylüzâde	Kavmininoğlu?	Kaya alizâde
Kaya durakoğlu	Kaya osmanzâde	Kayaoğlanoğlu	Kayaoğlu
Kayazâde	Kayerili kızioğlu	Kayısoğlu	Kaymakçioğlu
Kaynakçioğlu	Kaytaoğlu	Kaz hafızzâde	Kaz haliloğlu
Kazaklı/kazıklıoğlu	Kazgancızâde	Keçi bekirzâde	Kederlioğlu
Kedi/gidi süleymanoğlu	Kefelizâde	Kekeçoğlu	Kekeçoğlu?
Kekeczâde	Kel ahmedoğlu	Kel alizâde	Kel avazâde
Kel bekiroğlu	Kel haliloğlu	Kel halilzâde	Kel hasanoğlu
Kel hasanzâde	Kel hüseyinoğlu	Kel hüsükoğlu	Kel ibrahimzâde
Kel kasımoğlu	Kel mehmedoğlu	Kel mustafaoğlu	Kel mustafazâde
Kel osmanoğlu	Kel ömeroğlu	Kel velioğlu	Keldanoğlu
Kelekçioğlu	Keleşoğlu	Keleşzâde	Keletoğlu
Kellecizâde	Keller/güllerzâde	Kelleroğlu	Keloğlanoğlu
Keloğlu	Kelteoğlu	Keltezâde	Kemaloğlu
Kemalzâde	Kemiklizâde	Kemiksizoglu	Kemterzâde
Kenanoğlu	Kenanzâde	Kendiroğlu	Kerimoğlu
Kerinçioğlu	Kesim alioğlu	Keskinli	Keskinli boyacızâde
Keskinoğlu	Kestikzâde	Keşcioğlu	Keşoğlu
Kethüda süleymanzâde	Kethüdazâde	Kıbrıslı	Kıdık fakih
Kılıçoğlu	Kılıczâde	Kımacıoğlu	Kınalioğlu
Kırantaoğlu	Kırcalioğlu	Kırıklızâde	Kırıkoglu
Kırım alioğlu	Kırklıoğlu	Kırlangıçlı	Kırlangıczâde
Kırmacıoğlu	Kırpıkzâde	Kırşehirli	Kırtıoğlu
Kısaçoğlu	Kıvrık hasanoğlu	Kıyasoğlu	Kıyaszâde
Kızıl ibrahimoğlu	Kızıl kızzâde	Kızıl velioğlu	Kızıloğlu
Kızıoğlu	Kıbarzâde	Kirlioğlu	Kirpizâde
Kitapsızoglu	Kiziroğlu	Koca ağa	Koca alizâde
Koca balıoğlu	Koca demirci	Koca demircizâde	Koca osmanzâde
Koca osmanzâde	Kocamanoğlu	Kocamışoğlu	Kocaoğlanoğlu
Kocaoğlanzâde	Kocaoğlu	Kocazâde	Koçakzâde
Koçhisarzâde	Koçi şeyhizâde	Koçuoğlu	Koçuzâde
Kodaloğlu	Koduzzâde	Kolo/kuluzâde	Konurluzâde
Konuroğlu	Korkmazoğlu	Kortulu türkmen	Kortum? Köçek/küçük Mehmedoğlu
Korucuoğlu	Koruk haliloğlu	Korulu	Köçek/küçük alioğlu
Köçek/küçük mehmedoğlu	Köçek/küçükzâde	Köçekli	Köçeklioğlu
Kök kadiroğlu	Köksüzzâde	Köle hasanoğlu	Köle osmanoğlu
Kölemenizâde	Köleoğlu	Kölezâde	Kömürcüoğlu
Köpekçioğlu	Köprülü hasanoğlu	Köprülüoğlu	Köprülüzâde
Köpürzâde	Kör abdullahoğlu	Kör abdullahzâde	Kör ahmedoğlu
Kör ahmedzâde	Kör alioğlu	Kör alizâde	Kör almdaroğlu
Kör alşizâde	Kör bekiroğlu	Kör çobanoğlu	Kör hafızoğlu
Kör haliloğlu	Kör halilzâde	Kör hasanoğlu	Kör hasanzâde
Kör hüseyinoğlu	Kör ismailoğlu	Kör kocaoğlu	Kör kuşçuoğlu
Kör mehmedoğlu	Kör osmanoğlu	Kör ömeroğlu	Kör ömerzâde
Kör süleymanoğlu	Kör sülükzâde	Kör velioğlu	Kör velizâde

Köremezlioğlu	Köremezzâde	Köroğlan oğlu	Köroğlanoğlu
Köroğlu	Körzâde	Köse ahmedoğlu	Köse alioğlu
Köse alizâde	Köse bekiroğlu	Köse doğmuşzâde	Köse hasanoğlu
Köse mahmudoğlu	Köse mehmedoğlu	Köse osmanoğlu	Köse osmanzâde
Köse ömeroğlu	Köse tenlizâde	Köse velizâde	Kösecizâde
Köseoğlu	Kösezâde	Kösteklioğlu	Köstüklüoğlu
Köşkeroğlu	Köşkerzâde	Kötücerioğlu?	Köürcüoğlu
Köygöçtüzâde	Köylü isaoğlu	Köylüoğlu	Köylüzâde
Kubadlızâde	Kubadlızate	Kucuroğlu	Kuğu köseoğlu
Kulağuzâde	Kulakoğlu	Kulaksızlı hüseyinzâde	Kulaksızoğlu
Kulelizâde	Kulezâde	Kuloğlu	Kumcuzâde
Kumruzâde	Kurabzâde	Kurbizâde	Kurd musazâde
Kurdalicioğlu	Kurdoğlu	Kurt hüseyinoğlu	Kurukafazâde
Kurutduzâde	Kurutlu	Kurutluoğlu	Kuşçuoğlu
Kuyrukçuoğlu?	Kuyucuzâde	Kuyumcuzâde	Kuz eimmeli
Kuz eimmelizâde	Kuz eyceli köse	Kuz velioğlu	Kuzcuoğlu
Kuziyçeli?	Kuzucu	Kuzucuoğlu	Kuzugüdenli
Küçanzâde	Küçü/köçek hasanoğlu	Küçük imamoğlu	Küçük kadioğlu
Küçük kadızâde	Küçük mehmedoğlu	Küçük sipahizâde	Küçük/köçek musaoğlu
Küçük/köçek mustafaoğlu	Küçük/köçekoğlu	Küloğlu	Külteroğlu
Kürd	Kürd alioğlu	Kürd alizâde	Kürd hasanzâde
Kürd hüseyinoğlu	Kürd kızılıoğlu	Kürd kızızâde	Kürd ömerzâde
Kürdoğlu	Kürdzâde	Kürdzâde?	Kürekcî/kürkçüoğlu
Kürekcî/kürkçüzâde	Kürkçü/kürekcizâde	Kürkçüzâde	Ladikoğlu
Lafçioğlu	Lafçızâde	Latifoğlu	Latifzâde
Lebir? Beyzâde	Leblebicioğlu	Lelek gördü ivazoğlu?	Lengerlioğlu
Leylekzâde	Linkoğlu	Lokumoğlu	Lök yusufoğlu
Lülecioğlu	Lütfullahzâde	Macaroğlu	Mah[al]lioğlu
Mahmud	Mahmud beyoğlu	Mahmud beyzâde	Mahmudoğlu
Mahmudzâde	Mahooğlu	Mahzunioğlu	Makrzâde
Maksudzâde	Malaziçzâde?	Mamakoğlu	Mamazâde
Mamkoğlu	Mamkzâde	Mamluzâde	Mamuşoğlu
Mansuroğlu	Mansurzâde	Mantaroğlu	Maraşlı
Maraşlioğlu	Maraşlızâde	Marmasanlı	Marmasanlıoğlu
Marmasınlızâde	Martlızâde	Masadoğlu	Maşi ahmedoğlu
Mazdalıoğlu?	Mazharzâde	Mecdoğlu	Mecioğlu
Mecooğlu?	Meçi karagözoğlu	Mehmed ağazâde	Mehmed beyoğlu
Mehmed beyzâde	Mehmed çelebizâde	Mehmed efendizâde	Mehmed kethüdaoğlu
Mehmed sipahizâde	Mehmedoğlu	Mehmedoğulları	Mehmezâde
Mekanzâde	Mela/mulla isaoğlu	Mela/mulla mustafaoğlu	Mela/mulla osmanoğlu
Mela/mulla ömeroğlu	Melekzâde	Melihoğlu	Memilizâde
Memioğlu	Memiş ağazâde	Memiş beyzâde	Memizâde
Memlûkanlızâde	Memooğlu	Menedizlioğlu	Mengillizâde
Mercan karaoğlu	Mercanzâde	Mercimekoğlu	Merizoğlu
Meskanzâde	Mestanoğlu	Meşalecizâde	Meşinoğlu
Metinzâde	Mevlûdoğlu	Mevlûdzâde	Mısırlıoğlu
Mısırlızâde	Midilliçzâde	Mihmandarzâde	Mihmanlızâde
Mihmatlızâde	Mihterzâde	Mikdadzâde	Mini minizâde
Minnetoğlu	Mir fethizâde?	Mir köçekli	Miralayzâde
Mirzaoğlu	Mirzaoğlu	Mirzazâde	Molla abdioğlu
Molla ahmedoğlu	Molla bekiroğlu	Molla hıdırzâde	Molla hüseyinoğlu
Molla isaoğlu	Molla isazâde	Molla mehmedzâde	Molla musaoğlu
Molla musazâde	Molla mustafaoğlu	Molla osmanzâde	Molla osmanzâde
Molla ömeroğlu	Molla seferoğlu	Molla velioğlu	Molla yusufoğlu
Mollaoğlu	Moranezâde	Morukoğlu	Mucukoğlu

Mucuri	Mucurluzâde	Mudoğlu	Muharremzâde
Muhzırzâde	Mumcuoğlu	Muradoğlu	Muradzâde
Murtazaoglu	Musa ağazâde	Musa beşeoğlu	Musa beyoğlu
Musa beyzâde	Musa dedeoğlu	Musa geldioğlu	Musa kocazâde
Musaoğlu	Musazâde	Muslioğlu	Muslizâde
Mustaf ağaoğlu	Mustaf beyzâde	Mustafa ağazâde	Mustafa beşeoğlu
Mustafa beyzâde	Mustafa kadioğlu	Mustafa kocaoğulları	Mustafzâde
Mustalikoğlu	Muytabzâde	Muzlimzâde	Müderrisoğlu
Müderrişzâde	Müezzinoğlu	Müflis ömeroğlu	Müftüzâde
Mükreminoğulları	Mülayenzâde	Mülkarzâde	Mürseloğlu
Müsellimli kuru hüseyinoğlu	Müslimoğlu	Müslimzâde	Müstecibzâde
Müştehcizâde?	Nakiboğlu	Nakibzâde	Nalbant durakoğlu
Narcezâde?	Nargileoğlu	Nasuhoglu	Nasuhzâde
Nazlıoğlu	Nebi kethüdazâde	Nebi sipahizâde	Nebioğlu
Nebizâde	Necafızad?	Neccaravi	Neccarzâde
Necmoğlu	Nefesoğlu	Nefeszâde	Nev-hanzâde
Nigerzâde	Nikaoğlu?	Nuhoglu	Numan çebebioğlu
Numan demircizâde	Numan efendizâde	Numanzâde	Odabaş
Odabaşıoğlu	Odabaşzâde	Okçuzâde	Ormankıranzâde
Ormanoğlu	Ortaköylüzâde	Oruçoğlu	Oruçzâde
Osman	Osman ağazâde	Osman başoğlu	Osman beyoğlu
Osman çukadaroğlu	Osman efendizâde	Osman gulamzâde	Osman kethüdazâde
Osman sofuoglu	Osmanoğlu	Osmanzâde	Otur alioğlu
Ödemişlizâde	Öksüzoglu	Öküzoğlu	Ölmezoğlu
Ömer banasoglu?	Ömer başoğlu	Ömer beşeoğlu	Ömer beyzâde
Ömer fakihoğlu	Ömer kethüdaoğlu	Ömer kocaoğlu	Ömer kocazâde
Ömer zaimzâde	Ömeroğlu	Ömerzâde	Ördekoğlu
Örüklüoğlu	Özlükoğlu	Panbukoğlu	Pancarcızâde
Pancaroglu	Papatoğlu	Patiroğlu	Pazarcıklı
Pazarcıklıoğlu	Pehlivanoğlu	Pepe haliloğlu	Pervatzâde
Piliçoğlu	Pirali başoğlu	Pirgaiboğlu	Pirizâde
Piroğlu	Pirzâde	Poslu/pusluzâde	Potukoğlu
Pulluzâde	Pusatoğlu	Rabudoğlu	Ramazanoğlu
Ramzanoğlu	Receboğlu	Recebzâde	Rençberzâde
Resulzâde	Revslizâde	Rıdvanzâde	Rızazâde
Ruhoğlu	Sabiroğlu	Saçaklıoğlu pehlivanlı	Saçakoğlu
Saçlı derviş	Sadıkoglu	Sadıkzâde	Saduklizâde
Sağancızâde	Sağır memili	Sağıroğlu	Sağırzâde
Sahibzâde	Sakallızâde	Salakoğlu	Salakoğlu
Salih efendizâde	Salih efendizâde	Salihoglu	Salihzâde
Sani çebebizâde	Saraçoğlu	Sarı alioğlu	Sarı dellaloğlu
Sarı halli	Sarı hüseyinzâde	Sarı kadioğlu	Sarı kethüdazâde
Sarı mehmedzâde	Sarı musazâde	Sarı mustafaoğlu	Sarı nebizâde
Sarı ömeroğlu	Sarıcızâde	Sarıgözoğlu	Sarığlu
Sarioğlu	Sarızâde	Satılmışoplu	Satılmışzâde
Satoğlu	Satozâde	Savcılı körbeyoğlu	Savcılıoğlu
Savraklı	Savruklu türkmen	Sazenkoğlu?	Seçenoğlu
Seçenzâde	Sefer beyoğlu	Seferoğlu	Seferzâde
Sekbanoğlu	Sekbanzâde	Selamoğlu	Selamzâde
Selcenoğlu	Selim gulamzâde	Selimoğlu	Selmanzâde
Selvizâde	Senglioğlu	Sermiyaoğlu	Seydi velioğlu
Seydioğlu	Seydioğlu türkmen	Seydiyadoğlu	Seydizâde
Seyfeli abbasoğlu	Seyfelioglu	Seyfioğlu	Seyflioğlu
Seyidoğlu	Seyranzâde	Seyyid alioğlu	Seyyid hasanoğlu
Sıdıklızâde	Sığaroğlu	Sırtı kıziloğlu	Sidelizâde
Sipahizâde	Sirçinoğlu	Sirkezâde	Sitteoğlu
Sivaslı	Siyahioğlu	Siyahizâde	Sofular köylü

Sofuoğlu	Sofuzâde	Solak ahmedoğlu	Solak velioğlu
Solakoğlu	Solakzâde	Söylemezoğlu	Söylemezzâde
Sufi/sofizâde	Sufizâde	Suhteizâde	Sulekoğlu
Sultanoğlu	Sultarioğlu?	Süleyman ağazâde	Süleyman çobanoğlu
Süleyman çukadaroğlu	Süleyman gulamoğlu	Süleyman kocazâde	Süleymanoğlu
Süleymanzâde	Sülükçüzâde	Sündükzâde	Süryanoğlu
Sütçüzâde	Şaabanoğlu	Şaban kızızâde	Şabanoğlu
Şabanzâde	Şabsaboğlu	Şah alioğlu	Şah alizâde
Şah mirzazâde	Şah veledzâde	Şahinoğlu	Şaklakzâde
Şalvarzâde	Şamlızâde	Şamoğlu	Şarıklıoğlu
Şarklı	Şarklı altmışlıkoğlu	Şatroğlu	Şedidoğlu
Şehirlioğlu	Şehsuvaroğlu	Şemsizâde	Şemsoğlu
Şerefli çulhaoğlu	Şerefli türkmanî	Şerefliizâde	Şerefli
Şeremetoğlu	Şeyh alizâde	Şeyh bekiroğlu	Şeyh mehmedoğlu
Şeyh mehmedzâde	Şeyh veledzâde	Şeyhininoğlu	Şeyhioğlu
Şeyhli/şihli	Şeyhlioğlu	Şeyhlü yörükanoğlu	Şeyhoğlu
Şimşirzâde	Şinikoğlu	Şişmanoğlu	Tabak hacioğlu
Tabakoğlu	Tabanlı haliloğlu	Taburoğlu	Tacıgüzel
Taharzâde	Tahtalioğlu	Taklızâde	Talcızâde
Talebed	Talibizâde	Tarazoğlu	Tarulluoğlu?
Taslakçioğlu	Taş timuroğlu	Taşçioğlu	Taşkınoğlu
Taşkıranioğlu	Taştimurzâde	Tat alioğlu	Tat velioğlu
Tata[y] ismailoğlu	Tatar	Tatar ilyas	Tataroğlu
Tatarzâde	Tatoğlanoğlu	Tatoğlanzâde	Tatoğlu
Tavilzâde	Tavmaszâde?	Tavşanoğlu	Tayyaroğlu
Tayyarzâde	Tbanoğlu	Teberoğlu	Teceoğlu
Tederoğlu?	Tekelioğlu	Tekkenişin	Tekkenişinoğlu
Tekkeoğlu	Tellioğlu	Tenfirzâde	Tepeköylüoğlu
Tepeköylüzâde	Terzi haliloğlu	Terzi mustafazâde	Terzioğlu
Tıraşoğlu	Tırkzâde	Tıraksızoğlu	Tırtılcıoğlu
Tilkioğlu	Tilkioğulları	Timuroğlu	Timurzâde
Tiridioğlu	Tiryaki hafız	Tiryakioğlu	Tiryakizâde
Tobavzalı?	Toklucaoğlu	Toklukeman köylüzâde	Tokmakioğlu
Tombak hasanzâde	Tombuloğlu	Tomuzoğlu?	Topal abduhalloğlu
Topal ahmedoğlu	Topal ahmedzâde	Topal alioğlu	Topal alizâde
Topal bekiroğlu	Topal hüseyinzâde	Topal kethüdaoğlu	Topal mahmudoğlu
Topal musazâde	Topal osmanoğlu	Topal osmanzâde	Topaloğlanoğlu
Topaloğlu	Topaloğulları	Topalzâde	Topanzâde
Toplaoğlu	Topu kırkzâde	Topuksuzoğlu	Topuksuzoğlu
Torlu/tavirlioğlu	Torunoğlu	Torunzâde	Tosyalızâde
Trabzonî	Tuman/tomanzâde	Turakoğlu	Turakoğulları
Turalioğlu	Turanzâde	Turazâde	Turgudzâde
Turmuşoğlu	Tursunzâde	Tutuzâde	Tuz ağasızâde
Tuz ağasizae	Tuzağasızâde	Tuzcuoğlu	Tüccarelioğlu
Tüfenkçioğlu	Tülekoğlu	Tümüsoğlu?	Türabizâde
Türabzâde	Türk hasanoğlu	Türkman	Türkman
Türkmen	Türkmen	Türkmen azizoğlu	Türkmen fazlıoğlu
Türkmen harci memilioğlu	Türkmen kurutlu kerimoğlu	Türkmen mahioğlu	Türkmen sarıksızoğlu
Türkmen savruklu	Türkmen zavrakoğlu?	Türkmenoğlu	Türkoğlu
Tütken kara haliloğlu	Tüysüzöğlu	Tüzkiizâde?	Ulaşlızâde
Urbaloğlu	Usta hasanzâde	Usta velizâde	Uzulzâde
Uyuzoğlu	Uzakoğlu	Uzun alioğlu	Uzun alizâde
Uzun hüseyinzâde	Uzun mehmedzâde	Uzun osmanoğlu	Uzun ömerzâde
Uzunöğlu	Uzunzâde	Üryanoğlu	Vaizoğlu
Varicioğlu	Vartaganzâde?	Vaz? Velizâde	Vehhab kethüdazâde
Veled	Veledoğlu	Veli alizâde	Veli beyoğlu
Veli beyzâde	Veli kethüdazâde	Veli ömerzâde	Velioğau kaçaklı

Velioğlu	Velizâde	Vezikoğlu?	Veziroğlu
Yaban kanberoğlu	Yağcioğlu	Yağlı hasanoğlu	Yağlı hüseyinoğlu
Yağlızâde	Yahyazâde	Yakub ağazâde	Yakub beyoğlu
Yakub efendizâde	Yakub hoccoğlu	Yakub hocoazâde	Yakuboğlu
Yakubzâde	Yakuoğlu	Yalnız alioğlu	Yalnızoğlu
Yalsızoğlu	Yan ahmedoğlu	Yanıkdoğan	Yaprakoğlu
Yarahoğlu	Yarıkdoğan	Yarım ağazâde	Yarım byıkdoğan
Yastımanoğlu	Yastımanzâde	Yatarkalkmazoğlu	Yavelioğlu
Yedekçioğulları	Yedibenlizâde	Yeğen hasanoğlu	Yeğenağa
Yeğenoğlu	Yeğenzâde	Yeleklíoğlu	Yelekoğlu
Yemişoğlu	Yeni müslümanoğlu	Yenicelioğlu	Yeniceoğlu
Yeşillizâde	Yılanoğlu	Yired? Halilizâde	Yobazoğlu
Yoğunluoğlu	Yoz alizâde	Yozgadî	Yozoğlu
Yörük	Yörük velizâde	Yörükdoğan	Yörükzâde
Yumlizâde	Yunus efendizâde	Yunusoğlu	Yunuszâde
Yusuf beşeoğlu	Yusuf dedeoğlu	Yusuf üryanoğlu	Yusuf zaimoğlu
Yusuf zaimzâde	Yusufoğlu	Yusufzâde	Yüreğiloğlu?
Yüzbaşoğlu	Zabioğlu?	Zafiloğlu?	Zaimoğlu
Zalim alioğlu	Zamanezâde	Zarinoğlu	Zarkazâde
Zavzahoğlu	Zâyioğlu	Zebikoğlu	Zelihaoğlu
Zemineoğlu	Zenci	Zenci köle	Zerrinoğlu
Zerrinzâde	Zevyazâde	Zevyazâde?	Zi-kuyrukoğlu
Zobuoğlu	Zor alioğlu	Zülfikarzâdeler	Zülfüoğlu
Zülvarzâde?			

Tablo 2. Kırşehir Sancağındaki Tek ve İlginç Lakaplar

Abalıoğlu	Abalızâde	Abazaoğlu	Abazekzâde
Abbas Çelebizâde	Abdalzâde	Abdanoğlu	Abdi Hocaoglu
Abdurrahman Ağazâde	Abdül Fettahzâde	Acem Ağazâde	Acem Kızıoğlu
Acemzâde	Acerlioğlu	Acı Fakihoğlu	Acıpayamoğlu
Acuzâde	Aflak Köylü	Ağ Osmanzâde	Ağaca Koyunluzâde
Ağca Kocalı	Ağca Osmanzâde	Ağcaoğlu	Ağcızâde?
Ağıroğlu	Ağzıyarım	Ahmed Başoğlu	Ahmed Beşeoğlu
Ahmed Beyzâde	Ahmed Dayıoğlu	Ahmed Efendizâde	Ahmed Hasanzâde
Ahmed Kocaoglu	Ahmed Sipahioğlu	Ahmedoğlu	Ahmedzâde
Ahraszâde	Ahresoğlu	Ahresoğlu?	Ahrumzâde?
Ak Aydınlioğlu	Ak Hüseyinoğlu	Ak Mehmedoğlu	Ak Sakaloğlu
Ak Velioğlu	Akdağlı	Aksayraylıoğlu	Ala Fakihoğlu
Alabacakoğlu	Alaca Abalızâde	Alacalizâde	Alâmîoğlu
Alaybeyizâde	Alcı Hasanoğlu	Alcioğlu	Alemderzâde
Ali Akçaoğlu	Ali Balizâde	Ali Başoğlu	Ali Çavuşoğlu
Ali Fakihoğlu	Ali Hocaoglu	Ali Hüsamioğlu	Ali Kethüdaoğlu
Ali Kocazâde	Ali Oruçzâde	Ali Sipahizâde	Ali Şeyhoğlu
Ali Takiyzâde	Altaşoğlu	Altıparmakioğlu	Altunluzâde
Anasızoğlu	Anbarcioğlu	Arab Alioğlu	Arab Avurtluzâde
Arab Kızıoğlu	Arab Kızızâde	Arabacızâde	Arabîzâde
Arabkirlilioğlu	Arabkirlizâde	Araboğlu Türkmen	Araz Köylü
Arazlioğlu	Ardıçoğlu	Arikoğlu	Arikzâde
Arıoğlu	Arifzâde	Arnabudzâde	Arslanzâde
Aryacızâde	Asyazâde	Aşcızâde	Aşık Ahmedoğlu
Âşık Himmetzâde	Âşık Mehmedoğlu	At Musazâde	Atış? İmamoğlu
Atlioğlu	Atmacaoğlu	Atmacazâde	Avanoğlu
Avareoğlu	Avarezâde	Avcıoğlu	Avcızâde
Avşarlioğlu	Avuçoğlu	Avurgalı/Urgalizâde	Ayanoğlu
Aydınlıoğlu	Aydınoğlu	Aynazâde	Ayntabîzâde
Ayvathıoğlu	Ayvazoğlu	Az İlcioğlu?	Azekioğlu?
Azmioğlu	Azrailoğlu	Babozâde	Bacaksız Alioğlu
Bademoğlu	Bağcıoğlu	Bağdadoğlu	Bahaddinli
Baharoğlu	Baharzâde	Balışeyhlioğlu	Balışeyli
Balı Demeoğlu?	Baloğlu	Balyanoğlu	Banakzâde
Basımcıoğlu	Başçavuşoğlu	Başdeli	Başı Büyükoğlu
Batır Alizâde	Batmanoğlu	Battalzâde	Bayat Tavşanoğlu
Bayındırışağı Türkmen	Bayındırzâde	Bayrakdarzâde	Bayramlioğlu
Bayırzâde	Bekir Ağazâde	Bekir Beyoğlu	Bekir Efendizâde
Bekir Fakihoğlu	Bekir Fakihzâde	Bekir Gulamoğlu	Bekir İcağasıoğlu
Bekir Mustafazâde	Bekir Onbaşızâde	Bekirzâde	Benefşezâde
Benlizâde	Berelioğlu	Berrak? Hafizzâde	Beş Pınaroğlu
Beşiroğlu	Beşirzâde	Beştüylüoğlu	Beterzâde
Bey Hüseyinzâde	Beyalzâde?	Beylikçioğlu	Beynamazoğlu
Beyoğlu	Bıyık İbişoğlu	Bıyık Mahmudoğlu	Bıyık Osmanzâde
Bıyiksızıoğlu	Birdaloğlu	Biyecizâde?	Bizebanoğlu
Bodrumluzâde	Bodurzâde	Boladoğlu	Bolvadinlioğlu
Borucuzâde	Boşnak	Boşnakzâde	Boyacızâde
Boyakçioğlu	Boyakçızâde	Boynu Eğrizâde	Boynueğri
Boz Ahmedoğlu	Boz Dayıoğlu	Bozgözlüzâde?	Bozoğluoğlu
Bozoğluzâde	Bökeoğlu	Bökezâde	Börekoğlu
Buçukzâde	Budakoğlu	Budakzâde	Burçluzâde
Bursalızâde	Burukoğlu	Bükbaşoğlu	Cabiroğlu
Cam Sarızâde	Canbazoğlu	Canikli	Canlioğlu?
Carakaroğlu?	Cavcavoğlu	Cebahanecioğlu	Cebiroğlu
Cebroğlu	Celeboğlu	Celil İmamoğlu	Celilioğlu

Celladoğlu	Cellatoğlu	Cemaloğlu	Cemele Hasanoğlu
Cemele Köylü	Cemele Köylü Kırpıkoğlu	Cemeleoğlu	Cengizoğulları
Cengizzâde	Cennetzâde	Cerib Velizâde	Cervoğlu
Ceryalzâde	Ceve Alizâde	Cevizoğlu	Cevvalzâde
Cevz Musaoğlu	Ceylan Alioğlu	Cimbizoğlu	Cigalizâde
Cıgalzâde	Çigercizâde	Cilleoğlu	Cimalzâde
Cin Hasanoğlu	Cin Numanoglu	Cin Velizâde	Civanzâde
Civiroğlu	Civleklioğlu?	Cülabzâde	Çağırkan Köylüzâde
Çakır Ahmedoğlu	Çaksırlızâde	Çam Alioğlu	Çanaklioğlu
Çandarzâde	Çapacioğlu	Çarikoğlu	Çarkçioğlu
Çatalı Kara Güllanoğlu	Çatiroğlu	Çavunduroğlu	Çayroğlu
Çelenkoğlu	Çeltikoğlu	Çemişkezekli	Çeneklioğlu
Çerçi Ömeroğlu	Çeri Velioğlu	Çerkesoğlu	Çetinzâde
Çevirik/Çörekzâde	Çirakzâde	Çibaszâde?	Çil Osmanoglu
Çilzâde	Çimenoglu	Çircioğlu	Çitçioğlu
Çivicizâde	Çivrilli Deli Mehmedoğulları	Çopurzâde	Çorakçioğlu
Çorakoğlu	Çorluoğlu	Çorumluzâde	Çömlekçioğlu
Çöp Hüseyinzâde	Çubuk Hasanoğlu	Çubukioğlu	Çübüstüoğlu?
Çuğunlu Deli Mehmedzâde	Çukinzâde?	Çulha Alioğlu	Çulha Hasanoğlu
Çulha/Çöloğlu	Çürükoğlu	Dağ Mehmedoğlu	Dal Ahmedoğlu
Dal Tabanoğlu	Danacızâde	Danfazoğlu?	Danyalzâde
Dayı Hüseyinoğlu	Daykırinoğlu?	Deburoğlu	Dedemusaoğlu
Deli Alioğlu	Deli Alizâde	Deli Arslan	Deli Balioğlu
Deli Çobanoğlu	Deli Emehmedzâde	Deli Haliloğlu	Deli Karaoğlu
Deli Kocazâde	Deli Mehmedoğlu	Deli Sarızâde	Deli Süleymanoğlu
Deli Velizâde	Delibaşoğlu	Delioğlanoğlu	Demirzâde
Demuci? Alizâde	Demucizâde?	Derdi/Dördizâde	Dere Mahmudoğlu
Derelioğlu	Dereoğlu	Dermanzâde	Derviş Alioğlu
Derviş Alizâde	Derviş Süleyman Ağazâde	Derviş Süleymanoğlu	Dervişoğlu Mustafa
Deve Kıranoglu	Deve Kıranzâde	Devecioğlu	Devekıranoglu
Dırazoğlu	Dilleroğlu	Dilsizoğlu	Dingiloğlu
Dini? Kuruoğlu	Diyabzâde	Dizlioğlu	Duman/Domanzâde
Dumanoğlu	Durakoğlu	Durmuşoğlu	Dûroğlu
Düşzâde	Ebbekirzâde	Edhemzâde	Efendizâde
Eğercioğlu	Eğlenceoğlu	Eğri Alioğlu	Ehresoglu
Ejderhazâde	Ekber Eminoğlu	Ekinlioğlu	Ekmekçioğlu
Ekşioğlu	Ela Mansurzâde	Elbistanoğlu	Elek Kızıloğlu
Eleklioğlu	Elvanoğlu	Emin Efendizâde	Emir Abdullahoğlu
Emir Abdullahzâde	Emir Beyoğlu	Emir Mahmudoğlu	Emir Osmanzâde
Emir Ömeroğlu	Emirceoğlu	Emirdağlioğlu	Emirhanoglu
Emirhasanoğlu	Enzel Alioğlu	Erbioğlu?	Erevikli
Ereviklizâde	Ergilioğlu	Eriklizâde	Erişoğlu
Erişuşağı	Ersanzâde	Ese Beyzâde	Ese Fakihzâde
Esefoğlu	Eseoğlu	Esezâde	Eski Âdemoğlu
Eskizâde	Eşekçizâde	Eşeoğlu	Eşgaloglu
Evliceoğlu	Evlicezâde	Evzan/Uzanzâde	Eye Hayyazâde?
Eyüboğlu	Fakızâde	Fakihogulları	Faraşoğlu
Fazlioğlu	Felaklioğlu	Felek İsmailoğlu	Felekzâde
Fellikoğlu	Ferahzâde	Fercioğlu	Ferhatoğlu
Ferik Osmanzâde	Ferraşoğlu	Feslehanoglu	Fetvacizâde
Fındıkhâde	Fikdarzâde	Fosbörekoğlu	Gaddaroğlu
Gaffarzâde	Gallezâde	Gamlizâde	Garib Alizâde
Garib Bekiroğlu	Garibzâde	Gazelizâde	Gazilioğlu
Gedaoğlu	Gedik Mehmedoğlu	Gedizlioğlu	Gedizlizâde

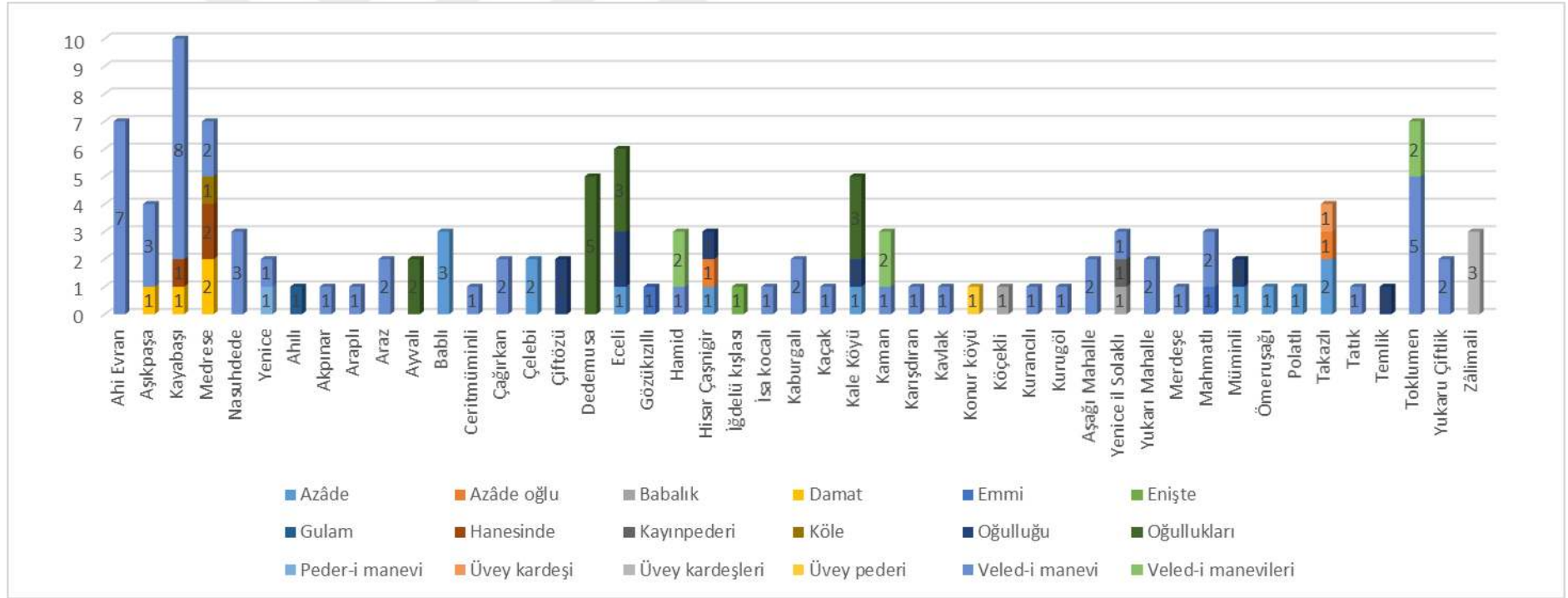
Gelmiş/Gülümüşzâde	Genç Alioğlu	Gerildakoğlu?	Gevrekoğlu
Gevrekzâde	Gicebaşoğlu	Girikoğlu	Godikzâde
Göçeroğlu	Göçmenoğlu	Göçür/Güçveroğlu	Gödekoğlu
Gödezâde	Gök Kocaoğlu	Gök Mehmedoğlu	Gök Nebizâde
Gök Velioglu	Gök Velizâde	Gökçezâde	Gökoğlanzâde
Gönüllüoğlu	Gördesli	Göründüzâde	Gözüyukarizâde
Gulam Murtazaoğlu	Gulamoğlu	Güceoglu	Güdül Alizâde
Gül Abdaloğlu	Gül Bişdizâde	Gülabizâde	Gülbaharzâde
Gülcüoğlu	Güldanoğlu	Gülekoğlu	Güller Beyoğlu
Gülleroğlu	Güllerzâde	Güllüoğlu	Gülmezzâde
Gümüşzâde	Gündoğmuşoğlu	Gündüzoğlu	Gürcümzâde
Gürcüzâde	Habeşî Mısırlı	Habhabcioğlu	Habib Ağaoğlu
Hacelizâde	Hacı Ahmedoğlu	Hacı Ali Efendioğlu	Hacı Alioğlu
Hacı Bekiroğlu	Hacı Bekirzâde	Hacı Bektaşlı	Hacı Beyoğlu
Hacı Cevrâde	Hacı Fakihoğlu	Hacı Fakihzâde	Hacı Hafız Mehmedzâde
Hacı Hafizoğlu	Hacı Haliloğlu	Hacı Hamzaoglu	Hacı Hamzaogulları
Hacı Hasanoglu	Hacı Hasanogulları	Hacı Hdiroğlu	Hacı İbrahimoglu
Hacı Mahooğlu	Hacı Molla	Hacı Musazâde	Hacı Muslioğlu
Hacı Nebioğlu	Hacı Ömerzâde	Hacı Resuloğlu	Hacı Süleymanlı
Hacı Süleymanoğlu	Hacı Süleymanzâde	Hacılarlı	Hacılioğlu
Hacılu Delizâde	Haciosmanzâde	Halaşlı	Halil Ağazâde
Halil Başoğlu	Halil Beyoğlu	Halil Çelebioğlu	Halil Fakihoğlu
Halil Kethüdazâde	Halil Sipahizâde	Halim Ağazâde	Halkacioğlu
Hamaloğlu	Hamidzâde	Hamirecioğlu?	Hamza Beşeoğlu
Hamza Beşezâde	Hamza Efendizâde	Hamzalı	Hamzalizâde
Hamzaogulları	Hanaklızâde	Hanzâde	Harci Memilioğlu
Hariri İsmailzâde	Harmiklioğlu?	Harşezâde	Hasan
Hasan Balioğlu	Hasan Beyoğlu	Hasan Beyzâde	Hasan Çelebioğlu
Hasan Kahyazâde	Hasan Kethüdazâde	Hasan Köseoğlu	Hasanogulları
Hastaoğlu	Hastazâde	Haşiroğlu	Hatalakoğlu
Hatib Kızıoğlu	Havalezâde	Havalizâde	Haydar Fahihzâde
Haydarzâde	Haydudoğlu	Hayırsızoğlu	Haykizzâde?
Hayratzâde	Hayvelioğlu?	Hayvelizâde?	Heçur Alizâde
Hedilezâde?	Hediyeoğlu	Hıdırzâde	Hırhır/ Harharoğlu
Hirt Hüseyinoğlu	Hızır/Hıdıroğlu	Hızırzâde	Hilmi? Musaoğlu
Himaroğlu	Himmet Nebioğlu	Himmetzâde	Hinioğlu
Homurluoğlu	Hor Alizâde	Hor Ömerzâde	Horasanzâde
Hökürcüoğlu	Hud/Hod/Hotbaşzâde	Hurubzâde	Hutuoğlu
Huyazoğlu?	Hüdaverdizâde	Hüsamoğlu	Hüseyin Ağazâde
Hüseyin Beyzâde	Hüseyin Çelebizâde	Hüseyin İyallizâde	Hüseyin Sipahizâde
Hüsük Çelebi	Hüsükogulları	Hüsükzâde	Irgizoğlu?
İsa Beşeoğlu	İsa Beyoğlu	İsa Efendizâde	İsa Kethüdazâde
İbilizâde	İbiş Ağazâde	İbiş Ağazâde	İbrahim Beşeoğlu
İbrahim Beyoğlu	İbrahim Çelebioğlu	İbrişimoğlu	İdrisoğlu Şerefli Türkmen
İdrisoğlu?	İhmaloğlu	İkramoğlu	İkramzâde
İlbaşoğlu	İmam Alizâde	İmam Haliloğlu	İmam Hasanazâde
İmam Musazâde	İmiroğlu	İmirzezâde	İmrâlizâde
İmrâlizâde	İnceli	İncelüden Şemszâde	İncikoğlu
İnciroğlu	İncekoğlu	İnli Muradzâde	İpcioğlu
İpekoğlu	İsa Beyoğlu	İsbirzâdeliler	İshak Başoğlu
İskenderzâde	İsmail Beşezâde	İsmail Çobanoğlu	İsmailoğlu
İsmailzâde	İsmihanazâde	İstanbulluoğlu	İşgillioğlu
İtiroğlu	İtoğlu	İvazzâde	İyazzâde
İzafioğlu?	Kaba Osmanoglu	Kabak İsmailoğlu	Kabaklioğlu
Kabakoğlu	Kabasakalzâde	Kacaroglu	Kaderoglu
Kadı Alizâde	Kadı Velioglu	Kadırgalıoğlu	Kadir Kadırgalıoğlu

Kahramanzâde	Kahveoğulları?	Kalaoğlu	Kalcı Ağa Yeğeni
Kalelioğlu	Kalelizâde	Kalemzâde	Kalizâde
Kaltakoğlu	Kamanlı	Kamanlı Mehmedzâde	Kamiloğlu
Kanlı Süleymanoğlu	Kantaroğlu	Kapıcızâde	Kapucuzâde
Kara Abdioğlu	Kara Adalizâde	Kara Bekirlizâde	Kara Bekiroğlu
Kara Bey	Kara Etlü/Atluzâde	Kara Fakioğlu	Kara Hacıoğlu
Kara Hocaâde	Kara Hüseyinoğlu	Kara Hüseyinzâde	Kara Kalallı
Kara Koca Gıdikoğlu	Kara Kulakoğlu	Kara Külahoğlu	Kara Mahudoğlu
Kara Memişoğlu	Kara Musazâde	Kara Mustafzâde	Kara Ömeroğlu
Kara Ömerzâde	Kara Pelavoğlu	Kara Şabanoğlu	Kara Tazioğlu
Kara Vaizoğlu	Karabacakoğlu	Karabekiroğlu	Karacakürd
Karacakürdoğlu	Karacaoğlu Türkmen	Karadağlızâde	Karadaneoğlu
Karagözzâde	Karagülle/Kelloğlu	Karakaşoğlu	Karakeçili
Karakızzâde	Karalioğlu Eskicioğlu	Karaman	Karamanî
Karamanlioğlu	Karanfilioğlu	Karaoğlanoğlu	Karcaoğlu
Karcâzâde	Karcızâde	Kargın Türkmeni	Kârhanecioğlu
Karkın Alioğlu	Karlhoğlu	Karsöken	Kasım Kethüdazâde
Kasiroğlu	Kasırzâde	Katibzâde	Kavaklızâde
Kavaszâde	Kavcioğlu	Kavırgalioğlu	Kavim/Komoğlu
Kavlı/Kulı Köylüzâde	Kavmininoğlu?	Kaya Osmanzâde	Kayaoğlanoğlu
Kayerili Kızıoğlu	Kayışoğlu	Kaymakçioğlu	Kaytazoğlu
Kaz Hafızâde	Kaz Haliloğlu	Kazaklı/Kazıklıoğlu	Keçi Bekirzâde
Kederlioğlu	Kedi/Gidi Süleymanoğlu	Kefelizâde	Kekeçoğlu
Kekeçoğlu?	Kel Avazâde	Kel Bekiroğlu	Kel Halilzâde
Kel Hasanoğlu	Kel Hasanâde	Kel Hüseyinoğlu	Kel Hüsükoğlu
Kel İbrahimzâde	Kel Kasımoğlu	Kel Mustafaoglu	Kel Mustafazâde
Kel Ömeroğlu	Keldanoğlu	Kelekçioğlu	Keleşzâde
Keletoğlu	Kellecizâde	Keller/Güllerzâde	Kelleroğlu
Keloğlanoğlu	Keloğlu	Keltezâde	Kemaloğlu
Kemiklizâde	Kemterzâde	Kenanoğlu	Kendiroğlu
Kerinoğlu	Kesim Alioğlu	Keskinli	Keskinli Boyacızâde
Keşcioğlu	Keşoğlu	Kıbrıslı	Kıdık Fakih
Kılıçoğlu	Kınacioğlu	Kınalioğlu	Kırantaoğlu
Kırcalioğlu	Kırıklıâde	Kırım Alioğlu	Kırlangıçlı
Kırlangıçzâde	Kırpıkzâde	Kırşehirli	Kırtıoğlu
Kısaçoğlu	Kıvrık Hasanoğlu	Kıyasoğlu	Kıyaszâde
Kızıl Kızâde	Kızıl Velioğlu	Kızıoğlu	Kirlioğlu
Kirpizâde	Kitapsızoğlu	Koca Ağa	Koca Balioğlu
Koca Demirci	Koca Demircizâde	Kocaoğlanzâde	Koçakzâde
Koçhisarâde	Koçi Şeyhizâde	Koçuoğlu	Koçuzâde
Kodaloğlu	Kolo/Kuluzâde	Konurluzâde	Korkmazoğlu
Kortulu Türkmen	Koruk Haliloğlu	Korulu	Köçek/Küçük Alioğlu
Köçekli	Kök Kadiroğlu	Köksüzzâde	Köle Osmanoglu
Kölemenâde	Kömürcüoğlu	Köpekçioğlu	Köpürzâde
Kör Abdullaoglu	Kör Abdullahzâde	Kör Ahmedzâde	Kör Alemdâroğlu
Kör Çobanoğlu	Kör Hafızoğlu	Kör Haliloğlu	Kör Hasanoğlu
Kör Hasanâde	Kör Hüseyinoğlu	Kör İsmailoğlu	Kör Kocaoğlu
Kör Kuşçuoğlu	Kör Osmanoglu	Kör Ömerzâde	Kör Süleymanoğlu
Kör Sülükzâde	Köremezlioğlu	Köremezzâde	Köse Ahmedoğlu
Köse Bekiroğlu	Köse Hasanoğlu	Köse Osmanzâde	Köse Ömeroğlu
Köse Tenlizâde	Köse Velizâde	Köstüklüoğlu	Köşkerioğlu
Köygöçtüzâde	Köylü İsaoglu	Köylüzâde	Kubadlızâde
Kubadlızâde	Kuğu Köseoğlu	Kulağuzâde	Kulakoğlu
Kulaksızlı Hüseyinzâde	Kulelizâde	Kuloğlu	Kumcuzâde
Kumruzâde	Kurabzâde	Kurbizâde	Kurd Musazâde
Kurt Hüseyinoğlu	Kuşçuoğlu	Kuyrukçuoğlu?	Kuyumcuzâde
Kuz Eimmeli	Kuz Eimmelizâde	Kuz Eyceli Köse	Kuz Velioğlu

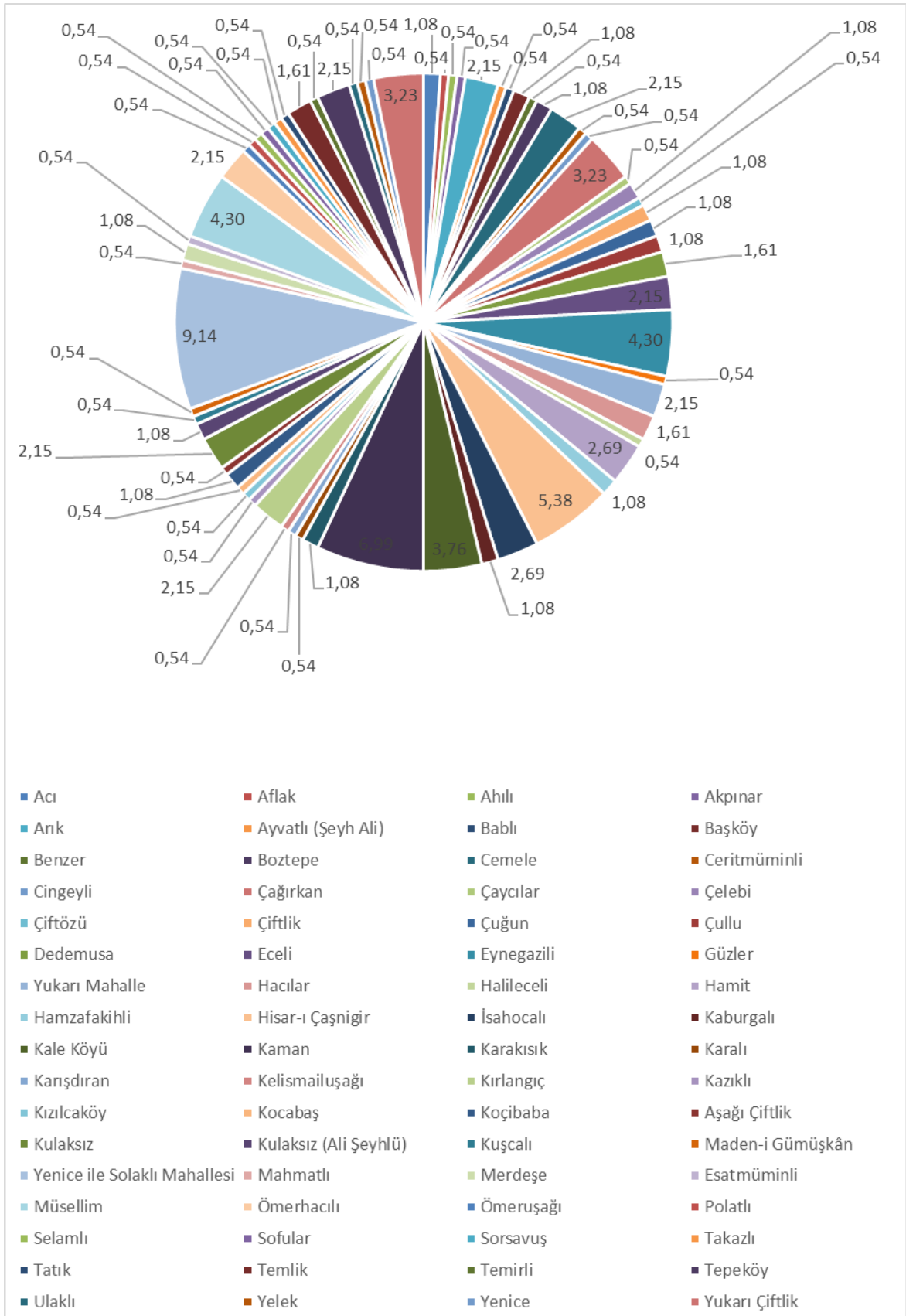
Kuzcuoğlu	Kuziyçeli?	Kuzugüdenli	Kücanzâde
Küçük Kadioğlu	Küçük/Köçek Hasanoğlu	Küçük/Köçek Mustafaoğlu	Küloğlu
Külteroğlu	Kürd Alizâde	Kürd Hasanzâde	Kürd Hüseyinoğlu
Kürd Kızıoğlu	Kürd Kızızâde	Kürd Ömerzâde	Kürdzâde?
Kürkçüzâde	Lafçioğlu	Lafçızâde	Latifoğlu
Latifzâde	Lebir? Beyzâde	Leblebicioğlu	Lelek Gördü İvazoğlu?
Leylekzâde	Lokumoğlu	Lülecioğlu	Lütfullahzâde
Mahmatlızâde	Mahmud	Mahmud Beyoğlu	Mahmud Beyzâde
Mahooğlu	Mahzunoğlu	Makrzâde	Malazıçzâde?
Mamakoğlu	Mamazâde	Mamluzâde	Mamuşoğlu
Mantaroğlu	Maraşlı	Maraşlıoğlu	Maraşlızâde
Marmasanlı	Marmasanlıoğlu	Martlızâde	Masadoğlu
Mazdalıoğlu?	Mazharzâde	Mecdoğlu	Mecioğlu
Mecooğlu?	Meçi Karagözoğlu	Mehmed Ağazâde	Mehmed Beyoğlu
Mehmed Beyzâde	Mehmed Çelebizâde	Mehmed Efendizâde	Mehmed Kethüdaoğlu
Mehmed Sipahizâde	Mehmedoğlu	Mehmedoğulları	Mehmezâde
Mekanzâde	Mela/Mulla İsa oğlu	Mela/Mulla Mustafa oğlu	Mela/Mulla Osman oğlu
Melekzâde	Memiş Ağazâde	Memiş Beyzâde	Memlükânîzâde
Memooğlu	Menedizlioğlu	Mengillizâde	Mercan Karaoğlu
Mercimekoğlu	Merizoğlu	Meskanzâde	Meşalecizâde
Meşinoğlu	Mısırlızâde	Mihmanlızâde	Mihterzâde
Mikdadzâde	Mini Minizâde	Minnetoğlu	Mir Fethizâde?
Miralayzâde	Molla Hıdırzâde	Molla İsa zâde	Molla Mehmedzâde
Molla Musazâde	Molla Mustafaoğlu	Molla Ömeroğlu	Molla Seferoğlu
Molla Veli oğlu	Molla Yusuf oğlu	Mollaoğlu	Morukoğlu
Mucukoğlu	Mucurî	Mucurluzâde	Mudoğlu
Mumcuoğlu	Musa Ağazâde	Musa Beyzâde	Musa Dedeoğlu
Musa Geldioğlu	Mustafa Ağaoğlu	Mustafa Ağazâde	Mustafa Kadioğlu
Mustafa Koca oğulları	Mustafzâde	Mustalikoğlu	Muytabzâde
Müderrişoğlu	Müderrişzâde	Müflis Ömeroğlu	Müftüzâde
Mükreminoğulları	Mülayenzâde	Mülkarzâde	Müsellimli Kuru Hüseyinoğlu
Müslimzâde	Müstecibzâde	Müştehcizâde?	Nalbant Durakoğlu
Narcezâde?	Nargileoğlu	Nasuh oğlu	Nasuhzâde
Nazlıoğlu	Nebi Kethüdazâde	Necafızâde?	Neccaravî
Neccarzâde	Nefesoğlu	Nev-Hanzâde	Nigerzâde
Nuh oğlu	Numan Çelebioğlu	Numan Demircizâde	Numan Efendizâde
Odabaş	Ormankıranzâde	Oruçzâde	Osman
Osman Başoğlu	Osman Beyoğlu	Osman Çukadar oğlu	Osman Kethüdazâde
Osmanoğlu	Otur Ali oğlu	Ödemişizâde	Ömer Banasoğlu?
Ömer Fakihoğlu	Ömer Zaimzâde	Ördekoğlu	Özlükoğlu
Panbukoğlu	Pancarcızâde	Pancar oğlu	Pazarcıklioğlu
Pepe Haliloğlu	Pervatzâde	Pirali Başoğlu	Pirizâde
Pirzâde	Potukoğlu	Pulluzâde	Pusatoğlu
Rabudoğlu	Ramazanoğlu	Recebzâde	Rençberzâde
Resulzâde	Revslizâde	Rıdvanzâde	Sabiroğlu
Saçaklioğlu Pehlivanlı	Saçakoğlu	Saçlı Derviş	Saduklızâde
Sağancızâde	Sağır Memili	Sağırzâde	Sahibzâde
Sakallızâde	Sani Çelebizâde	Sarı Dellaloğlu	Sarı Hüseyinzâde
Sarı Kethüdazâde	Sarı Mehmedzâde	Sarı Musazâde	Sarı Mustafaoğlu
Sarı Nebizâde	Sarı Ömeroğlu	Sarıgözoğlu	Satılmışoğlu
Satoğlu	Satozâde	Savcılı Körbeyoğlu	Savcılıoğlu
Savruklu Türkmen	Sazenkoğlu?	Seçenzâde	Sefer Beyoğlu
Sekban oğlu	Sekbanzâde	Selamoğlu	Selamzâde
Selcenoğlu	Selim Gulamzâde	Selmanzâde	Selvizâde
Senglioğlu	Sermiyaoğlu	Seydioğlu Türkmen	Seydiyadoğlu
Seyfeli Abbasoğlu	Seyidoğlu	Seyranzâde	Seyyid Hasanoğlu

Sıdıklızâde	Sığaroğlu	Sırtı Kızıloğlu	Sidelizâde
Sırçinoğlu	Sirkezâde	Sitteoğlu	Sivaslı
Siyahioğlu	Sofular Köylü	Sofuzâde	Solak Ahmedoğlu
Solak Velioğlu	Solakzâde	Sufi/Sofizâde	Sultanoğlu
Sultarioğlu?	Süleyman Ağazâde	Süleyman Çobanoğlu	Süleyman Çukadaroğlu
Süleyman Gulamoğlu	Süleyman Kocazâde	Süryanoğlu	Sütçüzâde
Şaban Kızızâde	Şabşaboğlu	Şah Alioğlu	Şerefli Çulhaoğlu
Şerefli Türkmanî	Şerefizâde	Şerefli	Şeremetoğlu
Şeyh Alizâde	Şeyh Bekiroğlu	Şeyh Mehmedoğlu	Şeyh Mehmedzâde
Şeyh Veledzâde	Şeyhininoğlu	Şeyhioğlu	Şeyhlioğlu
Şinikoğlu	Tabakoğlu	Tabanlı Haliloğlu	Tabanoğlu
Taburoğlu	Tacıgüzel	Taharzâde	Tahtalioğlu
Taklızâde	Talcızâde	Talibizâde	Taslakçioğlu
Taşkınoğlu	Taşkıranoglu	Taştimurzâde	Tata[y] İsmailoğlu
Tatar	Tatar İlyas	Tatarzâde	Tatoğlanzâde
Tavilzâde	Tavşanoğlu	Teberoğlu	Teceoglu
Tederoğlu?	Tenfirzâde	Tepeköylüzâde	Terzi Haliloğlu
Terzi Mustafazâde	Tıraşoğlu	Tırıkzâde	Tırtılcıoğlu
Tilkioğulları	Timurzâde	Türk Hasanoğlu	Türkmen Azizoğlu
Türkmen Fazlıoğlu	Türkmen Harci Memilioğlu	Türkmen Kara Haliloğlu	Türkmen Kurutlu Kerimoğlu
Türkmen Mahioğlu	Türkmen Sarıksızoğlu	Türkmen Savruklu	Türkmen Zavrakoğlu?
Tüysüzoglu	Tüzkiizâde?	Ulaşlızâde	Urbalioğlu
Usta Hasanzâde	Usta Velizâde	Uyuzoğlu	Uzakoğlu
Uzun Alizâde	Uzun Hüseyinzâde	Uzun Ömerzâde	Üryanoğlu
Vaizoğlu	Varicioğlu	Vaz? Velizâde	Veled
Veli Alizâde	Veli Kethüdazâde	Veli Ömerzâde	Velioğlu Kaçaklı
Vezikoğlu?	Yağlı Hasanoğlu	Yağlı Hüseyinoğlu	Yağlızâde
Yakub Ağazâde	Yakub Beyoğlu	Yakub Efendizâde	Yakub Hocaoglu
Yakub Hocaizâde	Yakuoğlu	Yalnız Alioğlu	Yalsızoğlu
Yanıkoğlan	Yarıkoğlu	Yarım Ağazâde	Yarım Byıkoğlu
Yastımanoğlu	Yastımanzâde	Yatarkalkmazoğlu	Yedekçioğulları
Yeğen Hasanoğlu	Yeğenağa	Yeğenzâde	Yeleklioğlu
Yelekoğlu	Yemişoğlu	Yeni Müslümanoğlu	Yenicelioğlu
Yeniceoğlu	Yılanoğlu	Yired? Halilzâde	Yobazoğlu
Yoğunluoğlu	Yoz Alizâde	Yozgadî	Yozoğlu
Yörük	Yörük Velizâde	Yörükzâde	Yumlüzâde
Yunus Efendizâde	Yusuf Beşeoğlu	Yusuf Üryanoğlu	Yusuf Zaimoğlu
Yusuf Zaimzâde	Yüreğilioğlu?	Zabioğlu?	Zafilioğlu?
Zarinoğlu	Zarkazâde	Zavzalıoğlu	Zâyioğlu
Zebikoğlu	Zelihaoğlu	Zemineoğlu	Zenci
Zenci Köle	Zerrinoğlu	Zerrinzâde	Zevyarzâde
Zevyarzâde?	Zi-kuyrukoğlu	Zor Alioğlu	Zülfikarzâdeler
Zülfüoğlu	Zülvarzâde?		

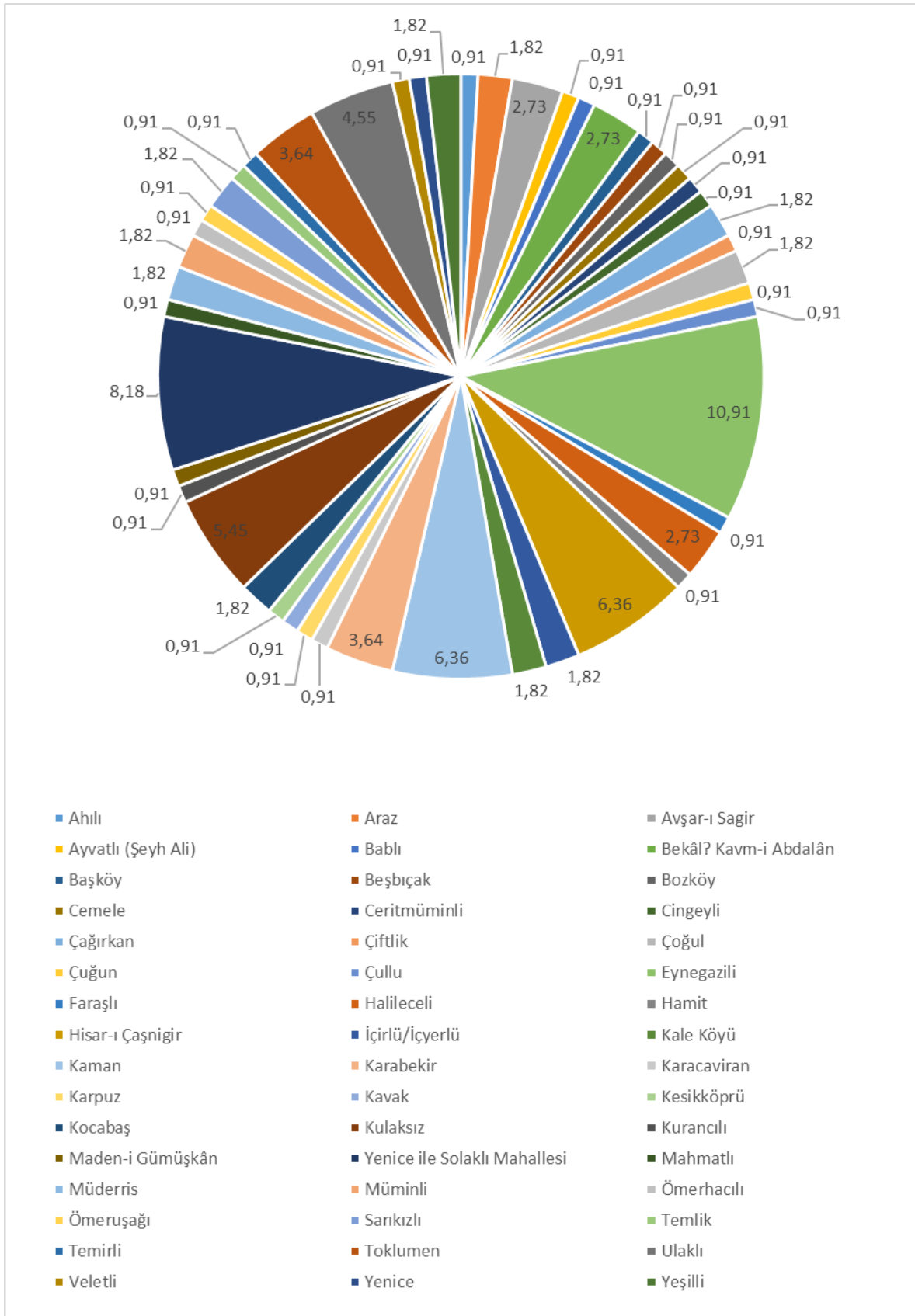
EK 3. Grafikler

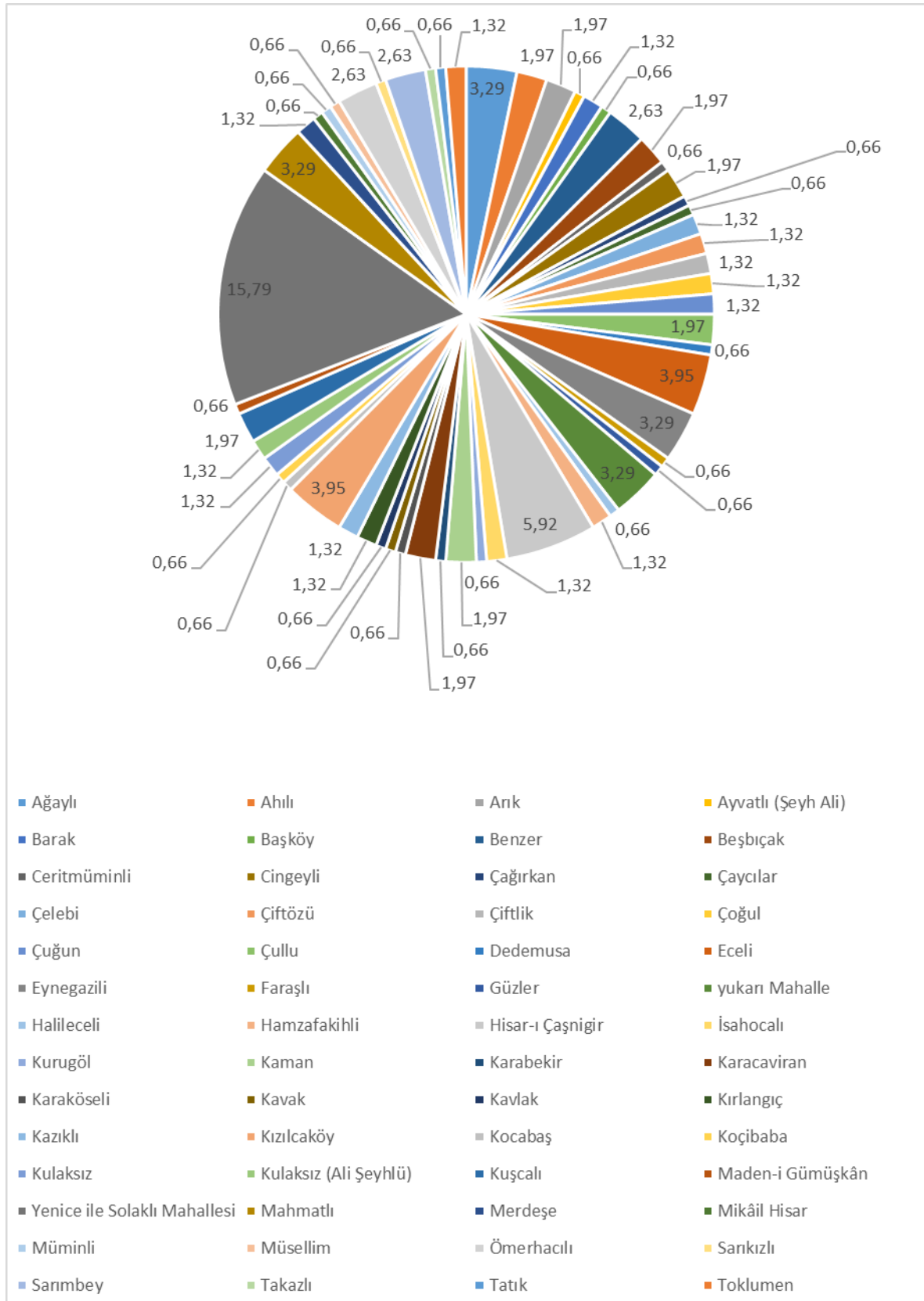
Grafik 1. Kırşehir Mahalleleri Haricindeki Diğerlerinin Dağılımı

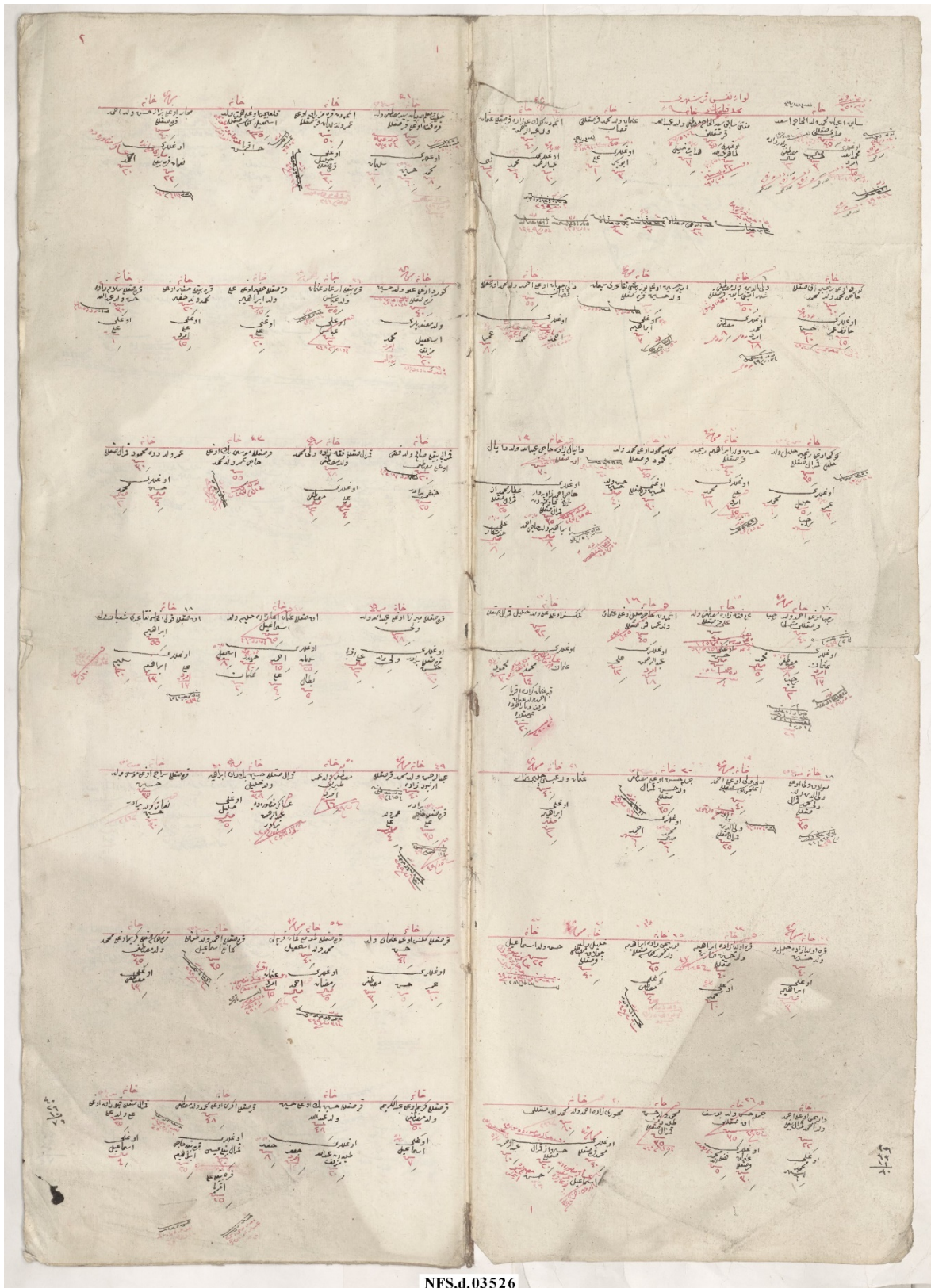
Grafik 3. Kökene Göre Lakapların Dağılımı

Grafik 4. Köylerde Mesleklere Göre Lakapların Dağılımı

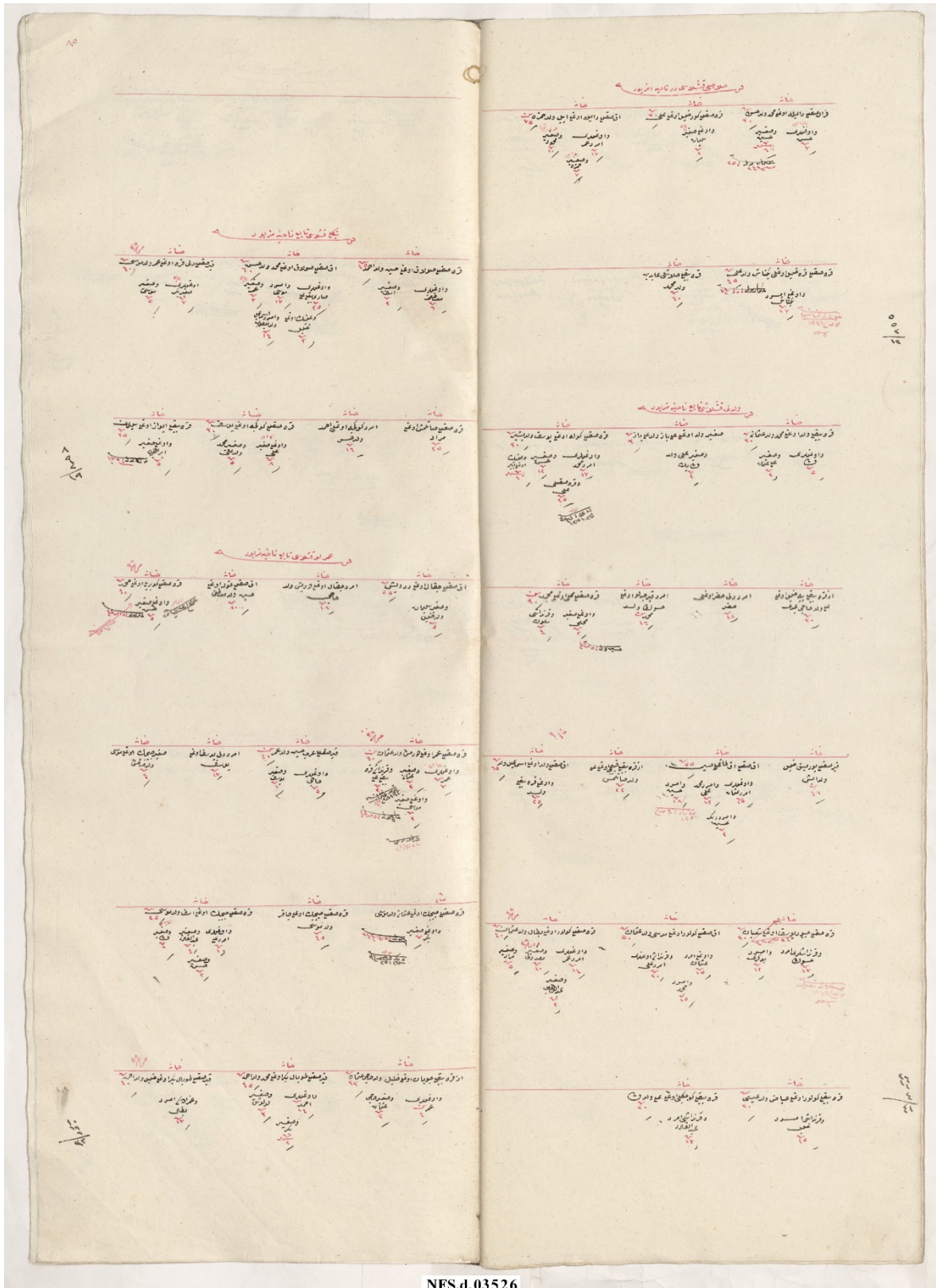

Grafik 5. Köylerde Sosyal Statü Belirleyen Lakapların Dağılımı

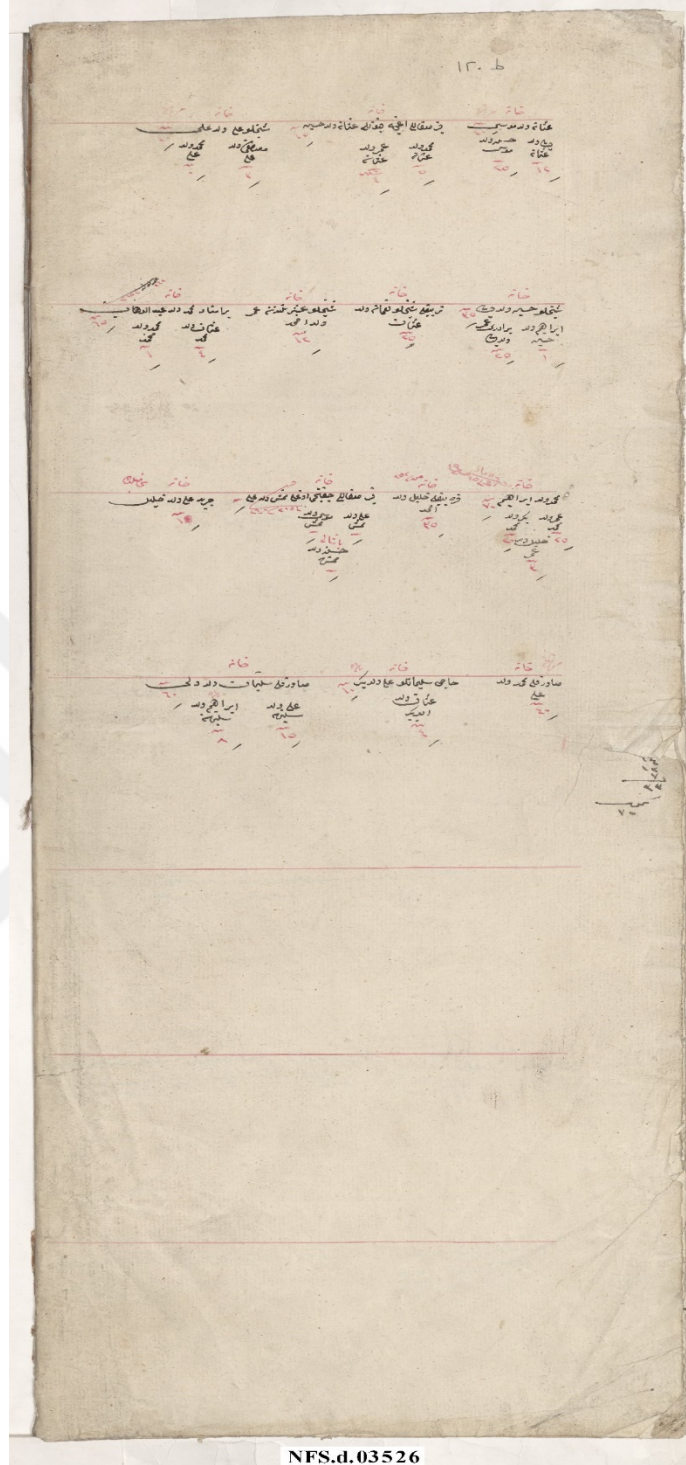
NFS.d.03526

Belge 1. NFS.d. 3526 Numaralı Defterden Kayabaşı Mahallesinin İlk Sayfaları (1b ve 2a)

NFS.d.03526

Belge 2. NFS.d. 3526 Numaralı Defterden Halaçlı, Veletli, Yetikli ve Ömeruşağı Köylerinin Kayıtları

NFS.d.03526

Belge 3. NFS.d. 3526 Numaralı Defterin Son Sayfası

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Turgut OK
Doğum Yeri ve Yılı : Çiçekdağı 22.04.1976
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : turgutok@gmail.com

Taranmış
Fotoğraf (isteğe bağlı)
(3.5cm x 3cm)

Eğitim Durumu

Lisans : KTÜ, Fatih Eğitim Fakültesi, Tarih Öğretmenliği

Yüksek Lisans: KAEÜ, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Tarih Bölümü

Mesleki Deneyim

Silifke Lisesi : 1996-2007
Diyadin Lisesi : 1998-1999
Sevim Kürüm Anadolu Lisesi : 2007-2010
Erciş Anadolu Öğretmen Lisesi : 2010-2012
Akpınar Çok Programlı Lisesi : 2012-2013
Sıddık Demir Anadolu Lisesi : 2013-2019
Kırşehir Sosyal Bilimler Lisesi : 2019-(Halen)

Yayınlar : Yayınlanmış herhangi eser mevcut değildir.